

การวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

อาภาภรณ์ วิรุฒม์พงศ์สกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ อภาภรณ์ วิรุฒม์พงศ์สกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.เสกสรรคค์ ทองคำบรรจง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปิ่นหุ่น)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร)

.....กรรมการ

(ดร.เสกสรรคค์ ทองคำบรรจง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปิ่นหุ่น)

.....กรรมการ

(ดร.ชวน ช้วนบุญ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัฒนผลและสถิติการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกาญจน์ ชีระวานิชตระกูล)

วันที่ 31 เดือน มกราคม พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาเสียสละเวลา ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาชี้แนะข้อบกพร่องในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนคำแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขจนเกิดความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระมหาอุทตนา ฐมมวโโส ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้และหลักการต่าง ๆ รวมทั้ง ผู้วิจัยที่ได้ให้ศึกษาแนวคิด ข้อมูลสำหรับค้นคว้าผ่านตำราและเอกสารงานวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญให้ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อนครูทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ

ขอขอบคุณเพื่อนและรุ่นพี่นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัย วัฒน และสถิติการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้อง ผู้ซึ่งคอยสนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

อากาศรณ์ วิรุฒม์พงษ์สกุล

58920550: สาขาวิชา: วิจัย วัตถุประสงค์และสถิติการศึกษา; วท.ม. (วิจัย วัตถุประสงค์ และสถิติการศึกษา)
 คำสำคัญ: อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะ/ทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน/ โมเดลสมการโครงสร้าง
 อาภาภรณ์ วิรุฒ์พงษ์สกุล: การวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติ
 ในการคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง (THE ANALYSIS OF HIRI
 (MORAL SHAME) AND OTTAPPA (MORAL DREAD) EFFECTS ON ATTITUDES
 TOWARDS CORRUPTION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN RAYONG
 PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, วท.ด., สมพงษ์ ปั่นหุ่น,
 ค.ด. 227 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดล
 การวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
 2) เพื่อวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติ
 ต่อการคอร์รัปชัน 3) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน
 4) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่ม
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 1-6 ที่ศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาระยะเขต 1 และเขต 2 จำนวน 1,109 คน โดยใช้วิธี
 การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับ
 หิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาวิเคราะห์หา
 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทดสอบความสอดคล้องภายในและตรวจสอบความตรง
 เชิงโครงสร้างของแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบ
 เชิงยืนยัน จากนั้นวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลและอิทธิพลเชิงสาเหตุโดยการวิเคราะห์โมเดล
 สมการโครงสร้าง และทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยด้านหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อ
 การคอร์รัปชัน เมื่อจำแนกตามระดับชั้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะ ($\chi^2/df = 1.327$, AGFI = 0.987, RMSEA = 0.017)
 และโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ($\chi^2/df = 1.973$, AGFI = 0.952, RMSEA = 0.030)
 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีพิสัยของค่าอำนาจองค์ประกอบของหิริ-โอตตปปะ
 อยู่ระหว่าง 0.724-1.000 และองค์ประกอบของทัศนคติต่อการคอร์รัปชันอยู่ระหว่าง 0.401-1.000
 และมีพิสัยของค่าความแปรปรวนร่วมของตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะอยู่ระหว่าง 0.524-1.000
 และด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันอยู่ระหว่าง 0.260-1.000

2. สหสัมพันธ์คาโนนิกอระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอดต๊ปปะและชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีค่าเท่ากับ 0.389 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความแปรปรวนร่วมกันร้อยละ 0.149 (14.90%) ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ในแต่ละชุดตัวแปรเป็นผลมาจากตัวแปรโอดต๊ปปะ ($R_c = 0.863$) และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ($R_c = -0.942$) มากที่สุด

3. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี ($\chi^2/df = 0.372$, AGFI = 0.998, RMSEA = 0.000) ซึ่งตัวแปรด้านหิริ-โอดต๊ปปะมีอิทธิพลลบทางตรงต่อตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยมีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.655 ($\gamma = -0.655$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นได้ร้อยละ 42.90

4. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอดต๊ปปะในแต่ละระดับชั้น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\lambda = 0.979$, Multivariate F-statistics = 2.369, p-value = 0.009) และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านหิริไม่แตกต่างกัน แต่ด้านโอดต๊ปปะแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($\lambda = 0.868$, F-statistics = 10.665, p-value = 0.000) และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบความแตกต่างทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

58920550: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS;
M.Sc. (EDUCATIONAL RESEARCH, MEASUREMENT AND STATISTICS)

KEYWORDS: EFFECTS OF HIRI AND OTTAPPA/ ATTITUDES TOWARDS
CORRUPTION

ARPAPORN WIRUTPONGSAKUL: THE ANALYSIS OF HIRI (MORAL SHAME)
AND OTTAPPA (MORAL DREAD) EFFECTS ON ATTITUDES TOWARDS CORRUPTION
OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN RAYONG PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE:
SAKESAN TONGKHAMBANCHONG, Ph.D., SOMPONG PANHOON, Ph.D. 227 P. 2020.

The objectives of this research were; 1) to create and validate a Hiri-Ottappa and attitudes towards corruption model for secondary school students, 2) to analyze the canonical correlation between the Hiri-Ottappa and attitudes towards corruption, 3) to examine the influences of the Hiri-Ottappa on the attitude towards corruption, and 4) to study the trends of change of the Hiri-Ottappa and the attitude towards corruption for secondary school students. The sample consisted of 1,109 students who were selected by multi-stage random sampling technique form grade 7-12 students of schools in Rayong province. The research instruments was questionnaire on Hiri- Ottappa, and the attitude towards corruption inventory. The data were analyzed by using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, exploratory factor analysis (EFA), confirmatory factor analysis (CFA), canonical correlation analysis, structural equation modeling (SEM) and multivariate analysis of variance (MANOVA).

The research findings revealed that :

1. The measurement model of the Hiri-Ottappa measurement modeling of attitude towards corruption were congruence with the empirical data ($\chi^2/ df = 1.327$, AGFI = 0.987, RMSEA = 0.017 and $\chi^2/ df = 1.973$, AGFI = 0.952, RMSEA = 0.030). The weighted loadings indicators of the Hiri-Ottappa ranged from 0.724-1.000 and the weighted loadings indicators of attitude towards corruption ranged from 0.401-1.000. The adjusted R square of the Hiri-Ottappa ranged from 0.524-1.000 and the adjusted R square of attitude towards corruption ranged from 0.260-1.000.

2. The canonical correlation among the Hiri-Ottappa variables and attitude towards corruption variables was 0.389 with statistically significant at the level .05 and the covariate

of the relationship (R_c^2) was at 0.149 (14.90%). The correlations of the set of variables were the results of the most Ottappa variables ($R_c = 0.863$) and intention to behavior ($R_c = -0.942$).

3. The validation of the effect of the Hiri-Ottappa on attitude towards corruption showed that the model was congruent with the empirical data ($\chi^2/df = 0.372$, AGFI = 0.998, RMSEA = 0.000). The Hiri-Ottappa has a directed influence negatively on attitude towards corruption at 0.655 ($\gamma = -0.655$). The path coefficient of the Hiri-Ottappa to attitude towards corruption was significant at .05. The Hiri-Ottappa moderately can explain the variance of attitude towards corruption at 43.90%.

4. The trend of changes of the Hiri-Ottappa at each level showed a significant difference at .05 ($\lambda = 0.979$, Multivariate F-statistics = 2.369, p-value = 0.009) When compared the average it showed that the Hiri was not statistically different. But Ottappa was significant difference at .05. The trend of changes of Attitudes towards corruption showed students in each level had different knowledge, feelings, and intention to behavior with was significance at .05 ($\lambda = 0.868$, F-statistics = 10.665, p-value = 0.000), in comparison of mean, it showed differences in knowledge, feelings and intention to behavior with statistical significance at .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ข้อกำหนดของงานวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์ปชั่น.....	12
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	41
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับหิริ-โอตตปัปะ.....	67
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	87
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	107
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	108

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 112
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 114
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 114
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 116
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 117
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 184
	สรุปผลการวิจัย..... 184
	อภิปรายผล..... 190
	ข้อเสนอแนะ..... 196
บรรณานุกรม.....	198
ภาคผนวก.....	208
ภาคผนวก ก	209
ภาคผนวก ข.....	211
ภาคผนวก ค.....	216
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 The perfect guttman scale (เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย).....	56
2 การแจกแจงความถี่ของคะแนนมาตรวัดแบบกัทท์แมน.....	57
3 แบบแผนของมาตรวัดแบบกัทท์แมน.....	58
4 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง.....	88
5 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามหิริ-โอดตัมปะ (Tryout).....	94
6 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	99
7 คุณภาพของแบบสอบถามหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	107
8 การแปลความหมายในค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	108
9 ค่าดัชนีแสดงความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์และ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา.....	112
10 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และ ช่วงระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดด้านหิริ-โอดตัมปะ.....	117
11 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และช่วง ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	118
12 เมทริกซ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลการวัดหิริ-โอดตัมปะ และทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	121
13 องค์กรประกอบด้านหิริ (HR).....	125
14 องค์กรประกอบด้านโอดตัมปะ (OT).....	126
15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของโมเดลด้านหิริ-โอดตัมปะ.....	128
16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านหิริ-โอดตัมปะ.....	131
17 องค์กรประกอบด้านความรู้ (K).....	134
18 องค์กรประกอบด้านความรู้สึก (A).....	136
19 องค์กรประกอบด้านด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B).....	137
20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของ โมเดลการวัดด้านทัศนคติ ต่อการคอร์รัปชัน.....	140

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21 ผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น.....	144
22 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น.....	146
23 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เฉพาะตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ.....	148
24 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	150
25 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เฉพาะตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ.....	154
26 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แยกแต่ละระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	156
27 ผลการตรวจสอบความตรงของโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของหิริ-โอดต็ปปะที่มี ต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น.....	159
28 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) จากตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะ ที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น.....	161
29 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะที่มีต่อทัศนคติต่อ การคอร์ปชั่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	162
30 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอดต็ปปะในระดับชั้นที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	165
31 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอดต็ปปะด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	168
32 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอดต็ปปะด้านการสร้างข้อมูลเท็จในระดับ ชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	170
33 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	172

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
34 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ของระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	176
35 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จของระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA).....	180

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงหิริ-โอดตัมปะ.....	5
2 โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	5
3 รูปแบบความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล.....	6
4 โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model).....	6
5 ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	7
6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของทัศนคติ.....	44
8 แนวคิดการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติทั้ง 3 แบบ.....	45
9 ลำดับขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	89
10 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91
11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน HRL และ HRT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax.....	126
12 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน OTL และ OTT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax.....	128
13 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ด้านหิริ-โอดตัมปะ.....	131
14 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านหิริ-โอดตัมปะ.....	133
15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน KL และ KT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax.....	135
16 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน AL และ AT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax.....	137
17 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน BL และ BT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax.....	139
18 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	143
19 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน.....	145
20 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล (Canonical correlation) ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในภาพรวม.....	148
21 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในตัวแปรการทุจริต การเรียน/ การสอบ.....	150
22 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในตัวแปรการทุจริต การเรียน/ การสอบ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	152

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
23 ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ- โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการทุจริตการเรียน/ การสอบ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	153
24 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล (Canonical correlation) ระหว่าง ตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรด้านการสร้าง ข้อมูลเท็จ.....	155
25 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปร การสร้างข้อมูลเท็จ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	157
26 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล (Canonical correlation) ระหว่างชุด ตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการสร้างข้อมูลเท็จ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	158
27 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติ ต่อการคอร์ปชั่น (Structural equation model).....	161
28 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อ การคอร์ปชั่น (Structural equation model).....	163
29 การเปรียบเทียบอิทธิพลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะและด้านทัศนคติต่อ การคอร์ปชั่น (Structural equation model) ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	164
30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะของนักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	167
31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะที่ศึกษาเฉพาะด้านการทุจริต การเรียน/ การสอบของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	169
32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โศตตปปะที่ศึกษาเฉพาะด้านการสร้าง ข้อมูลเท็จของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	171
33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้ (K) ของนักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	173

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่น (A) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	174
35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์ปชั่น (B) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	175
36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	177
37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	178
38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	179
39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	181
40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	182
41 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	183
42 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของค่า R_c และ R_c^2 ของด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ (ซ้าย) และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ (ขวา).....	192
43 การเปรียบเทียบอิทธิพลของหิริ- โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	194

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาคอร์ปชั่นถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์ปชั่นได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่าง ๆ อย่างเช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคาร โลก และภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์ปชั่นเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง

สำหรับประเทศไทย ปัญหาคอร์ปชั่นเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าปัญหาการคอร์ปชั่นก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก (จารุวรรณ สุขุมลพงษ์, 2556)

จากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศไทยในอดีต จนถึงปัจจุบัน ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นยังอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด ซึ่งในปีพ.ศ. 2560 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตปรากฏว่า ในส่วนของประเทศไทยได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (คะแนนใกล้เคียง 100 แสดงว่า ยังมีความโปร่งใส) ซึ่งคะแนนดังกล่าว เป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์ปชั่นในระดับที่สูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์ปชั่นของประเทศไทยที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบันนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีความพยายามในการกำหนดและใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์ปชั่นอย่างต่อเนื่อง (Transparency International, 2013)

โดยสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ซึ่งสถานการณ์ของสังคมไทยสื่อถึงอันตรายต่อความเป็นไทยและความมั่นคงของชาติ จากการศึกษาพบว่า จุดเริ่มต้นของการคอร์ปชั่น มีสาเหตุมาจากความ โลภที่ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “โลภะ” ซึ่งเป็นพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์อยู่แล้ว หากบุคคลใดที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมที่ดีมี “หิริ-โอตตปปะ” ซึ่งเป็นความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ก็จะเปรียบเสมือนมีเกราะคุ้มกันตนเองไม่ให้กิเลสครอบงำได้ ในทางกลับกัน คนที่มีความบกพร่องเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจะส่งผลให้สิ่งไม่ดีครอบงำได้ง่าย เช่น จะกระทำการสิ่งใดจะนึกถึงผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คำนึงถึงส่วนรวมและไม่คำนึงว่าสิ่งที่ตนเองกระทำอยู่นั้น อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องหรือไม่ ในท้ายที่สุดแล้วก็นำไปสู่การคอร์รัปชัน (สวัสดี ดันตระรัตน์, 2558)

ซึ่งสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (2559) ได้ทำการสำรวจพบว่า คนไทยมีความโลกเห็นแก่ตัว เป็นสาเหตุหลักในการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศล่าช้า และแก้ไขได้ยากเพราะฝังรากลึกมานาน จนคนไทยมองว่าเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นวิธีป้องกันและแก้ปัญหาโดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์

หากย้อนกลับมาดูที่การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวิถีการทำงาน โดยเน้นส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้ด้วยตนเองและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วและการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งส่งเสริมวิทยาการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าส่งเสริมจริยธรรมด้านจิตใจ ซึ่งการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจะทำให้ขาดคุณภาพหรือเสียสมดุลของความเป็นคนที่แท้จริง เมื่อสังคมแปรเปลี่ยนไปเป็นสังคมธุรกิจ สังคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นวัตถุนิยมมากกว่าคุณธรรมด้านจิตใจ วิชาที่เรียนก็มักจะเลือกเรียนในวิชาที่ก่อให้เกิดผลทางวัตถุมากกว่าเลือกเรียนวิชาที่ก่อให้เกิดผลทางความดี ความงามและความยุติธรรมในทางจิตใจหรือความสุขสบายภายในตัวตน ผลที่ตามมาคือสังคมมีการคอร์รัปชันกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งพบเห็นกันในปัจจุบัน

ดังที่ เปลื้อง ณ นคร (2545) เคยกล่าวไว้ว่า สิ่งที่เราละเลยก็คือจริยศึกษา จึงทำให้การศึกษาไปไม่รอด เราเอาใจใส่เทคโนโลยีมากเกินไป จึงทำให้ด้านจริยศีลธรรมเสื่อมโทรมอย่างยิ่ง จึงขาดความสงบเรียบร้อย คนเป็นอริเป็นศัตรูกัน ควรแก้ปัญหาในเรื่องจริยธรรมให้มาก รวมทั้ง Arthur Wellesley (1828 อ้างถึงใน บุญเสริม ฤทธาภิรมย์, 2519) กล่าวว่า การให้การศึกษาแก่คนให้เกิดการเรียนรู้นั้น อย่าวางจุดมุ่งหมายแต่เพียงสอนให้คนฉลาดรอบรู้อย่างเดียว แต่จงสร้างเสริมด้านจิตใจ คุณธรรม ความรู้สึกแก่เขาด้วย

ตามความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพร วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2522 มีพระบรมราโชวาทว่า

“...คุณสมบัตินี้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ที่สำคัญได้แก่ ความรู้จักผิดชอบชั่วดี ความละอายชั่วกลัวบาป ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความไม่เห็นแก่ตัว

ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ความไม่มั่งงายหยาบคาย กับอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษ คือความขยันหมั่นเพียรด้านความซื่อสัตย์สุจริต...”

ซึ่งถ้าบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดขาดคุณสมบัติพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะนำไปสู่ปัญหาสังคม ไม่รู้จบ รวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชันที่พบเห็นได้ตามข่าวสารในปัจจุบัน จึงจะขอยกตัวอย่างบางเรื่อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ข่าวสด (2560) ลงเรื่อง เด็ก ม. 5 ถูกจับได้ขโมยเงินเพื่อน 2 พันบาท โคนเรียกเข้าห้องปกครอง จากนั้น จึงคิดสั้นกระโดดตึกล้าง ความอายหลังถูกจับได้นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (2560) ลงเรื่อง กลุ่มนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยชื่อดังเป็น “มือปืนรับจ้างโกสอบนายสิบตำรวจ” หลังเข้ามาบดขยี้ให้เบาะแสมีเพื่อนร่วมแก๊งบางคนเคยรับจ้างเฉลยข้อสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้ลอกข้อสอบสอบติดเข้าโรงเรียนเตรียมทหารด้วย

จากการศึกษาและข่าวสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สังคมไทยในปัจจุบันเริ่มขาดศีลธรรมและธรรมะเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า ศีลธรรมและธรรมะที่ค่อย ๆ ลดน้อยลง คือด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความละอายบาปและเกรงกลัวบาป โดยหิริหรือความละอายบาปและโอตตปปะหรือความเกรงกลัวบาป เป็นธรรมคุ้มครองโลก ทำให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เดือดร้อนและสับสนวุ่นวาย

ในสมัยก่อนคนไทยส่วนใหญ่เชื่อในเรื่องบุญบาป เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อในเรื่องสังสารวัฏ-การเวียนว่ายตายเกิด จึงเป็นผู้มีหิริ-โอตตปปะ ไม่ทำการคอร์รัปชัน แต่ในปัจจุบันคนจำนวนไม่น้อย ที่ไม่เชื่อในเรื่องบุญและบาป ไม่เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม จึงขาดหิริ-โอตตปปะทำการทุจริต ทำความชั่วกันมากขึ้นและถือว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิต เมื่อสังคมและโลกขาดหิริ-โอตตปปะที่เป็นธรรมคุ้มครองสังคมและโลก จึงขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเดือดร้อนสับสนวุ่นวายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เคยปรากฏในสังคมไทยมาก่อน สิ่งเหล่านี้เคยมีอยู่แต่ไม่ประพฤติกันมากมายเช่นที่เห็นในปัจจุบัน

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาประการหนึ่งที่จะลดการคอร์รัปชันคือ “ส่งเสริมให้ทุกคนร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชัน” โดยต้องเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ คือที่ตัวเราเองและครอบครัว จนไปถึงองค์กร ที่ซื่อสัตย์และยึดมั่นในความเป็นธรรม โดยส่งเสริมเยาวชนให้ร่วมกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันใน “โครงการโตไปไม่โกง” เริ่มจากเด็กที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตได้ซึมซับวิถีคิด และวิถีดำรงชีวิตทั้งจากบทเรียน กิจกรรมในโรงเรียน การอบรมสั่งสอนของครูและการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เพื่อเป็นการวางรากฐาน เกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นธรรมในมิติต่าง ๆ (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2558)

ซึ่งรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ควรมีหลักการคือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญใน

การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อ โดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม (พรเทพ จันทรนิภ, 2558)

จากสถานการณ์ และรูปแบบการป้องกันการคอร์รัปชันที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นแนวทาง ป้องกันให้ปัญหาการคอร์รัปชันลดน้อยลงและหมดไปจากสังคมไทย จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจ ที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์รัปชันของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งชั้นมัธยมศึกษา เป็นช่วงที่กำลังมีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขคุณธรรม จริยธรรมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอันพึงประสงค์ขึ้นอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ แก่เด็ก สังคมและประเทศชาติ และนำผลจากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูล วางแนวทางและมาตรการ ในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น ตลอดจนการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะ และโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นอย่างไร
2. ความเที่ยงตรงและอิทธิพลของตัวแปรใน โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง หิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 เป็นอย่างไร
3. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับระหว่างหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

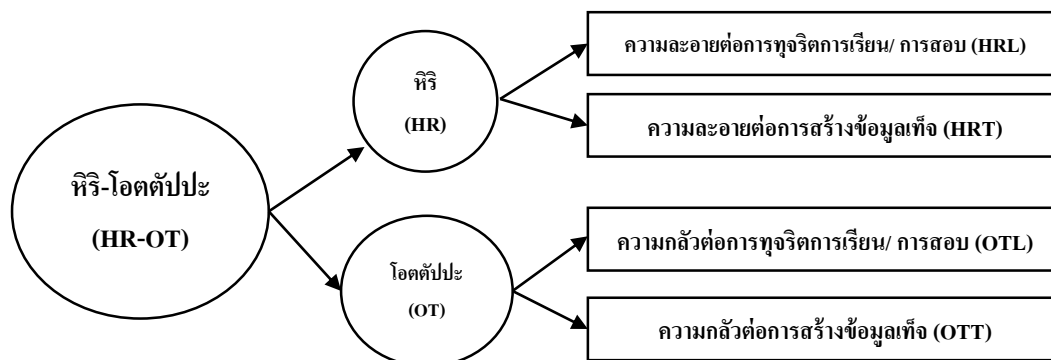
การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของ โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติ ต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
2. เพื่อวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิคระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปปะและ ทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน
3. เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน
4. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อ การคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

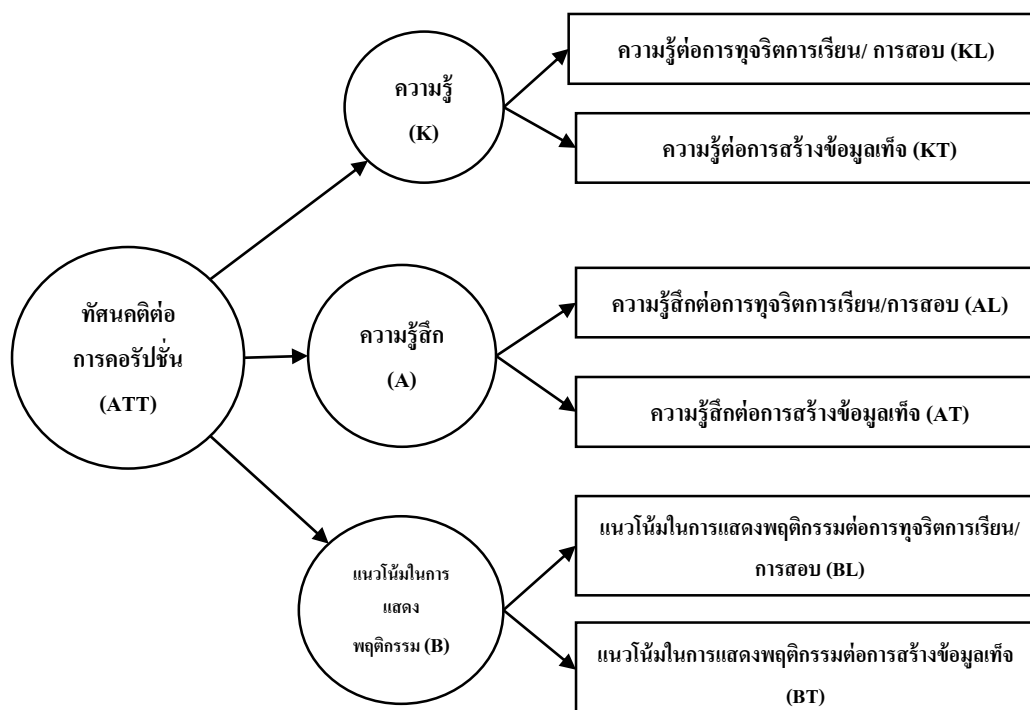
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. โมเดลการวัดของตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

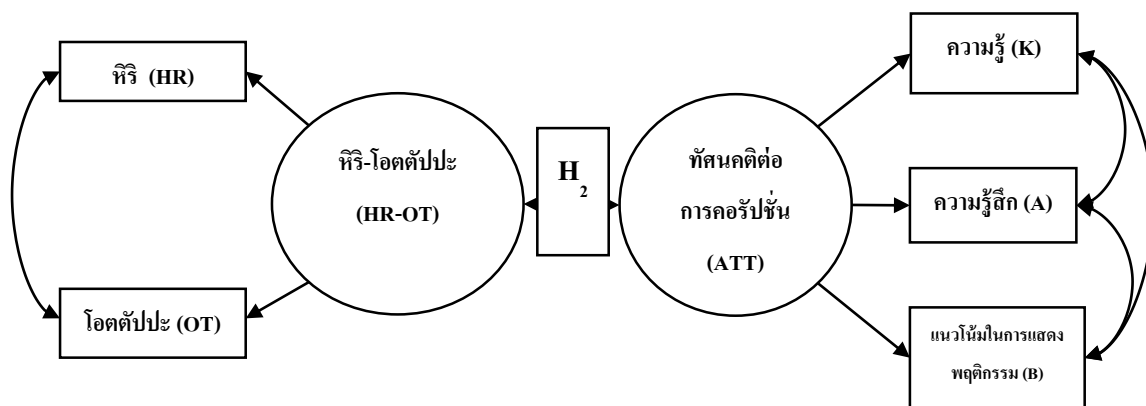
ภาพที่ 1 โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงหิริ-โอดตัมปะ

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

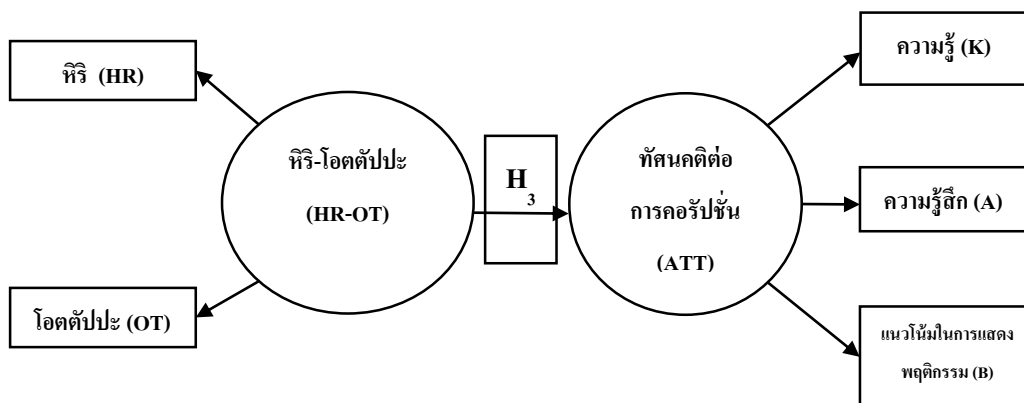
2. มีแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อ

การคอร์ปชั่น

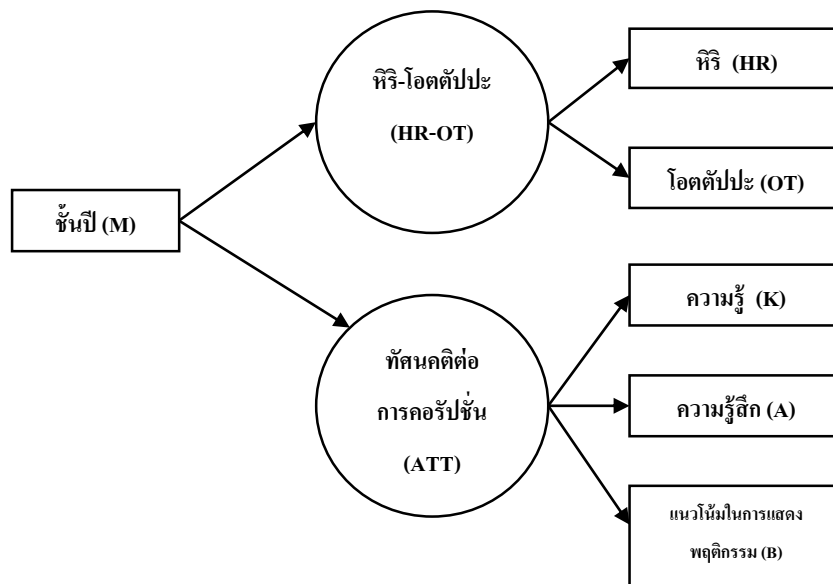
ภาพที่ 3 รูปแบบความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอลล (Canonical correlation)

3. ตัวแปรแฝงหิริ-โอดตัมปะมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ภาพที่ 4 โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model)

4. หิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีระดับและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันในแต่ละชั้นปี

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับตัวแปรหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ได้โมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะ ทัศนคติในการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเพียงพอ สำหรับการออกแบบสร้างเครื่องมือวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นที่เหมาะสม
2. ทำให้ทราบตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติการคอร์ปชั่น ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องเดียวกันนี้ ได้นำตัวแปรเหล่านี้ไปส่งเสริมยังกลุ่มเป้าหมายต่อไป
3. ผลการศึกษา ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามการรับรู้และการแสดงออกทางความคิดและพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
4. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงว่านักเรียนในแต่ละระดับชั้นตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีหิริ-โอตตปัปะ ทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
5. ใช้เป็นข้อมูลให้กับครูผู้สอน ผู้อำนวยการและโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการคอร์ปชั่น

6. เพื่อเสนอให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหา เพื่อส่งเสริมการต่อต้านการคอร์รัปชันในกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดระยอง สังกัด สพม. 18 เครือข่ายสหวิทยาระยะเขต 1 และเขต 2 จำนวน 19 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 27,804 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดระยอง เครือข่ายสหวิทยาระยะเขต 1 และเขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 1,109 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ หิริ-โอตตปปะ
2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ทศนคติต่อการคอร์รัปชัน ได้แก่
  - 2.1 ด้านความรู้ต่อการคอร์รัปชัน
  - 2.2 ด้านความรู้สึกต่อการคอร์รัปชัน
  - 2.3 ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์รัปชัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

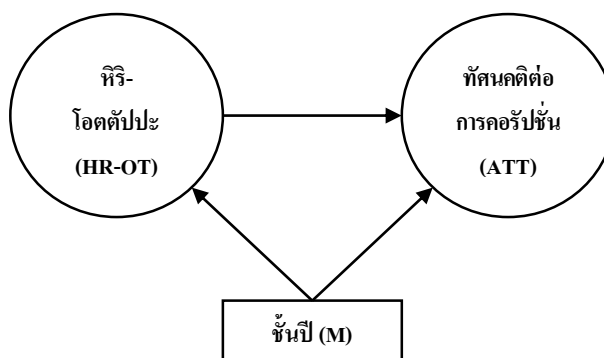
การคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีขอบเขตอยู่ในเรื่อง การทุจริตการเรียน/ การสอบและการสร้างข้อมูลเท็จ

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ จึงได้กำหนดความเป็นสาเหตุและผลของตัวแปรขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนความน่าเชื่อถือได้
2. ทักษะคิดต่อการปรับเปลี่ยนที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ค่อนข้างซับซ้อนและง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการอธิบายอย่างถูกต้องจึงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ถ้าสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะเป็นผลให้การอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรอิสระและลำดับความสำคัญหรือค่าน้ำหนักของอิทธิพลย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
3. ระดับของการปรับเปลี่ยนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหาอยู่ในเรื่องการทุจริตการเรียน/ การสอบและการสร้างข้อมูลเท็จเท่านั้น ซึ่งอยู่ในบริบทของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนั้นขอบเขตของเนื้อหาอาจมีความแตกต่างกัน เมื่อนำไปใช้ในระดับการศึกษาอื่น ๆ หรือสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับเปลี่ยน หมายถึง สภาพการกระทำของนักเรียนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ควรได้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือสิ่งของด้วยความไม่ถูกต้อง เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น โดยพิจารณาจากพฤติกรรมความไม่ซื่อสัตย์ วัตได้จาก

1.1 การทวจริตการเรียน/ การสอบ หมายถึง การใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้เป้าหมายหรือเกิดความได้เปรียบในสถานการณ์แข่งขัน ได้แก่ การลอกการบ้าน การโกงข้อสอบ การจดบันทึกหรือการนำเอาเอกสารที่มีคำตอบเข้าไปใช้ประโยชน์ในระหว่างการสอบ การจ้างเพื่อนทำรายงาน

1.2 การสร้างข้อมูลเท็จ หมายถึง การพูดหรือการแสดงข้อความเท็จเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง รวมทั้งการเอาของของคนอื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ได้แก่ การเปลี่ยนข้อมูลปลอมแปลงเอกสาร ปิดบังข้อเท็จจริง การขโมยสิ่งของ โดยใช้สถานการณ์ที่มีสิ่งจูงใจ ความสมเหตุสมผลและโอกาสเป็นเครื่องมือวัด

2. คุณธรรมหิริ-โอตตปปะ หมายถึง ภาวะความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกและความกลัวที่มีต่อพฤติกรรมการคอร์รัปชัน วัดได้จาก

2.1 ความรู้สึก ได้แก่ ความละเอียดใจ ความหดหู่ใจ ความรู้สึกขยะแขยงต่อการกระทำ การคอร์รัปชัน

2.2 ความกลัว ได้แก่ ความกลัวถูกตำหนิ กลัวถูกลงโทษ กลัวจะติดเป็นนิสัยต่อการกระทำ การคอร์รัปชัน

3. แบบวัดหิริ-โอตตปปะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดตามนิยามคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปปะใน 2 ด้าน คือ ด้านหิริและด้านโอตตปปะ ซึ่งมีรูปแบบเป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert's scale

4. ทศนคติต่อการคอร์รัปชัน หมายถึง ความโน้มเอียงทางความรู้สึกนึกคิดที่จะตอบสนองต่อการคอร์รัปชันในเรื่องการทวจริตการเรียน/ การสอบและการสร้างข้อมูลเท็จ ที่ได้พบเจอจากความเข้าใจ เป็นความพึงแน่นของกลุ่มความเชื่อของบุคคลที่ในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกไปในทางที่ดีหรือไม่ดี โดยวัดจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

4.1 ความรู้ต่อการคอร์รัปชัน หมายถึง การเรียนรู้ที่ระลึกได้ถึงความคิด ที่พร้อมจะถูกนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการคอร์รัปชัน

4.2 ความรู้สึกต่อการคอร์รัปชัน หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิดในการสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชัน

4.3 แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะการกระทำการคอร์รัปชัน

5. แบบวัดทศนคติต่อการคอร์รัปชัน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อการคอร์รัปชัน โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert's scale

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปัปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง ครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์ปชั่น

1. ความหมายของการคอร์ปชั่น
2. ประเภทและรูปแบบของการคอร์ปชั่น
3. สาเหตุของการคอร์ปชั่น
4. มุมมองของการคอร์ปชั่น
5. การวัดการคอร์ปชั่น

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

1. ความหมายของทัศนคติ
2. องค์ประกอบของทัศนคติ
3. ทฤษฎีการวัดทัศนคติ
4. การเกิดทัศนคติ
5. การวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับหิริ-โอตตปัปะ

1. พื้นฐานการเกิดจริยธรรมในตัวบุคคล
2. ทฤษฎีสันับสนุนพื้นฐานการเกิดจริยธรรม
3. ความหมายของหิริ
4. ความหมายของโอตตปัปะ
5. คุณค่าของหิริ-โอตตปัปะ
6. การวัดหิริ-โอตตปัปะ

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์ปชั่น

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

ความหมายของคอร์รัปชัน

จากการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า การคอร์รัปชันมีการใช้คำศัพท์หลายตัว ซึ่งมีนักวิชาการไทยหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายการคอร์รัปชันในประเทศไทยไว้ดังต่อไปนี้

เดิมเราเรียกคนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน โกงโดยใช้อุบาย รับสินบน หลอกลวง กล่าวเท็จ แกล้งปกปิดเหตุการณ์ที่ควรจะแจ้ง ทุจริตให้ส่งทรัพย์สินให้แก่ตน ทำลายเอกสารสำคัญว่า “น้อราษฎร์บังหลวง” พุทธชาด สุธีวสินนนท์ (2551) กล่าวว่า

การน้อราษฎร์ หมายถึง การกระทำของข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมักจะเป็น “ข้าราชการชั้นผู้น้อย” ซึ่งฉกฉวยเอาประโยชน์อันไม่สมควรจากประชาชนเพื่อตนเอง โดยอาจใช้วิธีการ โกง เบียดบัง ช่มชู้ รีดไถ ชูครีตค่าธรรมเนียมเกินจริงจากประชาชน เช่น ระบบจ่ายใต้โต๊ะ เพื่อให้งานเดิน การโบกให้จอดแล้วต้องจ่าย เป็นต้น การน้อราษฎร์จะกระทบประชาชนโดยตรง

การบังหลวง หมายถึง การกระทำของข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมักจะเป็น “ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่” ซึ่งฉกฉวยเอาทรัพย์สินสมบัติของประเทศชาติมาเป็นของตน โดยใช้อำนาจ ตำแหน่ง และด้วยวิธีการที่แยบยล เช่น เบียดบังงบประมาณแผ่นดินจากการประมูลงาน โครงการใหญ่ต่าง ๆ โดยที่ประชาชนหรือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่สามารถรู้ได้ การบังหลวงเป็นการคอร์รัปชันที่ประชาชนไม่ได้รู้สึกถึงความเดือดร้อนมากนัก ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงคนกลุ่มนี้ได้เงินอันมิชอบ ไปเป็นจำนวนมหาศาล

คำที่ใช้ในภาษาไทยเรียกว่า “น้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่งคุ้นเคยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ในปัจจุบันใช้คำภาษาอังกฤษว่า “คอร์รัปชัน” (Corruption)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กล่าวว่า คอร์รัปชัน คือ โกง เบียดบัง ทุจริตน้อราษฎร์บังหลวง รับสินบน

เสริมศักดิ์ เทพาคำ และคณะ (2520) ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” หมายถึง เรียก รับ หรือยอมรับสินบน หรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต หรือเข้ามีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประโยชน์สำหรับตนหรือผู้อื่น การใช้เวลาและทรัพย์สินทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางมิชอบ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2544) ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” หมายถึง การน้อราษฎร์ และการบังหลวง ที่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมในการปฏิบัติราชการที่ผิดศีลธรรมทั้งมวลของข้าราชการ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่เรื่องเล็กไปจนกระทั่งถึงเรื่องใหญ่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) การคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำ เช่น เรียกรับ หรือยอมรับสินบนหรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่สุจริต หรือเข้ามีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น หรือการผิดวินัย

พจนานุกรมแบล็ค ลอว์ (1979) ให้ความหมายว่า คอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำชั่วและนอกรีต โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น

Myrdal (1968 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544) ให้ความหมายไว้ใน วารสารเอเชียแอมริกัน (Asian magazine) ว่า คอร์รัปชัน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึงการกระทำทุกอย่างที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่งหน้าที่หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในกิจสาธารณะ รวมทั้งการกินสินบนด้วย

Webster dictionary (1931) อธิบายคำ “คอร์รัปชัน” ว่า

1. เป็นการกระทำที่ขัดต่อความซื่อสัตย์ คุณธรรมความดีหรือศีลธรรม
2. เป็นการกระทำผิดทำนองคลองธรรม กฎเกณฑ์หรือกฎหมายเนื่องจากเหตุที่มาจาก การให้สินบน หรือสินจ้างนานาประการ

3. เป็นการกระทำที่ถือว่าไม่บริสุทธิ์ หรือไม่เหมาะสม

4. เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่เลวลง

ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) กล่าวว่า คอร์รัปชันคือ ลักษณะการคดโกง โดยใช้วิถีใดก็ได้มา บางอย่างที่ต้องการ โดยไม่ชอบธรรม การไม่ซื่อสัตย์ เอาของที่ไม่ใช่ของตัวเอง ซึ่งมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เป็นการทำผิดกฎหมาย ไม่โปร่งใส เป็นการเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์ฝ่ายเดียว โดยผู้อื่นนั้นเสียประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์เลย โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่นว่าจะได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ โดยที่มีการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหน้าที่ เพื่อจุดประสงค์ให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มีควรได้

จากความหมายของคำว่า คอร์รัปชัน ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของคำว่าคอร์รัปชันได้ ดังนี้

คอร์รัปชัน (Corruption) หมายถึง สภาพการกระทำของบุคคลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ควรได้ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือสิ่งของด้วยความไม่ถูกต้อง เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น

ประเภทและรูปแบบของการคอร์รัปชัน

จากการศึกษา ค้นคว้าหนังสือวิชาการต่าง ๆ พบว่า มีนักวิชาการไทย หลายคน ได้กล่าวถึง รูปแบบของการคอร์รัปชัน ไว้ดังต่อไปนี้

สังศิต พิริยะรังสรรค์ (2549 ก) ได้แบ่งรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งผลประโยชน์ทับซ้อนในปัจจุบัน มีอย่างน้อยที่สุด 15 แบบ คือ

1. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างการขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำตาล
2. เครพโตคราซี (Kleptocracy) เป็นการฉกฉวยทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัว และอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ
3. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้ผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม
4. การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ คือการปั่นราคาหุ้นตัวเอง
5. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังข้อมูลและให้การเท็จ เช่น การทุจริตกรณีลำไยและกล้วย
6. การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง เช่น กรณี CTX และการตรวจสอบคุณภาพข้าว
7. การใช้อิทธิพลทางการค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า เช่น การแลกเปลี่ยนกับเครื่องบินรบของรัสเซีย
8. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐ ไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น การใช้ธนาคารของรัฐในโครงการประชานิยม
9. ไม่กระทำการตามหน้าที่แบบตรงไปตรงมา แต่ใช้ลัทธิพรรคพวกแทน เช่น การจัดซื้อประมูล
10. การให้และการรับสินบน การขู่เชิญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ
11. การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เช็คของขวัญมูลค่าสูงและสินบนมูลค่าสูง
12. ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยการใช้นโยบายประชานิยม เช่น นักการเมืองให้เงินทอง หรือสิ่งของของรัฐ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

13. ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด เช่น การข่มขู่ คุกคามและทำร้ายให้เกิดความเกรงกลัวในการชุมนุมประท้วงนโยบายรัฐบาลและในการเลือกตั้ง

14. ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ

15. การบริจจาคเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย คือการบริจจาคให้แก่นักการเมืองและพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมายของรัฐบาล

วิทยากร เชียงกูล (2549) ได้แบ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันไว้ ดังนี้

1. การยักยอก (Embezzlement) ได้แก่ การแอบเอางบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน

2. การที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกร้อยเงินจากธุรกิจเอกชน (Extortion) หรือการที่ธุรกิจเอกชนให้สินบน (Bribery) หรือผลประโยชน์ภายหลัง (Kickback) แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ให้ตัดสินใจทำ หรือไม่ทำอะไรบางอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบนได้รับผลประโยชน์เหนือคู่แข่งรายอื่น

3. การเลือกจ้างหรือแต่งตั้งญาติและพรรคพวกตน (Nepotism)

4. การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตน (Cronyism)

5. การใช้ข้อมูลภายใน เพื่อซื้อหรือขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (Insider trading)

ซึ่งน่าจะหมายรวมถึงการใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายเงินตราต่างประเทศด้วย เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงรู้ล่วงหน้าว่ารัฐบาลจะตัดสินใจประกาศลดค่าเงิน และมีกรบอกข้อมูลนี้ให้นักธุรกิจและนักลงทุน สั่งซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เพื่อทำกำไรภายหลังจากที่มีการประกาศข่าวต่อสาธารณะ

6. การฟอกเงิน (Money laundering) ได้แก่ การโยกย้ายถ่ายเทเงินที่ได้จากการทุจริต ซื้องดหรือได้มาโดยผิดกฎหมายหรือศีลธรรม เช่น การพนัน การขายของเถื่อน กิจการโสเภณี การเป็นนายหน้าค้าแรงงาน ฯลฯ ไปเข้าธนาคาร สถาบันการเงิน หรือธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เพื่อลบล้างรอยแหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องของเงิน มีทั้งการโยกย้ายไปต่างประเทศและภายในประเทศ

7. การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้บริษัทตนเองและพรรคพวก ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นผลประโยชน์ขัดแย้งหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest)

8. การเอื้อประโยชน์ (Trading influence) ได้แก่ การที่บริษัทให้สัญญาจะให้ผลประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในทางอ้อม เช่น ให้ตำแหน่งในบริษัท เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปลดเกษียณหรือพ้นจากตำแหน่ง ให้ตำแหน่งงานแก่ญาติ หรือให้ผลประโยชน์ทางอ้อมอื่น ๆ แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อแลกกับการที่เจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทธุรกิจ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2552) ได้แบ่งรูปแบบการคอร์รัปชันหลัก ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเรียกเก็บภาษีคอร์รัปชัน เช่น การเรียกสินบน ส่วย สินน้ำใจ ค่าน้ำร้อนน้ำชา และเงินใต้โต๊ะ เป็นต้น
2. การดึงเงินงบประมาณแผ่นดินจากค่าคอมมิชชั่น โครงการมาเป็นของตน การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ได้เงินคอร์รัปชันทั้ง ๆ ที่โครงการดังกล่าวอาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง
3. การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ หรือผูกขาดการประมูลโครงการ
4. การเล่นพรรคเล่นพวก การดำรงตำแหน่งหลายหน่วยงาน จนเกิดลักษณะที่เรียกว่า การทับซ้อนของผลประโยชน์ หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” (Conflicts of interests)
5. การใช้อำนาจทางการเมือง ดำเนินนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทธุรกิจที่ตนเองครอบครอง หรือพรรคพวกมีผลประโยชน์อยู่ เรียกว่า “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย”

นวนน้อย ตรีรัตน์ (2546) ได้แบ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การทุจริตของข้าราชการประจำในกระบวนการปกครองโดยการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน
2. การทุจริตในแวดวงการเมืองจากการที่นักการเมืองใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งเพื่อหาผลประโยชน์ทางการเงินหรือทางด้านการเมือง และโดยรูปธรรมแล้วการทุจริตคอร์รัปชันอาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่
  - 2.1 การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ กรณีนี้สามารถเกิดขึ้นได้จากเรื่องที่มีระดับความรุนแรงต่ำ เช่น การจ่ายสินบนให้ตำรวจเมื่อทำผิดกฎจราจร ไปจนถึงเรื่องที่มีระดับความรุนแรงสูง เช่น การจ่ายสินบนเพื่อให้มีการคุ้มครองธุรกิจที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ
  - 2.2 การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปแบบของสิ่งของ และบริการหรือสิทธิให้แก่เอกชน เช่น การออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ การให้สัมปทาน และการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น
  - 2.3 การใช้อำนาจในการสร้างอุปสรรคในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจ เนื่องจากเงินเดือนและผลตอบแทนในระบบราชการต่ำเกินไปจน ขาดแรงจูงใจในการทำงาน เช่น การสร้างความล่าช้าในการให้บริการเพื่อให้มีการจ่ายเงินค่าน้ำร้อนน้ำชา

โดยที่รูปแบบการคอร์รัปชันประเภทที่ 1 และ 3 สามารถพบเห็นได้ง่าย กระบวนการและวิธีการไม่ซับซ้อนแต่อย่างใด แต่การคอร์รัปชันในรูปแบบที่ 2 มักมีการดำเนินการอย่างสลับซับซ้อน เป็นเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อสร้างอำนาจในการผูกขาดให้กับกลุ่มธุรกิจ โดยอำนาจใน

การผูกขาดจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนเกินหรือกำไรที่มากผิดปกติ และกระบวนการในการแสวงหาค่าเช่า (Rent-seeking) หรือกระจายผลประโยชน์มักจะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันไปด้วย โดยกระบวนการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันและความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ได้แบ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันตามการให้ความหมายของกลุ่มนักเรียน ดังนี้

1. การคดโกง เป็นการกระทำเพื่อให้ได้บางอย่างที่ต้องการโดยไม่ชอบธรรมไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ ทรัพย์สิน หรือตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน การไม่ซื่อสัตย์ คดโกง โกง ยักยอกเงิน เพราะความอยากได้ ความเห็นแก่ตัว การโกงทรัพย์สิน สิ่งของ หรือเพื่ออย่างใดอย่างหนึ่งของคนอื่นมาเอาของที่ไม่ใช่ของตัวเอง ซึ่งมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

2. การทำสิ่งผิดกฎหมายและความไม่โปร่งใส เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย การกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่โปร่งใส การกระทำที่ไม่บริสุทธิ์ ขาดความถูกต้องความยุติธรรม เป็นสิ่งที่ไม่มีใครยอมรับ

3. การเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์ฝ่ายเดียว โดยผู้อื่นนั้นเสียประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์เลย โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่นว่าจะได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การแสวงหาผลประโยชน์เข้าหาตัวเองมากเกินไป โดยผลประโยชน์นั้นส่งผลต่อความเดือดร้อนของผู้อื่น

4. การให้และรับสินบน หมายถึง การให้สินจ้าง รางวัล เพื่อจงใจให้บุคคลบิดเบือนเหตุผลบางอย่างไปจากข้อเท็จจริง เช่น การเรียกเก็บส่วย หรือ เงินใต้โต๊ะ ถือให้เป็นความผิดฐานทุจริตเนื่องจากการให้เงินสินบนเพื่อให้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ หรือเพื่อเร่งรัดงานให้เร็วขึ้น

5. การทุจริตต่อหน้าที่ โดยที่มีการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบกระทำใด ๆ ที่ใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือละเว้นการกระทำใด ๆ ละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหน้าที่ ข่มขืนใจ จูงใจ หรือเรียกรับทรัพย์สินใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

จากการศึกษารูปแบบการคอร์รัปชันจากงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า รูปแบบของการคอร์รัปชันมีสูงสุด 15 รูปแบบ และมีรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 5 รูปแบบตามการให้ความหมายในกลุ่มนักเรียน ดังนี้

1. การคดโกง
2. การทำสิ่งผิดกฎหมายและความไม่โปร่งใส
3. การเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์

4. การให้และรับสินบน

5. การทุจริตต่อหน้าที่

ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จากพฤติกรรมความไม่ซื่อสัตย์ โดยพิจารณาจากการทุจริตการเรียน/ การสอบและการสร้างข้อมูลเท็จ โดยอ้างอิงมาจาก สวนคดีพิลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ทำการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง “เด็ก บังคับสำคัญในการแก้ไขปัญหาทุจริตที่ยั่งยืน” จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง/ ครู อาจารย์ และประชาชนทั่วไป จำนวน 2,032 คน และงานวิจัยของ ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ในหัวข้อรูปแบบของการทุจริตในโรงเรียน

สาเหตุของการคอร์รัปชัน

สาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน อาจเกิดจากหลายสาเหตุ หลายปัจจัยด้วยกัน โดยจากการศึกษา พบว่า มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้สาเหตุของการคอร์รัปชันไว้ ดังนี้

สุธี อากาศฤกษ์ (2545) ได้แบ่งสาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยราชการไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ความเห็นในหลักการเกี่ยวกับสรีระอันเป็นองค์ประกอบของความผิด (Anatomy of corruption) ได้แก่ โอกาส สิ่งจูงใจ ความเสี่ยงภัย และความประพฤติก่อนหน้านี้ ผู้จะกระทำความผิด มักจะต้องไตร่ตรองก่อนว่ามีช่องทางหรือโอกาส ตลอดจนมีสิ่งจูงใจคือประโยชน์กับไม่ต้องเสี่ยงภัยหรือมีการเสี่ยงภัยน้อย แล้วจึงถึงขั้นการตัดสินใจ ซึ่งเป็นเรื่องของความประพฤติก่อนหน้านี้ หากปราศจากความซื่อสัตย์สุจริตก็ย่อมจะกระทำการทุจริต

2. เศรษฐกิจและการครองชีพ หากรายได้ เงินเดือน หรือค่าจ้างไม่เพียงพอ ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐอาจกระทำการทุจริตเพื่อการครองชีพของตนเองและครอบครัว

3. ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นเหตุให้เกิดช่องว่างในการบริหารงานของรัฐบาล ขาดการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามผล เกิดความหละหลวมในการปกครองบังคับบัญชา ส่งผลกระทบต่อเหตุแวดล้อมกรณีอื่น ๆ จนเป็นช่องทางหรือโอกาสให้มีการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายขึ้นได้โดยง่าย

4. กรณีแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแสดงออกในทางฟุ่มเฟือย รับเลี้ยงดูและการเอาแบบอย่างกันในเรื่องของการบริการของรัฐที่ต้องมีค่าตอบแทนเป็นส่วนตัว เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจวางตัวเป็นกลาง และให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย เพราะความสำนึกในเรื่องของบุญคุณที่รับประโยชน์หรือรับการเลี้ยงดู

5. การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ เกิดช่องว่างในการปกครองบังคับบัญชา หรือเกิดความหละหลวมในการปกครองบังคับบัญชา เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดระเบียบวินัย เป็นหนทางนำไปสู่การทุจริตและประพฤติมิชอบ

6. กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่องเปิดโอกาสให้ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้

7. การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด เพราะมีอำนาจหน้าที่ให้คุณให้โทษ อนุมัติ อนุญาต หรือให้สัมปทาน หรือออกคำสั่งใด ๆ อาจเรียกหรือรับประโยชน์เป็นการตอบแทนได้

8. การตกอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือมูลเหตุจูงใจอื่น ๆ ทำให้ต้องทุจริต เพราะความเกรงกลัวหรือถูกบังคับ

Simcha Werner (1983) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดคอร์รัปชัน 9 ประการ ดังนี้

1. ระบบอุปถัมภ์
2. ความไม่เท่าเทียมกันของฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
3. สังคมบริโภคนิยม ที่มีช่องว่างระหว่างความต้องการกับความสามารถในการตอบสนองสินค้าและบริการ
4. การมีอำนาจในการควบคุมและแทรกแซงที่มากหรือน้อยเกินไปของรัฐ
5. การมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่มากหรือน้อยเกินไป
6. การขยายขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลและการขยายขอบเขตของโครงสร้างสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
7. ภาวะการณ์ขาดแคลนทางเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ
8. นักการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต
9. การมีระบบสืบสวนและการควบคุมการทุจริตที่ไม่เข้มแข็ง การไม่ให้ความสนใจปัญหาการคอร์รัปชันของผู้นำ และการมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของสาธารณชน

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2548) การคอร์รัปชันที่เกิดจากตัวบุคคล มาจากความต้องการอำนาจ ต้องการความมั่งคั่งและต้องการสถานภาพที่ทุกคนยอมรับ ทั้ง 3 ประการพร้อมกัน ซึ่งมาจากกิเลสในตัวมนุษย์ อธิบายความเพิ่มเติมได้ว่า มนุษย์ต้องการได้ในสิ่งที่ตนไม่มีทางได้มาด้วยความชอบธรรมตามสังคม กฎหมายและศีลธรรม

อินทร์ตัน ยอดบางเตย (2547) ตามหลักพระพุทธศาสนา การคอร์รัปชัน ความไม่เป็นธรรมในสังคม เกิดขึ้นเนื่องจากขาดหลักธรรมในหัวข้อ “อคติ 4” ซึ่งทำให้เกิดความไม่เที่ยงธรรม สังคมจะดีได้ต้องปราศจาก 4 อคติ ดังนี้

1. ฉันทาคติ ความลำเอียงอันเกิดจากอำนาจแห่งความรัก ความชัง เป็นที่มาของการคอร์รัปชันในสังคมทุกระดับ
2. โทสาคติ ความลำเอียงอันเกิดจากอำนาจความโกรธ เป็นที่มาแห่งการกลั่นแกล้งกันในสังคม
3. โมหาคติ ความลำเอียงอันเกิดจากความโง่เขลาเบาปัญญา ทำให้สังคมขาดกฎระเบียบที่แน่นอน
4. ภยาคติ ความลำเอียงอันเกิดจากความกลัวภัยมาถึงตน ก่อให้เกิดการเอาตัวรอดและการผลักภาระสู่สังคม

จุฑาธิ กงสุวรรณ (2543) สาเหตุของคอร์รัปชัน มีสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจและโอกาส
2. ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ
3. ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
4. สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม
5. การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ
6. กฎหมายมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่อง
7. การมีตำแหน่งเอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด
8. ประชาชนยินยอมพร้อมใจหรือความไม่เข้าใจของประชาชน
9. อิทธิพลของหญิง อาจเป็นภรรยาของผู้มีตำแหน่งสูงในวงราชการ
10. ขาดมาตรการลงโทษการคอร์รัปชันอย่างเด็ดขาด

อุดม รัฐอมฤต (2530) กล่าวว่า การคอร์รัปชันมีองค์ประกอบที่เป็นมูลของการทำผิด (Anatomy of corruption) 4 ประการ คือ

1. โอกาส (Opportunity) ที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด โดยเฉพาะตำแหน่งที่อำนาจในทางให้คำอนุมัติ อนุญาต ให้สัมปทานหรือใบประกอบการต่าง ๆ เพราะผู้ประกอบการมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และสามารถหลีกเลี่ยงระเบียบกฎหมายได้ทั้งในระดับต่ำและระดับสูง
2. สิ่งจูงใจ (Incentive) ที่เพียงพอจะทำให้ทำผิด เช่น ปัญหาเศรษฐกิจการครองชีพของข้าราชการที่รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ปัญหาการตกอยู่ในภาวะแวดล้อม และอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือ

มูลเหตุจูงใจอื่น ๆ ที่เรียกว่า กินกันเป็นทีม ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ยอมรับประโยชน์ที่แบ่งปันกัน ก็มักจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรืออาชีพราชการ

3. ความเสี่ยงภัย (Risk) ถ้าเสี่ยงภัยน้อยก็กระทำผิดได้ง่าย

4. ความซื่อสัตย์ (Honesty) ถ้ามีไม่พอก็จะทำได้

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2558) มีความเห็นว่า สาเหตุหนึ่งของปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ผิดพลาด และการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเกิดจากการที่ข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมืองส่วนใหญ่ ยังขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจึงควรถูกปรับเปลี่ยนมาเป็นการสร้างค่านิยมแบบใหม่ให้กับประชาชน โดยการสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และร่วม ตรวจสอบบทบาท หน้าที่ของข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองให้เข้มข้นยิ่งขึ้น รวมถึงต้อง สามารถจูงใจให้คนดีมีคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสังคมเข้าสู่ระบบ ราชการและระบบการเมืองอันเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

Wemer (1983 อ้างถึงใน สังคิต พิริยะรังสรรค์, 2549 ข) มีความเห็นว่า การขาดความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนเกี่ยวกับการ คอร์รัปชัน ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและตรวจสอบ การคอร์รัปชัน ซึ่งในประเด็นดังกล่าว วิทยากร เชียงกูล (2549) มีความเห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมี ประชาชนที่มีการศึกษาจำนวนหนึ่งที่น่าจะรู้เท่าทันนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้พอสมควร แต่ส่วนใหญ่มักมีท่าทีแบบมุงทำงานเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตนมากกว่าที่จะเป็น พลเมืองที่สนใจการมีบทบาททางการเมือง เช่น การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

Dollar, Fisman, and Roberta (1999) ยังมีความเห็นว่า พฤติกรรมที่แตกต่างกันระหว่าง เพศชายและเพศหญิงอาจจะส่งผลต่อระดับของการคอร์รัปชันที่แตกต่างกัน เนื่องจากเพศชายมักมี พฤติกรรมที่กล้าแสดงออกและรับความเสี่ยงได้มากกว่าเพศหญิง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจนำไปสู่ การกล้าตัดสินใจและกระทำการทุจริตคอร์รัปชันได้ง่ายขึ้น

จากการศึกษาค่านิยมในสังคมไทยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการคอร์รัปชัน พบว่า คนไทยในปัจจุบันมีค่านิยมทั่วไป ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทั้งชาติ ในการปกครองตามระบบประชาธิปไตยไทยนั้น แม้ว่าพระองค์จะทรงมีอำนาจลด น้อยลง แต่พระบรมเดชานุภาพมิได้น้อยลง พระองค์ทรงมีบทบาทมากขึ้นในด้านพิธีการ สังคม การปกครอง ทรงเป็นผู้นำในด้านชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร พระองค์เป็นกำลังใจสำคัญใน การสร้างความสามัคคีในชาติและรักษาเอกราชของชาติไทย เพราะคนไทยมีความแตกต่างกันใน

เรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ฯลฯ ต่างมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ ภาวะสังคมไทยปัจจุบันนี้ ประสบภัยทั้งภายในและภายนอกประเทศแต่สามารถรอดได้เพราะคนไทยมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์จึงยอมเสียสละทุกอย่างเพื่อรักษาไว้ ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. เงิน ด้วยเหตุที่เงินสามารถนำไปใช้แลกเปลี่ยนกับสิ่งของทุกชนิดได้เงินจึงเป็นค่านิยมที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคมไทย โดยเฉพาะปัจจุบันกำลังชื่นชมในวัตถุนิยมการที่คนไทยมีค่านิยมในการนับถือเงินเพราะบุคคลมีเงินได้รับการยกย่องและเคารพนับถืออย่างกว้างขวาง มีคำพังเพยที่ว่าใครมีเงินนับว่าน้องมีทองนับว่าพี่ แสดงว่า เงินมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนได้

3. อำนาจ คนทุกสังคมยกย่องอำนาจ การต่อสู้แข่งขันทางการเมืองเป็นการต่อสู้มาเพื่อให้ได้ซึ่งอำนาจสังคมไทยมีอคติผูกพันกับระบบศักดินาที่มีการยกย่องอำนาจเป็นเวลานานและอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมสังคม จะเห็นได้จากระบบราชการ โดยแฝงอยู่ในตำแหน่ง

4. การทำบุญกุศล ค่านิยมในเรื่องการทำบุญกุศล ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากคำสอนของศาสนาต่าง ๆ ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฉะนั้นศาสนาพุทธจึงมีอิทธิพลในการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญกุศล ชาวพุทธมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิด ชาวไทยเชื่อว่า การทำบุญกุศลเป็นกรรมดีที่จะสะสมไว้ จะส่งผลถึงชาติหน้า

5. ความสนุกสนาน คนไทยรักความสนุก กิจกรรมต่าง ๆ จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสุข การจัดพิธีต่าง ๆ ตลอดจนการทำงานจะมีความสุขสนุกสนานสอดแทรกอยู่เสมอ เช่น บวช สมรส สงกรานต์ ค่านิยมเกี่ยวกับความสนุกสนานจะเป็นผลกระทบกระเทือนต่อสังคมหลายประการ เช่น ทำให้เกิดความประมาท ขาดความจริงใจในการทำงาน

6. บริโภคนิยม คนไทยส่วนใหญ่สนใจเรื่องการบริโภคมาก ชอบแสวงหาอาหารรับประทานเป็นพิเศษ เนื่องจากการบริโภคนิยมดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ จึงผูกพันกับเรื่องการบริโภคตลอดเวลา เช่น การเลี้ยงฉลองการสมรส ฉลองคล้ายวันเกิด ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

7. โหราศาสตร์ เนื่องจาก ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมไทยในปัจจุบันมีการแข่งขันกันมากทำให้เกิดความตึงเครียดและมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับโชคชะตาชีวิตของคนทุกด้าน จึงต้องการรู้ล่วงหน้าว่าชะตาชีวิตในอนาคตจะเป็นอย่างไร นับตั้งแต่ชั้นผู้บริหารประเทศจนถึงคนธรรมดาทั่วไป ทำให้โหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย

8. การจัดพิธีต่าง ๆ คนไทยส่วนใหญ่นิยมจัดงานพิธีในโอกาสต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนวงจรชีวิต เช่น งานฉลองวันเกิด งานบวช ฯลฯ มักจัดงานให้ใหญ่โตเพื่อความมีหน้ามีตาในสังคม

9. ความหรุหฺรหฺร คนไทยนิยมการแสดงออกซึ่งความหรุหฺรหฺร เพื่อแสดงให้เห้่นถึงสถานภาพทางสังคมคนสูง ทำงานที่แสดงออกถึงความโก้เก๋ เช่น พนักงานต้อนรับ อาชีพ นักร้อง

10. ปัจเจกภาพ หมายถึง ความเป็นตัวของตัวเอง หรือความเป็นไทยในตัวเอง คนไทยส่วนใหญ่นิยมความเป็นตัวของตัวเอง แสดงถึงความมีอิสระเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามความคิดของตนเอง ไม่ขึ้นกับใคร และชอบทำอะไรตามใจตนเอง ถ้าเป็นไทยมากไปจะทำให้ขาดความผูกพันกับกลุ่มของสังคม ทำให้ขาดการร่วมกลุ่มหรือองค์กร ตลอดถึงการทำงานเป็นหมู่คณะยังผลเสียหายให้แก่สังคมอย่างยิ่ง

11. การพนัน คนไทยนิยมเล่นการพนันกันตั้งแต่เด็กจนถึงใหญ่ การพนันที่จัดทำเป็นล่ำเป็นสัน และมีผู้เล่นไฟ และผู้เล่นจำนวนมาก คือ การเล่นสลากกินแบ่งรัฐบาลเพราะต้องเสี่ยงโชคอยากร่ำรวย ไม่อยากทำงาน การพนันเป็นลิ่งชั่วร้าย เป็นพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม และทำให้การทุจริตคดโกงต่าง ๆ เป็นตัวการอันหนึ่งทำให้การลักขโมยทรัพย์

12. ขาดระเบียบวินัย คนไทยชอบทำอะไรตามใจตนเองมากกว่าส่วนรวม โดยไม่คำนึงถึงผลที่ผู้อื่นจะได้รับ การขาดวินัยทำให้เกิดความเสื่อมเสียในสังคม

13. ไทยมุง คนไทยส่วนใหญ่ชอบสนใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น รถชน ไฟไหม้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทั่วไป แต่มีผลเสียที่จะทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ไฟไหม้ คนมุงดูมากทำให้รถตำรวจทำงานไม่สะดวกทำให้ไฟไหม้ลุกลามมากขึ้น

14. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คนไทยนิยมเลี้ยงหรือต้อนรับแขกไปใครมาหาสู่ด้วยการเลี้ยงเครื่องคิม ค่านิยมนี้ควรส่งเสริมให้คงอยู่แต่ไม่ควรเอื้อเฟื้อมากจนกระทบรายได้ในครอบครัว

15. การศึกษา คนไทยนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียน เท่าที่ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวอำนวย แต่เดิมคนไทยยกย่องคนที่ได้รับการศึกษาสูง เพราะอยากเป็นเจ้าคนนายคน หรือรับราชการ ทว่าปัจจุบันนี้ ลคน้องลงพอสมควร โดยเฉพาะคนในเมืองหลวง แต่คนในชนบทยังนิยมชมชื่นอยู่

16. ระบบอาวุโส คนไทยเคารพนับถือผู้อาวุโสมาตั้งแต่โบราณกาล บุคคลที่อายุมากกว่าก็จะเรียก ลุง ป้า น้า อา พี่ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีระบบเครือญาติแต่อย่างไร ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นญาติพี่น้อง มีความเป็นกันเองซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความสามัคคีระดับชาติ

17. ชาตินิยม คนไทยมีชาตินิยมยังไม่ถึงขั้นสุดท่าย (Extreme) เหมือนกับชาวญี่ปุ่น ชาวจีนบางคนทำอะไรไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประเทศชาติ (ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ, 2522)

จากค่านิยมที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่คนไทย ยึดถือว่ามีคุณค่าและเป็น กฎเกณฑ์การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งต่าง ๆ ค่านิยมเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรม คอรัปชั่น โดยอาจแบ่งค่านิยมออกได้เป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ ตามลักษณะของสังคมไทย ดังนี้

1. ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ ในความเป็นจริงนั้น ระบบอุปถัมภ์มีสภาพเป็น “กลาง” ดังนั้น ระบบอุปถัมภ์จะส่งผลให้เกิดคุณหรือโทษ จึงขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของคนในสังคม อาจกล่าวได้ว่าในทุก ๆ ระบบของสังคมจำเป็นจะต้องมีระบบอุปถัมภ์เป็นตัวเชื่อมประสานอยู่ และในสังคมไทยเช่นกัน หากไม่มีระบบอุปถัมภ์เสียเลย สังคมไทยอาจจะอยู่ไม่ได้ เพราะจะ กลายเป็นสังคมที่เห็นแก่ตัว และคนในสังคมขาดการพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่า ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ที่ใช้อย่าง ไม่ถูกต้องเป็นสาเหตุสำคัญของการฉ้อราษฎร์ บังหลวงทั้งในวงการการเมืองและในวงการราชการ

1.1 ค่านิยมคณาธิปไตย ค่านิยมในระบบอุปถัมภ์มักนำไปสู่การเล่นพรรคเล่นพวกจึงเป็น เหตุให้ข้าราชการยึดถือประโยชน์ของพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ภายในระบบจะยึดโยง กันเป็นเครือข่ายอุปถัมภ์ตามความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ดังที่คงเคยได้ยินคำกล่าวที่คุ้นเคย เช่น คนของ ใคร เส้นใครเส้นมัน นายขึ้นก็ขึ้นทั้งสาย เป็นต้น หรือแม้แต่เรื่องการเดินทางขึ้นหรือการให้ความดี ความชอบที่พิจารณาว่า บุคคลใดเป็นพวกพ้องมากกว่าการพิจารณาความรู้ความสามารถหรือผลงาน หรือการละเลยการกระทำผิดของคนรู้จัก ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือคนที่ให้ผลประโยชน์แก่ตน คือ มิได้มองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดต่อชาติบ้านเมือง

1.2 ค่านิยมน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า สังคมไทยมีความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ที่ชัดเจนมาก ลักษณะของการอุปถัมภ์ที่ชัดเจนมาก ลักษณะของการอุปถัมภ์จะอยู่ในลักษณะ “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่ง ป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับ ลูกน้อง ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ ประชาชนกับข้าราชการ ประชาชนกับนักการเมือง ต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน และมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่างตอบแทนทั้งใน ด้านวัตถุและจิตใจโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม

1.3 ค่านิยมกตัญญูนิยม ข้อดีประการหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ คือ การส่งเสริมให้เกิด ค่านิยมของความกตัญญูรู้คุณคน อันเป็นเหตุให้คนที่เคยได้รับการช่วยเหลือมีความปรารถนาที่จะ ตอบแทนคนที่ทำความดีให้กับตน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามหากกระทำอย่างเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม ค่านิยมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการคอรัปชั่นขึ้นด้วย เช่น การละเมิดกฎเกณฑ์ระเบียบ ขอราชการเพื่อช่วยเหลือผู้มีพระคุณ การจำใจต้องรับเด็กฝากเด็กเส้น การช่วยเหลือผู้กระทำผิด เพราะตนเองเคยได้รับความช่วยเหลือจากผู้นั้นมาก่อน เป็นต้น

2. ค่านิยมในสังคมชนานิยม สังคมไทยอยู่ภายใต้ระบบชนาธิปไตย คือ อธิปไตยที่เกิดจากเงิน หากใครมีเงินจะสามารถเป็นใหญ่ได้ สังคมปัจจุบันกลายเป็นสังคมที่ “เห็นเงินเป็นใหญ่” สังคมวัตถุนะกัณที่เงิน โดยไม่สนใจว่าจะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม ค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบราชการอย่าง ใหญ่หลวง เพราะข้าราชการได้รับเงินเดือนน้อย การปรับเงินเดือนข้าราชการยังไม่ขานรับกับดัชนีค่าครองชีพ เมื่อบวกกับค่านิยมยกย่องคุณค่าเงินตราของคนในสังคม ยิ่งทำให้ข้าราชการเกิดความปรารถนาอยากได้เงินทอง วัตถุประสงค์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตจนเท่าเทียมผู้อื่นในสังคม ในขณะที่ช่องทางที่เอื้ออำนวยและง่ายต่อการได้มาซึ่งทรัพย์สิน คือ การคอร์รัปชันนั่นเอง ค่านิยมในสังคมชนานิยมอันเป็นเหตุให้เกิดการคอร์รัปชัน

2.1 ค่านิยมยกย่องเงินมากกว่าความดีและความถูกต้อง ปัจจุบันเรียกได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ “เงินเป็นใหญ่กว่ากฎ” เพราะเงินสามารถแลกกับความถูกต้องได้ ค่านิยมสังคมยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำความดี โดยไม่สนใจว่าจะได้เงินนั้น โดยวิธีใด ส่งผลให้คนในสังคมมุ่งแสวงหาความมั่งคั่งให้กับตนเองอย่างไม่จำกัดวิธี เพื่อให้ได้เงินเร็วที่สุดและง่ายที่สุด โดยขาดความตระหนักในจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ เพราะคิดว่าคนที่ซื่อสัตย์มักจะไม่มียศรติและยากจน จึงต้องกลายเป็นผู้ที่คนในสังคมดูถูกดูแคลน

2.2 ค่านิยมยกย่องวัตถุ ชื่อเสียงเกียรติยศ ตลอดประวัติศาสตร์ สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้นวรรณะอย่างชัดเจนในภาคปฏิบัติ คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมจำนนต่อเกียรติที่ได้มาจากชาติตระกูลและความมั่งคั่ง เมื่อบวกกับกระแสวัตถุนิยมและเสรีนิยม คนไทยส่วนใหญ่จึงแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองเพื่อยกระดับฐานะของตนให้เท่าเทียมกับคนที่มั่งคั่งในสังคม จนกลายเป็นความละโมภและความเห็นแก่ตัวที่สร้างความเสียหายแก่ส่วนร่วม โดยสังคมพยายามให้เหตุผลสนับสนุนการกระทำเช่นนี้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะมีค่านิยมที่เห็นว่า ถ้าใครสามารถโกงผู้อื่นได้มาก โดยผู้อื่น ไม่สามารถทำอะไรเขาได้ คนผู้นั้นเป็นคนที่ฉลาดและสังคมที่มีคนที่ทำเช่นนั้นมากจะเป็นสังคมที่ฉลาดด้วย

2.3 ค่านิยมปฏิบัตินิยมมากกว่าหลักการนิยม สังคมไทยยึดค่าปฏิบัตินิยมมากกว่าหลักการนิยม โดยมีความเห็นว่าสิ่งใดที่ทำแล้วตนเองได้รับประโยชน์มากกว่าจะเลือกทำสิ่งนั้น ส่งผลให้การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ทำได้ หากทำแล้วตนเองได้ประโยชน์ แม้จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หรือทำด้วยวิธีการไม่ถูกต้อง หรือทำไม่ถูกกฎระเบียบก็ตาม ค่านิยมเช่นนี้ทำให้เกิดการละเลยที่จะตระหนักถึงผลเสียของการคอร์รัปชันที่ในที่สุดจะตกแก่ระบบราชการ ประชาชนและสังคม โดยส่วนรวม

3. ค่านิยมในสังคมรู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี สาเหตุของความล้มเหลวในการปราบปรามคอร์รัปชันประการหนึ่ง คือ การที่คนในสังคมยึดค่านิยม “รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” หรือการรู้จัก

เอาตัวรอดจากสถานการณ์ร้ายต่าง ๆ โดยใช้ทุกวิถีทางไม่ขึ้นกับว่าทางนั้นถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ขอเพียงทำให้ชีวิตตนเองพ้นภัยหรือได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ ถือว่าเป็นทางเลือกที่ฉลาดแล้ว เห็นค่านิยมนี้ถูกถ่ายทอดผ่านทางวรรณกรรมที่ยึดว่าเป็นภูมิปัญญาไทย เช่น ผ่านทางตัวละครตัวหนึ่งที่มีชื่อว่า “ศรีธนูชัย” ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีมาตั้งแต่รุ่นปู่รุ่นย่าเป็นต้นมาจนกระทั่งปัจจุบันและปรากฏในระบบการศึกษาที่ทำให้คนในสังคมไทยได้ซึมซับรับเอาและยกย่อง ศรีธนูชัยว่าเป็นคนที่ฉลาด กล้าลอง เจ้าเล่ห์ และสามารถทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเองค่านิยมในสังคมรัฐรักษาตัวรอด เป็นยอดดี ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการคอร์รัปชันทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.1 ค่านิยมเข้าเมืองตาหลิวต้องหลิวตาตาม โดยปกติแล้วการว่ายน้ำทวนน้ำย่อมยากลำบาก และอาจไปไม่ถึงฝั่ง แต่การว่ายตามน้ำง่ายสบายและถึงฝั่งอย่างปลอดภัยกว่า เช่นเดียวกับระบบการคอร์รัปชันที่ฝังลึกในระบบราชการและระบบการเมือง มักจะเป็นเหตุให้ข้าราชการใหม่ซึ่งกำลังเป็นคนไฟแรง มีอุดมการณ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงาน ต้องถูกถ่วงดึงด้วยอิทธิพลของระบบกินตามน้ำ คนที่ว่ายทวนกระแสไม่ไหวจะกลายเป็น “แกะดำ” ที่คนอื่นไม่คบค้าด้วย จนในที่สุดต้องหลุดออกจากระบบไป ในขณะที่เดียวกัน คนอีกจำนวนไม่น้อยตัดสินใจยอมทำตามระบบเพื่อความอยู่รอด ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่มีใครต่อต้านหรือกวาดล้างการคอร์รัปชันในระบบให้หมดไปได้ ตราบเท่าที่ค่านิยม “เข้าเมืองตาหลิวต้องหลิวตาตาม” ยังคงมีอิทธิพลต่อข้าราชการรุ่นใหม่ ๆ อยู่

3.2 ค่านิยมอย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน การที่คอร์รัปชันยังเป็นมะเร็งร้ายเรื้อรังในระบบราชการและระบบการเมือง สาเหตุประการหนึ่งเนื่องจาก ไม่มีใครกล้าเป็นพยาน โจทก์ มีการวิเคราะห์ไว้ว่า การนำตัวพยานบุคคลมาขึ้นศาลนั้นเป็นการยาก เนื่องจากธรรมเนียมประเพณีของคนไทยนั้นมีคำพังเพยอยู่ว่า “กินขี้หมาดีกว่าขึ้นศาล” “อย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน” และ “บ้านเมืองไม่ใช่ของเราคนเดียว ใครกินใคร โกงก็ช่างหัวมัน” หรือหากโจทก์พิสูจน์ไม่ได้ว่าจำเลยผิดจริง อาจถูกฟ้องกลับในฐานะหมิ่นประมาทได้ ทางการจึงไม่จับคนผิดมาลงโทษได้ แม้จะมีตัวบทกฎหมายที่เข้มงวดเพียงใดก็ตาม

3.3 ค่านิยมประนีประนอม สังคมไทยมีลักษณะปฏิบัติค่านิยมมากกว่าอุดมการณ์ นิยม ซึ่งสะท้อนออกมาชัดเจน เช่น การที่โดยทั่ว ๆ ไปคนไทยไม่ชอบการตัดสินปัญหาในลักษณะโง่งมแตกหัก แต่จะนิยมการผ่อนปรนรอมชอมเข้าหากันเมื่อมีกรณีขัดแย้ง ไม่ว่าจะป็นในครอบครัว ในที่ทำงาน หรือในระดับประเทศชาติก็ตาม การประนีประนอมเป็นลักษณะที่อาจเกิดจากประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ของชาติในหลายยุคหลายสมัย เพราะหากดูจากเหตุการณ์วิกฤตการณ์ต่าง ๆ หลายเหตุการณ์ คนไทยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งโดยไม่นิยมการโต้แย้งด้วยการนำเอาเหตุผลข้อเท็จจริงมาอภิปรายหักล้างกัน แต่จะนิยมความราบรื่นในการเจรจา เพื่อมุ่งรักษาหน้ารักษาศักดิ์ศรีของกันและกัน

หลายครั้งการประนีประนอมเป็นเหตุให้เสียเปรียบ เพราะไม่กล้าตัดสินใจแตกหักในเรื่องสำคัญ ๆ และทำให้เกิดผลเสียหายตามมา

4. ค่านิยมในสังคมอำนาจนิยม ในสมัยอยุธยา อาชีพที่ถือว่ามีเกียรติและศักดิ์ศรีมากที่สุดคืออาชีพ “รับราชการ” บุคคลที่เป็นข้าราชการจะอยู่ในฐานะผู้ปกครอง ซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยอำนาจ เกียรติยศ ยศถาบรรดาศักดิ์ ชื่อเสียง ข้าทาสบริวาร และมีเสถียรภาพในการดำเนินชีวิต ข้าราชการในอดีตถืออยู่ในฐานะเป็น “นาย” ของประชาชน เนื่องจากมีฐานะทางสังคมสูงกว่าประชาชนตาม การกำหนดโดยระบบศักดินา ประชาชนซึ่งเป็นชนชั้นผู้ถูกปกครองต่างให้ความเคารพยำเกรง ข้าราชการ เพราะเป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจในการให้คุณและโทษได้แม้ในปัจจุบันข้าราชการจะมี สถานะและสถานะและสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงมีลักษณะความคิดและการปฏิบัติ เช่น สมัยเดิมหลงเหลือไว้ให้เห็นอยู่บ้าง ค่านิยมในสังคมอำนาจนิยมที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชัน

4.1 ค่านิยมใช้อำนาจเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชา ค่านิยมของสังคมไทยที่ปลูกฝังกันมาว่า “โตขึ้นขอให้ได้เป็นเจ้าของคน” มีส่วนสำคัญที่ทำให้ข้าราชการในอดีตไม่มีสำนึกว่า การเข้ารับ ราชการคือการเข้าไปรับใช้ประชาชน แต่กลับมีความคิดของตนมีอำนาจเหนือประชาชน โดยเฉพาะ ประชาชนในท้องถิ่นชนบท เนื่องจากในระบบราชการเป็นแหล่งรวมของบุคคลที่มีความรู้มากกว่า ประชาชนชาวชนบท ค่านิยมที่ต้องการเป็นเจ้าของคน นายคนของข้าราชการ อาจแสดงออกโดยการทำให้ ตัวเป็นผู้รู้ดีกว่าประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับและยกย่องว่าเป็นชนชั้นปกครอง

4.2 ค่านิยมยกย่องผู้มีอำนาจ สังคมไทยยกย่องและเกรงกลัวผู้มีอำนาจ จะเห็นได้ใน ระบบศักดินาหรือระบบราชการ อำนาจจะขึ้นอยู่กับชั้นหรือตำแหน่ง เช่น รัฐมนตรี ยศทหาร ยศ ตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ นายอำเภอ เป็นต้น ยังมีตำแหน่งสูงยังมีอำนาจมาก และจะยัง ได้รับการยอมรับยกย่องมากขึ้น จนสามารถกล่าวได้ว่าอำนาจสามารถดลบันดาลให้มีทรัพย์สิน เงินทอง บริวาร ตำแหน่ง ฯลฯ ค่านิยมยกย่องผู้มีอำนาจอาจนำไปสู่ค่านิยมในการประจบสอพลอ เกิดการทำงานแบบผักชีโรยหน้า เพื่อให้เจ้านายเกิดความพึงพอใจและเพื่อตนเองจะได้รับความดี ความชอบ โดยไม่สนใจว่าสมเหตุสมผลและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนหรือไม่ ข้าราชการ ชั้นผู้น้อยตะหนักคิดว่า ระเบียบกฎเกณฑ์นั้นมาที่หลังความปรารถนาของเจ้านาย

จากการศึกษาสาเหตุสำคัญของปัญหาคอร์รัปชันที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุป สาเหตุของปัญหาคอร์รัปชันได้เป็น 3 สาเหตุ ดังนี้

1. ปัญหาด้านคุณธรรมของบุคคล การสร้างสังคมชุมชนอยู่กันอย่างอบอุ่น มีวัฒนธรรม มีความเอื้ออาทรต่อกันได้นั้น แต่ละคนจะต้องพัฒนาตัวเองให้สามารถคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม และพยายามที่จะทำความดี มีความซื่อสัตย์ แต่ในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม

นิยม คนให้ความสำคัญกับเงินและวัตถุ จึงละเลยในเรื่องศีลธรรม คุณธรรม โดยมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก

2. ปัญหาด้านความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ในสังคมไทยนั้น มีประเพณีที่ผู้น้อยจะเคารพ ยำเกรงผู้ใหญ่ ไม่ค่อยกล้าที่จะขัดแย้งหรือโต้เถียง ซึ่งเป็นค่านิยมแบบอาวุโส โดยเฉพาะระบบราชการ จนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคำนึงถึงพวกพ้องมากกว่าประโยชน์สาธารณะ และสังคมโดยทั่วไปยังคงนิยมยกย่องคนที่มีอำนาจ มีเงินมีทอง แม้จะรู้ว่าบุคคลเหล่านั้นได้อำนาจมาอย่างไม่เป็นธรรม คนไทยส่วนใหญ่ ไม่กล้าต่อต้าน เพราะเกรงกลัวอำนาจ

3. ปัญหาด้านบทลงโทษของผู้กระทำผิด ในสังคมไทยยังเป็นสังคมของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้เมื่อมีโอกาสหรือสิ่งจูงใจมากกว่า โอกาสที่จะถูกจับได้ ก็ยังคงมีการคอร์รัปชันกันอยู่ เนื่องจากผู้บังคับบัญชายังไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการพิจารณาบทลงโทษอย่างเข้มงวด ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวกฎหมาย และบทลงโทษและสิ่งที่จะทำความผิดต่อไป

โดยผู้วิจัย สนใจสาเหตุของการคอร์รัปชันในด้าน ปัญหาด้านคุณธรรมของบุคคล จึงทำการศึกษาคุณธรรมของบุคคลที่ส่งผลต่อการคอร์รัปชัน และจากการศึกษาพบว่า ศ.ดร.สวัสด์ ดันตระกูลรัตน์ (2558) ในสมัยที่ท่านเป็นผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ได้สังเกตเห็นผลเสียของการคอร์รัปชัน โดยจุดเริ่มต้นของการคอร์รัปชันมีสาเหตุมาจากความโลภ ที่ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “โลภะ” ซึ่งเป็นพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์ หากบุคคลใดที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดี มีหิริ-โอตตปปะ ซึ่งเป็นความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ก็จะเปรียบเสมือนมีเกราะครอบคลุมคุ้มกันตนเองไม่ให้กิเลสครอบงำได้ ในทางกลับกัน คนที่มีความบกพร่องเรื่องคุณธรรมจริยธรรม จะส่งผลให้สิ่งไม่ดีครอบงำได้ง่าย ซึ่งท้ายที่สุดแล้วก็นำไปสู่การคอร์รัปชัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปปะ ที่ส่งผลต่อการคอร์รัปชัน ซึ่งหลักธรรมข้อนี้เป็นหลักธรรมที่เตือนสติให้เราขังคิด ไตร่ตรองก่อนที่จะกระทำการใด ๆ และผลของการกระทำนั้น ๆ ว่าเป็นผลดีหรือไม่ดีต่อตนเองและคนอื่น เพื่อให้เกิดความละอายใจต่อการทำความชั่วต่อการทุจริตทั้งหลาย และเกรงกลัวต่อความชั่วต่อผลของความทุจริตที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง

มุมมองของการคอร์รัปชัน

การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย หากดูจากภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption perception index) ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency international) สํารวจจากทัศนะหรือการมองภาพจากกลุ่มนักธุรกิจและประชาชนทั่วไปเป็นประจำทุกปี ก็อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าประเทศตลาดเกิดใหม่เพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ มาเลเซีย อย่างสม่ำเสมอ

ไม่เปลี่ยนแปลงนัก

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ ส่วนใหญ่เกิดมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุนความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่อยากจน การศึกษาต่ำ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่ำ อยู่อย่างกระจัดกระจาย มีการรวมตัวกันน้อย รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรรคเล่นพวก เป็นผู้ชอบอยู่ใต้ความอุปถัมภ์ หวังพึ่งพาคคนที่รวยกว่า หรือมีอำนาจมากกว่าที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่อง ๆ ให้กับคนได้ มากกว่าที่จะเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและความเป็นธรรมในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ

แม้ประเทศไทยจะมีปัญญาชนผู้มีการศึกษาจำนวนมากหนึ่งที่น่าจะรู้เท่าทันนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ส่วนอื่น ได้พอสมควร แต่ส่วนใหญ่พวกเขามักจะมีทำที่แบบมุ่งทำงานเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตนมากกว่าที่จะเป็นพลเมืองดีที่สนใจการเมืองมึบทบาททางการเมือง เช่น การตรวจสอบรัฐบาล คนชั้นกลางไทยที่คิดในเชิงมุ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตน มักจะใช้แนวคิดว่านักการเมืองก็มัก โกงกันทุกฝ่าย ดังนั้นหากใคร โกง แล้วทำงานเก่ง ทำให้เศรษฐกิจ โตก็ถือว่าพอรับได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการสำรวจทัศนคติของประชาชน โดยสถาบันพระปกเกล้า พบว่า

คนไทยมีความอดทนต่อการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม 32.8% ตอบว่า สามารถทนต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลได้ โดยอ้างว่า เพื่อให้งานลุล่วงต่อไปได้ แต่ถ้าเป็นรูปแบบการหาผลประโยชน์ทับซ้อนที่ไม่ผิดกฎหมายและเห็นได้ยาก ประชาชนไทยยังไม่ตระหนักหรือไม่ถือว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน การขาดความรู้และความตระหนักว่า ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันทำให้ประเทศชาติสมัยใหม่เสียหายอย่างไร มีส่วนส่งเสริมให้ปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยขยายตัวได้มากขึ้น เพราะภาคประชาชนอ่อนแอ ขณะที่ภาคนักธุรกิจการเมืองที่มีอำนาจเข้มแข็งขึ้น ทั้งอำนาจทางธุรกิจ อำนาจทางความรู้ และสามารถหาประโยชน์อย่างพลิกแพลงรูปแบบต่าง ๆ มากมาย

เมื่อกล่าวถึงคอร์รัปชันแล้ว ผู้คนทั่วไปโดยเฉพาะในสังคมไทยมักนึกไปถึงเหล่านักการเมืองและข้าราชการที่ฉ้อฉล มุ่งหาประโยชน์ส่วนตนจากตำแหน่งหน้าที่ ในวงวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ก็มักพยายามศึกษาปัญหาคอร์รัปชันจากแง่มุมประเภทผลเสียของคอร์รัปชันต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าคอร์รัปชันอาจส่งผลเสียต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในทางใดบ้าง นอกจากนี้ ทางเศรษฐศาสตร์ยังพยายามอธิบายที่มาของคอร์รัปชัน โดยเชื่อมโยงการเกิดขึ้นของคอร์รัปชันกับการที่รัฐเข้ามา กีดขวางการทำงานของระบบตลาด เช่น การที่รัฐเข้ามากำหนดโควตาการซื้อขายสินค้า หรือการที่รัฐเข้ามาให้อำนาจการผูกขาดกับผู้ขายบางราย ซึ่งพอรัฐเข้ามามีบทบาทในลักษณะนี้ ก็ย่อมเอื้อให้เกิด

การคอร์ปชั่นเพื่อให้ได้โอกาสพิเศษทางเศรษฐกิจที่รัฐสร้างขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างความเข้าใจต่อคอร์ปชั่นผ่านมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ยังขาดความสามารถในการอธิบายบางแง่มุม เช่น ยังไม่ได้พยายามเข้าใจสถานะที่คอร์ปชั่นได้แพร่หลายและฝังรากลึกจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นสภาพที่เกิดขึ้นและประสบได้อยู่เสมอ ๆ ในชีวิตประจำวันของคนทุกคน โดยเฉพาะเมื่อคอร์ปชั่นกลายเป็นสภาพที่ผู้คนทั่วไปต้องพบเจอในการเข้าปฏิสัมพันธ์กับรัฐและกฎเกณฑ์ของรัฐ เช่น เมื่อคนในสังคมที่มีคอร์ปชั่นแพร่หลายต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย พวกเขาข่มขู่ไปถึงสภาพที่เกี่ยวข้องกับการคอร์ปชั่น ถึงแม้ไม่ใช่การคอร์ปชั่นด้วยตนเอง ก็ข่มขู่คาดเดาว่าฝ่ายอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้น มีส่วนในการคอร์ปชั่นหรือไม่

เพราะฉะนั้น หากต้องการอธิบายสถานะที่คอร์ปชั่นนั้นหายไปได้อย่างยากเย็นในหลาย ๆ สังคมโลก ก็มีความจำเป็นยิ่งที่ต้องหามุมมองใหม่ต่อคอร์ปชั่นมาสร้างความเข้าใจกับสภาพในปัจจุบัน และจากการศึกษาแนวคิดจากรายการ วัฒนธรรมชุบแป้งทอด ตอน โกงไปไม่โต ในช่องไทยพีบีเอส (2558) เพื่อสำรวจวัฒนธรรมคอร์ปชั่นในสังคมไทยว่า คอร์ปชั่นคืออะไรกันแน่ ทำไมคนเราถึงคอร์ปชั่น การคอร์ปชั่นแบบไม่รู้ตัวมีจริงหรือ และร่วมกันตอบปัญหาใหญ่ที่ว่า ทำไมที่ผ่านมามการแก้คอร์ปชั่นไทยถึงล้มเหลว และหากเราจะเอาชนะการคอร์ปชั่น เราต้องทำอะไร โดยนำเสนอ มุมมองของการคอร์ปชั่นไว้ทั้งหมด 4 มุมมอง ได้แก่

มุมมองในด้านวัฒนธรรมวิทยา จากผลการสำรวจพฤติกรรมของคนไทยในปัจจุบันพบว่า คนไทยร้อยละ 87.6 เคยลัดคิวเพื่อซื้อสินค้าหรือใช้บริการต่าง ๆ ในขณะที่ร้อยละ 80.2 เคยจ่ายค่าสินบนหรือให้สินน้ำใจตอบแทนกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับตนเอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการคอร์ปชั่นที่สมบูรณ์แบบ ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน เช่น การจ่ายเงินค่าเสียเวลาเพื่อไม่ต้องรอคิว หรือการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการรับบริการต่าง ๆ เป็นต้น

หรือแม้แต่ในชีวิตการทำงาน โดยปกติคนทั่วไปก็ยังใช้ความเคยชินและความสะดวกสบาย โดยไม่ได้ตั้งใจและไม่คิดว่าการกระทำนั้น ๆ คือการคอร์ปชั่น จากผลการสำรวจพฤติกรรมการทำงานของกลุ่มข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและบริษัทเอกชนทั่วไป พบว่า ร้อยละ 81.2 เคยมีพฤติกรรมคอร์ปชั่นขณะปฏิบัติงาน ร้อยละ 83.6 เคยคอร์ปชั่นทรัพย์สินของสำนักงาน เพื่อประโยชน์ส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงาน หรือแม้แต่ในกลุ่มของนักเรียน นักศึกษาก็พบว่า ร้อยละ 92.4 เคยลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อนในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา เป็นต้น (สำนักงานวิจัยแอมแบค โพล, 2556)

ซึ่งวัฒนธรรมของการคอร์ปชั่นนั้นไม่ได้ทำแบบตรงไปตรงมา แต่มีกลยุทธ์ของการคอร์ปชั่น ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ได้กระจุกเสียกระจาย คือการนำเองประมาณของทั้งประเทศ ไปพัฒนาเพียงแต่ส่วนหนึ่ง โดยก็จะมียกกลุ่มหนึ่งที่ได้ประโยชน์ แต่ส่วนที่เหลือส่วนใหญ่จะเสียประโยชน์ เช่น หมู่บ้านหนึ่งมี 500 ครัวเรือน ต้องการสร้างถนนมูลค่า 50 ล้านบาท แต่ผู้มีอำนาจใช้งบประมาณไป 100 ล้านบาท แสดงว่า จะมีประชาชน 500 หลังคาเรือนได้ประโยชน์จากการใช้ถนนจริง โดยได้ประโยชน์เฉลี่ยครัวเรือนละ 1 แสนบาทแต่ค่าเสียหายอีกมูลค่า 50 ล้านบาทยังกระจายได้ยังคงคน 76 ล้านคนทั่วประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 ได้วันนี้เสียวันหน้า คือ การกู้เงินอนาคตมาลงทุน โดยกล่าวอ้าง คาดคะเนทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งพิสูจน์ได้ยากในระยะสั้น โดยเป็นการผลักภาระให้ผู้เสียหายในอนาคต เช่นการลงทุนสร้างสนามบิน อาจใช้เงินแค่ 1 แสนล้านบาท แต่เมื่อบวกกับค่าคอร์รัปชันแล้ว ต้องใช้เงิน 1 แสน 4 หมื่นล้านบาท

กลยุทธ์ที่ 3 ใช้นายหน้า ตัวแทน ตัวกลาง ผู้ประสานงานทุจริต โดยมีการป้องกันและปราบปรามแต่ยังไม่มียกประสิทธิภาพของแท้จริง ทำให้เกิดระบบผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวแทน ตัวกลาง หรือประสานงาน หรือเรียกว่า นักวิ่งเต้น เพื่อให้การทุจริตสามารถดำเนินการผ่านช่องว่างต่าง ๆ ของกฎหมายได้ วิธีการแบบนี้ ทำให้การคอร์รัปชันฝังลึกอยู่ในระบบทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความล่าช้า เพราะทรัพยากรที่เสียไปไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

นอกจากนี้ ไทยพีบีเอส (2558) นักวิชาการ โครงการ “คอร์รัปชันในระบบราชการไทย” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ให้ความคิดเห็นว่า

รัฐสมัยใหม่ แยกอำนาจระหว่างรัฐกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน ซึ่งของประเทศไทยจะเป็นแบบกึ่ง ๆ คือเป็นแบบรัฐอุปถัมภ์ โดยเอื้อประโยชน์ให้แก่เครือญาติ โดยทำหน้าที่ยึดเหนี่ยวกันไว้ มีที่พึ่ง ช่วยเหลือกัน เช่น การฝากลูกเข้าโรงเรียน ฝากคนเข้าทำงาน ซึ่งถ้าหากรู้จักคนเยอะ ก็จะทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่ายขึ้น ดังนั้นคนที่มีเงินน้อย ก็จะเสียเปรียบ โดยสังคมแบบรัฐอุปถัมภ์นั้นมักจะมองว่า ถ้าเห็นคนอื่นทำ จะรู้สึกไม่พอใจ แต่ถ้าหากตัวเองทำ ก็มักจะบอกว่า ไม่เป็นไร เพราะคิดว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ

วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเรา ขึ้นอยู่กับว่าคนอื่นจะปฏิบัติกับเราอย่างไร เช่น ถ้าเราอยู่ในสังคมไทย แล้วเราจะเข้าคิวซื้อของหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับว่าเราคิดว่าคนอื่นจะเข้าคิวหรือไม่ ถ้าคิดว่าคนอื่นจะเข้าคิว เราก็จะเข้าคิว แต่ถ้าเราคนอื่นจะไม่เข้าคิว เราก็จะแซงคิว คนอื่นก็คิดเช่นเดียวกัน สรุปคือถ้าคิดว่าคนอื่นจะโกง เราก็จะโกงเช่นเดียวกัน ดังนั้นคนในสังคมจึงอยู่ด้วยกันแบบการไว้ใจใจกัน สังคมจึงมีแบบโปร่งใสมาก ๆ กับคอร์รัปชันมาก ๆ ในโลก

มุมมองในด้านสังคมวิทยา การคอร์รัปชันมีบทบาทในบางช่วงในสังคมที่มีการเปลี่ยนผ่าน อ้างอิงจาก Samuel Huntington นักวิชาการชาวอเมริกัน กล่าวไว้ว่า ถ้าระบบไม่ดี มีการหยุดเงิน เครื่องก็จะเดิน ซึ่งทั้ง ๆ ที่การคอร์รัปชันจะไม่ดี แต่คนก็ยัง โกงทั่วบ้านทั่วเมือง

เช่นเดียวกับ ไทยพีบีเอส (2558) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิจัย โครงการ “คอร์รัปชันกับประชาธิปไตย” ได้อธิบายไว้ว่า

สาเหตุพื้นฐานจากงานวิจัยทั่วโลก คือ โครงสร้างรัฐบางแบบ และระบอบการเมือง บางชนิด คือ โครงสร้างรัฐแบบอุปถัมภ์ กับระบอบการเมืองแบบปิด (เผด็จการหรืออำนาจนิยม) หรือระบอบประชาธิปไตยบางแบบที่ยังบกพร่อง ทำให้อำนาจกระจุกตัว ซึ่ง โครงสร้างใหญ่แบบนี้ มักจะเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย จึงทำให้คนมีแนวโน้มหรือคนมีพฤติกรรมที่เกิด แรงจูงใจที่จะคอร์รัปชัน โดยเฉพาะคนที่อยู่ในตำแหน่งสาธารณะ ข้าราชการ ถ้ารัฐยังเป็นแบบนี้ ช่องทางที่ทุจริตก็ง่าย แล้วโอกาสที่โดนลงโทษก็ต่ำ คอร์รัปชันก็ยิ่งเกิดเยอะ

โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยยังไม่เป็น รัฐสมัยใหม่อย่างแท้จริง โดยเราไม่สามารถแยกอำนาจสาธารณะกับอำนาจส่วนตัวออกจากกันได้ ซึ่งรัฐไทยมีลักษณะเป็นกึ่งโบราณ กึ่งสมัยใหม่ หรือเรียกอีกอย่างว่า “รัฐอุปถัมภ์” โดยยังมีระบบ พวกพ้อง ระบบเครือญาติ สายสัมพันธ์ส่วนตัว ผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปครอบงำระบบราชการ ไปครอบงำตำแหน่งสาธารณะ หรือเรียกได้ว่า ระบบอุปถัมภ์นั้นฝังอยู่ใน DNA ของทุกคน เพราะ การเอื้อประโยชน์ให้แก่ ครอบครัวและเพื่อนฝูงนั้น เป็นสภาพพื้นฐานที่สุดของการอยู่ร่วมกัน ด้วย สภาพพื้นฐานที่มนุษย์มักจะเอื้อประโยชน์ให้แก่เครือญาติแบบนี้ ระบบอุปถัมภ์จึงไม่สามารถขุดให้ ถอนราก ถอนโคนให้หมดออกไปโดยสิ้นเชิงได้ อย่างดีที่สุด ก็คือ โคนจำกัดบทบาทลงเท่านั้น ใน ระบบแบบรัฐอุปถัมภ์ของการคอร์รัปชัน ก็ยังมีข้อดี โดยทำหน้าที่เกาะเกี่ยวสังคมเอาไว้

การมีเครือข่าย พวกพ้อง ซึ่งการมีความสัมพันธ์แบบนี้ แม้ไม่มีอิสระมาก แต่ก็มีความรู้สึกรอบอุ้ม ปลอดภัย มีที่พึ่ง มีปัญหาที่วิ่งหาเจ้าหน้าที่ วิ่งหาผู้มีพระคุณได้ จึงทำให้สังคม เคลื่อนตัวไปได้ ซึ่งถ้ารู้จักคนเยอะ ๆ การที่จะฝากลูกเข้าโรงเรียน ฝากน้องเข้าทำงาน หรือไม่สบาย อยากจะไปโรงพยาบาล มีคนแน่นมาก ถ้าหากมีคนรู้จักอยู่ข้างใน ฝากแม่เข้า ลัดคิว ซึ่งคนที่ได้ ประโยชน์จากระบบอุปถัมภ์ก็มักจะชอบ เพราะมันช่วยให้ชีวิตเค้าราบรื่น สร้างความสะดวกสบาย แต่ถ้าหากเรามองจากประโยชน์ส่วนรวม มันก็จะมีคนที่ถูกลัดคิว คนที่ไม่มีเส้นสาย ก็คือคนที่เสีย ประโยชน์ จึงเกิดความไม่ยุติธรรมกับคนอื่นที่ไม่ได้ใช้เส้นสายหรือเครือข่ายอุปถัมภ์ได้ ดังนั้น สังคมสมัยใหม่จึงจะก้าวผ่านเรื่องพวกนี้ และเน้นคุณธรรม ความสามารถของปัจเจกบุคคล

มีเหตุการณ์อยู่เหตุการณ์หนึ่ง เช่น เมื่อเราเห็นนักการเมืองคอร์รัปชัน เราก็จะออกไปเรียกร้อง แต่บางทีเวลาเราขับรถฝ่าไปแดง เราก็ยื่นเงินให้ตำรวจ ซึ่งก็มีคนแบบนี้เยอะ คนชั้นกลางหรือคนระดับสูงที่มีทรัพยากรเยอะ จะมองปัญหาคอร์รัปชันแบบแยกส่วน เวลาคนอื่นทำเราไม่พอใจเราโวยวาย เรามองว่ามันคือการคอร์รัปชัน ทำให้บ้านเมืองเสียหาย แต่พอถึงเวลา ถ้ามีสถานการณ์ที่เราจำเป็นต้องทำ แต่เรามองว่าไม่เป็นปัญหา หรือบางคนอาจจะแก้ตัวให้กับตัวเองว่า ที่เราทำสเกลมันเล็กนิดเดียว ฝากลูกเข้าโรงเรียนไม่กี่แสน ค่าจรรยา ค่าปรับไม่กี่ร้อย แต่นักการเมืองโกงเป็นหมื่นล้าน พันล้าน ซึ่งคนอาจจะลืมไปว่า การคอร์รัปชันเริ่มจากสเกลเล็ก ๆ เสมอ แล้วสเกลเล็ก ๆ ถ้าคนทุกคนทำสะสมทั้งสังคม สเกลมันก็พอ ๆ กับนักการเมือง

โดย ไทยพีบีเอส (2558) หรือที่รู้จักในนามปากกาว่า “นิวกลม” ได้สนับสนุนเพิ่มเติมว่าคอร์รัปชันเป็นสัญญาณความเหลื่อมล้ำในสังคม เราอาจคิดว่า คนจนไม่มีจะกิน จึงต้องโกง แต่ความจริงแล้วคนจนแทบไม่มีโอกาสโกงเลย แต่คนที่มีโอกาสโกงส่วนใหญ่ คือคนที่มีอำนาจและพยายามรักษา แสวงหาอำนาจ โดยไม่ได้ตั้งอยู่บนเหตุและผล และกฎหมาย

นอกจากนี้ ไทยพีบีเอส (2558) ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) และคณะกรรมการกลยุทธ์ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) กล่าวว่า

วิธีกำจัดการคอร์รัปชัน โลกเรียนรู้เยอะมากขึ้น การถ่ายทอดความรู้ก็มากขึ้น ดังนั้นกระบวนการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ทำให้เกิดความหวังมากขึ้นว่ามันจะต้องดีขึ้น

1. ต้องทำให้ประชาชนตื่นรู้ ว่าโทษของการคอร์รัปชันเป็นโทษของตัวเอง โดยต้องใช้ความเห็นแก่ตัวของตัวเอง ไปต่อต้านการคอร์รัปชัน ต้องให้ประชาชนรู้ว่า “ถ้ามีการคอร์รัปชันเยอะ ๆ ตัวเราเองจะแย่ จะสูญเสียโอกาสในการเจริญ”

2. จากการที่มีการรณรงค์เรื่องรณรงค์ให้คนดีมีคุณธรรม แต่ในการต่อสู้การคอร์รัปชันไม่ใช่รณรงค์ให้คนไม่โกง แต่ต้องต้องเปลี่ยนใหม่เป็นให้คนไม่ยอมให้ใคร โกง ซึ่งมีความต่างกันคือ โทไปไม่โกง กับ โทไปไม่ยอมให้ใคร โกง มันต่างกัน เพราะถ้าหากรณรงค์ให้โทไปไม่โกง แต่คนอีก 60 ล้านคนก็พร้อมที่จะโกง แต่ถ้าหากใช้หลักโทไปไม่ยอมให้ใคร โกง โอกาสที่จะกำจัดการคอร์รัปชัน ได้มีถึง 50: 50

ประเทศไทยยึดติดกับอำนาจรัฐ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือ ประเทศไทยเพิ่มอำนาจให้รัฐ โดยการตั้งหน่วยงาน ให้ทรัพยากร ซึ่งอำนาจที่ให้เหล่านี้ มันจะกลายเป็นสินค้า ดังนั้น หลักในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน คือ ลดบทบาทและอำนาจของรัฐ โดยสมการการคอร์รัปชัน คือ

คอร์ปชั่น = การผูกขาด+อำนาจดุลยพินิจ-ความรับผิดชอบ

มาตรการง่าย ๆ ก็คือ ลดอำนาจรัฐที่จะลดการผูกขาด ลดอำนาจดุลยพินิจ และเพิ่มความรับผิดชอบเช่นเดียวกับที่ ไทยพีบีเอส (2558) นักวิชาการโครงการ “คอร์ปชั่นในระบบราชการไทย” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เสนอไว้ว่า

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่จะใช้สอนเด็กในโรงเรียนต้องสอนให้เด็กเคารพสิทธิผู้อื่น และสอนให้ช่วยเหลือสังคม แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา ชุดแนวคิดที่จะใช้ปลูกฝังให้เด็ก 1. ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ 2. ต้องเรียนสูง ๆ เป็นรูปแบบของการเอาตัวรอด และ 3. สอนให้รักครอบครัว ซึ่งชุดความคิดแบบนี้ นำมาซึ่งผลประโยชน์ของผู้ใหญ่หรือครอบครัวของตัวเอง ซึ่งไม่ได้สอนให้เค้ามองในเชิงสังคมเป็นหลัก

ในการแก้ปัญหาการคอร์ปชั่นของประเทศญี่ปุ่น ใช้วิธีทุ่มเทพยายามทั้งหมด ให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อสร้างให้สังคมเป็นสังคมที่ร่วมมือกัน อย่างน้อยก็คือในรุ่นของเค้าจะช่วยกันสร้างสังคมที่ดี จากนั้นก็รอเวลา จนเด็กรุ่นนี้โตขึ้นเป็นครึ่งหนึ่งของประเทศ สังคมการคอร์ปชั่นก็จะเปลี่ยน

ส่วนประเทศฮ่องกง ใช้อำนาจการปราบปรามคอร์ปชั่นเป็นหลัก โดยเสนอข่าวถึงผลลัพธ์การลงโทษของการคอร์ปชั่น เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า ถ้าทำผิดจะต้องได้รับโทษแบบนี้ และถ้ามองในมุมมองของ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิจัยโครงการ “คอร์ปชั่นกับประชาธิปไตย”

การต่อสู้การคอร์ปชั่น เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ไม่ได้สำเร็จได้โดยง่าย ต้องอาศัยฉันทมติจากสังคม ให้ทุกฝ่ายมาเห็นตรงกัน ซึ่งการต่อสู้กับการคอร์ปชั่น ก็คือการสร้างประชาธิปไตย มีจุดที่ร่วมกัน คือ เป็นการต่อต้านการผูกขาดอำนาจ ซึ่งเมื่อไรที่มีการผูกขาดอำนาจ โอกาสที่จะเกิดการคอร์ปชั่นสูง เมื่ออำนาจกระจุกตัวโดยคน ๆ หนึ่ง หรือองค์กรหนึ่ง โดยที่ไม่มีใครไปตรวจสอบการใช้อำนาจนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็ประชาธิปไตยหรือเผด็จการ โอกาสในการคอร์ปชั่นก็สูงมาก

ดังนั้นประชาธิปไตย คือมุ่งอำนาจให้ไปสู่ประชาชนให้ได้มากที่สุด ดังนั้นประชาธิปไตย คือต่อต้านการผูกขาด จึงต้องอาศัยสื่อที่เสนอข่าวอย่างเป็นธรรม มีภาค NGO ที่เข้มแข็ง โดยมีสิทธิเสรีภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาล ดังนั้นเราจึงต้องการประชาธิปไตยให้เข้มแข็งมากขึ้นเพื่อสู้กับคอร์ปชั่น

มุมมองในด้านจิตวิทยา ในด้านของไทยพีบีเอส (2558) หรือที่รู้จักในนามปากกาว่า “นิ้วกลม” ให้ความคิดเห็นไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเวลาที่จะโกงจะมีแรงจูงใจ 2 อย่างที่มักจะขัดแย้งกันอยู่

ถ้าหากมีโอกาสทุกคนก็ต้องการได้กำลังจากการ โกงระบบ แต่ว่าในส่วนหนึ่ง ทุกคนก็ยัง

อยากจะเป็นคนดี ดังนั้นหากมีโอกาสที่จะโกง คนจึงมักจะเลือกโกงในสิ่งที่เราคิดว่ารู้สึกผิดน้อยกว่า หรือสิ่งที่มีค่าน้อยกว่า โดยคนที่โกงมาก ๆ เช่น ถ้ามีน้ำกับมีเงิน คนก็เลือกที่จะหยิบน้ำ เพราะจะทำให้รู้สึกผิดน้อยกว่า ซึ่งคนที่โกงมาก ๆ มักจะไม่มีรู้สึกอะไร เพราะมักจะหาเหตุผลมารองรับการกระทำของตัวเองตลอดเวลา มีแม้กระทั่ง คนที่โกงมาก ๆ มักจะเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มากด้วย เพราะต้องหาเหตุผลมารองรับตัวเองตลอด เช่น บางคนต้องโกง เพราะถ้าไม่โกงแล้วคนอื่นจะเดือดร้อน หรือจะโกงเงินคนรวยไปให้คนจน แบบโรบินฮู้ด ซึ่งถือเป็นการโกงเป็นรัฐตัว แต่ก็มีประเภท การโกงที่ไม่รู้ตัว ซึ่งสอดแทรกอยู่ในตัวเรา อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ซึ่งเรียกว่า เป็นการโกงเชิงวัฒนธรรม

มีการศึกษา พบว่าสรรพนามในสังคมไทยที่ใช้เรียกกัน สะท้อนถึงความสัมพันธ์ทาง สังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน อย่างคำว่า ท่าน ผม คุณ ฉัน กู เอ็ง เช่น การเรียกขานผู้อื่นว่า ท่าน/ คุณ เรา อาจจะมองว่าไม่เห็นจะแปลกตรงไหน เพราะมันก็เป็นวัฒนธรรมไทย ที่ผู้น้อยต้องเรียกผู้ใหญ่ว่า ท่าน แต่การที่เราจะเรียกอีกฝ่ายว่าท่านและเริ่มที่จะยอมแพ้ผู้อื่นนิด ๆ หน่อย ๆ เช่นการยื่นกุ่มเป้าคุย กับผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่ขออะไรก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องถูกหรือผิด จนสุดท้ายแล้วจะ นำไปสู่วัฒนธรรมการคอร์รัปชัน

ซึ่งวิธีที่แก้ไขปัญหาลำนี้ ไทยพีบีเอส (2558) คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิจัยโครงการ “คอร์รัปชันกับประชาธิปไตย” ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า แหล่งที่มาของคอร์รัปชัน เป็นเรื่องของโครงสร้างและระบบที่มีปัญหา มันเปิดโอกาสให้คนคอร์รัปชัน สร้างแรงจูงใจ คนที่ดี ๆ ก็อาจจะคอร์รัปชันได้ ซึ่งถ้าหากสังคม แก้ที่ตัวบุคคล โดยไม่แก้ที่โครงสร้างเลย มันก็จะแก้ไม่รู้จัก เพราะปัญหาแหล่งที่มา ต้นตอไม่เกิดการแก้ปัญหา

มุมมองในด้านเศรษฐศาสตร์วิทยา ไทยพีบีเอส (2558) หรือที่รู้จักในนามปากกาว่า “นิ้วกลม” ได้ศึกษาการทดลอง เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐศาสตร์ในการเลือกคอร์รัปชันว่า

มีการศึกษาอยู่เรื่องหนึ่งคือ ผู้ทดลองนำน้ำอัดลมไปแช่ไว้ในตู้เย็นจำนวน 6 ขวด กับเงิน อีกจำนวน 30,000 บาทไปเก็บไว้ในตู้เย็นเช่นเดียวกัน เมื่อผ่านไป 3 วันกลับมาดู พบว่าน้ำอัดลม หายไป แต่จำนวนเงินยังอยู่ครบเท่าเดิม

ซึ่งการ โกงเป็นเรื่องของจิตสำนึก โดยจิตสำนึกเป็นเรื่องที่เราารู้ตัว ควบคุม บังคับได้ ซึ่ง การแก้ไขอาจจะต้องปลูกจิตสำนึก แต่คนที่คอร์รัปชันอาจจะไม่รู้ตัวว่า ตัวเองกำลังคอร์รัปชัน

Dan Ariely (2012 อ้างถึงใน ไทยพีบีเอส, 2558) นักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ได้ทำการ ทดลองเกี่ยวกับการ โกงข้อสอบ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม นักเรียนจะได้เงินจากคะแนน สอบที่ได้ แต่ตัวนักเรียนจะเป็นคนตรวจข้อสอบด้วยตนเองว่าตัวเองจะได้คะแนนเท่าไร กลุ่มที่ 1

ให้นักเรียนบอกคะแนน โดยไม่มีการทำลายกระดาษคำตอบ และได้รางวัลเป็นเงินสด กลุ่มที่ 2 ให้ทำลายกระดาษคำตอบและมาแจ้งคะแนนเพื่อรับรางวัลเป็นเงินสด กลุ่มที่ 3 ให้ทำลายกระดาษคำตอบและรับเป็นชิพที่เอาไปขึ้นเงินได้ ผลที่ได้คือกลุ่มที่ 1 โกงน้อยที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 โกงมากที่สุด โดยมากกว่ากลุ่มที่ 1 ถึง 2 เท่า เนื่องมาจากกลุ่ม 2 และกลุ่มที่ 3 ทำลายกระดาษคำตอบไปแล้ว ไม่มีหลักฐานจึงโกงกันได้ง่าย ๆ แต่ที่สำคัญไปกว่านั้นคือ ถ้าเราโกงแล้วผลลัพธ์ที่ได้ไม่ใช่เงิน มันจะทำให้คนกล้าที่จะ โกงมากกว่า

นอกจากนี้ ไทยพีบีเอส (2558) นักวิชาการ โครงการ “คอร์รัปชันในระบบราชการไทย” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ให้การอธิบายถึงการแบ่งกลุ่มของสาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ได้ทั้งหมด 3 กลุ่ม

1. ปัจจัยด้านค่านิยม (Norm factor) เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม โดยมีการทดลองเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ในเรื่องของความเป็นธรรม (Fairness) จำนวน 15 ประเทศทั่วโลก โดยใช้เกมยื่นคำขาด (Ultimatum game) คนที่แบ่งให้จะได้ทรัพยากรนั้นด้วย ก็ต่อเมื่อคนได้รับยอมรับเงื่อนไข สมมติมีเงิน 100 บาท ถ้าแบ่ง 99: 1 ถ้าแบ่งแบบยุติธรรม คือ 50: 50 ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำมาก ๆ คนจะยอมรับที่ 60: 40 ถ้าหากเป็น 70: 30 ก็คือไม่ยอมรับ แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือที่มีรายได้น้อย 85: 15 ก็ยอมรับได้แล้ว ดังนั้นความรู้สึกของความ fair ของแต่ละคนมันจะไม่เท่ากัน ดังนั้นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น จึงมีระดับที่ไม่เท่ากัน

นักมนุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส ได้ศึกษาบรรทัดฐานของสังคมคอร์รัปชันมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เรายาต่อรองทุกอย่าง แม้กระทั่งกฎ กติกา
2. การมอบของกำนัล เพื่อแสดงถึงความมีน้ำใจ ความเคารพและรักดี มักแยกแยะออกจากสินบนได้ยาก
3. ความเป็นปึกแผ่นสูง สมาชิกในกลุ่มไม่สามารถปฏิเสธคำขอของสมาชิกร่วมกลุ่มได้
2. ปัจจัยด้านชนชั้น (Hierarchical factor) หมายถึง ทุกคนชวนขวยการมีชีวิตที่ดีกว่า โดยสมมติว่า ต้องการที่จะคอร์รัปชัน พิจารณาจากผลประโยชน์ที่จะได้จากการคอร์รัปชันเป็นเท่าไร เปรียบเทียบกับโทษที่จะได้รับและ โอกาสที่ถูกจับได้ ดังนั้นถ้าหากผลประโยชน์ที่ได้มากกว่าโทษ และโอกาสที่ถูกจับได้ คนก็จะคอร์รัปชัน

แต่พฤติกรรมที่จะทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ จะอยู่ที่เป้าหมายของคนในสังคมที่ต้องการจะขึ้นไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า มันเปิดโอกาสมากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญในงานวิจัยของอิตาลี พบว่า ถ้าผู้นำที่มีภาพพจน์ของการคอร์รัปชันสูงมาก ๆ มันจะไปสร้างวัฒนธรรมใหม่ในสังคมว่า “คุณจะทำอย่างไรก็ได้ ให้คุณอยู่ในสังคมที่ร่ำรวยขึ้น หรือสูงขึ้น”

จากการสำรวจทัศนคติของการคอร์ปชั่นกับหัวหน้าครัวเรือนไทย ในปี 2015 กว่า 6,000 รายทั่วประเทศ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนไทยให้ความสำคัญกับปัญหาคอร์ปชั่นมากขึ้น เมื่อเทียบกับในอดีต แต่ก็ให้ความสำคัญน้อยกว่าเศรษฐกิจไม่ดี 37.29 % และค่าครองชีพสูง 32.87 % คอร์ปชั่น 7.04 %

3. ปัจจัยด้านการรู้สึกผิด (Fudge factor) เกี่ยวกับความรู้สึกผิดในใจของตัวเอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการโกง มาจากข้างใน คือเรารู้สึกว่ามันผิด แต่เราไม่รู้สึกผิดต่อตนเอง เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เพราะการที่รู้สึกผิด มันมีระดับของการไม่รู้สึกผิด เช่น บางคนโกงเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่รู้สึกผิด ดีกว่าบางคนที่โกงมาก ๆ แต่ก็ยังไม่รู้สึกผิดด้วย ซึ่งในแต่ละสังคมก็จะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งในประเทศไทย เราอาจจะเห็นการกระทำของบางคนที่ผิด คนจึงมักจะใช้คำพูดอยู่ 2 คำที่เปรียบเสมือนดาบ 2 คม คือคำว่า “ไม่เป็นไร” สำหรับการกระทำที่ผิด โดยหาเหตุผลมาเข้าข้างตนเอง กับเมื่อเห็นคนที่ต่อต้านคนที่ทำความผิด แล้วเรารู้สึกว่าไม่อยากจะช่วย ไม่อยากให้ความร่วมมือ เพราะคิดว่า “ช่างมันเถอะ” 2 คำนี้ทำให้ความร่วมมือในการต่อต้านการคอร์ปชั่นในสังคมมันเป็นไปได้ยากขึ้น

มีทดลองกับนักศึกษา MBA ในอเมริกาโดยให้ขี้ม้วนกันแดง กระเป๋าสตางค์เงิน หรือราคาแพง จากนั้นให้นักศึกษาเหล่านี้ทำการสอบคณิตศาสตร์ โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้กระเป๋าและแว่นตา ที่ทีมงานบอกว่าแท้ กลุ่มที่ 2 ได้สิ่งของที่ทีมงานบอกว่าเป็นของปลอม ส่วนกลุ่มที่ 3 ไม่ได้บอกอะไร พบว่ากลุ่มแรกโกงข้อสอบไป 35 % กลุ่มที่ 2 โกงไป 70 % ส่วนกลุ่มที่ 3 มีการโกง 40 % แปลว่ากลุ่มที่โกงข้อสอบมากที่สุด คือ กลุ่มที่ได้ของปลอม คำอธิบายต่อมาคือการใช้ของปลอมเท่ากับทำร้ายศีลธรรมไปแล้วส่วนหนึ่ง หากจะ โกงต่ออีกก็ไม่เป็นไร ดังนั้น การที่เราจะ โกงหรือไม่โกงเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางจิตวิทยา

หากจะสรุปมุมมองของการคอร์ปชั่นในสังคมไทยนั้น จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการคอร์ปชั่น ส่งผลกระทบต่อประเทศอย่างรุนแรง โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากการคอร์ปชั่น โดยไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ตั้งใจ ทุก ๆ กฎเกณฑ์ในสังคมไทยต่างก็มีช่องทางให้เจรจา ต่อรองกันได้ และความสำคัญของเครือข่ายที่ต้องช่วยเหลือกันและกันของผู้มีอำนาจในสังคมไทย ก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างข้าราชการ ทหาร นักการเมือง และนักธุรกิจ ทำให้ปัจจุบัน กระบวนการและรูปแบบของการคอร์ปชั่นมีวิวัฒนาการที่ซับซ้อนมากขึ้น จนเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นจำนวนมาก

การวัดการคอร์ปชั่น

ในปัจจุบันมีนักวิชาการไทยหลายท่านได้ศึกษาเรื่อง คอร์ปชั่น โดยมีวิธีการวัดที่แตกต่างกัน ดังนี้

พุทธชาติ สุธีวสินนนท์ (2551) ทำการศึกษาเรื่อง ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษา 1) ช่องทาง โอกาสและพฤติกรรมการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิด และสนับสนุนการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 4) เสนอแนะวิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 80 คน และแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 หน่วยงาน ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีคำถามเกี่ยวกับประเด็นช่องทาง โอกาส ปัจจัย ผลกระทบและแนวทางการป้องกัน

2. แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิดโดยผู้ศึกษาได้กำหนดระดับพฤติกรรม การทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

มาก ให้ 3 คะแนน ปานกลาง ให้ 2 คะแนน และน้อย ให้ 1 คะแนน

ส่วนการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิด และสนับสนุนการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษานั้นได้กำหนดระดับปัจจัยที่ก่อให้เกิด และสนับสนุนการทุจริตคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเป็น 2 ระดับ โดยหากตอบ ใช่ ให้ 1 คะแนน และไม่ ใช่ ให้ 0 คะแนน

โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก) ทำการวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดในการอภิปราย ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทั้งหมด 4 ข้อ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance-ANOVA) การวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มด้วยค่า LSD และวิเคราะห์โดยใช้สถิติที (T-Test)

สินธุ์ กิรตยาคม (2544) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการคอร์ปชั่นในองค์กรปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล และศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเกือบทั้งหมดและปลายเปิดหนึ่งข้อ จำนวน 54 คน และใช้การวิจัย สนาม โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบลึก จากการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจากข้าราชการ ประจำระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จำนวน 20 คน มาศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ จากนั้นนำมา วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

อุไรวรรณ วัฒนสมบุรณ์ชัย (2552) ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์การคอร์ปชั่น จากมุมมองของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังทอง โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไปจำนวน 200 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ F-test

จินตนา พลอยภัทรภิญโญ (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อหน้าที่ของ บุคลากร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ บุคลากร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 763 คนเพื่อสอบถามความความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อหน้าที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยกำหนดประเด็นของ ข้อคำถามไว้และใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีปฏิสัมพันธ์

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ของบุคลากร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา (กคศ.) และข้าราชการพลเรือน (กพ.) ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อ หน้าที่ของบุคลากร สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 200 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของ ช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริต อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริต อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริต อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริต อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริต อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กชพร ลิขิตมาศกุล (2455) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต

คอร์ปชั่น ความรู้ ความตระหนักและความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 420 คนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านความรู้ สำหรับคำถามเกี่ยวกับความรู้ มีทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น 8 ข้อ และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 8 ข้อ ในลักษณะของคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

2. ด้านความตระหนัก สำหรับคำถามเกี่ยวกับความตระหนัก มีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น 10 ข้อ และความตระหนักต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 10 ข้อ โดยคำถาม 20 ข้อนั้น แบ่งออกเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อ คือ และข้อความเชิงลบ 13 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. ด้านความเชื่อถือ สำหรับคำถามเกี่ยวกับความเชื่อถือมีทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งคำถามออกเป็นความเชื่อถือที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อต่าง ๆ เสนอปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์ปชั่น 6 ข้อ และความเชื่อถือต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 6 ข้อ โดยคำถาม 12 ข้อนั้น แบ่งออกเป็นข้อความเชิงบวก 7 ข้อและข้อความเชิงลบ 5 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้วิธีการวัดการคอร์ปชั่น โดยใช้วิธีการวัดแบบ Likert's scale ซึ่งจะเป็นการวัดที่เกิดจากหลาย ๆ ข้อความ (Likert items) และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบ Likert scale นั้นสะดวกและสามารถครอบคลุมมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยในการศึกษา อีกทั้งยังอำนวยความสะดวก สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามอีกด้วย โดยมีการผสมผสานระหว่างข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบหรือข้อความตรงกันข้ามไว้ด้วยกัน (อมรรัตน์ ท้วมรุ่งโรจน์, 2560)

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

จากการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคตินี้ ได้มีผู้ที่เสนอแนวคิดและทฤษฎีไว้เป็นแนวทางในการศึกษาอยู่มาก ผู้วิจัยจึงเลือกนำมาศึกษาและเสนอเพียงบางเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ดังต่อไปนี้

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียง โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่า ท่าที หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุชา จันทน์เอม (2529) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ตลอดจนท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ คุณลักษณะที่มีความมั่นคงที่ต่อเนื่องในความคิดความรู้สึกและแนวทางในการปฏิบัติของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือต่อความดีต่อบุคคลและต่อกลุ่มคน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541) กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกที่ชอบหรือไม่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หลังจากได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545) ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของสถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

อดุลย์ จาตุรงคกุล (2543) กล่าวว่า ทัศนคติเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางความรู้สึกที่อยู่ภายใน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในทางใดทางหนึ่งของบุคคล เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ จึงไม่สามารถสังเกตให้เห็น โดยตรง แต่ต้องสังเกตได้จากสิ่งที่พูดหรือแสดงออกด้วยการกระทำ

Longman’s dictionary of contemporary English (2003) ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกหรือความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเนื่องมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ โดยที่ความรู้สึกหรือความคิดนั้น ๆ อาจจะเป็นไปในทางชอบหรือไม่ชอบเป็นไปในเชิงลบหรือเชิงบวก เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลมีการแสดงปฏิกิริยาหรือการกระทำต่อสิ่งนั้น ๆ ทั้งในการสนับสนุนและต่อต้าน อีกทั้งทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน แต่สามารถจะแปลความหมายได้จากแสดงออก

Thurstone (1967) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทักษะคติ เป็นการแสดงออกทางด้านผลรวมของความโน้มเอียงหรือความรู้สึก ความมีอคติ หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นอยู่ในใจก่อนความคิด ความกลัว การลงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Good (1973) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะคติ คือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธ ต่อสถานการณ์บางอย่างในแต่ละอย่าง ต่อบุคคลในแต่ละบุคคลหรือสิ่งของในแต่ละอย่าง เป็นความรู้สึกในทางที่เป็นบวกและลบรวมถึงความรู้สึกกลาง ๆ ที่ทำให้บุคคลแสดงออกมาในรู้แบบของพฤติกรรมที่ถ่ายทอดมาจากจิตใจของบุคคลคนนั้น

Roger (1978) ได้กล่าวถึง ทักษะคติเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทักษะคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้

Gibson (2000) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะคติ คือ ตัวที่ตัดสินพฤติกรรมเป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนอง ของบุคคลนั้น ๆ ต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อวัตถุสิ่งของหรือเหตุการณ์ โดยที่ทักษะคตินี้สามารถเรียนรู้หรือ จัดการ ได้โดยบุคคลนั้นใช้ประสบการณ์

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะคติเป็นการแสดงออกทางความคิดหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับมาจากสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ เช่น ประสบการณ์เดิมหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ได้พบเจอกับตนเอง โดยบุคคลนั้นจะแสดงออกมาทางพฤติกรรมมีทั้งทางบวกและทางลบ อาจจะแสดงออกมาทางกริยาหรือคำพูด เป็นลักษณะที่มั่นคงและต่อเนื่อง

องค์ประกอบของทักษะคติ (Components of attitudes)

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะคติในงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีผู้เสนอความคิดเกี่ยวกับทักษะคติทั้ง 3 แบบ (ธีระพร อุวรรณ โณ, 2528) ดังนี้

1. ทักษะคติแบบ 1 องค์ประกอบ

จากการศึกษาพบว่า มีนักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ Thurstone (1946), Martin Fishbein (1975), Bem (1970), Fishbein, Ajzen (1975) และ Insko (1976) ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง แนวโน้มหรือความตั้งใจของคนที่จะแสดงบางสิ่งบางอย่างหรือการกระทำบางสิ่งบางอย่างต่อบุคคลหรือสิ่งของ ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นศัตรูก็จะก้าวร้าวด้วยแต่ถ้าเป็นมิตรก็จะมีความอบอุ่น เป็นต้น ซึ่งในองค์ประกอบนี้เสมือนว่าเป็นการวัดความรู้สึก หรือประเมินค่าของบุคคลเพียงอย่างเดียว

2. ทักษะคิดแบบ 2 องค์ประกอบ

ในหัวข้อนี้มีนักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทักษะคิดเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ Katz (1950) และ Rosenberg (1956, 1960, 1965) ไว้ดังนี้

2.1. องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive component)

2.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective component)

3. ทักษะคิดแบบ 3 องค์ประกอบ

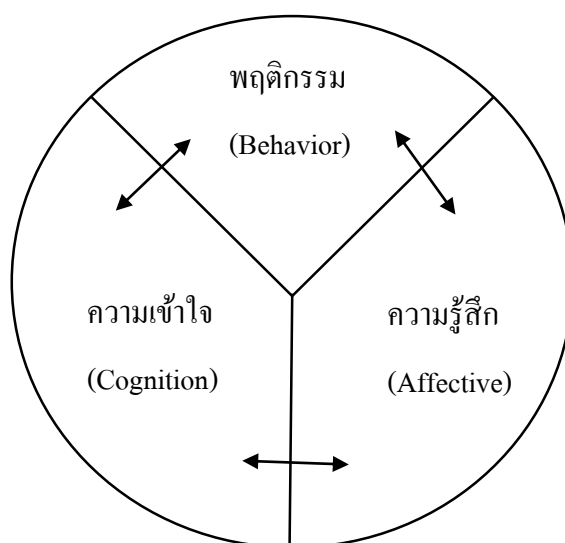
ทักษะคิดแบบ 3 องค์ประกอบนี้มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่สนับสนุนการแบ่งทักษะคิดออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ Krech and Crutchfield (1948), Pallachey, Triandis, Schiffman and Kanuk (2000), Assael (1995) และ Zimbardo and Ebbesen (1970) ซึ่งประกอบไปด้วย

3.1 องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive component) ประกอบด้วยความเชื่อ ความรู้ ความคิดและความคิดเห็น

3.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบหรือท่าทางที่ดี-ไม่ดี

3.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติ

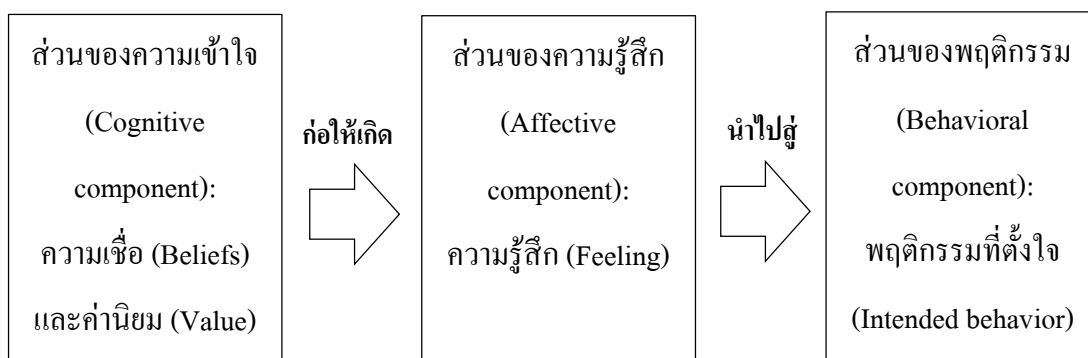
การแบ่งทักษะคิดเป็น 3 องค์ประกอบนี้ ผู้วิจัยขอยกแนวคิดองค์ประกอบของ Schiffman และ Kanuk (1994) ซึ่งได้ให้ความหมายของ ทักษะคิดว่าเป็นความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ ทำให้มีพฤติกรรมลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง และได้กำหนดองค์ประกอบทักษะคิดไว้ 3 ส่วน ดังนี้

ที่มา: Kanuk and Schiffman (1994)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการไทยอีกหลายท่าน ที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอแนวคิดของนักวิชาการไทย ดังต่อไปนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) อธิบายว่า ทักษะที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนของความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยส่วนที่เกิดขึ้นก่อน เป็นส่วนของความเข้าใจ (Cognitive component) ซึ่งแสดงออกมาในรูปของความเชื่อและค่านิยม ส่วนของความเข้าใจนี้จะก่อให้เกิดทัศนคติในส่วนของความรู้สึก (Affective component) ซึ่งแสดงออกมาในรูปของความรู้สึก และเกิดผลลัพธ์เป็นส่วนของพฤติกรรม (Behavioral component) ซึ่งแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ตั้งใจ ดังภาพด้านล่าง

ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของทัศนคติ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548)

ซึ่งสามารถอธิบายอย่างละเอียดได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ หรือองค์ประกอบด้านสติและเหตุผล เป็นความเข้าใจ หรือส่วนของความเชื่อที่มีต่อสิ่งของหรือบริการเป็นความรู้และการรับรู้ซึ่งได้มาจากการรวมกันระหว่างประสบการณ์โดยตรงต่อทัศนคติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่งข้อมูล ความรู้และผลกระทบต่อกรรับรู้จะกำหนดความเชื่อถือ ซึ่งหมายถึงสภาพด้านจิตใจที่สะท้อนความรู้เฉพาะอย่างของบุคคลและการประเมินเกี่ยวกับความคิด บุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางอารมณ์ เช่น ความรู้สึกชอบและไม่ชอบ ดีและไม่ดี มีคุณค่าและไม่มีคุณค่า โดยสภาพอารมณ์เหล่านี้จะสามารถเพิ่มประสบการณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นแนวโน้มที่จะมีการปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลมีทัศนคติเกี่ยวข้องในสิ่งนั้น หรือแนวโน้มที่บุคคลจะมีพฤติกรรมที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับส่วนของ

ความรู้สึก ตลอดจนส่วนของสติ และเหตุผลส่วนของพฤติกรรมเป็นส่วนที่บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อดัม ส้าอังก์กุล (2524) ได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ประการ

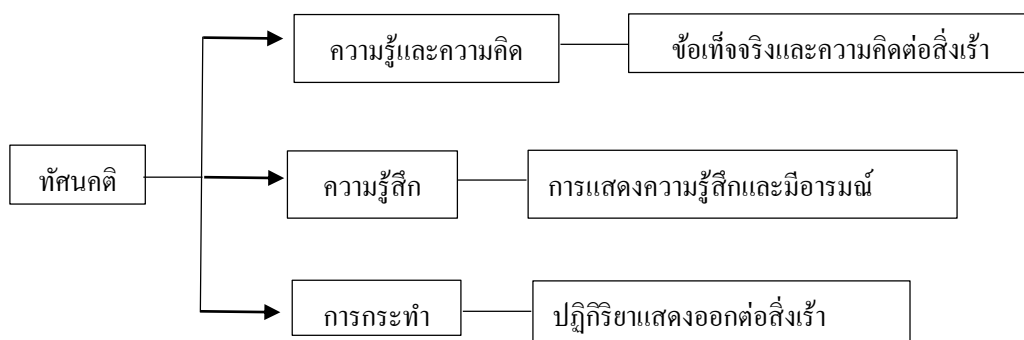
1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) เป็นเรื่องของการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ารู้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างไร รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ

ซึ่งจะก่อให้เกิดทัศนคติขึ้นถ้าเรารู้อะไรสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีเราก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดีและถ้ารู้อะไรสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ดีเราก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลยทัศนคติก็จะไม่เกิดขึ้นหรือไม่มีสิ่งใดในโลกเราก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งใด ๆ เลย

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component or Feeling component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งถูกเร้าจากการรู้อะไรสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วจะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางดีหรือไม่ดี

ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ไม่ดีเราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้ก็จะทำให้เกิดทัศนคติในทางใดทางหนึ่ง คือชอบ หรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมากไม่เหมือนกับความจริง (Facts) ต่าง ๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action tendency component or Behavioral component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติคือความพร้อมหรือความโน้มเอียงล่วงหน้าที่จะกระทำหรือตอบสนองซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกของบุคคลที่จะแสดงออกในรูปการยอมรับหรือปฏิเสธการเข้าหาหรือถอยหนี ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 8 แนวคิดการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติทั้ง 3 แบบ
ที่มา: อดัม ส้าอังก์กุล (2524)

จากการศึกษาแนวคิดการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติทั้ง 3 แบบ ผู้วิจัยสนับสนุนวิธีการแบ่งองค์ประกอบเป็น 3 องค์ประกอบตามแบบของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) โดยมีความคิดที่ว่า องค์ประกอบด้านสติปัญญา ความเชื่อ และค่านิยม จะก่อให้เกิดความรู้สึทางด้านอารมณ์ นำไปสู่แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของทัศนคติเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive component) หมายถึง การรับรู้ ความเชื่อ หรือบุคคลที่มีต่อค่านิยมในสังคมไทย ซึ่งมีวิธีการวัดความรู้หลายวิธี โดยเครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบทดสอบ

แบบทดสอบ ถือว่า เป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ทดสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด เขียน ทำท่าทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบหรือแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ คือ (ไพศาล หวังพานิช, 2526)

1) ข้อสอบปากเปล่า เป็นการทดสอบโดยได้ตอบด้วยวาจา หรือคำพูดระหว่างผู้ทำการทดสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า “การสัมภาษณ์”

2) ข้อสอบข้อเขียน จึงแบ่งเป็น 2 แบบคือ

ก. แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบ อธิบาย บรรยาย ประพันธ์ หรือวิจารณ์เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้สึคนั้น

ข. แบบจำกัดคำตอบ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ถูกสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบ คือ แบบถูก-ผิด แบบเติมคำ แบบจัดคู่ และแบบเลือกตอบ

3) ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตามสนองออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียนเครื่องหมายใด ๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ทั้งในทางบวกและทางลบ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (Behavioral component) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึกของบุคคลที่จะแสดงออกในรูปการยอมรับหรือปฏิเสธ

ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Theories of attitude measurement)

ในทางจิตวิทยา การวัดทัศนคติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคน เพราะการรู้ถึงทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าเป็นไปในทิศทางใด และมีความเข้มมากน้อยแค่ไหน ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นของบุคคลนั้นได้ และสามารถวางแผนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

การวัดทัศนคติ เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมานานในกลุ่มนักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน การศึกษาวิจัย การพัฒนาวิธีการทางสถิติ และวิธีการวัดทางจิตวิทยา เป็นผลทำให้เกิดความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในการศึกษาเรื่องทัศนคติ รวมทั้งความสำเร็จในการวัดทัศนคติ (Allport, 1967)

จากการศึกษา การวัดทัศนคติ นั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะเท่ากับวัดสิ่งที่วัดไม่ได้ นักวิชาการจึงหาวิธีโดยการสร้างเครื่องมือวัดขึ้นมาเรียกว่า สเกล (Scale) ซึ่งหมายความว่า เป็นวิธีที่สร้างเครื่องมือโดยใช้ประเด็นต่าง ๆ ของแต่ละเรื่องที่จะวัดมาชั่งน้ำหนัก และให้คะแนนว่าข้อไหนควรจะมีคะแนนมากกว่ากันอย่างไร พอสร้างวิธีวัดเสร็จแล้วก็ตรวจสอบพิจารณาความเชื่อถือได้ (Validity) แล้วก็ใช้วัดทัศนคตินั้น ๆ กับกลุ่มคนที่ต้องการศึกษา ทัศนคติในเรื่องนั้น ๆ ของบุคคลแต่ละบุคคลจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับคะแนนที่ได้รับ (ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์และสุธาสิณี เตียรสรเสริญ, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการวัดทัศนคติจากนักวิชาการที่สร้างเครื่องมือวัดเป็นแบบสเกลเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือได้ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้วัดทัศนคติ เรียกว่า มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เครื่องมือวัดทัศนคติที่นิยมใช้และรู้จักกันแพร่หลายมี 4 ชนิด ได้แก่ มาตรวัดแบบเทอร์สโตน (Thurstone scale) มาตรวัดแบบลิเคอร์ท (Likert scale) มาตรวัดของออสกู๊ด (Osgood scale) และ มาตรวัดแบบกัตต์แมน (Guttman scale)

ซึ่งแต่ละประเภทมีข้อจำกัด ข้อดี ข้อเสียแตกต่างกัน ดังนั้นการจะเลือกใช้มาตรวัดแบบใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความจำกัดของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและพบว่า บัวขาว พรหมชัยสว่าง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อวิชาพระพุทธศาสนา ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่สร้างตามแนวคิดของเทอร์สโตน ลิเคอร์ท และออสกู๊ด ซึ่งได้รวบรวมไว้ดังนี้

มาตรวัดทัศนคติของเทอร์สโตน (Thurstone scale)

เทอร์สโตน (Thurstone, 1946) มองเจตคติ เป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและด้านลบที่มีต่อสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ

องค์กร ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

1. ลักษณะของข้อมูล

เครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้ ไม่ต้องมีมาตราตัวเลขติดเอาไว้ให้ผู้ตอบเห็น จะมีแต่ข้อความ แสดงความรู้สึกทั้งบวก กลาง และลบ ครอบคลุมจำนวนมาตราที่กำหนดไว้ตอนสร้างตอนแรกเท่านั้น เช่น อาจกำหนด 5 มาตรา จำนวนข้อน้อยที่สุดควรได้ 5 ข้อ ถ้ากำหนดมาตราวัดไว้ 11 มาตรา จำนวนข้อความที่แสดงความรู้สึกทั้งบวกและลบอย่างน้อยได้ 11 ข้อ

2. การสร้างมาตรวัดของเทอร์สโตน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ขั้นรวบรวมข้อความ เพื่อเลือกเป้าทัศนคติ (Attitude object) โดยการหาข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายนั้นทั้งบวกเป็นกลาง และทางลบ

2.2 เตรียมข้อความที่จะประเมินรวบรวม ข้อความที่ได้จากขั้นที่ 1 แล้วนำมาเขียน คำชี้แจง และเลือกมาตราที่กำหนดไว้ทางขวามือหรือข้างล่างข้อความก็ได้ เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาว่าตามความจริงแล้วข้อความนี้ควรอยู่ในระดับความรู้สึก ผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาโดยไม่เอา ทัศนคติของตนเองไปเกี่ยวข้อง ตัวอย่างข้อความเพื่อให้ประเมิน ดังนี้

0) ครูเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง

น้อย					มาก				

00) ครูเป็นอาชีพกาฝากของสังคม

น้อย					มาก				

000) ครูเปรียบเสมือนเรือจ้าง

น้อย					มาก				

0000) ครูเป็นปูชนียบุคคลที่ควรแก่ความเคารพ

น้อย					มาก				

การกำหนดมาตรานี้ให้ 11 มากที่สุด ค่า 1 น้อยที่สุด จาก 1 ถึง 11 เป็นความรู้สึกต่อเนื่องกัน ไปบางครั้งอาจกำหนด 11 น้อยที่สุดและมาตรา 1 มากที่สุดก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของผู้สร้าง แม้แต่เทอร์สโตน ก็ใช้วิธีการนี้ หรืออาจกำหนดมาตรา 0 ด้วยกันก็ได้

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสร้างมาตรวัดแบบนี้พิจารณาการสร้างมาตรวัด เช่นตัวอย่าง ข้อความว่า คณิตศาสตร์ทำให้โลกสวย จะเห็นได้ว่ามองเข้าเป็น คณิตศาสตร์ ทางบวก แปลว่า ต้องอยู่ตั้งแต่มาตรา 6-11 แต่ไม่รู้ว่ายู่ตรงจุดไหน มาพิจารณาอีกทีจึงเห็นสมควรให้อยู่ มาตรา 10 ดังนั้นเป็นต้น ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องเห็นสมควรเหมือนกันหมด จะมีความเห็นแตกต่างกันบ้าง แต่ถ้าพิจารณาดี ๆ ด้วยเหตุผลก็จะได้มาตราที่ใกล้เคียงกัน

4. การคำนวณค่ามาตรา ค่าของมาตรมักใช้ตัวย่อ S มาจากคำว่า Scale จากผลที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณานำมาแจกแจงความถี่เป็นข้อ ๆ ต่อจากนั้นนำมาคำนวณหาค่ามาตราประจำข้อ คือ ค่ามาตรา (Scale value) โดยคำนวณจากค่ามัธยฐาน (Median) ค่าของ S จะต้องให้ได้ครบทุกตัว เช่น ตั้งไว้ 11 มาตราต้องได้ทั้ง 11 ค่า ค่าแต่ละตัวจะเชื่อได้หรือไม่ต้องคำนวณการกระจายของความคิดเห็นจากผู้พิจารณา ถ้ากระจายมากใช้ไม่ได้ นิยมค่าการกระจายน้อย ๆ ใกล้เคียง 0 อย่างสูงสุดไม่เกิน 2.0 ค่ากระจายนี้วัดด้วยค่าควอไทล์ Q คือ ค่าของ $Q_3 - Q_1$ มีสูตรดังนี้

$$Q_i = L + \left[\frac{\frac{nN}{4} - F_c}{F_q} \right] i$$

$$Q = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ L คือ ขีดจำกัดล่างของชั้นที่ควอไทล์อยู่

i คือ ความกว้างของอัตรภาคชั้น

n คือ ระดับควอไทล์

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

F_c คือ ความถี่สะสมของชั้นที่ต่ำกว่าชั้นควอไทล์

F_q คือ ความถี่ของชั้นที่ควอไทล์

ค่า Q นี้เรียกว่า Quartile range ในบางตำราอาจใช้ค่า Q โดยยึดการเบี่ยงเบนของควอไทล์ หรือบางที่เรียกว่า Semi Quartile range ค่าจะเป็นครึ่งหนึ่ง $Q_3 - Q_1$ ถ้ากำหนดค่า Q แบบหลังค่า Q ที่ใช้ได้จะต้องไม่เกิน 1.0 จึงจะดี ดังนั้น การกำหนดการกระจายของผู้พิจารณาเป็น Q จะต้องดูด้วยว่าจะใช้สูตรแบบไหน การตัดสินใจเลือกข้อความที่ใช้ได้จึงควรระวังให้ดีหรือการไปอ่านผลงานวิจัยอื่น ควรรู้ที่มาของค่า Q ด้วย อย่าลืมว่า Q น้อยผู้พิจารณาเห็นด้วยกับข้อนั้นสอดคล้องกัน ถ้า Q มากแปลว่าผู้พิจารณาข้อนั้นความเห็นไม่สอดคล้องกัน ถือว่าใช้ไม่ได้

5. การเลือกข้อความขั้นสุดท้าย กรณีกำหนดค่ามาตราเป็น 11 ข้อ จำนวนข้อความที่เลือกไว้จะต้องมีจำนวน 11 ข้อ นั่นคือ ค่า $S = 1, S = 2$ ไปเรื่อย ๆ จนถึง $S = 11$ และ Q แต่ละข้อต้องมี

ค่าน้อย ๆ จึงจะเชื่อได้ แต่ถ้าสามารถเลือกมาตราได้มาก ๆ จำนวนข้ออาจจะเป็น 22 หรือ 23 ก็ได้
วิธีการดำเนินการดังนี้

1. แบ่งข้อที่มีค่ามาตราเท่ากันอยู่พวกเดียวกัน แล้วเรียงค่ามาตราจากน้อยไปหาค่ามาตรามาก
2. เลือกค่ามาตราที่มีการกระจาย (Q) ที่มีค่าน้อย ๆ อย่างสูงไม่เกิน 2.0 ก็จะดี ค่า Q น้อย
แปลว่า ผู้พิจารณามีความคิดเห็นข้อความนั้นตรงกัน ค่า Q มากเป็นข้อความที่ไม่ดี เพราะความเห็น
ของผู้พิจารณาแตกต่างกันไปมาก

3. เลือกค่ามาตรา (S) ที่คัดเลือกแล้วทั้งหมด 11 หรือ 22 หรือ 33 แล้วนำมาสุ่ม ทำเป็น
ข้อใหม่ โดยแยกทำเป็น 2 ฉบับหรือ 3 ฉบับ เรียกว่าเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน สะดวกแก่การสอบ
และหาคุณภาพ

4. การตอบและการให้คะแนนในการให้ตอบมี 3 วิธี

4.1 ให้ผู้สอบพิจารณาเลือกที่เห็นด้วยมากที่สุดมาเพียง 3 ข้อเท่านั้น แล้วนำมาหาค่า
มัธยฐานของค่า S ก็จะเป็นคะแนนทัศนคติของคน ๆ นั้น เช่น ผู้เลือกข้อ 3 ค่า S = 11 เลือกข้อ 7
ค่า S = 8 เลือกข้อ 10 ค่า S = 10 ดังนั้นค่าคะแนนทัศนคติของคนคนนี้ก็จะเป็น 8, 10, 11 ค่ามัธยฐานคือ 10

4.2 ให้พิจารณาเลือกที่เห็นด้วย อาจเป็นกี่ข้อก็ได้แล้วให้ผู้สอบพิจารณาจากข้อที่เห็นด้วย
หรือชอบนั้นเหลือเพียง 1 ข้อ ค่ามาตรฐานของข้อนั้นเป็นคะแนนทัศนคติของผู้สอบคนนี้นั่นเอง

4.3 ให้พิจารณาเลือกข้อที่เห็นด้วยหรือชอบทำเครื่องหมายถูก (✓) ข้อที่ไม่เห็นด้วย
หรือไม่ชอบกาเครื่องหมายกากบาท (X) ต่อจากนั้นนำข้อที่เห็นด้วย มาหาค่ามัธยฐาน คะแนน
มัธยฐานของข้อที่เห็นด้วยเป็นคะแนนทัศนคติของผู้สอบ

การแปลคะแนนจะถือเป็นช่วงดังนี้

คะแนน	แปลความหมาย
1.00-3.00	มีทัศนคติต่ำมาก
3.01-5.00	มีทัศนคติต่ำ
5.01-7.00	มีทัศนคติปานกลาง
7.01-9.00	มีทัศนคติสูง
9.01-11.00	มีทัศนคติสูงมาก

มาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert scale)

เครื่องมือวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ต เป็นวิธีการสร้างที่ง่ายกว่าของเทอร์สโตน มีความเชื่อมั่น
สูงและพัฒนาเพื่อวัดทางด้านความรู้สึกได้หลายอย่าง การสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติแบบนี้เป็น
วิธีการประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความในตอนหลัง คือ หลังจากการนำเครื่องมือไปสอบวัดแล้ว

ซึ่งตรงกันข้ามกับของเทอร์ส โตนที่กำหนดค่าน้ำหนักของข้อความไว้ ก่อนนำไปสอบ การสร้างข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าทัศนคติจะต้องให้ครอบคลุมและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อความอาจจะเป็นทางบวกหรือทางลบทั้งหมดหรือผสมกันก็ได้

1. การสร้างมาตรวัดของลิเคิร์ต

1.1 ตั้งเป้าหมายของการศึกษาทัศนคติ (Attitude object) ก่อน โดยเป้าของทัศนคติ อาจจะเป็น คน วัตถุ สิ่งของ องค์กร สถาบันอาชีพ วิชา เป็นต้น

1.2 เขียนความหมายของเป้าทัศนคติที่ต้องการจะศึกษาให้ชัดเจนว่ามีคุณลักษณะ อย่างไรบ้าง

1.3 สร้างข้อความให้ครอบคลุมลักษณะที่สำคัญ ๆ ให้ครบถ้วน และมีข้อความ ทั้งทางบวกและลบ

1.4 ต้องมีการตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่า ครบถ้วนตามคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาหรือไม่

1.5 ทำการทดลองคุณภาพเบื้องต้น โดยจะต้องเอาข้อความทั้งหลายไปทดสอบกับ กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยก็ 100 คนขึ้นไป เมื่อสอบเสร็จและนำมาตรวจและให้คะแนนข้อ อย่าลืมกลับ คำนวตรานุกรณเป็นข้อความดังกล่าวในทางลบ แล้วรวมคะแนนเป็นของแต่ละคน กรณีสอบมี 100 ข้อมีค่ามาตรา 4 ค่า แปลว่าคนที่ได้ทัศนคติน้อยที่สุด 100 คน ได้คะแนนสูงสุด 400 เอาคะแนน แต่ละคนเรียงตามลำดับ แล้วตัดกลุ่มคะแนนที่ได้สูงร้อยละ 25 ต่อจากนั้นเอาแต่ละข้อมาแจกแจง ความถี่ว่าแต่ละข้อ แต่ละมาตราของตัวเลือกมีจำนวนกลุ่มสูงตอบเท่าไร เมื่อได้การแจกแจงแล้ว คำนวณหาคะแนนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำหาความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วใช้สูตรการหา อำนาจจำแนกตามแนว Edwards โดยใช้ t-test และถือว่าถ้า t คำนวณ มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับค่า t ตาราง เป็นข้อที่มีอำนาจจำแนกใช้ได้ (Edwards, 1957)

1.6 การจัดแบบทดสอบ เมื่อได้ข้อสอบที่มีอำนาจแจกแจงดีแล้ว พิจารณาว่าจะกำหนด กี่ข้อตามหลักการ ถ้าข้อความมีคุณภาพสูงมากจะใช้ 10-15 ข้อ

1.7 การตรวจให้คะแนน การให้คะแนนให้ตามมาตราที่กำหนดแต่ละข้อ ถ้าเป็น ข้อความเปลี่ยนมาเป็นตัวเลข แต่ถ้าเป็นตัวเลขแล้วก็นำตัวเลขที่ผู้ตอบเลือกมารวมเลย กรณีสอบเป็น ความรู้สึกทางลบ จะต้องกลับตัวเลขกับข้อความที่เป็นลบไปทางบวก ถ้าตัวเลือกเป็นการอธิบาย หรือบรรยาย เช่น () เห็นด้วยอย่างยิ่ง

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ขีดตรงเห็นด้วยอย่างยิ่งก็เป็นคะแนน 4 ดังนั้นเป็นต้น ถ้าตัวเลือกกำหนด ตัวเลขเป็น (1) (2) (3) (4) ขีดตอบ 4 ก็ได้คะแนน 4 คะแนน

การแปลคะแนนจะแปลจากผลรวมของทุกข้อก็ได้ เช่น แบบทดสอบมี 10 ข้อ มีมาตรา 4 มาตรา สอบเสร็จแล้วหาค่าเฉลี่ยได้ 25 คะแนน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S) ได้ 5.514 คะแนน จะต้องเทียบคะแนนจากคนที่สอบได้ต่ำสุด 10 คะแนน สูงสุด 40 คะแนน แต่ถ้าอยากแปรผลให้เป็นตัวเลขมาตรา 4 ก็ให้เอาจำนวนข้อ ไปหารจำนวนคะแนนเฉลี่ยและคะแนน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจะออกมาเหมือนคะแนนของคนทีสอบเพียงคนเดียว นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ได้คะแนนเฉลี่ย 2.50 คะแนน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.5514 คะแนน

1.8 การหาคุณภาพอื่น ๆ เช่น ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น หาได้โดยวิธีแบบสอบซ้ำ (test-retest) เป็นวิธีการสอบวัดความรู้สึกของกลุ่มหนึ่งครั้งแรกแล้ว เว้นระยะเวลา พอเหมาะสมแล้วนำแบบทดสอบชุดเดิมไปสอบกลุ่มหรือคนเดิมอีกครั้งแรก เพื่อจะดูว่า คนคนเดิม สอบสองครั้ง คะแนนจะเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าข้อสอบเป็นข้อสอบที่ดี ความรู้สึกของคนคนเดียวต่อสิ่งหนึ่ง ในระยะเวลาไม่นานนักน่าจะเหมือนเดิม ดังนั้นคะแนนที่ได้น่าจะเท่าเดิม การหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบนี้ ต้องใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน หรือ Product moment correlation (PM) แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel form) หมายถึง แบบทดสอบสองฉบับที่มีเนื้อหาความยากง่าย อำนาจจำแนก คะแนนเฉลี่ย คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานเหมือนกัน และจำนวนข้อเท่ากัน นำไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองฉบับ แล้วหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนทั้งสองฉบับนี้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้นี้ก็คือความเชื่อมั่นของแบบทดสอบนั่นเอง

การใช้แบบทดสอบคู่ขนานมาคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์เพื่อเป็นค่าความเชื่อมั่นนั้น เปรียบเสมือนกับนำแบบทดสอบฉบับเดียวไปสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 1 ครั้งนั่นเอง แต่ผลจากการสอบ 2 ครั้งจะมีคะแนนความคลาดเคลื่อนไปจากความจริง จึงมีการแก้ความคลาดเคลื่อนของคะแนนด้วยการสอบด้วยแบบคู่ขนาน เพราะถือว่าแบบทดสอบคู่ขนาน 2 ฉบับนี้มีลักษณะเป็นฉบับเดียวกันแต่วิธีนี้ยากตรงการสร้างแบบทดสอบคู่ขนาน การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบคู่นี้ จะใช้สูตรเดียวกันกับการหาความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ คือ ใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน หรือ Product moment correlation (PM) แบ่งครึ่งฉบับ (Split-half reliability) เป็นการหาความเชื่อมั่น ของความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบ วิธีนี้มีข้อดีตรงที่สามารถป้องกันความคลาดเคลื่อนจากการวัดได้ เช่น ความแตกต่างในเวลาสอบ ที่เกิดขึ้นแบบการสอบซ้ำ เป็นต้น นอกจากนี้วิธีนี้ยังเหมาะสำหรับแบบทดสอบที่มีความยาวมาก ๆ ด้วย สำหรับวิธีการแบ่งแบบทดสอบนั้น มีหลายวิธีที่นิยมมากที่สุดคือ ข้อคู่-ข้อคู่

วิธีการแบ่งมีดังนี้ (สมมุติว่าข้อสอบมี 20 ข้อ) คือ

ฉบับที่ 1 คือ ข้อคี่ ได้แก่ 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17 และ 19

ฉบับที่ 2 คือ ข้อคู่ ได้แก่ 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 และ 20

โดยฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 วัดเนื้อหาเดียวกัน และมีความยากง่ายใกล้เคียงกัน ถ้าต้องการแบ่งครึ่งข้อสอบ โดยฉบับที่ 1 คือ ข้อ 1-10 ฉบับที่ 2 คือ ข้อ 11-20 ข้อสอบข้อ 1-10 และ ข้อสอบ 11-20 ต้องวัดเนื้อหาเดียวกัน แต่ถ้าข้อสอบข้อ 1-10 เป็นข้อสอบเกี่ยวกับเศษส่วนทั้งหมด ส่วนข้อ 1-20 เป็นข้อสอบเกี่ยวกับทศนิยมทั้งหมด ดังนั้นจะแบ่งโดยวิธีแบ่งครึ่งข้อสอบไม่ได้ เนื่องจากแบบทดสอบที่มีจำนวนข้อสอบมาก ๆ แนวโน้มค่าความเชื่อมั่นจะสูง การแบ่งครึ่งข้อสอบเป็นเพียงการหาความเชื่อมั่นเพียงครึ่งฉบับเท่านั้น จึงต้องมีการปรับแก้ค่าความเชื่อมั่นใหม่โดยใช้สูตรของ สปีร์แมนบราวน์ (Spearman-brown) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เป็นการหาความเชื่อมั่นของคะแนนสอบที่ให้คะแนนไม่เป็น 1 กับ 0 แต่อาจจะให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน หรือ ข้อละ 10 คะแนนหรืออาจเป็นอย่างอื่น จะใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) หรือ สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

มาตรวัดทัศนคติของออสกู๊ด (Osgood scale)

ออสกู๊ดเป็นหัวหน้าพัฒนาเครื่องมือวัดทัศนคติแบบหนึ่งเมื่อปี ค.ศ. 1957 ให้ชื่อเครื่องมือวัดแบบนี้ว่า มาตรวัดแบบนัยจำแนก (Semantic differential scale หรือ SDS) การสร้างมาตรวัดแบบนัยจำแนก อาศัยทฤษฎีและผลงานวิจัยเกี่ยวกับความหมายของคำ ในประโยคที่แสดงความรู้สึก ประโยคนั้น ดูเหมือนเป็นประโยคยาว แต่ความจริงแล้ว อาจจะแทนคำที่มีความหมายเพียงคำเดียว เช่น ครูเป็นอาชีพที่น่ายกย่อง คำสำคัญที่แสดงความรู้สึกจากประโยคนี้ คือ คำว่า “ยกย่อง” เป็นต้น คำทางภาษาต่าง ๆ นั้นมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 อย่าง คือ บางคำมีความหมายสัมพันธ์นอกเหนือจากความเดิม นั่นก็คือ ความหมายได้หลายอย่างเรียกว่า Canotation เช่นคำว่า “แดง” นอกจากจะเป็นลักษณะของสีแดงแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับคำว่า ร้อนหรือกลิ่นหาว ก็ได้ คำว่า “ขาว” มีความหมายเดิมว่าสีขาว แต่ความหมายที่สัมพันธ์นอกเหนือไปจากเดิมอาจหมายถึง บริสุทธิ์ สะอาด สว่าง ดังนี้ เป็นต้น

คำบางคำเห็นแล้วเกิดความรู้สึก แต่คำบางคำเห็นแล้วไม่เกิดความรู้สึก เช่น ถ้าเอ่ยคำว่า “ถนน” ซึ่งก็มีความหมายการเดินให้คนสัญจรไปมา คำนี้เกิดความรู้สึกแง่เดียว แต่ถ้าพูดคำว่า “ดี” จะทำให้เกิดความรู้สึกว่า ดีมาก หรือดีน้อย เรียกว่าเป็นตัวเร้าทำให้เกิดความรู้สึกต่อเนื่อง และมีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นได้ อย่างคำที่มีความสัมพันธ์ ออสกู๊ดและคณะได้ทำการวิเคราะห์

ความหมายว่าเป็นลักษณะ 2 ด้าน (Bipolar) เช่น ดี-เลว, รัก-เกลียด, ยกย่อง-ดูถูก เป็นต้น ข้อตกลงอันหนึ่งก็คือ การใช้คำส่วนมากแล้วจะใช้ผ่านคำคุณศัพท์ ซึ่งจะมีความหมายตรงข้ามของมัน

ลักษณะของข้อมูล

เป้าหมายหลักของออสกูด เรียกว่า มโนภาพ (Concept) มีอยู่ 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านการประเมิน (Evaluative factor) องค์ประกอบด้านพลังอำนาจ (Potency factor) องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity factor)

ในองค์ประกอบหนึ่ง ๆ จะมีคำที่มีความหมายตรงกันข้าม นั่นคือ คำหนึ่ง ๆ จะมีความรู้สึกสุดโต่งอยู่ 2 คำ คำที่ใช้วัดความรู้สึกจึงเป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันได้อย่างมีเหตุผล (Logical opposite) และการใช้มาตราค่าตรงกันข้าม 2 คำ จึงเรียกว่า Bipolar scale ซึ่งหมายถึงมาตราแบบ 2 ขั้ว

ก. องค์ประกอบด้านการประเมิน (Evaluative factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกทางด้านคุณค่า เหมาะที่จะใช้วัดทัศนคติมากที่สุด

ข. องค์ประกอบด้านอำนาจ (Potency factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกถึงพลังอำนาจ

ค. องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกถึงกิริยาอาการค่าตรงข้ามของด้านนี้

การสร้างมาตรวัดของออสกูด

1. ศึกษาคำตรงข้ามที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพ (เป้าหมายหลัก) เช่น มโนภาพเป็น “อาชีพครู” ก็จะต้องศึกษาค้นคว้าหรือสำรวจ เพื่อให้ได้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่สุด วิธีหาค่าเหล่านี้อาจทำได้ 2 วิธี คือ

ก. นั่งวิเคราะห์เองจนได้ความหมายที่ตรงกันข้ามเกี่ยวกับมโนภาพมากที่สุด แต่วิธีนี้มันคิดได้น้อยคำ เพราะคิดคนเดียว

ข. วิธีระดมความคิด คือ หากความหมายที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพจากคนทั่วไปโดยพยายามอธิบายให้เข้าใจว่า คำเหล่านั้นบรรยายถึงลักษณะของมโนภาพ เช่น มโนภาพว่า “อาชีพครู” ก็บรรยายอาชีพครูหรือคำก็ได้ และก็ต้องมีทั้งด้านดีและไม่ดี นำมาตั้งเป็นคำคุณศัพท์หรือคำอื่นที่มีความหมายสามารถหาค่าตรงข้ามได้

2. หากความหมายที่เกี่ยวข้องของคำแต่ละคำ จากที่ดำเนินการในครั้งที่ 1 ทั้งที่คิดเองและทั้งที่ระดมความคิดจากผู้อื่น

3. เลือกคำที่มีความหมายที่เกี่ยวข้องที่มีคนบรรยายมากเป็นหลัก นั่นคือ พยายามนำคำที่มีความถี่สูงพอประมาณ เช่น ตั้งแต่ ร้อยละ 10 หรือ ร้อยละ 25 ขึ้นไป

4. นำค่าที่มีความหมายที่ได้เลือกไว้ในขั้นที่ 3 มาจัดเป็นค่าตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

5. หลังจากนั้นนำแต่ละคู่มาสร้างเป็นมาตรวัดความรู้สึกของทัศนคติ เช่น อาชีพครู

ใจดี

3	2	1	0	1	2	3
---	---	---	---	---	---	---

 ใจร้าย

โง่

3	2	1	0	1	2	3
---	---	---	---	---	---	---

 ฉลาด

ทันสมัย

3	2	1	0	1	2	3
---	---	---	---	---	---	---

 ล้าสมัย

6. นำไปใช้ทดลองสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกของแต่ละข้อตามแนวของการวิเคราะห์ t-test แบบลิเคิร์ตที่ได้ หรือหาวิธีทำคะแนนของแต่ละข้อสัมพันธ์กับคะแนนรวม ถ้ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ถือว่ามีความอำนาจจำแนกการเลือกก็ควรเลือกนำเฉพาะมาตราที่มีความอำนาจจำแนกเท่านั้น

7. ศึกษาคุณภาพอื่น ๆ เช่น ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงเป็นที่แน่ใจ โดยใช้วิธีเดียวกับแบบลิเคิร์ต

มาตรวัดทัศนคติของกัตต์แมน (Guttman scale)

มาตรวัดแบบกัตต์แมนเป็นมาตรวัดทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์แบบหนึ่งซึ่งพัฒนามาจากการศึกษาทางด้านจิตวิทยาทางคณิตศาสตร์โดย Louis Guttman ในปี ค.ศ. 1940 และได้ถูกนำมาใช้เป็นมาตรวัดทัศนคติในแนวเดียวกัน (Unidimension scale) มาตรวัดของกัตต์แมนมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น Scalogram analysis, Cumulative scaling และ Unidimensional scaling เป็นต้น

วิธีการวัดทัศนคติอีกวิธีหนึ่ง แต่ในปัจจุบันได้มีผู้นำเอาวิธีนี้มาใช้วัด Response consistency ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความแตกต่างในโครงสร้างสังคม (Structural differentiation) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องชี้ถึงการพัฒนาสังคม วิธีการวัดแบบนี้คือ ต้องมีข้อความชุดหนึ่งประมาณ 5-20 ข้อ ซึ่งจะต้องเป็นข้อความที่จะวัดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Unidimension) สำหรับคำตอบนั้นอาจจะเป็น Dichotomus choice หรือ Multiple choice ก็ได้ แต่ถ้าเป็น Multiple choice จะต้องทำให้เป็น Dichotomus choice เสียก่อน เมื่อได้คำตอบแล้วก็จะเรียงลำดับความสำคัญของข้อความในชุดนั้น โดยถือเอาเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากการตอบในแต่ละข้อ

เป็นหลัก ถ้าผู้ตอบคนใดตอบได้ตรงตามลำดับก็ถือว่าถูกต้อง แต่ถ้าตอบผิดไปจากลำดับก็จะถือว่าเป็นความคลาดเคลื่อน (Error) การที่จะยอมรับว่าเป็น Scale ที่ใช้นั้นมีหลักเกณฑ์อยู่ 2 อย่างคือ

1. Coefficient of reproducibility
2. Coefficient of scalability

การคำนวณทั้ง 2 วิธีนี้ ถือว่าเป็น Errors ที่ผู้ตอบไม่ตรงตามที่ได้เรียงลำดับไว้เป็นหลัก โดยมีหลักเกณฑ์ว่าจะยอมรับ Scale ก็ต่อเมื่อ Coefficient of reproducibility มีค่ามากกว่า .90 และ Coefficient of scalability มีค่ามากกว่า .60

ซึ่ง Guttman ได้เสนอ Scale ที่สมบูรณ์ของเขาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 The perfect guttman scale (เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

Patterns	Item						Scores
	A	B	C	D	E	F	
1	1	1	1	1	1	1	6
2	1	1	1	1	1	0	5
3	1	1	1	1	0	0	4
4	1	1	1	0	0	0	3
5	1	1	0	0	0	0	2
6	1	0	0	0	0	0	1
7	0	0	0	0	0	0	0

Perfect scale ของ Guttman นี้เป็นไปได้เฉพาะในทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากมากย่อมจะเกิด errors ได้ร้อยละ 10 ซึ่งหมายความว่า การที่จะยอมรับเป็น scale ที่ใช้ได้จะต้องมีค่าของ Coefficient of reproducibility .90 ขึ้นไป ซึ่งคำนวณค่า Coefficient of reproducibility (CR) นี้ได้มาจากสูตร

$$\text{Coefficient of reproducibility (CR)} = \frac{1 - \text{number errors}}{\text{Total responses}}$$

แต่อย่างไรก็ตามต่อมาในระยะหลัง Herbert Manzel มีความเห็นว่าค่าของ C.R. ที่กำหนดให้ ตั้งแต่ .90 ขึ้นไปนั้น มีโอกาสเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูล ถ้าข้อมูลนั้นเป็นคำถามสุดโต่ง (Extreme) ในข้างใดข้างหนึ่ง ถ้าเป็นคำถามที่เห็นชัดและง่ายแก่การตอบ โอกาสที่จะได้ค่า C.R. = .90 ก็เป็นไปได้ง่าย ซึ่งเป็นการวัดที่ไม่ถูกต้องอย่างแท้จริง (Validity) เขาจึงเสนอสูตร Coefficient of scalability ขึ้นมาอีกสูตรหนึ่ง ซึ่งหาได้จากสูตรที่ว่า

$$\text{Coefficient of scalability (CS)} = \frac{\text{1-number errors}}{\text{Maximum errors}}$$

Scale ที่สร้างขึ้นนั้นย่อมจะยอมรับได้ก็ต่อเมื่อค่าของ CS ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

ลักษณะข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างมาตรวัดทัศนคติแบบกัตท์แมน จะมีลักษณะเป็นข้อความเกี่ยวกับทัศนคติเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นในเชิง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย (โดยเห็นด้วย มีค่าเท่ากับ 1 และไม่เห็นด้วยมีค่าเท่ากับ 0)

การสร้างมาตรวัด

มีขั้นตอนในการสร้างมาตรวัด ดังนี้

1. แจกแจงความถี่ของคะแนน จากลักษณะคำตอบ เห็นด้วยมีค่าเป็น 1 และไม่เห็นด้วยมีค่าเป็น 0 รวมคะแนนจากทุกข้อความ และคนตอบทุกคน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การแจกแจงความถี่ของคะแนนมาตรวัดแบบกัตท์แมน

คนที่	ข้อความ				รวม
	1	2	3	4	
A	0	0	1	0	1
B	1	1	1	1	4
C	1	0	1	0	2
D	1	1	1	0	3
E	0	0	0	1	1
รวม	3	2	4	2	11

2. นำข้อมูลมาเรียงลำดับจากคนที่ได้คะแนนมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ b d c a e จากข้อที่คนเห็นด้วยมากที่สุด ตามลำดับ คือ 3 1 2 4 นำมาเรียงจากคนและข้อที่ตอบเห็นด้วยมากที่สุดใหม่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แบบแผนของมาตรวัดแบบกัตท์แมน

คนที่	ข้อคำถาม				รวม
	3	1	2	4	
B	1	1	1	1	4
D	1	1	1	0	3
C	1	1	0	0	2
A	1	0	0	0	1
E	0	0	0	1	0
รวม	4	3	2	2	11
e	0	0	0	1	1
CR					0.95

3. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของการสร้างมาตรวัดใหม่ (Coefficient of reproducibility: CR) หรือหาค่าความน่าเชื่อถือได้ของมาตรวัดแบบกัตท์แมน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$CR = 1 - \frac{\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c E_{ij}}{NK}$$

เมื่อ E = จำนวนข้อผิดพลาดทั้งหมด โดย $i = 1, 2, \dots, r$ $j = 1, 2, \dots, c$

r = จำนวนแถว

c = จำนวนคอลัมน์

N = จำนวนคนตอบทั้งหมด

K = จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

จากตารางที่ 3 หาค่าสัมประสิทธิ์ของการสร้างมาตรวัดใหม่ (Coefficient of reproducibility: CR) หรือค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดแบบกัตท์แมน ดังนี้

$$CR = 1 - \frac{1}{20} = 0.95$$

ค่า CR เท่ากับ 0.95 หรือ 95% หมายความว่า ถ้าใช้ชุดหรือกลุ่มคำถามนี้วัดทัศนคติ สามารถใช้วัดทัศนคติโดยสามารถแยกกลุ่มทัศนคติที่แตกต่างกันได้ดีถึงร้อยละ 95 หรือสามารถคาดคะเนแบบแผนการตอบได้จากคะแนนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามได้ อย่างถูกต้องร้อยละ 95 ซึ่งเกณฑ์ของมาตรวัดแบบกัทท์แมนที่กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ขั้นต่ำไว้เท่ากับ 0.90

ซึ่งวิธีการสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. วิธี Equal appearing intervals โดยเทอร์สโตน (Law of comparative judgement) คือ ให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในข้อความเหล่านั้นอย่างน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาข้อความแต่ละข้อความที่เสนอมาคอร์จะอยู่ในระดับใด เมื่อแบ่งความคิดเห็นจากเห็นด้วยมากที่สุด ถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด 11 ระดับเท่า ๆ กัน เมื่อกลุ่มผู้ตัดสิน พิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว นำแต่ละค่ามาหาสเกล (Scale value) คือหาตำแหน่งมัธยฐานของแต่ละสเกลสำหรับวัดทัศนคติต่อไป

2. วิธี Summated ratings or Likert method ซึ่งสร้างขึ้นโดย ลิเคิร์ต (Likert) เป็นวิธีการวัดทัศนคติโดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติไปให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เมื่อแบ่งความคิดเห็นจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนนไว้ในแต่ละความคิดเห็นซึ่งอาจจะเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ หากข้อความทางบวก (Negative statement) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดี และกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีได้ เพื่อนำไปใช้วัดทัศนคติต่อไป

3. วิธี Semantic differential (Osgood) ซึ่งใช้วัดความหมายของทัศนคติในรูปความหมายของคำคุณศัพท์ โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงไปในสเกล ซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคู่หนึ่ง ๆ เช่น ดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ ผู้ตอบต้องพิจารณาว่าทัศนคติของตนมีความสอดคล้องกับคำคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไร มากน้อยแค่ไหนแล้วกรอกข้อความเห็นลงไปในสเกล (Scale value)

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีการวัดทัศนคติทั้ง 4 มาตรวัดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปได้ว่า

1. มาตรวัดของเทอร์สโตน (Thurstone scale) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดเป็นช่วงสเกลที่เท่า ๆ กัน โดยแบ่งเป็นระดับความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น 11 ช่วง จากน้อยไปถึงมาก เพื่อเปรียบเทียบตำแหน่งความคิด หรือทัศนคติของผู้ตอบว่าควรจะอยู่ตำแหน่งใด จึงเหมาะกับการวัดทัศนคติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่ม

2. มาตรการวัดของลิเคิร์ต (Likert scale) เป็นการวัดระดับความคิดเห็นของคน แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือแบ่งเป็น 3, 4 และ 5 ระดับ เป็นการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางบวกและลบ ซึ่งการวัดแบบนี้สามารถจำแนกผู้ตอบที่มีทัศนคติสูงต่ำต่างกันได้ แต่อาจจะไม่สามารถบอกได้ว่าใครที่ตอบมาตรการต่ำจะเป็นคนที่มีทัศนคติต่ำจริงหรือไม่ ดังนั้นแบบสอบจึงต้องมีจำนวนข้อ 20 ข้อขึ้นไป

3. มาตรการวัดของออสกู๊ด (Osgood scale) เป็นมาตรการวัดแบบนัยจำแนก (SDS) ที่ใช้คำคุณศัพท์มาอธิบาย โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น ใช้วัดทัศนคติและวัตถุประสงค์ภาพ ความคิดเห็น ความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยแยกความแตกต่างของมโนทัศน์

4. มาตรการวัดของกัตต์แมน (Guttman scale) เป็นการวัดกลุ่มผู้ตอบที่มีทัศนคติเป็นไปในแนวเดียวกัน จากคำตอบที่ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สามารถจัดอันดับทัศนคติ สูง-ต่ำแบบเปรียบเทียบกันและกันได้อย่างต่ำสุดหรือสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น

มาตรการวัดทัศนคติทั้ง 4 ทฤษฎีนี้มีเทคนิควิธีการวัดที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด โดย Oppenheim (1966) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการวัดทัศนคติ โดยใช้มาตรการหากต้องการที่จะศึกษารูปแบบ ทัศนคติ (Attitude pattern) หรือการสำรวจทฤษฎีทัศนคติ (Theories of attitudes) มาตรการวัดของ ลิเคิร์ต (Likert) จะเป็นเทคนิควิธีที่เหมาะสมที่สุด หรือหากต้องการที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude change) วิธีของกัตต์แมน (Guttman) จะเป็นวิธีที่ดีที่สุด หรือหากต้องการที่จะศึกษาความแตกต่างของกลุ่ม (Group differences) การใช้วิธีของ เทอร์สตัน (Thurston) จะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด เป็นต้น

ธีรพร วุฒยวนิช, นิมิตร มรกต และกิตติกา กาญจนรัตน์ (2542) ได้กล่าวถึง ตัวแปรที่เกิดจากตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไป เช่น ทัศนคติ ซึ่งวัดจากคำถามจำนวนมาก วิธีการรวบรวมข้อมูลนั้น ต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า แล้วรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนที่จะตัดสินใจวิธีการรวมเข้าเป็นตัวแปรที่เกิดจากตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไปเป็นองค์ประกอบของคะแนนซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด คือ Raw score และ Weighted score โดย Raw score เป็นวิธี Likert scale และ Thurstone scale ส่วน Weighted score มีหลายวิธีที่ยังยาก จึงมีผู้เลือกใช้ Guttman scale (or scalogram) ใช้คำถามที่ตอบ Yes/ No ซึ่งเป็นคำถามที่ต่อเนื่องกัน Guttman scale เป็นวิธีที่สะดวกที่สามารถสร้าง Composite scale และคำถามรวมกลุ่ม สามารถใช้วัดทัศนคติและอุปนิสัย

จากนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจจะสร้างแบบวัดตามแบบของ Likert scale หรือใช้วิธี Summated ratings or Likert method เนื่องจากผู้วิจัยต้องการการสำรวจทฤษฎีทัศนคติเพื่อจัดลำดับทัศนคติและสามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีและกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีได้

การเกิดทัศนคติ (Attitude formation)

ปัจจัยต่าง ๆ ของการเกิดทัศนคตินั้น ไม่สามารถเรียงลำดับความสำคัญได้อย่างชัดเจน เนื่องจาก ปัจจัยแต่ละด้านขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ แนวความคิดที่มีลักษณะแตกต่างกันไป

ธีระพงษ์ อาญาเมือง (2557) ได้เสนอการเกิดทัศนคติของ Allport (1975) ได้ให้ความเห็นเรื่องทัศนคติว่าอาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรม และ ประเพณีจากบิดามารดาทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อมตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่ แล้ว รับมาปฏิบัติตามต่อไป
2. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือ แยกสิ่งใดดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน
3. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนมีทัศนคติไม่ดีต่อครู เพราะเคยตำหนิตน แต่บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูคนเดียวกันนั้นเพราะเคยชมเชยตนเสมอ
4. เกิดจากการเลียนแบบหรือรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจรับทัศนคติของบิดามารดาหรือครูที่ตนนิยมชมชอบมาเป็นทัศนคติของตนได้

จากการเกิดทัศนคติที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งการเกิดทัศนคตินั้นมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติ เดิมศักดิ์ คทวณิช (2548) แบ่งประเภทได้ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) แต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดแบบแผนเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อและความรู้สึกของคนในสังคมอย่างมาก ด้วยเหตุนี้คนในสังคมเดียวกันจึงมักแสดงพฤติกรรมออกมาในแนวทางเดียวกัน เช่น คนอเมริกันบางรัฐจะมีวัฒนธรรมในการรังเกียจสีผิวจึงมีผลทำให้คนในรัฐนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนผิวเหลืองและผิวดำ พฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงมักจะลอบทาลายทรัพย์สินและทำร้ายคนต่างผิวอยู่เสมอ เป็นต้น
2. ครอบครัว (Family) เป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลเป็นอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากเด็กมักจะมีความคิดและความเชื่อที่คล้ายคลึงตามคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ดังนั้นทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวมาแล้วจึงมักจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าทัศนคติของพ่อแม่กับลูกจึงมีความคล้ายคลึงกันมาก เช่น พ่อแม่มีความเชื่อทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ลูกมักจะเคร่งครัดต่อศาสนาไปด้วย
3. ประสบการณ์ (Experience) ที่บุคคลได้รับจะมีส่วนสำคัญต่อการเกิดทัศนคติของ

บุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ทั้งทางบวกและทางลบ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีอยู่เดิม เช่น คนป่วยที่มีประสบการณ์จากการที่ถูกพยาบาลควาดบ้อย ๆ จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนางพยาบาลหรือโรงพยาบาล เด็กอนุบาลจะมีทัศนคติที่ดีต่อครู เพราะมีประสบการณ์ว่าครูใจดี สวย พุดเพราะ

4. อิทธิพลของกลุ่มทางสังคม (Social group) ได้แก่ กลุ่มเพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานกลุ่มดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติไปทิศทางหนึ่งทิศทางใดได้ง่าย โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นเพื่อนยอมทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม โดยเฉพาะเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันด้วยแล้วมักจะมีความคิดที่คล้ายตามกันได้

5. สื่อมวลชน (Mass communications) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แม้กระทั่ง อินเทอร์เน็ต เหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญต่อการชักจูงให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทิศทางใดก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนทั้งหลายจะทำหน้าที่ป้อนข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริโภค ข่าวสาร จึงมักถูกโน้มน้าวความคิดจากสื่อมวลชนได้ง่ายถ้าบุคคลผู้รับข่าวสารขาดวิจารณญาณในการรับข้อมูลที่ดีพอ

จะเห็นได้ว่า ทัศนคติของบุคคลนั้นเกิดจากการปัจจัยหลายปัจจัยที่รวมกันจนเกิดเป็นความคิดและความรู้สึก นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งวิระพล สุทธิพรพลางกูร และเฉลียว แก่นจันทร์ (2538) ได้อธิบายว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ มี 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ (Experience) ทั้งประสบการณ์ทางตรงที่ได้มาจากการพบเห็น หรือทดลอง และประสบการณ์ทางอ้อม ที่ได้มาจากการได้ยิน ได้ฟัง หรือการอ่าน

2. ค่านิยม (Value) ค่านิยมที่ต่างกันจะทำให้บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันต่างกัน ทัศนคติที่เกิดจากค่านิยมที่ต่างกันนี้ มีสาเหตุจากสภาวะแวดล้อมที่ต่างกันของแต่ละบุคคล

ทั้งประสบการณ์และค่านิยมทำให้แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกัน จากการศึกษการเกิดทัศนคติข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. พื้นฐานชีวิต (Historical setting) หมายถึง ลักษณะทางด้านชีวประวัติของแต่ละคน ได้แก่ จังหวัดที่เกิด การเลี้ยงดู สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ผ่านมาจะเป็นตัวหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล และเป็นปัจจัยนำไปสู่การเกิดทัศนคติของคนนั้น ๆ

2. สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อกันและกัน เช่น การศึกษาข้อมูลข่าวสาร และบรรทัดฐานของกลุ่ม สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล และประสบการณ์

3. กระบวนการสร้างบุคลิกภาพ (Personality process) และสิ่งที่เกิดขึ้นมาก่อน (Predispositions) เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานในการสร้างทัศนคติของแต่ละบุคคล

การวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

จากการศึกษางานวิจัยของ วิสชุด สีหามาตย์ (2558) ในเรื่อง ทัศนคติการคอร์ปชั่นในภาพรวมของประเทศไทยจากมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 396 คน จากทั้งหมด 22 คณะ ทั้งหมด 8 ด้าน คือ

1. ทัศนคติด้านงบประมาณที่รัฐได้เบี่ยงเบน ไปยังเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการคอร์ปชั่น

2. ทัศนคติมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง

3. ทัศนคติด้านรายจ่ายที่ไม่ปกติและการติดสินบน

4. ทัศนคติด้านการเอื้อประโยชน์กับเอกชนที่มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5. ทัศนคติด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ

6. ทัศนคติด้านความโปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ

7. ทัศนคติด้านความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

8. ทัศนคติด้านการยอมรับต่อการคอร์ปชั่น

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติของนักศึกษา ทั้งหมด 8 ด้าน มีการยอมรับได้กับการคอร์ปชั่นเกินร้อยละ 50 ในทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปตามรายด้านต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ทัศนคติด้านงบประมาณที่รัฐได้เบี่ยงเบน ไปยังเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการคอร์ปชั่น

ปัญหาการคอร์ปชั่นโดยการเบี่ยงเบนงบประมาณของทางภาครัฐเป็นยังกลุ่มบริษัทเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ตนเองเป็นผู้มีส่วนได้เสีย นั้น ส่งผลเสียทำให้ประเทศพัฒนาไปอย่างเชื่องช้าและยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เนื่องจากงบประมาณที่ควรใช้จ่ายเพื่อสาธารณะนั้นถูกเบียดบังไปโดยกลุ่มนักการเมืองหรือกลุ่มเอกชนต่าง ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่านักศึกษานั้นยอมรับได้กับการคอร์ปชั่นโดยการเบี่ยงเบนงบประมาณของรัฐไปยังกลุ่มเอกชนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยวิธีใด ๆ โดยนักศึกษามากกว่าครึ่งให้เหตุผลว่าที่ยอมรับต่อการคอร์ปชั่น โดยการเบี่ยงเบนงบประมาณได้ เพราะการคอร์ปชั่นประเภทนี้ไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อตนเองและครอบครัว ผลจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาที่ไม่สนใจในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

2. ทศนคติมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง

นักการเมืองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ เป็นเหมือนตัวแทนที่จะเข้าไปในสภาฯ เพื่อใช้สิทธิ์ใช้เสียงแทนประชาชน แต่จากข่าวสารที่ได้รับรู้ในสื่อต่าง ๆ พบว่านักการเมืองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีผู้มีอำนาจหนุนหลัง และมีวาระซ่อนเร้นต่าง ๆ มากมาย ทำให้อาชีพนักการเมืองเป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อการคอร์รัปชันมากที่สุด

จากผลการศึกษาทศนคติมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง พบว่า นักศึกษายอมรับได้กับพฤติกรรมของนักการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเลียบบัตรประจำตัวเพื่อออกเสียงแทนกันในการประชุมสภา การแสดงตนอย่างชัดเจนว่าตนเองมีผู้มีอำนาจหนุนหลัง หรือแม้กระทั่งพฤติกรรมที่แสดงออกในการประชุมหรือการประชุมต่าง ๆ โดยนักศึกษาที่ยอมรับได้ และส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการยอมรับว่า เป็นเรื่องของการเมืองในสภาฯ หากนักที่คนธรรมดาจะเข้าใจ

3. ทศนคติด้านรายจ่ายที่ไม่ปรกติและการติดสินบน

การติดสินบนเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในวงจรของการติดสินบนนั้นประกอบไปด้วย นักการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และด้วยปัจจุบันเป็นยุคที่สามารถเสาะข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วปรากฏว่าในสื่อต่าง ๆ มีข่าวการติดสินบนของนักการเมืองและข้าราชการเป็นจำนวนมาก ซึ่งการติดสินบนนั้นยังส่งผลถึงการแข่งขันกันในโลกเศรษฐกิจเสรีอีกด้วย

จากผลการศึกษาทศนคติด้านรายจ่ายที่ไม่ปรกติและการติดสินบน พบว่านักศึกษายอมรับได้กับการติดสินบนให้นักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยส่วนมากมองว่าการติดสินบนเป็นเรื่องที่ปรกติและมองว่าการติดสินบนเพื่อให้การติดต่อราชการรวดเร็วขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำ

4. ทศนคติด้านการเอื้อประโยชน์กับเอกชนที่มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ปัจจุบันกลุ่มเอกชนได้มีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในวงการการเมืองและข้าราชการ โดยกลุ่มเอกชนนั้นจะคอยสนับสนุนพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การดำเนินธุรกิจของตนให้เป็นไปอย่างราบรื่น ด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ในหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการมอบเงินสนับสนุนพรรค หรือวิธีต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้อย่างเป็นเรื่องปรกติ

จากผลการศึกษาทศนคติด้านการเอื้อประโยชน์กับเอกชนที่มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่าพบว่านักศึกษายอมรับได้กับการที่นักการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มเอกชนที่ตนเองมีสายสัมพันธ์อันดีด้วย ไม่ว่าจะเป็นจากพฤติกรรมที่มีกลุ่มธุรกิจ คอยหนุนหลังพรรค การเมืองต่าง ๆ อย่างเปิดเผยโดยการให้เงินทุนสนับสนุนพรรค การที่

นักการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เอื้อประโยชน์ ให้แก่พวกพ้องหรือเครือญาติของตน โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง

5. ทศนคติด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ

การลงทุนพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศคือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ให้พร้อมต่อการรองรับการลงทุนทั้งจากในประเทศและ ต่างประเทศ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จำเป็นต่อการลงทุน ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา โครงข่ายการสื่อสาร ระบบถนน รถไฟ ท่าเรือ น้ำลึกลับ สนามบิน และนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น หากการใช้จ่ายในการลงทุนเหล่านี้ของรัฐเป็นไปอย่างโปร่งใสประชาชนก็จะได้รับผลประโยชน์ที่คุ้มค่า แต่หากการลงทุนใช้จ่ายของรัฐมีวาระต่าง ๆ ซ่อนเร้นอยู่ประชาชนก็ไม่สามารถที่จะรับ ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า

จากผลการศึกษาทศนคติด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ พบว่านักศึกษา ขอมรับได้กับการคอร์ปชั่นงบประมาณของประเทศที่นำไปสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ มีการยอมรับได้หากหากนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการตั้งงบประมาณใช้จ่ายไปกับ โครงการต่าง ๆ ที่เกินจริงแต่ว่าในอนาคตผลงานที่ถูกคอร์ปชั่นนั้นเป็นขึ้นเป็นอัน ขอมรับได้หาก นักการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ คอร์ปชั่นงบประมาณของรัฐแต่ยังนำเงินส่วนหนึ่งที่ได้จากการคอร์ปชั่นมาพัฒนาให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ขอมรับได้หาก หากบุคคลที่คอร์ปชั่นด้าน งบประมาณของรัฐเป็นญาติพี่น้องของนักศึกษาเอง แต่ขอมรับไม่ได้ต่อบุคคลที่มีส่วนรู้เห็น หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการคอร์ปชั่น โครงการต่าง ๆ ของทางภาครัฐ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า นักการเมืองจะคอร์ปชั่นก็ได้ แต่ขอให้มีความผลงาน

6. ทศนคติด้านความโปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ

การคอร์ปชั่นในเชิงนโยบายนั้นนับเป็นเครื่องมือในการคอร์ปชั่นของนักการเมืองหรือ ผู้มีอำนาจในประเทศมักใช้กัน เนื่องจากการคอร์ปชั่นประเภทนี้ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สามารถ เปลี่ยนไปได้ตามยุคตามสมัยแล้วแต่ นโยบายของผู้กำหนดประเทศหรือคำสัญญาของนักการเมือง ในนโยบายประชานิยมที่ตนได้แถลงไว้ก่อนการเลือกตั้ง ซึ่งการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหารงาน นั้นเป็นเหมือนการกำหนดอนาคตของประเทศ หรือองค์กรต่าง ๆ

จากผลการศึกษาทศนคติด้านความโปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ พบว่านักศึกษา ขอมรับได้กับการคอร์ปชั่นเชิงนโยบาย โดยขอมรับได้หากผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศได้ กำหนดนโยบายประชานิยมเพื่อเป็นลู่ทางในการคอร์ปชั่นของตนเองและพรรคพวก แต่นโยบายที่ คอร์ปชั่นนั้นประชาชนได้ประโยชน์ไปด้วย ขอมรับได้หากผู้ที่กำหนดนโยบายที่เอื้อไปสู่การคอร์ปชั่น นั้นเป็นญาติพี่น้องของนักศึกษา ขอมรับได้กับนโยบายที่ทราบอยู่แล้วว่าเป็นนโยบายที่จะเป็นลู่ทาง

ในการคอร์ปชั่น แต่ผลของนโยบายนั้นคือประชาชนอยู่ดีกินดี โดยให้เหตุผลว่าหากผู้มีอำนาจในประเทศคอร์ปชั่นแต่ประชาชนอยู่ดีกินดีก็สามารถที่จะยอมรับได้ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ได้ออกคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่องแนวโน้มของคอร์ปชั่นในประเทศไทย (จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์, 2556) ที่ได้กล่าวถึงการคอร์ปชั่นเชิงนโยบายว่าเป็นการคอร์ปชั่นรูปแบบใหม่ที่นักการเมืองมักใช้ในปัจจุบัน

7. ทศนคติด้านความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือเป็นผู้ที่คอยดูแลรักษาความสงบสุขของประชาชนในส่วนรวม คอยจับกุมผู้กระทำความผิดเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ปัจจุบันพบว่าภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มองผ่านสายตาประชาชนไม่ค่อยจะสู้ดีนัก มีข่าวเกี่ยวกับการคอร์ปชั่น การรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างไม่ขาดสายเรื่องเหล่านี้ทำให้ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจลดน้อยลงตามไปด้วย

จากผลการศึกษาทศนคติด้านความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่านักศึกษายอมรับได้กับบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบัน โดยยอมรับได้หากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ดูแลความสงบสุขของประชาชนที่มีการเรียกรับสินบนหรือเงินผิดกฎหมายต่าง ๆ ยอมรับได้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีการเรียกเงินใต้โต๊ะมีการติดสินบนเพิ่มมากขึ้นแต่การดูแลประชาชนและสถิติอาชญากรรมลดลง ยอมรับได้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหวังผลกำไรจากเงินส่วนต่างในการจับกุมต่าง ๆ เช่น จับหมวกกันน็อก จับยาเสพติด มากกว่าการบริการประชาชน แต่ยอมรับไม่ได้กับข้าราชการตำรวจที่คิดว่าการเรียกรับสินบนหรือเงินนอกกฎหมายเป็นเรื่องปกติ ซึ่งต่างให้เหตุผลว่าหากต้องจ่ายเงินบางส่วนแต่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นก็ยอม

8. ทศนคติด้านการยอมรับต่อการคอร์ปชั่น

นักศึกษานั้นเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศในอนาคต หากนักศึกษายอมรับต่อการคอร์ปชั่นแล้ว การพัฒนาประเทศคงเป็นไปได้ยากลำบาก

จากผลการศึกษาทศนคติด้านการยอมรับต่อการคอร์ปชั่น พบว่านักศึกษายอมรับได้หากตัวนักศึกษาเองได้ประโยชน์ โดยยอมรับได้หากรัฐบาลที่บริหารประเทศมีการคอร์ปชั่นเป็นเรื่องปกติ แต่ในการคอร์ปชั่นนั้นตัวนักศึกษาเองได้รับผลประโยชน์ ยอมรับได้หากข้าราชการคอร์ปชั่นในตำแหน่งหน้าที่ และนักศึกษาเป็นคนที่ได้ผลประโยชน์จากการคอร์ปชั่นในตำแหน่งหน้าที่นั้น ยอมรับได้หากญาติพี่น้องหรือพวกพ้องของนักศึกษาเป็นผู้คอร์ปชั่นและได้แบ่งผลประโยชน์มาให้ตัวนักศึกษา ยอมรับได้หากตัวนักศึกษาเองเกิดพลาดพลั้งคอร์ปชั่น โดยที่นักศึกษาไม่รู้ตัวและได้รู้ตัวหลังจากคอร์ปชั่นแล้ว โดยส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการคอร์ปชั่นถ้าไม่กระทบต่อคนอื่นและตัวนักศึกษาเองได้รับประโยชน์ก็น่าสนใจที่จะทำ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติต่อการคอร์รัปชันทั้งหมดที่กล่าวมาข้างบน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะยอมรับได้ต่อการคอร์รัปชันที่ไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อตนเองและครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณที่รัฐได้เบี่ยงเบนไปยังเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการคอร์รัปชัน, ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง, ด้านรายจ่ายที่ไม่ปกติ และการคิดสินบน, ด้านการเอื้อประโยชน์กับเอกชนที่มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ, ด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ, ด้านความโปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ, ด้านความหน้าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และด้านการยอมรับต่อการคอร์รัปชัน

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับหิริ-โอตตปปะ

พื้นฐานการเกิดจริยธรรมในตัวบุคคล

จากความเชื่อที่ว่า จริยธรรมของบุคคลมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรม คำว่า สังคมหมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคลและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่น ๆ ส่วนพันธุกรรม ได้แก่ ความสามารถในการรู้คิด เป็นความสามารถที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด และได้รับการพัฒนาขึ้นตามลำดับอายุ วุฒิภาวะหรือประสบการณ์ที่ผู้นั้นได้ประสบอยู่ และได้มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นฐานการเกิดจริยธรรมในตัวบุคคลไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522) ได้กล่าวถึงการเกิดจริยธรรมในตัวบุคคลว่า มีพื้นฐานมาจาก

1. พื้นฐานที่เป็นสิ่งภายนอก ได้แก่

- 1.1 แนววิถีของการดำรงชีวิต สำหรับในวัฒนธรรมไทย เช่น การรักสงบ เมตตา-กรุณา สามัคคี กตัญญู
- 1.2 หลักในการดำรงชีวิต ซึ่งอาจหมายถึงศาสนา หรือลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ
- 1.3 สภาพความเปลี่ยนแปลงและปัญหาของสังคม วิธีการที่จะแก้ปัญหาของชีวิต และสังคม

2. พื้นฐานที่เป็นสิ่งภายในตัวบุคคล ได้แก่

- 2.1 ระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ซึ่งเริ่มจากเห็นแก่ตัวที่สุด คิดถึงแต่ตัวเอง ต่อมาก็เป็นไปตามสังคม กฎเกณฑ์ ข้อห้ามต่าง ๆ ขั้นสุดท้ายเป็นการผสมผสานระหว่างความเห็นแก่ตัว และเห็นแก่ผู้อื่น
- 2.2 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา
- 2.3 ความสามารถทางการรู้คิด

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) ได้กล่าวถึง การเกิดจริยธรรมว่าเริ่มก่อตัวขึ้นในเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยการเรียนรู้ และยอมรับจริยธรรมประเพณีของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จริยธรรมของบุคคลนั้นมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าพันธุกรรม

พนัส หันนาคินทร์ (2523) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อการปลูกฝังจริยธรรมว่าเป็นคุณสมบัติที่เด็กได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กจากครอบครัว และค่อย ๆ ขยายวงกว้างออกไปตามลำดับขั้นความเจริญเติบโตของเด็ก เด็ก ๆ ย่อมจะได้รับการบทรียนและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามจริยธรรมเหล่านั้นแตกต่างกันไปด้วย

จากความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่าการเกิดจริยธรรมในตัวบุคคลนั้นเกิดจากการที่มนุษย์ได้รับการอบรมสั่งสอนและได้รับการปลูกฝังการเรียนรู้จากสังคมตั้งแต่เกิด บุคคลแต่ละบุคคลจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันตามสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม วุฒิภาวะของบุคคลที่แตกต่างกันทำให้แต่ละบุคคลมีจริยธรรมที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีสันับสนุนพื้นฐานการเกิดจริยธรรม

นักจิตวิทยาชาวตะวันตกหลายกลุ่มได้ตั้งทฤษฎีที่กล่าวอ้างถึงการเกิดจริยธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมไว้เพื่อเป็นการสนับสนุนพื้นฐานการเกิดจริยธรรมซึ่งจริยธรรมนั้นมีพัฒนาการเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิต ได้แก่

ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget is theory of intellectual development)

เพียเจต์ (Piaget, 1932, pp. 9-55) เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการปรับตัวและการสร้างสมดุลระหว่างสติปัญญากับสภาวะแวดล้อมที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ พัฒนาการของมนุษย์มีความต่อเนื่องและเจริญขึ้นตามวุฒิภาวะ และพัฒนาการของมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาทางสติปัญญาของบุคคลนั้น เพียเจต์ (Piaget) ได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น คือ

1. ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor operation)
2. ขั้นเริ่มคิดด้วยปัญญา (Pre-operational thinking)
3. ขั้นคิดด้วยรูปธรรม (Concrete operational thinking)
4. ขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal propositional thinking or Formal operational thinking)

จากพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 ขั้นนี้ เพียเจต์ (Piaget) ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ระดับพัฒนาทางสติปัญญา

1. ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor operation)

อายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 2 ขวบ

2. ขั้นเริ่มคิดด้วยปัญญา (Pre-operational thinking) และขั้นเริ่มคิดด้วยรูปธรรม (Early concrete operational thinking) อายุประมาณ 2-7 ปี

3. ขั้นคิดค้นด้วยรูปธรรมในช่วงปลาย (Late concrete operational thinking) อายุ 7-11 ปี ถึงขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal operational thinking) อายุตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไปถึง 15 ปี

ระดับพัฒนาทางจริยธรรม

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียด มีแต่ความต้องการทางร่างกาย

2. ขั้นยึดคำสั่ง ในขั้นนี้เด็กจะรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน เด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจและตั้งเกณฑ์ที่เป็นตัวของตัวเอง

ผลจากการวิจัยในระยะต่อมา เพียเจต์ (Piaget) ได้ตั้งเกณฑ์การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ 6 เกณฑ์ คือ

1. การตัดสินจากเจตนาการกระทำ (Intentional in judgment) เด็กเล็กจะตัดสินการกระทำจากปริมาณสิ่งของ ส่วนเด็กโตจะตัดสินจากเจตนาของการกระทำ

2. การตัดสินเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relativism in judgment) เด็กเล็กจะตัดสินการกระทำโดยยึดเอาความเชื่อความเห็นของผู้ใหญ่ว่าดี ส่วนเด็กโตจะยึดเอาเหตุผลและสถานการณ์ประกอบการตัดสิน

3. ความเห็นอิสระจากการลงโทษ (Independent of sanction) เด็กเล็กจะตัดสินว่าการกระทำใดไม่ดีจากการกระทำใดไม่ดีจากการถูกทำโทษ แต่เด็กโตจะตัดสินการกระทำใดไม่ดี เพราะสิ่งนั้นไปขัดกับเกณฑ์และเกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น

4. ใช้วิธีการแก้แค้น (Use of reciprocity) วิธีนี้เด็กเล็กใช้น้อยกว่าเด็กโต

5. การลงโทษเพื่อตัดสินนิสัย (Use of punishment as restitution and reform) เด็กเล็กจะสนับสนุนการลงโทษอย่างหนักเพื่อแก้แค้น แต่เด็กโตไม่ค่อยเห็นด้วย

6. หลักธรรมชาติของความโหดร้าย (Nationalist of misfortune) เด็กเล็กจะถือว่าการกระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษจากพระเจ้า

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่าตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เด็กเล็กจะมองกฎเกณฑ์ว่าเป็นสิ่งจริงจัง เปลี่ยนแปลงไม่ได้ (Absolute) และมาจากอำนาจภายนอก (External) หมายความว่า

พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กจะอยู่ในลักษณะผิดว่ากันไปตามสิ่งที่สังเกตเห็นได้ โดยมีได้ คำหนึ่งถึงเจตนาของผู้กระทำ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการใช้ภาษา และความคิดของเด็กมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ทำให้ไม่สามารถมองเห็นหลาย ๆ สิ่งได้

ในเวลาเดียวกัน เมื่อเด็กโตขึ้นอายุประมาณ 11-12 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยนี้จะมีการเชื่อมโยงหาเหตุผล เด็กจะคำนึงถึงเจตนาของผู้ทำมากกว่าสิ่งที่สังเกตได้เฉพาะหน้า เนื่องจากเด็กวัยนี้สามารถมองเห็นหลาย ๆ สิ่งได้ในเวลาเดียวกัน เด็กโตจึงสามารถเข้าใจถึงเจตนาของผู้อื่นและสามารถยืดหยุ่นเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ได้ โดยตระหนักว่ากฎเกณฑ์เป็นเพียงข้อตกลงระหว่างบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์เท่านั้น นอกจากนี้ยังสามารถนำกฎเกณฑ์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolberg)

โคลเบอร์ก (Kolberg) เป็นนักจิตวิทยาคลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสมอง สามารถเกิดการเรียนรู้ เพื่อการปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ โดยนำแนวเชื่อทางชีววิทยามาประยุกต์กับศาสตร์ทางจิตวิทยา แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) คือ เชื่อว่า จริยธรรมนั้นมีพัฒนาการตามระดับวุฒิภาวะเช่นกัน เพราะจริยธรรมของมนุษย์เกิดจากกระบวนการทางปัญญา เมื่อมนุษย์มีการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างทางปัญญาเพิ่มพูนขึ้น จริยธรรมก็พัฒนาตามวุฒิภาวะ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดแบบสัมพัทธนิยม (Relativism) ซึ่งเชื่อว่าจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุ กาลเวลา สถานที่ วัฒนธรรม และสภาพการณ์ ซึ่งความหมายว่า “ความถูกต้อง” “ความดี” “ความงาม” ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ และองค์ประกอบอื่น ๆ

นอกจากนี้โคลเบอร์ก (Kolberg) ยังได้ศึกษาวิจัย (Kolberg, 1964, pp. 383-432) โดยวิเคราะห์คำตอบของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10-16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมและนำมาสรุปเป็นเหตุผลในการแบ่งจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับละ 2 ชั้น ดังนี้

ระดับจริยธรรม

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์สังคม (Pre conventional level) อายุ 2-10 ปี การที่เรียกระดับนี้ว่า ก่อนเกณฑ์สังคม เพราะว่าเด็กในวัยนี้ยังไม่เข้าใจกฎเกณฑ์สังคม แต่จะรับกฎเกณฑ์ข้อกำหนดว่าอะไรดี ไม่ดี จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น พ่อแม่ ครู หรือ เด็กที่โตกว่า จริยธรรมในระดับนี้คือ หลีกเลี่ยงการลงโทษและคิดถึงผลตอบแทนที่เป็นประโยชน์ เช่น การแสวงหารางวัล

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional morality) ช่วงอายุระหว่าง

10-16 ปี ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุนี้ส่วนใหญ่สามารถที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคมเพราะรู้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post conventional level) โดยปกติคนจะพัฒนาขึ้นมาถึงระดับนี้ หลังจากอายุ 20 ปี แต่จำนวนไม่มากนัก จริยธรรมระดับนี้จะอยู่เหนือกฎเกณฑ์สังคม กล่าวคือ คนจะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณของตนเอง วิเคราะห์ด้วยตนเองก่อน โดยคำนึงถึงความสำคัญและประโยชน์เสมอภาคในสิทธิมนุษยชน โดยปกติคนจะพัฒนาถึงระดับนี้มีจำนวนไม่มากนัก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and punishment orientation) พฤติกรรม “ดี” คือ พฤติกรรมที่ทำแล้วได้รางวัล พฤติกรรม “ไม่ดี” คือ พฤติกรรมที่ทำแล้วได้รับการลงโทษ

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตนเอง (Instrumental relativist orientation) เด็กจะเชื่อฟังหรือทำตามผู้ใหญ่ ถ้าคิดว่าตนเองจะได้รับประโยชน์ หรือได้รับความพึงพอใจ

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (Good boy nice girl orientation) อายุ 9-13 ปี เป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อจะได้รับการยอมรับว่าเป็นเด็กดี

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามกฎระเบียบสังคม (Law and order orientation) อายุ 13-16 ปี เป็นขั้นที่ยอมรับในอำนาจและกฎเกณฑ์ของสังคม พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามสัญญาสังคม (Social contract orientation) เป็นขั้นที่เน้นความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิซึ่งกันและกัน ในขั้นนี้สิ่ง ถูก-ผิด จะขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 6 หลักการทางจริยธรรมที่เป็นสากล (Universal ethical principle orientation) ขั้นนี้เป็นขั้นที่แต่ละบุคคลเลือกที่จะปฏิบัติตามหลักการทางจริยธรรมด้วยตัวของมันเอง และเมื่อเลือกแล้วก็ปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน

นอกจากนี้ โคลเบิร์ก (Kolberg) ยังได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับลักษณะอื่นของมนุษย์ ที่สำคัญคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญาทั่วไป และความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับความสามารถที่จะผลได้ที่คิดว่าในอนาคต แทนที่จะรับผลที่เล็กน้อยกว่าในปัจจุบัน หรือในทันที ซึ่งลักษณะนี้เรียกว่า “ลักษณะมุ่งอนาคต”

2. ผู้มีจริยธรรมสูงจะเป็นผู้มีสมาธิ สามารถควบคุมอารมณ์ของตน และมีความภาคภูมิใจ

ในตนเองและสภาพแวดล้อม สูงกว่าผู้มีจริยธรรมต่ำ

3. โคลเบิร์ก (Kolberg) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) และพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 16 ปี เป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนจนอายุ 16-25 ปี

4. การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจ ที่จะเลือกการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผนและยังอาจทำให้เข้าใจ พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องทำนาย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในสถานการณ์แต่ละอย่างได้อีกด้วย

ทฤษฎีของโคลเบิร์ก (Kolberg) เป็นที่นิยมนำมาใช้กันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎี การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) เป็นฐานความคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ของตะวันตกเป็นจำนวนมาก แม้ในประเทศไทย นักจิตวิทยาและนักพฤติกรรมศาสตร์ก็ได้ทำวิจัย โดยยึดกรอบแนวคิดของโคลเบิร์ก (เช่น วิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม, 2520)

ตามทัศนคติของโคลเบิร์ก (Kolberg) จริยธรรมแต่ละขั้นเป็นผลจากการคิดไตร่ตรอง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล ข้อมูลที่นำมาพิจารณาด่วนหนึ่งเป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้รับฟังจากทัศนะของผู้อื่น ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับของตนเอง 1 ขั้น

วิธีปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดของโคลเบิร์ก (Kolberg) ไม่อาจกระทำได้ด้วยการสอน หรือการปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ดู และไม่อาจเรียนรู้ด้วยการกระทำต่าง ๆ จริยธรรมสอนกันไม่ได้ จริยธรรมพัฒนาขึ้นมาด้วยการนึกคิดของแต่ละบุคคล ตามลำดับขั้นและพัฒนาการของปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุ ดังนั้นหากยังไม่ถึงวัยอันควร จริยธรรมบางอย่างก็ไม่เกิด (ชัยพร วิชชาวุธ และ ธีระพร อูวรรณ โณ, 2534)

ทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล (Moral reasoning) ของโคลเบิร์ก (Kolberg) ใช้กิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาจริยธรรมคือ การอภิปรายและแลกเปลี่ยนทัศนะความคิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ผู้ดำเนินการเสนอประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวที่มีความยากแก่การตัดสินใจ
- ขั้นตอนที่ 2 แยกผู้อภิปรายออกเป็นกลุ่มย่อยตามความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
- ขั้นตอนที่ 3 ให้กลุ่มย่อยอภิปรายเหตุผล พร้อมหาข้อสรุปว่า เหตุผลที่ถูก-ผิด หรือควรทำ ไม่ควรทำ เพราะเหตุอะไร
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปเหตุผลของฝ่ายที่คิดว่าควรทำและไม่ควรทำ

จากที่กล่าวมาจะพบว่าแนวคิดของโคลเบอร์ก (Kolberg) ใกล้เคียงกับเพียเจต์ (Piaget) คือเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์พัฒนาการได้ตามวัย และวุฒิภาวะทางสติปัญญา พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ใช่การป้อนรูปแบบ กล่าวคือรูปร่างหนึ่งจบแล้ว รูปร่างหนึ่ง โดยที่รูปร่างแรกไม่ปรากฏในสายตาคืออีกต่อไป แต่พัฒนาการของมนุษย์จะค่อย ๆ พัฒนาไปตามวัน เวลา เจริญขึ้นเรื่อย ๆ ตามวุฒิภาวะ จริยธรรมก็ยังจะมีรากแก้วฝังอยู่ และพัฒนาตามกาลเวลาที่มนุษย์มี วุฒิภาวะเพิ่มขึ้น เกิดเป็นจริยธรรมใหม่ขึ้น จริยธรรมไม่ได้สร้างขึ้นภายในหนึ่งวัน คนจะมีอุปนิสัย ดึงตามต้องสร้างเสริมและสะสมจากการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมด้วยกระบวนการทางสังคม และจะ เรียนรู้ได้ตามความสามารถของวุฒิภาวะ ซึ่งกำหนดโดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม ประภาศรี สีหอำไพ (2531) ได้แบ่งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 แนวทางใหญ่ ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) จริยธรรมกับมโนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความรับผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมกลุ่มนั้นจนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่าเอกลักษณ์เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติคนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกผิด หิริ-โอตตปะปะ ละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเองเมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้น ไม่ปฏิบัติอีกโดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนทำขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องสนใจองค์ประกอบของลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) อธิบายการเกิดของจริยธรรมว่าเป็นกระบวนการทางสังคมประภคิต (Socialization) โดยการซึมซับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากสังคมที่เติบโตมารับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรงและการทดแทนสิ่งเร้า (Stimulus substitution) รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบโดยยึดถือว่าการเรียนรู้คือการสังเกตเลียนแบบจากผู้ใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจคือเป็นที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกันกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development theory) จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคมด้านพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการเรียนรู้จริยธรรมที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ

ความหมายของหิริ

จากการศึกษา พบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างมา ดังนี้

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (2531) อธิบายว่า หิริ ได้แก่ความละอายใจ ต่อความชั่วความชั่วแยกโดยทวารเป็น 3 ทวาร คือ กายทวาร ช่องกาย วจิตวาร ช่องปาก และมโนทวาร ช่องมโนหรือมโน คนทำชั่วก็ทำทางกาย คือ กายทวารบ้าง ทำทางวาจา คือ วจิตวารบ้าง ทำทางใจคือ นึกคิดชั่วทางมโนทวารบ้าง โดย หิริคือ ความละอายแก่ใจต่อความประพฤติชั่วหรือทำชั่วทางกายทวาร ทางวจิตวาร ทางมโนทวารนั้นท่านแสดงอาการและเปรียบเทียบไว้ว่า ความละอายแก่ใจต่อความชั่ว เหมือนดังคนสะอาด ไม่อาจแต่ต้องของสกปรกโสโครกขยะแขยง หิริก็เป็นเช่นนั้น ละอายแก่ใจไม่กล้า จะทำชั่วเพราะเห็นแก่ความชั่วเป็นของสกปรกน่าขยะแขยง

พระกวีวรรณ (2502) อธิบายว่า หิริ แปลว่า ความละอายแก่ใจละอายต่อการที่จะกระทำชั่ว หมายความว่า การที่เราไม่ทำชื่อนั้น ไม่ใช่เพราะอายคนนั้นคนนี้ ถ้าหากไม่มีใครเห็น ไม่มีใครได้ยิน ก็อาจจะทำชั่วได้ แต่ถ้าหากเขาเกิดละอายใจตนเองขึ้นมา เขาย่อมไม่ทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง แม้จะให้เงินทองมากมายให้ยศลาภบรรดาศักดิ์ เขาก็ไม่ยอมทำ ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา มีเงิน มีอิทธิพล มีกรรมชื่อนี้อยู่ในใจแล้ว แม้เขามีโอกาสที่จะโกงเขาก็ไม่โกงเพราะละอายใจตนเอง เพราะถ้า ความสบายใจของตนจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความทุกข์ของผู้อื่นแล้ว คนดี ๆ เขาก็จะไม่ยอม ทำเป็นอันขาด ฉะนั้น ธรรมะคือ หิริ นี้จึงได้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนคุ้มครองโลกให้อยู่ร่วมกันโดย สันติสุขประการหนึ่ง

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2525) อธิบายว่า หิริ แปลว่า ความละอาย หมายถึง ความละอายใจต่อการทำความชั่ว หิริมีลักษณะเกลียดความชั่ว ผู้มีหิริย่อมละอายแก่ใจตนเอง ในเมื่อ จะกระทำความที่เป็นทุจริตทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง ไม่ว่าจะทางกาย วาจาหรือใจ แม้จะไม่มีบุคคลอื่น ใดทราบตนก็ทราบและรู้เห็นด้วยตนเองความละอายต่อการกระทำความชื่อนี้เกิดขึ้นในใจตนเอง

ทวิต เบล่งวิทยา (ม.ป.ป.) กล่าวว่าคำว่า หิริ ในหนังสือธรรมมานุกรมใช้คำว่า Moral shame แปลว่าความละอายแก่ใจละอายนี้ต่างกับขี้อาย (Shy) ขี้อายมีลักษณะ ประหม่า ถดถอย ระมัดระวังตัว สนิทสนมกับคนน้อย ขี้อาย น่าเบื่อ มักมีความรู้สึกด้อย พุดและแสดงซ้ำ ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หิริ แปลว่า ความละอายแก่ใจ ความละอาย ต่อบาป หิริ หมายถึงความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริตทั้งหลาย และความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เช่น บิฑามารดา มี ความละอายใจที่จะไม่ดูแลบุตรของตน เช่นนี้เรียกว่ามี หิริ ซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษารูานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียกายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความแกล้วกล้าของจิตใจ ที่จะไม่ทำชั่วเช่นนั้น โดยหิริ เป็นธรรมรักษาค้ำครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง

ความหมายของ โอดตัมปะ

จากการศึกษา พบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างมา ดังนี้ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (2531) อธิบายว่า ความสะดุ้ง ความหวาดกลัวต่อความชั่ว ทางกาย ทางวาจา ทางใจ เรียกว่า โอดตัมปะ ท่านเปรียบเสมือนดั่ง คนขาดกลัวตาย ไม่อาจจะเข้าใกล้สัตว์ร้ายได้ เช่นงู หรือ เสือ อันจะผลาญชีวิตหรือทำให้ร่างกาย เจ็บช้ำลำบากต้องหลบหนีไปให้ไกล โอดตัมปะ ความหวาดกลัวต่อความชั่วก็เป็นเช่นนั้น เห็นความชั่ว เสมือนดั่งสัตว์ร้ายไม่อาจเข้าใกล้ไม่อาจแตะต้อง

ป๋วย แสงฉาย (2551) อธิบายว่า โอดตัมปะ ได้แก่ความกลัวบาป อกุศล ทุจริตหรือความกลัว ผลแห่งบาป อกุศล ทุจริต คนเราเวลาจะทำสิ่งที่ไม่ดีไม่ชอบ ย่อมกลัวคนติเตียนกลัวคนลงโทษ เช่น เรานึกจะลักขโมยเขาก็กลัวคนจะรู้ จะเห็น กลัวคนจะลงโทษ เรากล่าวคำหยาบต่อที่ประชุมชน เราก็กลัวคนเขาจะติเตียนอีกอย่างหนึ่ง เมื่อโลกยังไม่เจริญ ยังไม่มีผู้รู้สั่งสอนในเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ ยังไม่มีผู้ใดรู้ว่านี่ เป็นบาป เป็นอกุศล เป็นทุจริต จะต้องทำให้เกิด โทษ ทุกข์ ภัย ในอบายภูมิ 4 มีนรก เป็นต้น แต่ว่าคนก็ยังกลัวกันยังไม่กล้าฝ่าฝืนข้อห้ามหรือขนบธรรมเนียมที่มีอยู่ในหมู่มชนนั้น ๆ ด้วย กลับมีผู้ติเตียนหรือกลัวถูกลงโทษ ต่อเมื่อมีผู้รู้สั่งสอนให้รู้จัก บาป บุญ คุณ โทษ โลกนี้ โลกอื่น นรก สวรรค์ นิพพาน คนทั้งหลายจึงรู้จักว่าอะไรเป็นบาป บุญคุณ โทษ เป็นกุศล อกุศล เป็นทุจริต สุจริตแล้ว เพิ่มความกลัวขึ้นเป็นอันว่าความกลัวที่เพิ่มขึ้นนี้เรียกว่าความกลัวต่อการกระทำ บาป อกุศล ทุจริต

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2525) อธิบายว่า โอดตัมปะ แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึงความเกรงกลัวต่อความชั่ว คือมองเห็นโทษในการทำชั่ว สะดุ้งด้วยการกระทำการอันเป็น ทุจริต เพราะขยาดต่อผลแห่งการทุจริตนั้นชื่อว่า โอดตัมปะ

ทวีต เปล่งวิทยา (ม.ป.ป) กล่าวว่าคำว่า โอดตัมปะ ในหนังสือธรรมานุกรมใช้คำว่า Moral fear แปลว่า ความเกรงกลัว ความกลัวนี้ คือไม่กระทำชั่วร้ายจิตใจเบิกบานเป็นสุข ต่างกับคำว่า หวาดกลัว

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า โอดตัมปะ แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึง ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้ ซึ่งเป็นอาการของจิตที่หวั่นไหว เมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือ ความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติทุจริตของตน เช่น ตัวเองเองต้องเดือดร้อน เกิดความเสียหาย เสียทรัพย์สินเงินทอง เสียอิสริยาภ หรือถูกคนอื่นตำหนิติเตียน ถูกสั่งคมรังเกียจ เป็นต้น

คุณค่าของ หิริ-โอตตปปะ

กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้อธิบายถึงวิธีการฝึกให้หิริ-โอตตปปะไว้ดังนี้

1. ให้รู้จักถึงภัยต่อการทำความชั่ว ทำความเดือดร้อนแก่สังคม เช่น ยกพวกตีกัน มั่วสุม เสพยาเสพติด ปาระเบิด เป็นต้น
2. พิจารณาให้เห็นโทษของการทำความชั่ว
3. เมื่อจะทำอะไรให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีและเกียรติยศฐานะของตน
4. สร้างความรู้สึกถึงภัยต่อผลที่ได้จากการทุจริตและให้ภูมิใจในผลที่ได้จากสุจริต
5. ให้มีความรู้สึกว่าคุณสมบัติทางจิตใจมีค่าสูงกว่าผลประโยชน์ทางวัตถุ
6. ให้มีความเคารพในระเบียบวินัยและหลักศีลธรรม

ชม ภูมิภาค (2525) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรม เรื่องความละเอียดรอบคอบนั้นจะถือว่าทำได้สำเร็จ ก็ต่อเมื่อตรวจดูวันการกระทำทุกอย่างที่ถือว่าเป็นบาป ซึ่งโดยปกติก็มักจะเริ่มต้นด้วยความรู้สึกว่าบาปมันคืออะไร มีเกณฑ์การพิจารณาเช่นใดได้บ้างที่ถือว่าการกระทำนั้นเป็นบาป เมื่อรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นบาปแล้ว ก็ต้องมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้นเมื่อมีทัศนคติไม่ดีต่อบาปแล้ว ก็ย่อมจะไม่กระทำสิ่งนั้น โดยที่ทางจิตวิทยานั้นถือว่าทัศนคติเป็นแรงของการกระทำเป็นทางเลือกของการกระทำบาปนั้น พูดย่าง ๆ ก็คือความไม่ดีต่าง ๆ เช่น การให้ทุกข์แก่กัน การเอาไรต์เอาเปรียบกัน การเบียดเบียนกัน ผลของบาปคือความเดือดร้อนไม่มีความสุขก่อให้เกิดความชิงชังต่อกันบาป คือความชั่วเป็นการกระทำที่เรียกว่า ทุจริต

ทุจริตนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประการคือ

1. กายทุจริต คือ การประพฤติชั่วด้วยกาย ซึ่งทางศาสนาจำแนกไว้ 3 ประการได้แก่
  - 1.1 ฆ่าสัตว์หรือทำร้ายผู้อื่น การฆ่าหรือการทำลายชีวิตของกันและกันให้ถึงแก่ความตาย เป็นความผิดทั้งทางด้านกฎหมายและศาสนา เพราะคนเราทุกคนย่อมรักชีวิตจากความสุขเหมือนกัน เพียงแต่เวลาเจ็บไข้ไม่สบายเราก็อายากหายเร็ว ๆ ถ้าใครบอกเราว่าโลกนั้น ร้ายแรงถึงตายเราจะไม่สบายใจและกลัวตาย เมื่อเราต่างคนต่างรักชีวิตเช่นนี้แล้ว การทำร้ายชีวิตของเขาหรือทำร้ายหรือเบียดเบียนเขาจึงเป็นบาป
  - 1.2 การรักหรือชอบโกงเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง นอกจากชีวิตแล้วทรัพย์สินก็นับว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนหวงแหนมาก ใครเป็นเจ้าของย่อมไม่ยอมให้คนอื่นมาเอาไปเจ้าของทรัพย์สินสมบัติทุกคนจะพยายามป้องกันรักษาทรัพย์สินของตนไว้ไม่ยอมให้ใครมาล้วงละเมิดกรรมสิทธิ์ของ

ตนไว้ ดังนั้นการแย่งเอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นจะโดยวิธีลักทรัพย์หรือการใช้อำนาจขู่เชิญหรือ
 น้อ โกง ด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามนับว่าเป็นการกระทำชั่ว

1.3 ประพฤติผิดในกาม ในเรื่องนี้หมายถึง การล่วงเกินหญิงที่มีสามีและหญิงที่อยู่ใน
 ความปกครองดูแลของผู้อื่น การข่มขืนกระทำชำเรา ดังที่เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้ถือว่าเป็น
 เป็นการกระทำที่ผิดชั่วในข้อนี้ ถ้าทำให้ผู้หญิงถึงตายด้วยก็เป็นความผิดในประการแรกด้วย

2. วาจทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยวาจาในประเภทนี้ได้จำแนกเอาไว้ 4 ประการคือ

2.1 การพูดเท็จ คือ การพูดไม่ตรงความจริง เช่นเห็นแล้วพูดว่า ไม่เห็นรู้อยู่แล้วพูดว่าไม่รู้

2.2 พูดต่อเสียด การพูดต่อเสียดนั้น เป็นคำพูดที่ตั้งใจจะให้ผู้อื่นเจ็บใจให้เกิด
 ความแตกร้าวระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ระหว่างผู้ฟังกับคนอื่น ผู้พูดมีความประสงค์จะยุแหย่ให้เกิด
 ความบาดหมางในใจระหว่างกันและกัน คำพูดนั้นอาจจะเป็นเท็จหรือตรงกับความจริงก็ได้แต่อยู่ที่
 เจตนาต้องการจะให้เกิดผลร้าย

2.3 คำพูดหยาบ เป็นคำคำต่าง ๆ ตามแต่ผู้พูดจะนำมาใช้ซึ่งได้ย่นแล้วระคายหู
 ไม่น่าฟังไม่น่าเป็นที่น่ายินดีแก่สุภาพชนทั่วไป

2.4 การพูดเพ้อเจ้อ เป็นการพูดที่ไม่มีประโยชน์แก่ผู้ฟังเลยเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ
 ทำให้คนฟังรำคาญเสียเวลา

ทั้ง 4 ประการที่กล่าวถึงนี้เป็นวจทุจริต คือพูดเท็จพูดต่อเสียดพูดคำหยาบและพูด
 เพ้อเจ้อถือว่าเป็นบาปทางวาจา

3. มโนทุจริตหรือบาปทางใจ เป็นการประพฤติชั่วทางใจ ทางศาสนาจำแนกไว้ 3 ประการคือ

3.1 โลภอยากได้ของผู้อื่น ความจริงเราทุกคนย่อมมีความอยากได้ด้วยกันทั้งนั้น
 คือ อยากมีสิ่งนั้นอยากมีสิ่งนี้ตามชอบใจ แต่การอยากได้นั้นควรจะเป็นการขวนขวายหาเอาเองด้วย
 ความชอบธรรม ถ้าอยากได้ของคนอื่น แต่ตัวเองไม่คิดจะสร้างหรือทำให้มีขึ้นด้วยตนเอง ก็นับว่า
 เป็นความอยากที่ชั่ว เพราะเมื่อไม่คิดที่จะแสวงหาสิ่งนั้นที่ต้องการอย่างพูด อย่างที่ผู้อื่นขวนขวายมาได้
 ก็ต้องคิดละเมิดกรรมสิทธิ์ของผู้อื่นด้วยการลักขโมยหลอกลวงหรือข่มขู่ด้วยอำนาจบ้าง ความโลภ
 อยากได้ของผู้อื่นนี้ ถือว่าเป็นเหตุทำให้ทำชั่ว นับได้ว่าเป็นความคิดชั่วอย่างหนึ่ง

3.2 ความพยาบาทปองร้ายผู้อื่นความคิดผูกใจเจ็บ คอยหาโอกาสที่จะแก้แค้น
 ความพยาบาทนี้เป็นการจองเวร เอาเรื่องกันไม่รู้จักจบจักสิ้น คนเราอยู่ร่วมกัน หากคอยจองเวร
 คอยพยาบาทกันแล้วก็จะไม่มีความสุข เพราะต่างฝ่ายต่างคอยปองร้าย เป็นศัตรูกันตลอดเวลา หากมี
 เหตุอะไรเกิดขึ้นก็จะไม่มีใครคิดช่วยเหลือแก่กันและกัน จะมีแต่คอยซ้ำเติมกันให้หนักยิ่งขึ้นเท่านั้น
 ด้วยเหตุนี้ความคิดพยาบาทปองร้ายจึงเป็นบาปทางใจอีกประการหนึ่ง

3.3 การเห็นผิดจากคลองธรรมพุดง่าย ๆ ก็คือเป็นผู้มีความเห็นว่าสิ่งที่สังคมเขาเห็นว่าดีเราเห็นว่าชั่ว สิ่งที่สังคมเห็นว่าชั่วเราเห็นว่าดี กล่าวโดยสรุป แบบนั้นคือความไม่คิดต่าง ๆ เป็นการสร้างถูกกัณฑ์การเอาไรด์เอาเปรียบ การทำให้เกิดปัญหาทำให้เกิดความเดือดร้อนซึ่งแบบนั้นแบ่งเป็น 3 ประเภท

ประเภทที่ 1 คือ กายทุจริต ได้แก่ การฆ่าทำร้ายผู้อื่น การลักขโมย การฉ้อโกง การประพฤติดิฉันในกาม

ประเภทที่ 2 ได้แก่ วาจิทุจริต คือ ประพฤติโทษด้วยวาจา ได้แก่ พุดเท็จ การพุดต่อเสียด การพุดคำหยาบ การพุดเพื่อเจ้อ

ประเภทที่ 3 ได้แก่ มโนทุจริต คือ การคิดในใจในสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย

เมื่อคนรู้ว่าบาปคืออะไรมีเกณฑ์ในการตัดสินแล้วว่าอะไรคือบาปอะไรคือบุญแล้วต่อไปจะต้องยอมรับว่า บาปนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีต้องมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบาป การที่จะให้คนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งที่เรียกว่าบาปนั้น คนต้องเห็นตัวอย่างของผลบาปที่เกิดขึ้นจากการกระทำบาปนั้น ๆ เมื่อคนเกิดกลัวเกิดความเกลียดต่อบาป แล้วคนก็ย่อมจะไม่ทำบาป แต่การที่คนจะไม่ทำแบบนั้นอาจจะมีสาเหตุอยู่ 2 ระดับ ระดับแรกคือ ไม่ทำบาป เพราะเกรงกลัวที่ตนจะได้รับผลร้ายจากบาป เช่น กลัวถูกจับได้เช่นนี้เป็นระดับหนึ่ง ส่วนอีกระดับหนึ่ง เป็นระดับสูงคือความละอายใจ ว่าสิ่งที่ไม่ดี ละอายใจที่จะทำ ไม่ได้คิดไปถึงว่ากลัวคนจะจับได้ แต่เห็นในใจตนเองเกิดความละอายใจเองไม่ทำเองเช่นนี้ เป็นความรู้สึกอีกระดับสูงเป็นความรู้สึกหรือคุณธรรมที่เราต้องการจะปลูกฝังในเยาวชนของเรา

การปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความละอายต่อบาปนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังธรรม 2 ประการ คือ

ประการแรก คือ โอตตปปะ หมายถึง ความเกรงกลัวความเกรงผิดไม่กล้าทำในสิ่งที่ เป็นบาป ทุจริต รู้สึกหวาดหวั่นต่อความชั่วร้าย หรือผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเองหรือเกรงกลัวโทษฐานที่จะได้รับ

ประการที่สอง เป็นธรรมระดับสูง เมื่อเกิดความเกรงกลัวแล้วยังไม่พอ เพราะความเกรงกลัวนั้นเป็นผลจากสิ่งบังคับภายนอก เช่น กลัวจะถูกจับลงโทษจำคุก จึงไม่ทำแต่หากมั่นใจว่าไม่ถูกจับ เมื่อใดแล้วจะลงมือทำเช่นนี้ เป็นคุณธรรมในระดับต่ำ เราต้องการระดับสูงคือให้เกิดขึ้นในใจภายในส่วนลึกของหัวใจเองเห็นว่าบาปนั้นเป็นสิ่งชั่วร้าย ฟังหลักเสียงแรงบังคับคือใจตนเองมิใช่แรงภายนอกใด ๆ ใจตนเองเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของตนนั้นคือ ความละอายแก่ใจหรือความละอายใจ หรือที่เรียกว่า หิริ เป็นความละอายแก่ใจตนเอง มิใช่เพราะอายคนอื่น หรือเกรงกลัวโทษทัณฑ์ใด ๆ แต่เป็นเพราะเห็นว่าสิ่งนั้นไม่ดี เป็นของชั่วเป็นบาปไม่ชอบการประพฤติชั่วมีความรู้สึกขยะแขยงต่อความชั่วร้ายเหมือนเราเกลียดสิ่งโสโครกไม่กล้าแตะต้อง

ความละเอียดต่อบาปเป็นความรู้สึกขะเขวข่งต่อบาปขึ้นชื่อว่าการกระทำชั่วหรือบาปแล้ว ไม่อยากเข้าใกล้หรือแตะต้อง ไม่ใช่เพราะกลัวถูกจับได้ แต่เป็นการละลายใจตนเองนับเป็นคุณธรรม ที่ปลูกฝังยากพอสมควร จะต้องใช้เวลาในการกระทำสม่ำเสมอให้เกิดฝังลึกในความรู้สึกมิใช่ เพียงแต่รู้ว่า บาปคืออะไรเท่านั้น ต้องมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบาป ต้องเป็นความรู้สึกที่ลึกซึ้งเพียงพอ ต้องได้ปฏิบัติมานาน ต้องปฏิบัติสุจริตธรรม ละเว้นห่างจากทุจริตกรรมนั้นก็ต้องมี กายสุจริต วชิสุจริต มโนสุจริต เราต้องกระทำในสิ่งที่ไม่เป็นบาป คือจะทำแต่ความดีช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่น ไม่รังแก แต่ช่วยเขาพูดแต่ความจริงที่มีประโยชน์ และเป็นสิ่งที่พึงใจของผู้ฟัง อย่าพูดมากไม่มีสาระ จะพูดอภิปรายอะไรก็ให้อยู่ในประเด็นของเรื่อง แม้แต่ก็ต้องคิดในทางที่ดี มีความเชื่อตามประเพณี ฐานทางสังคม

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปคุณค่าได้ว่า คุณธรรมด้านhiri-โอดตปปะซึ่งเป็น คุณธรรมระดับบุคคลนั้นจะช่วยเป็นเครื่องแต่งจิตอบรมจิตของบุคคลให้ดีขึ้นได้และจะต่อเนื่อง ไปถึงสังคมทำให้สังคมที่เสื่อมโทรมยุ่งเหยิงเดือดร้อนวุ่นวายกับสงบลงได้และเมื่อในประเทศ ด้านต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะการคอร์ปชั่นหรือการทุจริต ถ้ามีhiri-โอดตปปะแล้ว ไม่มีอิจฉาริษยาเบียดเบียนซึ่งกันและกันมันก็เป็นสุขเท่านั้น หากคิดผิดประทุษร้ายเกิดความละเอียด และกลัวขึ้นมา นั่น ธรรมเตือนขึ้นมาแล้ว เลยไม่กล้าทำความชั่ว ครั้นทำลงไปก็เป็นเหตุให้เดือดร้อน วุ่นวาย ตนเองเดือดร้อนเพราะทำชั่ว คิดชั่ว แล้วก็เป็นเหตุให้คนอื่นเดือดร้อนอีกด้วย

การวัดhiri-โอดตปปะ

ไชยการ ทองแก้ว (2520) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างhiri-โอดตปปะ กับสัปปริสธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมมาธิปไตย โดยใช้วิธีการวัดแบบ Verbal projective technique ในการสร้างข้อคำถาม โดยลักษณะของข้อคำถาม สร้างเป็นสถานการณ์ใน ข้อหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ การรับรู้มาตรฐานสังคม เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ว่า สังคมนั้นรับรู้ในสถานการณ์นั้นเพียงใด และตนตามอัตภาพ เป็นคำถามที่ถามตัวผู้ตอบเองว่า ตนจะตัดสินใจอย่างไรในสถานการณ์นั้น ๆ โดยแยกอุปลักษณะออกเป็น 2 อย่างคือ หิริกับโอดตปปะ ตามนิยามปฏิบัติการ การสร้างข้อคำถามในแต่ละสถานการณ์ นอกจากจะแยกเป็นข้อ ก. และข้อ ข. แล้วยังมุ่งที่จะวัดลักษณะทั้งสองนี้ร่วมกันอีกด้วย โดยในข้อแรกมุ่งวัดคุณธรรมด้านhiri ในข้อถัดไป มุ่งวัดคุณธรรมด้านโอดตปปะสลับกันไปจนจบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ กาเครื่องหมายถูก ลงในช่องหมายเลข 1-7 ตามที่ตนตัดสินใจ จากน้อยไปมาก ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยใช้สถานการณ์ที่ ประสบอยู่ในชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป และจะไม่เป็นสถานการณ์ที่รุนแรง จนทำให้ผู้ตอบตัดสินใจ ตอบได้ตรงกันหมด แต่ละคำถามจะถามเพียงประเด็นเดียว ใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน

สุวรรณณี กิจสมโภชน์ (2535) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติเชิงจริยธรรม ด้าน หิริ-โอตตปเป ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้แบบสอบถามตามมาตรวัดของ Likert scale แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ เริ่มจาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยการศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปเป รวมทั้งแผนการสอนวิชาเสริมสร้างลักษณะนิสัยระดับชั้นประถมศึกษาในหมวดจริยศึกษา ในเนื้อหาคุณธรรมด้าน หิริ-โอตตปเป มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยยึดหลักที่ว่า ทัศนคติเชิงจริยธรรม มีคุณสมบัติที่จะทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลเพียงอย่างเดียว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524) และมีเกณฑ์การเลือกสถานการณ์ คือเป็นสถานการณ์ที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป เป็นข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของคนส่วนใหญ่ มีโอกาสกระทำ หรือพบเห็นได้ในชีวิตจริง ข้อความที่ถามนั้น มิใช่ข้อความที่แสดงถึงความเป็นจริง แต่เป็นการนำไปสู่คำถาม เพื่อทราบถึงความรู้สึกของบุคคลต่อเรื่องนั้น ๆ แต่ละคำถามจะใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจน ไม่ซับซ้อน

สมควร บุตรคาน้อย (2538) ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบวัดคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปเป สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่ วัดโดยใช้แบบทดสอบโดยใช้การสร้างข้อสอบตามค่านิยมของคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปเปในแต่ละด้าน โดยลักษณะของข้อสอบที่สร้างเป็นแบบสถานการณ์สมมติทั่ว ๆ ไปในแต่ละสถานการณ์มี 3 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 2, 1, 0 แปลเป็นคุณธรรมที่ถูกต้อง มีคุณธรรมเล็กน้อยหรือปานกลาง และมีคุณธรรมที่ไม่ถูกต้อง

จากการศึกษาวิธีการวัดหิริ-โอตตปเป สามารถแบ่งออกได้ 2 วิธีคือ

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งอาจจะใช้มาตรวัดการประมาณค่าเพื่อวัดระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับหิริ-โอตตปเป
2. การใช้แบบทดสอบ เพื่อวัดการมีคุณธรรมที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามความรู้ ความเข้าใจ โดยทั้ง 2 วิธีนี้ เป็นการวัดโดยสร้างจากสถานการณ์สมมติที่เกิดขึ้นหรือ พบเห็นได้ ในชีวิตประจำวัน เป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปและไม่เป็นสถานการณ์ที่รุนแรง ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยที่ความสนใจที่จะใช้วิธีการวัดหิริ-โอตตปเป โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับของพฤติกรรมของ Likert scale และเพิ่มเหตุผลในการเลือกปฏิบัติเข้าไป เพื่อดูความสอดคล้องและเหมาะสมกับการเลือกตอบในแบบสอบถามหรือไม่

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน

ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ทำการศึกษาการให้ความหมายและที่มาของความหมาย การทุจริตซึ่งจะนำไปสู่การทำความเข้าใจถึงปัญหาและวิธีป้องกัน ตลอดจนนำเสนอแนวทางแก้ไข ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีใช้การสร้างทฤษฎีฐานรากเป็นวิธีวิทยาในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนให้ความหมายการทุจริต คือพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ผิดกฎระเบียบ ขัดกับหลักศีลธรรม เพราะเป็น เรื่องที่ไม่สุจริตใจ ไม่ซื่อสัตย์ ผิดจริยธรรม ขัดต่อศีลธรรม เอาเปรียบบุคคลอื่นโดยการแสวงหา ประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง การได้ผลตอบแทนต่าง ๆ มาโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องก่อให้เกิด ปัญหาผู้กระทำ ผิดทุจริตที่ยังไม่ได้รับการลงโทษ ทำให้ประชาชน เยาวชน เคยชินกับปัญหาจนอาจ มีพฤติกรรมเลียนแบบได้ ต้องมีวิธีป้องกันโดยการปลูกฝังค่านิยมคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ทุจริต คดโกง สร้างจิตสำนึกที่ดีให้เด็กเริ่มจาก ครอบครัว โรงเรียน สถานศึกษา สถาบันการศึกษามิบบเรียน สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมภิบาล รวมทั้งแนวทางแก้ไขบังคับใช้กฎหมาย ในการลงโทษต้องมีความเที่ยงตรงเป็นมาตรฐานเดียวกัน และบังคับใช้โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีมาตรการ ในการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง โดยไม่ละเว้นหรือลงโทษให้แก่ผู้ใดที่กระทำ สร้างค่านิยมที่ดี ในสังคม เป็นสังคมต้นแบบปลอดการทุจริตให้ได้ช่วยกันธรรมาภิบาลและต่อต้านการเกิดปัญหา ทุจริต

นฤตย์ เสกธีระ (2541) ศึกษาความเชื่อของประชาชนเขตบางรัก ที่มีต่อข่าวสารทุจริต คอร์รัปชัน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเขตบางรักมีความเชื่อต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน ในระดับปานกลาง ประชาชนเขตบางรักที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนที่ต่างกัน มีความเชื่อต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีประสบการณ์ตรงและประสบการณ์การรับ ข่าวสารจากสื่อมวลชนที่ต่างกัน มีความเชื่อต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชันแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ .05

กชพร ลิขิตมาศกุล (2544) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือที่มี ต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง และมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนมีความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในระดับสูงส่วนความรู้และความเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุและระดับการศึกษา ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน ผู้ที่มีอาชีพและรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน

3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์, แผ่นพับ/ ใบปลิว, สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนที่ทำงาน/ สถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากโทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, สมาชิกในครอบครัว, เพื่อนที่ทำงาน/ สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากแผ่นพับ/ ใบปลิว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

6. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

7. ความรู้เกี่ยวกับปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

8. ความตระหนักต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ภาณุ ลวกุล (2545) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและวิธีการคอร์ปชั่นในองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการคอร์ปชั่นใน อบต. แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาวิธีการคอร์ปชั่นใน อบต.แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาถึงวิธีการป้องกันและแก้ไขการคอร์ปชั่น ใน อบต. ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการคอร์ปชั่นนั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามโอกาสที่เกิดขึ้น เข้าทำนองที่ว่าไม่เกิดก็ไม่ทำเป็นส่วนใหญ่ (กรณีตามน้ำ) และก็จะมียุทธศาสตร์อีกกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายบริหารมักจะร่วมมือกับ ผู้รับเหมาหรือกลุ่มสมาชิก อบต. ของตัวเองทำกันหลายคน (กรณีทวนน้ำ) นั้นหมายความว่า ตั้งใจที่จะ โกง และพร้อมที่จะกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ของตัวเองเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ โดยไม่สนใจว่าจะมีการร้องเรียนหรือจับตามองหรือไม่ เนื่องจากถือว่า ตัวเองมีอำนาจ การคอร์ปชั่นนั้น มีการปรากฏตัวอยู่ทุกรูปแบบและเป็นรูปแบบที่จะทำกันมานาน วิธีการคอร์ปชั่นส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้น ก็จะปรากฏตามรูปแบบที่จะทำการคอร์ปชั่น เช่น การรับสินน้ำใจ รับสินบน และกิน ค่าคอมมิชชั่น ซึ่งบางครั้งก็จะเกิดการเชื่อมโยงไปสู่การคอร์ปชั่น ด้านวัสดุอุปกรณ์หรืองานซ่อมแซม รวมถึงงานตกแต่ง สถานที่ของทางราชการ หรือในกรณีการตรวจรับงานในการก่อสร้างส่วนแนวทางการแก้ไขที่เสนอ โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่ามียุทธ 3 มาตรการด้วยกัน คือ

1. มาตรการด้านบุคคล ควรปลูกฝังจิตสำนึก และมีการธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรต่อต้านผู้ที่กระทำการคอร์ปชั่นโดยไม่ให้สิทธิใด ๆ ในสังคมอีก ถ้ามีการถูกจับได้

2. มาตรการทางด้านการบริหารควรจะต้องแก้ไขกฎระเบียบ และกฎหมายที่บังคับใช้ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบที่บังคับใช้กับราชการ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. มาตรการเกี่ยวกับปัจจัยภายนอก และปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ การคอร์ปชั่นของข้าราชการ ควรมีการตั้งกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน รวมไปถึงเรื่องการปลูกฝัง ของค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี ปลูกฝังจิตใจและจิตสำนึกให้ทราบถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อ ผู้อื่นและต่อตนเองจากการกระทำคอร์ปชั่น

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2546) ได้เสนอรายงานวิจัยเรื่อง อำนาจและคอร์ปชั่นลดอัตรา วัฒนธรรมราชการสาธารณสุข งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้ศึกษาถึงอำนาจและผลแห่งอำนาจในระบบราชการ โดยการวิเคราะห์กรณีทุจริตยาและเวชภัณฑ์ 1,400 ล้านบาท ที่สันตะเทียนกระทรวงสาธารณสุข ในระหว่างปี พ.ศ. 2541-2542 และพบว่าการทุจริตที่เกิดขึ้น ซึ่งมีนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง หลายคนมีส่วนร่วม นั้น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรใน โครงสร้างการบริหารงาน สาธารณสุขมีการสร้างพิธีกรรมและความเป็นทางการขึ้นในระบบการปฏิบัติราชการที่เน้นอำนาจ และความสัมพันธน์แนวดิ่ง วัฒนธรรมแห่งอำนาจที่ก่อตัวขึ้นทำให้การตัดสินใจและการบริหารเป็น

แบบรวมศูนย์และจำกัดวงเฉพาะคนใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจพิธีกรรมต่าง ๆ การจัดงานอย่างเอิกเกริกตลอดจนการใช้ภาษาพูดและภาษาทักที่แสดงความเป็นเจ้าของมุลนายและบ่าวไพร่ ได้กลายเป็นประเพณีปฏิบัติที่ทำให้ระบบอุปถัมภ์งอกงาม แต่ระบอบแห่งอำนาจที่ว่่านี้มีได้อาศัยการควบคุมกำกับหรือการลงโทษทางวินัยเป็นหลัก แต่อาศัยความหย่อนยาน การไม่รับผิดชอบต่อสาธารณะ และการสร้างความสัมพันธ์อุปถัมภ์เป็นหลักสำคัญในการสถาปนาอำนาจของคนกลุ่มหนึ่งขึ้นจากบริบทที่วัฒนธรรมแห่งอำนาจเพียงพู่่นเองที่ทำให้การ คอร์รัปชั่นที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ สาธารณสุขไทยเป็นไปได้

งานวิจัยชิ้นนี้เสนอว่า ความรู้ที่แฝงเร้นหรือความรู้เชิงวัฒนธรรมที่กำกับพฤติกรรมและการปฏิบัติของราชการนั้น จำต้องเปิดเผยให้เป็นความรู้ที่ถูกตรวจสอบจากสังคม หากระบบราชการ จะได้รับการปฏิรูปให้มีประสิทธิภาพและมีความพร้อมรับผิดชอบมากขึ้น

Langer and John (1986) กล่าวว่างานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนความคิดที่ว่าองค์กรใดที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตหรือมีวัฒนธรรมขององค์กร ความคิดขององค์กรมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การหลอมรวมความคิดเห็น พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้น เช่นเดียวกับการเกิดการคอร์รัปชั่นในกรมตำรวจ ซึ่งพัฒนารูปแบบเพื่อให้อธิบายการอยู่ร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่ออธิบายความคิดของตำรวจในองค์กร กระบวนการนี้รวมไปถึงการปรับความคิดเห็นของคน สมาชิก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบความคิด นำไปสู่ข้อมูลใหม่ ๆ และความคิดใหม่ ๆ การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเก็บจากการสำรวจ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง รายงานความคิดที่ต่อการคอร์รัปชั่นจากหน่วยงานของตัวเอง การสำรวจครั้งนี้มุ่งพยายามที่จะวัดความคิดเห็นของตำรวจที่มีต่อการคอร์รัปชั่น ซึ่งก่อให้เกิดการเสียชื่อเสียงในหน่วยงานของตนเอง โดยดูจากความคิดเห็นของตำรวจ การค้นคว้าตามสมมติฐาน ของการวิจัยครั้งนี้ คือตำรวจที่อยู่ในหน่วยงานที่มีชื่อเสียงทางด้านคอร์รัปชั่นจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องความคิดเห็นทาง การคอร์รัปชั่นแตกต่างจากหน่วยงานอื่นที่ไม่มีการคอร์รัปชั่น ผลของการวิจัยเน้นความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และได้เสนอวิธีการใหม่ในการวัดการคอร์รัปชั่นของตำรวจโดยทางอ้อม

Swamy et al. (2000) ทำการศึกษาเรื่อง Gender and corruption มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการคอร์รัปชั่น สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษาแบ่งออกเป็นข้อมูลระดับจุลภาค ใช้ข้อมูลจากการศึกษาเรื่องคอร์รัปชั่นในประเทศจอร์เจียของ World bank และข้อมูลในระดับมหภาค ใช้ข้อมูลจากการสำรวจขององค์กรระหว่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับของการคอร์รัปชั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงจะมีทัศนคติที่นำไปสู่การคอร์รัปชั่นน้อยกว่าเพศชาย ซึ่งผลดังกล่าวจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นของเพศหญิงในภาครัฐบาลและในตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มประเทศสมาชิก OECD เมื่อเพศหญิง

เข้ามามีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากขึ้นจะทำให้ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงนั้นลดลง ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวอาจนำไปสู่นโยบายในการส่งเสริมการมีบทบาทของเพศหญิงในตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของการลดลงของคอร์รัปชัน

Shabbir and Anwar (2007) ทำการศึกษาเรื่อง Determinants of corruption in developing countries มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดคอร์รัปชันในประเทศกำลังพัฒนา โดยศึกษาปัจจัยทางด้านเสรีภาพทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ ระดับการศึกษา ระดับการพัฒนา การกระจายรายได้ เสรีภาพของสื่อมวลชน ประชาธิปไตย และศาสนา สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวางในปี ค.ศ. 2006 จาก 41 ประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษพบว่า การเพิ่มขึ้นของเสรีภาพทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และระดับของการพัฒนา ส่งผลให้ระดับของคอร์รัปชันลดลง แต่การเพิ่มขึ้นของระดับการศึกษา ส่งผลให้ระดับของคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการกระจายรายได้นั้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับของคอร์รัปชัน

Pleskov and Samanta (2009) ทำการศึกษาเรื่อง Determinants of corruption in opec and eurozone countries: Does religion make a difference? มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดคอร์รัปชันในประเทศสมาชิก OPEC และประเทศในทวีปยุโรป โดยศึกษาปัจจัยทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อประชากร อัตราเงินเฟ้อ สิทธิเสรีภาพ สื่อมวลชน ศาสนา และสัดส่วนมูลค่าการส่งออกน้ำมันต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ สำหรับข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจาก World bank ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002-2007 โดยใช้ข้อมูลของประเทศสมาชิก OPEC 11 ประเทศ และประเทศในทวีปยุโรป 12 ประเทศ ผลการศึกษพบว่า รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับของการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทั้ง 2 กลุ่มประเทศ (กลุ่มประเทศสมาชิก OPEC และกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป) สิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับของการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประเทศในทวีปยุโรป แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกลุ่มประเทศสมาชิก OPEC สัดส่วนมูลค่าการส่งออกน้ำมันต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิก OPEC ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนศาสนานั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับของการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มประเทศสมาชิก OPEC แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันข้างต้น พบว่า การคอร์รัปชันเกิดขึ้นได้กับประชาชนทุกคน และมีความเคยชินกับปัญหาจนมีพฤติกรรมเลียนแบบได้ โดยการปลุกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ควรเริ่มต้นจากครอบครัว โรงเรียน สถานศึกษาจนไปถึงมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง และมีการประกาศให้เป็นที่ทราบในวงกว้าง ควรมีการนำเสนอ

บทลงโทษด้วย นอกเหนือจากการนำเสนอเฉพาะปัจจัยหรือเหตุจูงใจในการกระทำความผิดเท่านั้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันในระดับปานกลาง รวมไปถึงมีความรู้และความตระหนักต่อความสำคัญของปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งผลการเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของเสรีภาพทางเศรษฐกิจ โลกาภิวัตน์ และระดับของการพัฒนาที่ต่อเนื่อง จะส่งผลให้ระดับของคอร์รัปชันลดลง แต่การเพิ่มขึ้นของระดับการศึกษา ส่งผลให้ระดับของคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น

ซึ่งระดับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในมุมมองเริ่มต้น คือ โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมไปถึงคุณธรรม จริยธรรมในตัวของคน และสนใจรูปแบบของการแก้ไขปัญหาในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ว่าเมื่อระดับชั้นของการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลต่อระดับของการคอร์รัปชันที่เพิ่มขึ้นหรือไม่

โดยสรุปแล้ว ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาและพิสูจน์สมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นก็มีการศึกษาในลักษณะที่ใกล้เคียงและสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ในลักษณะของการศึกษาสหสัมพันธ์ (Correlational studies) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะ กับทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดระยอง สังกัด สพม. 18 เครือข่ายสหวิทยาระยะเขต 1 และเขต 2 จำนวน 19 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 27,804 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 ในจังหวัดระยอง สังกัด สพม. 18 เครือข่ายสหวิทยาระยะเขต 1 และเขต 2 โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเทคนิคการวิเคราะห์สถิติประเภทหุตัวแปร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Observed variables) 37 ตัวแปร ดังนั้น จึงคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 740 คน (กัลยา วาณิชขัญชา, 2557) โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

จำแนกอำเภอในจังหวัดระยอง ออกเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแกลง อำเภอเขาชะเมา อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง และอำเภอวังจันทร์ และทำการสุ่มโดยใช้วิธี Cluster random sampling มา 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ ซึ่งใช้อำเภอเป็นตัวแปรจำแนกกลุ่ม และอำเภอเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)

ขั้นตอนที่ 2

สุ่มโรงเรียนในสังกัด สพม. 18 เครือข่ายสหวิทยาระยะของเขต 1 และเขต 2 ที่อยู่ในอำเภอเมือง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเกล่ง มาอำเภอละ 1 โรงเรียน โดยวิธี Cluster random sampling โดยมีโรงเรียนเป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มและมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit)

ขั้นตอนที่ 3

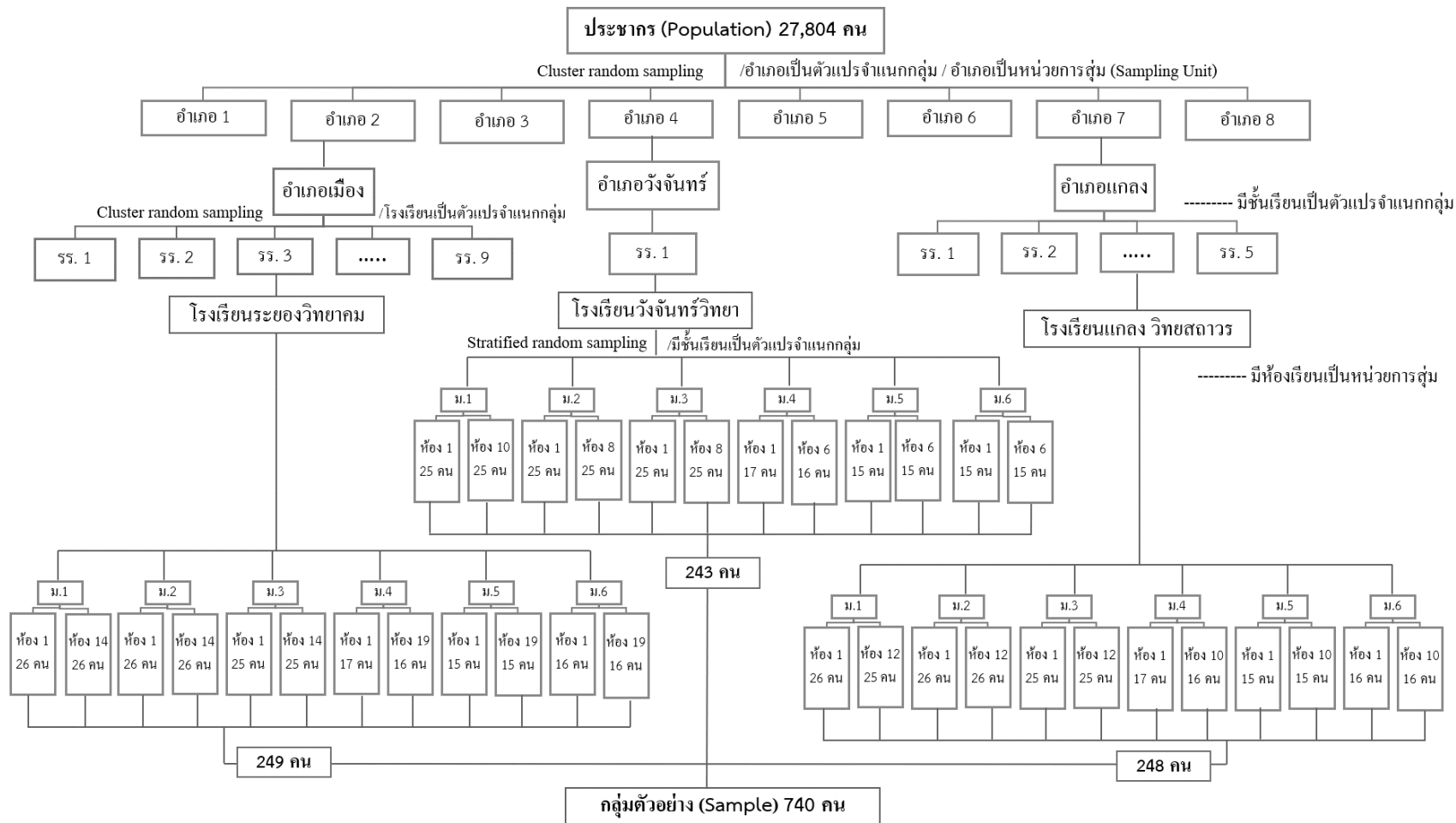
สุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน มาระดับชั้นละ 2 ห้องเรียนและให้นักเรียนทุกคนในห้องเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยมีชั้นเรียนเป็นตัวแปรจำแนกชั้น และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

จากผลการสุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 740 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละระดับชั้นของประชากร ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง

ระดับชั้น	ประชากร (คน)	สัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริง
ม.1	5,743	153	255
ม.2	5,802	154	188
ม.3	5,624	150	169
ม.4	3,705	99	219
ม.5	3,397	90	138
ม.6	3,533	94	170
รวม	27,804	740	1,109

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริงมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอ และได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ภาพที่ 9 ลำดับขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปลายปิด (Close questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกรอบแนวคิดจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

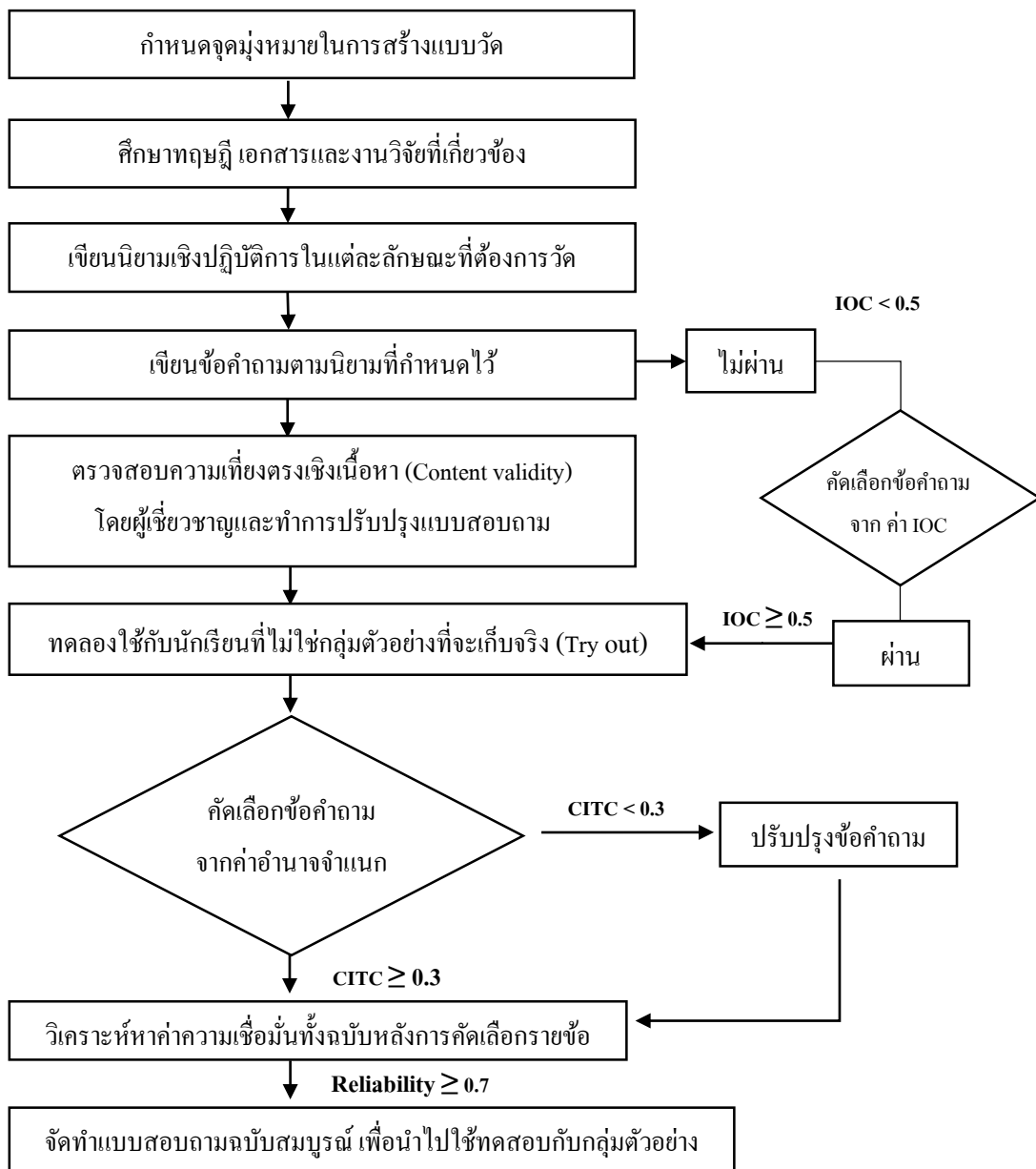
ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับหิริ-โอตตปปะ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 10 ลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน แบบสอบถามหิริ-โอดตปปะและแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชั่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

**ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้น
เกรดเฉลี่ยของนักเรียน**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของ
นักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้นที่กำลังศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 4
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6
3. ผลการเรียนเฉลี่ยรวม (เทอมที่ผ่านมา)
 ต่ำกว่า 2.00 2.01-2.50
 2.51-3.00 3.01-3.50
 3.51-4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามหิริ-โศดตป์ปะ

กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ หิริ-โศดตป์ปะ
2. ศึกษาทฤษฎี แหล่งเอกสารและข้อมูลที่สำคัญที่สำรวจพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีหิริ-โศดตป์ปะ
ที่สอดคล้องกับประเด็นการคอร์ปชั่นและศึกษาแบบวัดมาจากงานวิจัยของ ไชยการ ทองแก้ว (2520),
สุวรรณิ กิจสม โภชน์ (2536) และสมควร บุตรคาน้อย (2538) และใช้ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม
ของ Likert scale

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ต้องการวัดในด้านหิริ-โศดตป์ปะ โดยนำข้อมูล
ที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบและนำมาสร้างเป็นข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ด้านหิริ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความละสายต่อการทุจริต
การเรียน/ การสอบ และด้านความละอายต่อการสร้างข้อมูลเท็จ จำนวน 5 ข้อ

3.2 ด้านโศดตป์ปะ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความกลัวต่อการทุจริต
การเรียน/ การสอบ และด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ จำนวน 5 ข้อ

4. สร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ
ความถูกต้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยและวัดผลทางพฤติกรรมศาสตร์ รวมไปถึงเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ในระดับปริญญาธรรม 3 ประโยค และ 9 ประโยค เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามและความมุ่งหมายของการวิจัย

จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการคัดเลือกข้อคำถาม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินความตรงเชิงเนื้อหาของ ศิริชัย กาญจนวาสิ (2552) ที่เสนอว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วัด ดังนั้นผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

และในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความครอบคลุมของข้อคำถามกับความชัดเจนของภาษา โดยตรวจสอบค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Index of item-objective congruence: IOC) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เป็นไปตามเกณฑ์ จึงถือว่าเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้จากข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ พบว่า แบบวัดด้านhiri-โอดตปปะ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.800-1.000 ทุกข้อคำถาม

6. นำแบบสอบถามhiri-โอดตปปะ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 180 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

7. นำแบบสอบถามhiri-โอดตปปะ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -coefficients) ที่มากกว่า 0.70 และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation: CITC) โดยพิจารณาค่าอำนาจจำแนกที่มีค่ามากกว่า 0.3 ขึ้นไป ซึ่งคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ สรุปได้ดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามหิริ-โอตตปปะ (Try out)

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	IOC	CITC	Reliability (α)
ด้านหิริ (HR)	5	0.800-1.000	0.392-0.572	0.728
ด้านโอตตปปะ (OT)	5	0.800-1.000	0.460-0.587	0.781
รวม	10	0.800-1.000	0.445-0.692	0.788

8. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและนำแบบสอบถามที่เก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบทั้งหมด ซึ่งมีตัวอย่างของแบบสอบถามหิริ-โอตตปปะ ดังนี้

ตัวอย่างของแบบสอบถามหิริ-โอตตปปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านหิริ-โอตตปปะ เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมายกากบาท (X)

แบบที่ 1 ถ้านักเรียนเลือก ไม่ทำ ให้กากบาท (X) ทับตัวเลข 1, 2 หรือ 3 ในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ตามค่าของตัวเลข และกากบาท (X) เลือกเหตุผลในข้อ ก., ข. หรือ ค. ที่ตรงกับเหตุผลของนักเรียนมากที่สุด

- 1 = ไม่นำน้อย
- 2 = ไม่ทำบางครั้ง
- 3 = ไม่ทำแน่นอน

แบบที่ 2 ถ้านักเรียนเลือก ทำ ให้กากบาท (X) ทับตัวเลข 4, 5 หรือ 6 ในช่องที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ตามค่าของตัวเลข และกากบาท (X) เลือกเหตุผลในข้อ ง., จ. หรือ ฉ. ที่ตรงกับเหตุผลของนักเรียนมากที่สุด

- 4 = ทำน้อย
- 5 = ทำบางครั้ง
- 6 = ทำแน่นอน

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม

00. เพื่อนของจอยลืมนำหนังสือมาโรงเรียน จึงแอบไปหลบอยู่หลังอาคารเรียน และให้จอยเซ็นชื่อเข้าเรียนแทน แต่จอยไม่ทำ ถ้านักเรียนเป็นจอย นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.					X		ก๊วเพื่อนไม่คบ
ข.							เพื่อตัวเองลืมนำ
ค.							เพื่อนจะได้ไม่เดือดร้อน

การแปลความหมาย: นักเรียนมีแนวโน้มที่จะทำบางครั้ง ประมาณ 71-90 % เพราะก๊วเพื่อนไม่คบ

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับหิริ-โอตตปปะ ซึ่งมีข้อความให้เลือกอยู่ 2 ลักษณะ โดยมีข้อความที่วัดพฤติกรรมและวัดการให้เหตุผล โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

1. รายการพิจารณาด้านพฤติกรรม โดยใช้มาตรวัดแบบนัยจำแนก ดังนี้

	ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
การให้คะแนนทางบวก		0	1	2	3	4	5	คะแนน
การให้คะแนนทางลบ		5	4	3	2	1	0	คะแนน

2. รายการพิจารณาด้านการให้เหตุผล

ผู้ตรวจยึดหลักการให้คะแนนตามระดับจริยธรรมของคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมไทยโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

2 คะแนน	สำหรับคำตอบอยู่ในระดับทำความดี เพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติ
1 คะแนน	สำหรับคำตอบที่อยู่ในระดับเพื่อประโยชน์ของสังคม
0 คะแนน	สำหรับคำตอบที่อยู่ในระดับเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนที่สูงขึ้นแปรผันตามการมีหิริ-โอตตปปะที่สูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

ด้านhiri และด้านโอดต็ปปะ ซึ่งมีช่วงคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-35 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนด การแบ่งระดับคุณธรรมออกเป็น 5 ระดับ โดยมีความกว้างของชั้น ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-7.00	นักเรียนมีhiri/ โอดต็ปปะในระดับต่ำมาก
7.01-14.00	นักเรียนมีhiri/ โอดต็ปปะในระดับต่ำ
14.01-21.00	นักเรียนมีhiri/ โอดต็ปปะในระดับปานกลาง
21.01-28.00	นักเรียนมีhiri/ โอดต็ปปะในระดับสูง
28.01-35.00	นักเรียนมีhiri/ โอดต็ปปะในระดับสูงมาก

และเมื่อพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนในองค์ประกอบย่อยในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 14 คะแนน และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 21 คะแนน สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. การแปลความหมายในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-2.80	นักเรียนมีความสะอาด/ ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำมาก
2.81-5.60	นักเรียนมีความสะอาด/ ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำ
5.61-8.40	นักเรียนมีความสะอาด/ ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับปานกลาง
8.41-11.20	นักเรียนมีความสะอาด/ ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง
11.21-14.00	นักเรียนความสะอาด/ ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูงมาก

2. การแปลความหมายในด้านการสร้างข้อมูลเท็จ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-4.20	นักเรียนมีความละเอียด/ ความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำมาก
4.21-8.40	นักเรียนมีความละเอียด/ ความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำ
8.41-12.60	นักเรียนมีความละเอียด/ ความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับปานกลาง
12.61-16.80	นักเรียนมีความละเอียด/ ความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูง
16.81-21.00	นักเรียนมีความละเอียด/ ความกลัวต่อการทุจริตต่อการคอร์รัปชันในระดับสูงมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

กระบวนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน
2. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน และทัศนคติ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการคอร์รัปชันของขวัญฤทัย ใจทัน (2554), กชพร ลิขิตมาศกุล (2544) และนฤศย์ เสกธีระ (2541) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และการให้ความหมายของนักเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและการทุจริต รวมทั้งผู้วิจัยลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดระยอง ซึ่งได้สัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 5 คน สอบถามเกี่ยวกับการการให้ความหมายของการคอร์รัปชัน และลักษณะของการคอร์รัปชันเป็นอย่างไร ซึ่งมีตัวอย่างประเด็นการตอบคำถามดังนี้

“การแอบดูข้อสอบเพื่อนในห้อง ไม่ได้คิดเอง..”

“การขอเงินพ่อกับแม่เกินความเป็นจริง เพื่อมาซื้อของที่อยากได้..”

“ทำรายงานให้เพื่อน แล้วได้เงินเป็นค่าตอบแทน..”

“รุ่นพี่แซงคิวต่อแถวซื้อข้าวกลางวัน..”

“เพื่อนขโมยปากกาไปใช้ แล้วไม่คืน..”

2.2 ศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ องค์ประกอบและ ทฤษฎีการวัดเพื่อให้สอดคล้องกับการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยนำข้อมูลที่ได้จาก การศึกษามาวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการวิจัย และนำมาสร้างเป็นข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 ความรู้ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านความรู้ต่อการทุจริต การเรียน/ การสอบ และด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ จำนวน 12 ข้อ

3.2 ความรู้สึก แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านความรู้สึกต่อการทุจริต การเรียน/ การสอบ และด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ จำนวน 12 ข้อ

3.3 แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ และด้านแนวโน้ม ในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ จำนวน 12 ข้อ

4. สร้างแบบสอบถาม และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมขององค์ประกอบ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการวิจัยและวัดผลทางพฤติกรรมศาสตร์ รวมไปถึง เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ในระดับปริญญาธรรม 3 ประโยคและ 9 ประโยค เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยาม และความมุ่งหมายของการวิจัย

จากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วคัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความครอบคลุมของข้อคำถามกับความชัดเจนของแบบวัด ด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น จำนวน 36 ข้อ พบว่า ด้านความรู้ มีข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์ คุณภาพ จำนวน 1 ข้อ สำหรับข้อที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.600-0.800 ด้านความรู้สึก มีข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพ จำนวน 3 ข้อ สำหรับข้อที่ผ่านเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.600-1.000 และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.800-1.000 ทุกข้อคำถาม

6. นำแบบสอบทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง

จำนวน 180 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

7. นำแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach α -coefficients) ที่มากกว่า 0.70 และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation: CITC) โดยพิจารณาค่าอำนาจจำแนกที่มีค่ามากกว่า 0.3 ขึ้นไป และเมื่อตัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ผ่านเกณฑ์ พบว่าในด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม มีข้อคำถามที่ใช้ได้ด้านละ 9 ข้อ รวมเป็น 27 ข้อ ซึ่งคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	IOC	CITC	Reliability (α)
ด้านหิริ (HR)	5	0.800-1.000	0.392-0.572	0.728
ด้านโอตตปปะ (OT)	5	0.800-1.000	0.460-0.587	0.781
รวม	10	0.800-1.000	0.445-0.692	0.788

8. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและนำแบบสอบถามที่เก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบทั้งหมด ซึ่งมีตัวอย่างของแบบสอบถามหิริ-โอตตปปะ ดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

ส่วนที่ 1: ด้านความรู้

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว จากนั้นทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 2 ช่องที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	รายการพิจารณา	นักเรียนคิดว่า	
		เป็นการคอร์ปชั่น	ใช่ ไม่ใช่
ด้านการทุจริตในการเรียน/ การสอบ			
0	การใช้วิธีการที่ถูกต้อง เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น ได้ผลประโยชน์		
00	การจดบันทึกหรือการนำเอกสารที่มีคำตอบเข้าไปใช้ประโยชน์ ในระหว่างการสอบ แต่ยังไม่มีโอกาสได้ใช้		
ด้านการสร้างข้อมูลเท็จ			
0	การนำเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาด้วยการข่มขู่หรือบังคับ		
00	การปลอมแปลงเอกสาร เพื่อให้ผู้ที่กระทำได้ผลประโยชน์		

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความรู้มีลักษณะของการเลือกตอบแบบใช่และไม่ใช่ โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณา

ตอบถูก = 1

ตอบผิด = 0

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับความรู้ มีช่วงคะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 0-9 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-3.00	นักเรียนมีความรู้ในระดับต่ำ
3.01-6.00	นักเรียนมีความรู้ในระดับปานกลาง
6.01-9.00	นักเรียนมีความรู้ในระดับสูง

และเมื่อพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนในองค์ประกอบย่อยในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4 คะแนน และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 คะแนน สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. การแปลความหมายด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-1.33	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับต่ำ
1.34-2.66	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับปานกลาง
2.67-4.00	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับสูง

2. การแปลความหมายด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-1.67	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำ
1.68-3.33	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับปานกลาง
3.34-5.00	นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูง

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

ส่วนที่ 2: ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ ว่าข้อใดตรงกับความรู้สึกของนักเรียน จากนั้น
ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ที่	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น				เห็นด้วย อย่างยิ่ง
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	
	การทุจริตในการเรียน/ การสอบ					
0	ยังได้คำชมจากคะแนน ที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะ ลอกข้อสอบมากขึ้น					
00	ฉันรู้สึกมีคุณค่า ถ้าได้ ทำการบ้านให้เพื่อนลอก					
	การสร้างข้อมูลเท็จ					
0	ฉันภาคภูมิใจที่ฉันสามารถ โกหกเพื่อนได้ โดยที่ไม่มี ใครทราบ					
00	หากฉันเจอข้อความโดนใจ ฉันสามารถนำมาเขียนเป็น ภาษาของตัวเอง แต่ยังคง เป็นความหมายเดิม โดยไม่ ต้องใส่แหล่งอ้างอิง					

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่น โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณา		
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	0
ไม่เห็นด้วย	=	1
ไม่แน่ใจ	=	2
เห็นด้วย	=	3
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	4

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับความรู้สึก มีช่วงคะแนน
เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-36 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับความรู้สึกออกเป็น 5 ระดับ

โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-7.20	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับต่ำมาก
7.21-14.40	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับต่ำ
14.41-21.60	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับปานกลาง
21.61-28.80	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับสูง
28.81-36.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับสูงมาก

และเมื่อพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนในองค์ประกอบย่อยในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-16 คะแนน และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-20 คะแนน สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. การแปลความหมายด้านความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-3.20	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำมาก
3.21-6.40	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำ
6.41-9.60	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับปานกลาง
9.61-12.80	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง
12.81-16.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูงมาก

2. การแปลความหมายด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-4.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูงมาก
4.01-8.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูง
8.01-12.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับปานกลาง
12.01-16.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำ
16.01-20.00	นักเรียนมีความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำมาก

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ส่วนที่ 3: ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมกรรมการคอร์ปชั่น

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์คอร์ปชั่นดังกล่าวและ
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	จริง
การทุจริตในการเรียน/ การสอบ					
0	ถ้านักเรียนทำข้อสอบได้ ยินดีให้เพื่อนลอก เพราะบางวิชา อาจจะได้ลอกเพื่อนบ้าง				
00	นักเรียนอ่านหนังสือไม่ทัน ซึ่งพรุ่งนี้มีสอบ นักเรียนจึงตั้งใจจะขอลอกเพื่อน เพื่อให้ได้คะแนนผ่านก็พอ				
การสร้างข้อมูลเท็จ					
0	ถ้านักเรียนลืมหืมให้เอกสารสำคัญกับผู้ปกครองเช่น นักเรียนสามารถปลอมลายเซ็นผู้ปกครอง โดยที่ไม่ต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพราะการตัดสินใจเป็นของตน				
00	ครูสั่งการบ้านให้นักเรียนกลับไปทำ เมื่อถึงกำหนดส่ง นักเรียนและเพื่อนหลายคนไม่ได้ทำ จึงบอกให้เพื่อน ๆ ไม่ต้องส่งการบ้านและบอกครูว่า “คุณครูยังไม่ได้สั่งให้ทำการบ้าน”				

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับคำถามเกี่ยวกับแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์ปชั่น โดยกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

รายการพิจารณา

ไม่จริง	=	0
ค่อนข้างไม่จริง	=	1
ค่อนข้างจริง	=	2
จริง	=	3

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนไปหาค่าเฉลี่ยและนำมาจัดระดับความรู้สึก มีช่วงคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-27 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการแบ่งระดับพฤติกรรมออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของชั้น และได้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-5.40	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในระดับต่ำมาก
5.41-10.80	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในระดับต่ำ
10.81-16.20	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในระดับปานกลาง
16.21-21.60	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในระดับสูง
21.61-27.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่นในระดับสูงมาก

และเมื่อพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนในองค์ประกอบย่อยในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-12 คะแนน และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0-15 คะแนน สามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. การแปลความหมายด้านความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-2.40	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำมาก
2.41-4.80	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับต่ำ
4.81-7.20	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับปานกลาง
7.21-9.60	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง
9.61-12.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูงมาก

2. การแปลความหมายด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-3.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำมาก
3.01-6.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำ
6.01-9.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับปานกลาง
9.01-12.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูง
12.01-15.00	นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูงมาก

ซึ่งผลของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน จำนวน 27 ข้อ หลังจากการนำไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาระยะของเขต 1 และเขต 2 จำนวน 1,109 คน พบว่า แบบสอบถามผ่านเกณฑ์ ซึ่งสามารถนำเสนอรายละเอียดได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 คุณภาพของแบบสอบถามหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

แบบสอบถาม	จำนวน (ข้อ)	CITC	Reliability (α)
ด้านหิริ (HR)	5	0.494-0.651	0.782
ด้านโอดตัมปะ (OT)	5	0.513-0.561	0.766
ด้านความรู้ (K)	9	0.592-0.827	0.922
ด้านความรู้สึกรู้สึก (A)	9	0.324-0.534	0.744
ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B)	9	0.381-0.587	0.785

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์อย่างเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ที่มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดระยอง โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร โรงเรียนต่าง ๆ และทำบันทึกข้อความชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และแจ้งความประสงค์ในการเข้าไปขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. วางแผนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ คือ แบบวัดหิริ-โอดตัมปะ แบบวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ไปทดลองครั้งที่ 1 กับนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 180 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (r)
3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเพื่อนครู ในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามหิริ-โอดตัมปะและแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการคอร์รัปชัน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 2 ห้อง รวมทั้งหมด 12 ห้องต่อโรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอวังจันทร์ และโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอแกลง จากนั้นนำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับไปส่งให้และนัดหมายวันเวลาที่จะมารับเครื่องมือดังกล่าว

4. ผู้วิจัยมารับเครื่องมือคืน และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามแต่ละฉบับ ซึ่งถ้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวกลับไปขอความร่วมมืออีกครั้งหนึ่ง

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจแบบสอบถามทั้งหมด ลงในตารางบันทึกข้อมูลตามลำดับข้อในแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics)

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Error of estimate) และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของค่าประมาณพารามิเตอร์

1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดหิริ-โอดตบปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) โดยมีการแปลความหมายในค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ (รัตนภรณ์ ศิริวัฒน์, 2559) ดังนี้

ตารางที่ 8 การแปลความหมายในค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ (r_{xy})

ค่า r_{xy}	ระดับความสัมพันธ์
0.900-1.000	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.701-0.900	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.501-0.700	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.301-0.500	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.000-0.300	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

2. สถิติเชิงอ้างอิงหรือสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

2.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวัด (Measurement model) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA) และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจะแสดงถึงว่า ตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบแต่ละตัวสามารถอธิบายคุณลักษณะการวัดหรือความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้หรือตัวชี้วัดได้หรือไม่ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดของตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการวิจัยได้แก่ องค์ประกอบด้านทิริ-โอดตัมปะและองค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

2.2 วิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical correlation) เพื่ออธิบายแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรทิริ-โอดตัมปะและชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยมีค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรคาโนนิคอล ได้แก่

1. ค่า Eigenvalue เป็นค่าที่คำนวณได้จากโปรแกรม SPSS เรียกอีกอย่างว่า Latent root เป็นค่าความแปรปรวนของตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นซึ่งเกิดจากการแปลงข้อมูลของตัวแปรทิริ-โอดตัมปะ ค่ารวมของ Eigenvalues จะบอกความแปรปรวนรวมของตัวแปรทิริ-โอดตัมปะ (Total variance)

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical correlation: R_c) เป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรสองกลุ่มโดยจะมีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลหลายตัว แต่ละตัวจะแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรคาโนนิคอล (Canonical variable) แต่ละคู่จำนวนสหสัมพันธ์คาโนนิคอลจะเท่ากับจำนวนตัวแปรของกลุ่มตัวแปรที่น้อยกว่า

3. การทดสอบนัยสำคัญ (Significance tests) เป็นการทดสอบว่ากลุ่มตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่ และแต่ละคู่ของความแปรปรวนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร นัยสำคัญหรือไม่

2.3 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural equation modeling: SEM) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดและค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2551) ได้แก่

1. ดัชนีความกลมกลืนสมบูรณ์ (Absolute fit index)

ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดล

สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการทดสอบโมเดลต้องการให้ค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เพราะต้องการยืนยันว่าโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่แตกต่างกัน ถ้าไค-สแควร์มีค่าสูงมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ โมเดลตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับข้อมูลต่อไปจนเมื่อใด ค่าไค-สแควร์ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square ratio) ซึ่งเป็น อัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารด้วยองศาอิสระ) ในกรณีที่ค่าดัชนี อัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index: GFI) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี GFI ควรค่าสูงกว่า 0.90

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index: AGFI) เมื่อนำ ค่าดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับค่าดัชนี GFI โดยจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และค่า 1 ค่าดัชนี AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนี AGFI ควรค่าสูงกว่า 0.90

ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized root mean squared residual: SRMR) แสดงขนาดของส่วนที่เหลือ โดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี SRMR ควรค่าต่ำกว่า 0.05

ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean squared error of approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไค-สแควร์ว่า โมเดลอิสระตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และเมื่อเพิ่มพารามิเตอร์ อิสระแล้วค่าสถิติมีค่าลดลงเนื่องจากค่าสถิติตัวนี้ขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นองศาอิสระ ค่าดัชนี RMSEA จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยถ้าค่าดัชนี RMSEA ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (Good fit) ถ้าอยู่ระหว่าง 0.050-0.080 แสดงว่าพอใช้ได้ และถ้าอยู่ระหว่าง 0.081-0.100 แสดงว่าไม่ค่อยดี และถ้ามากกว่า 0.100 แสดงว่า ไม่ดีเลย (Poor fit)

2. ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Relative fit index) (Diamantopoulos and Siguaw, 2000 และ Kaplan, 2000)

ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed fit index: NFI) เป็นดัชนีที่บอกว่า โมเดลที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่สัมพันธ์กันเลย (Baseline model) ค่าดัชนี NFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะมีค่า NFI เข้าใกล้ 1.00 โดยถ้าดัชนี NFI มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ($NFI > .90$) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตาม ดัชนี NFI ก็มีข้อจำกัด ได้แก่ การคำนวณค่า NFI ไม่มีการควบคุมองศาอิสระ (df) ทำให้ในโมเดลที่ซับซ้อนมากอาจทำให้ค่า NFI มีค่าสูง แม้ว่าจะมี df น้อยก็ตาม และอีกประการหนึ่งคือขนาดตัวอย่างไม่มีผลต่อค่า NFI แต่มีผลต่อ Sampling distribution ของค่าดัชนี NFI ทำให้การคำนวณค่า NFI ได้ค่าเท่ากัน แม้ว่าจะใช้ทดสอบโมเดลเดียวกันที่มาจากกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันก็ตาม

ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) เป็นดัชนีที่ปรับปรุงมาจากดัชนี NFI ของ Bentler & Bonett (1980) โดยดัชนี CFI เป็น normed ทำให้มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ซึ่งความซับซ้อนของโมเดลไม่มีผลต่อดัชนี CFI โดยดัชนี CFI มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ($CFI > .90$) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดัชนี CFI มีค่าระหว่าง 0.90 ถึง 0.95 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องในระดับพอใช้ได้ และดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องในระดับดี

ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-normed fit index: NNFI) หรือ Tucker-Lewis Index (TLI) เป็นดัชนีที่สร้างขึ้นเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของ sampling distribution โดยการแก้ df ของโมเดล baseline ซึ่งจะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 หรือ ควรมีค่ามากกว่า 0.95 ($NNFI > .95$) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

ดัชนีกลุ่มนี้เป็นดัชนีที่บ่งบอกว่า โมเดลที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเลย (Baseline model) หรือโมเดลอิสระ (Independence model) ค่าของดัชนีเหล่านี้มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ยกเว้นค่า NNFI ที่อาจมีค่ามากกว่า 1.00 ได้ ซึ่งค่า NFI, NNFI และ CFI ที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป ส่วนค่า PNFI ควรมีค่าต่ำ ๆ

ซึ่งค่าสถิติในขั้นต้นสามารถสรุปค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair et al., 2010) ได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีแสดงความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
และเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา

ดัชนีวัดความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่แสดงความสอดคล้อง	เกณฑ์ยอมรับได้ว่าสอดคล้อง
p-value	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 < p \leq 0.05$
Chi-Square/ df	$0 < \chi^2/ df \leq 2.00$	$2.00 < \chi^2/ df \leq 3.00$
RMR	$0 \leq RMR \leq 0.05$	$0.05 < RMR \leq 0.08$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0 \leq SRMR \leq 0.05$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 1.00$
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NNFI \leq 1.00$
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$
CN	> 200	> 200

2.4 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง อิทธิพลทางตรง (Direct effects) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects) และอิทธิพลรวม (Total effects) จากตัวแปรแฝงภายนอกที่ส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

2.5 วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate analysis of variance: MANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรหิริ-โอดตบปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน จำแนกตามระดับชั้น ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 กลุ่ม คือกรณีที่มีตัวแปรตามตัวเดียว (Univariate) และกรณีที่มีตัวแปรตามหลายตัว (ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป) (Multivariate)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการทดสอบวัตถุประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Corrected Item-total correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการวัดความสอดคล้อง ภายใน (Internal consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบราก (Cronbach α)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบวัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)

3. วิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical correlation)

4. วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural equation modeling: SEM)

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate analysis of variance: MANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อทางสถิติ

สัญลักษณ์และอักษรย่อ	คำจำกัดความ
n	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
R^2	สัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of determination)
SE	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
χ^2	ค่าสถิติไค-สแควร์หรือดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน
df	องศาอิสระ (Degree of freedom)
b	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
SE_b	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ
λ_i	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading)
TE	ขนาดอิทธิพลรวม (Total effects)
IE	ขนาดอิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects)
DE	ขนาดอิทธิพลทางตรง (Direct effects)

p	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
GFI	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index)
AGFI	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index)
RMR	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (Root mean square residual)
SRMR	ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ มาตรฐาน (Standardized root mean square residual)
RMSEA	ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root mean square error of approximation)
CFI	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit index)
NFI	ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีอิงเกณฑ์ (Normed fit index)
NNFI	ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (Non-normed fit index)
CN	ดัชนีระบุขนาดกลุ่มตัวอย่าง
β	สัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายใน ไปสู่ตัวแปรแฝงภายนอก

2. สัญลักษณ์และอักษรย่อของตัวแปรแฝง

สัญลักษณ์และอักษรย่อ	คำจำกัดความ
HR-OT	หิริ-โอดตັปปะ (Hiri-Ottappa)
HR	ความละอายแก่ใจ (Hiri, Moral shame)
OT	ความเกรงกลัวต่อการทำความผิด (Ottappa, Moral dread)
HRL	ความละอายต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
HRT	ความละอายต่อการสร้างข้อมูลเท็จ

OTL	ความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
OTT	ความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ
ATT	ทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (Attitudes)
K	ความรู้ (Knowledge)
A	ความรู้สึกรู้สึก (Affective)
B	แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (Behavior)
KL	ความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
KT	ความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ
AL	ความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
AT	ความรู้สึกรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ
BL	แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
BT	แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ตอนที่ 3 การตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและหาคุณภาพเครื่องมือวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและหาคุณภาพเครื่องมือวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้การวิเคราะห์แบบ One sample t-test ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และช่วงระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดด้านหิริ-โอตตปัปะ

Variables	Total Score	Descriptive statistics		SE _{mean}	95% CI of Mean	
		Mean	SD		Lower	Upper
HR	35	26.260	6.942	0.208	25.850	26.670
HRL	14	9.839	3.389	0.102	9.639	10.038
HRT	21	16.420	4.497	0.135	16.155	16.685
OT	35	26.440	6.054	0.182	26.080	26.800
OTL	14	10.080	3.370	0.101	9.882	10.279
OTT	21	16.359	3.612	0.108	16.146	16.572

จากตารางที่ 10 พบว่า แบบวัดด้านหิริ-โอตตปัปะ (HR-OT) มีค่าเฉลี่ยด้านหิริ (HR) เท่ากับ 26.260 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.942 ($\bar{X} = 26.260$, $SD = 6.942$) ที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยด้านหิริของประชากรอยู่ในช่วง 25.850 ถึง 26.670 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีคุณธรรมด้านหิริอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาที่องค์ประกอบย่อยแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.839 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.389 ($\bar{X} = 9.839, SD = 3.389$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 9.639 ถึง 10.038 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง

2. ด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.420 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.497 ($\bar{X} = 16.420, SD = 4.497$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 16.155 ถึง 16.685 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูงจนถึงสูงมาก

ส่วนในด้าน โอดต็ปปะ (OT) มีค่าเท่ากับ 26.440 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.054 ($\bar{X} = 26.440, SD = 6.054$) ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยด้าน โอดต็ปปะของประชากรอยู่ในช่วง 26.080 ถึง 26.800 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีคุณธรรมด้าน โอดต็ปปะอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านความกล้าต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.080 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.370 ($\bar{X} = 10.080, SD = 3.370$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 9.882 ถึง 10.279 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีความกล้าต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง

2. ด้านความกล้าต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.359 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.612 ($\bar{X} = 16.359, SD = 3.612$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 16.146 ถึง 16.572 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความกล้าต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับสูง

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความคลาดเคลื่อน (SE) และช่วงระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ของแบบวัดด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

Variables	Total Score	Descriptive statistics			95% CI of mean	
		Mean	SD	SE _{mean}	Lower	Upper
K	9	7.110	2.868	0.086	6.940	7.280
KL	4	3.120	1.394	0.042	3.038	3.202

ตารางที่ 11 (ต่อ)

Variables	Total Score	Descriptive statistics		SE _{mean}	95% CI of mean	
		Mean	SD		Lower	Upper
KT	5	3.989	1.653	0.050	3.892	4.087
A	36	18.672	4.833	0.145	18.387	18.957
AL	16	9.085	2.853	0.086	8.917	9.253
AT	20	9.587	2.901	0.087	9.416	9.758
B	27	12.809	3.636	0.109	12.595	13.023
BL	12	6.966	2.630	0.079	6.811	7.121
BT	15	5.843	1.753	0.053	5.740	5.946

จากตารางที่ 11 พบว่า แบบวัดด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีค่าเฉลี่ยของด้านความรู้ (K) เท่ากับ 7.110 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.868 ($\bar{X} = 7.110$, $SD = 2.868$) ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า มีพิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 6.940 ถึง 7.280 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความรู้ต่อการคอร์ปชั่นในระดับสูง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า

1. ด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.120 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.394 ($\bar{X} = 3.120$, $SD = 1.394$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 3.038 ถึง 3.202 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับสูง

2. ด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.989 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.653 ($\bar{X} = 3.989$, $SD = 1.653$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 3.892 ถึง 4.087 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จอยู่ในระดับสูง

ด้านความรู้สึก (A) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.672 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.833 ($\bar{X} = 18.672$, $SD = 4.833$) ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 18.387 ถึง 18.957 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า

1. ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.085 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.853 ($\bar{X} = 9.085$, $SD = 2.853$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 8.917 ถึง 9.253 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับปานกลาง

2. ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.587 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.901 ($\bar{X} = 9.587$, $SD = 2.901$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 9.416 ถึง 9.758 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีความรู้สึกรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับปานกลาง

ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.809 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.636 ($\bar{X} = 12.809$, $SD = 3.636$) ช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 12.595 ถึง 13.023 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการคอร์รัปชันในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.966 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.630 ($\bar{X} = 6.966$, $SD = 2.630$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่า พิสัยของค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 6.811 ถึง 7.121 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบในระดับปานกลาง

2. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.843 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.753 ($\bar{X} = 5.843$, $SD = 1.753$) และช่วงความเชื่อมั่น 95% พบว่าค่าเฉลี่ยของประชากรมีค่าอยู่ในช่วง 5.740 ถึง 5.946 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จในระดับต่ำ

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะ และทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 12 เมทริกซ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวัดหิริ-โอตตัปปะ และทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

			HR-OT				ATT					
			HR		OT		K		A		B	
			HRL	HRT	OTL	OTT	KL	KT	AL	AT	BL	BT
HR-OT	HR	HRL		0.293	0.039	0.032	0.004	0.002	0.033	0.029	0.063	0.014
		HRT	0.541*		0.091	0.069	0.000	0.000	0.038	0.019	0.057	0.016
	OT	OTL	0.198*	0.301*		0.253	0.003	0.000	0.065	0.028	0.108	0.029
		OTT	0.178*	0.262*	0.503*		0.003	0.002	0.022	0.022	0.025	0.062
ATT	K	KL	0.060*	0.006	0.053	0.056		0.593	0.001	0.014	0.002	0.020
		KT	0.040	0.013	0.022	0.040	0.770*		0.001	0.009	0.000	0.009
	A	AL	-0.194*	-0.195*	-0.254*	-0.149*	0.030	0.038		0.169	0.288	0.013
		AT	-0.169*	-0.137*	-0.168*	-0.149*	-0.117*	-0.093*	0.411*		0.133	0.095
B	BL	-0.251*	-0.239*	-0.329*	-0.158*	-0.045	-0.002	0.537*	0.365*		0.123	
	BT	-0.120*	-0.126*	-0.171*	-0.249*	-0.141*	-0.095*	0.114*	0.309*	0.350*		

หมายเหตุ: ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (Square correlation: r^2)

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล การวัดหิริ-โอดตปปะและโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ดังนั้นจึงจะแบ่งผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลการวัดหิริ- โอดตปปะ

โมเดลการวัดหิริ-โอดตปปะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน 4 ตัวแปร ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ภายใต้บังคับประกอบเดียวกัน พบว่า

1.1 ด้านหิริ (HR) มีตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร (HRL, HRT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.541 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.293 (29.30%) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ด้านโอดตปปะ (OT) มีตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร (OTL, OTT) มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.503 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง เท่ากับ 0.253 (25.30%) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และในภาพรวมของโมเดลการวัดหิริ-โอดตปปะ พบว่า พิสัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างด้านหิริและด้านโอดตปปะอยู่ในช่วง 0.178-0.301 ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก มีพิสัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.032-0.293 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาอันดับความสัมพันธ์พบว่า คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ด้าน HRT กับด้าน OTL ($r_{xy} = 0.301$) รองลงมาคือ ด้าน HRT กับด้าน OTT ($r_{xy} = 0.262$), ด้าน HRL กับด้าน OTL ($r_{xy} = 0.198$) และคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด คือ ด้าน HRL กับด้าน OTT ($r_{xy} = 0.178$)

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

โมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชันแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 6 ตัวแปร ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ภายใต้บังคับประกอบเดียวกัน พบว่า

2.1 ด้านความรู้ (K) มีตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร (KL, KT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.770 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.593 (59.30%) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านความรู้สึก (A) มีตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร (AL, AT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.411 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.169 (16.90%) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) มีตัวแปรแฝง 2 ตัวแปร (BL, BT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.350 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.123 (12.30%) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และในภาพรวมของโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า พิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมอยู่ระหว่าง -0.093 ถึง 0.537 ซึ่งด้านความรู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ส่วนด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม และมีพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.009 - 0.288 ซึ่งมีจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ค่า และตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 ค่า

เมื่อพิจารณาอันดับความสัมพันธ์พบว่า คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ด้าน AL กับด้าน BL ($r_{xy} = 0.537$) รองลงมาคือด้าน AT กับด้าน BL ($r_{xy} = 0.365$), ด้าน BT กับด้าน AT ($r_{xy} = 0.309$), ด้าน KL กับด้าน BT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.141$), ด้าน KL กับด้าน AT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.117$), ด้าน AL กับด้าน BT ($r_{xy} = 0.114$), ด้าน KT กับด้าน BT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.095$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด คือ ด้าน KT กับด้าน AT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.093$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า พิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างด้านหิริ ด้านโอตตปปะ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีค่าอยู่ในช่วง 0.006 ถึง -0.329 ซึ่งด้านหิริ ด้านโอตตปปะและด้านความรู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีทิศทางเป็นบวก ส่วนด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีทิศทางเป็นลบ และพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.004-0.108 ซึ่งมีจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 17 ค่า และตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 7 ค่า

เมื่อพิจารณาอันดับความสัมพันธ์ในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ พบว่า คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือด้าน OTL กับด้าน BL มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.329$) รองลงมาคือด้าน OTL กับด้าน AL มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.254$), ด้าน HRL กับ

ด้าน BL มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.251$), ด้าน HRL กับด้าน AL มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.194$) และคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้าน HRL กับ KL ($r_{xy} = 0.060$)

ส่วนในด้านการสร้างข้อมูลเท็จ พบว่า คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ด้าน OTT กับด้าน BT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.249$) รองลงมาคือด้าน OTT กับด้าน AT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.149$), ด้าน HRT กับด้าน AT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.137$) และคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด คือ ด้าน HRT กับด้าน BT มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r_{xy} = -0.126$)

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะ

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปัปะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA)

ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหิริและด้าน โอตตปัปะ จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านหิริ (HR)

1. ด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL)

2. ด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 องค์ประกอบด้านhiri (HR)

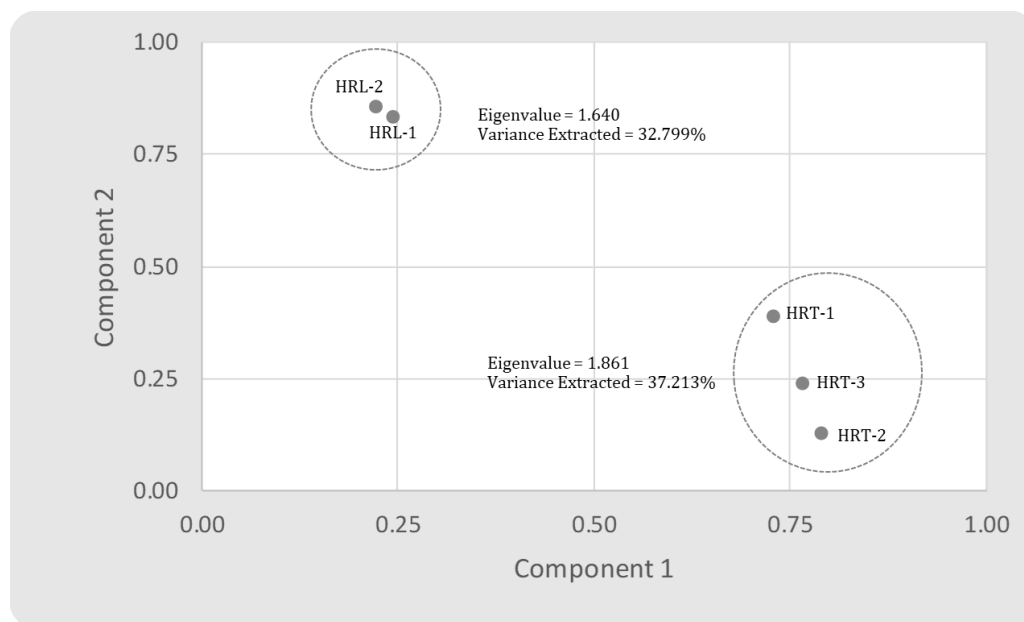
ตัวแปร	Correlation Analysis					EFA Loading
	HRL1	HRL2	HRT1	HRT2	HRT3	
HRL1		0.295	0.188	0.121	0.148	0.830
HRL2	0.543		0.223	0.107	0.128	0.853
HRT1	0.433	0.472		0.219	0.300	0.731
HRT2	0.347	0.326	0.468		0.156	0.791
HRT3	0.385	0.358	0.548	0.394		0.768
ค่าไอเกน ₁ = 1.861	%S ₁ ² = 37.213		ค่าไอเกน ₂ = 1.640		%S ₂ ² = 32.799	
% Cumulative = 70.012	KMO = 0.793		Standardized alpha = 0.782			
Bartlett's Test of Sphericity = 1513.762 p-value = .000						

หมายเหตุ: ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (r^2)

จากตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในองค์ประกอบด้านhiri พบว่า ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่า Bartlett's Test of sphericity = 1513.762 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนี KMO มีค่าเท่ากับ 0.793 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า ชุดตัวแปร HRL และ HRT มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านhiri มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่ใช้วัดองค์ประกอบนี้ ทั้ง 5 ข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.394-0.548 และมีค่าสหสัมพันธ์กำลังสอง เท่ากับ 0.107-0.300 ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized alpha) มีค่าเท่ากับ 0.782

สำหรับการทดสอบความเป็นมิติเดียวของการวัดด้านhiri ทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ (Unidimensionality) ผู้วิจัยใช้วิธีการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ได้ค่า Eigenvalue ขององค์ประกอบ ที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.861 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₁²) ได้ร้อยละ 37.213 และ Eigenvalue ของ องค์ประกอบที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.640 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₂²) ได้ร้อยละ 32.799 แสดงว่า ข้อคำถามทั้ง 5 ข้อนี้ร่วมกันวัดตัวแปรhiri ได้ในสององค์ประกอบซึ่งสามารถสกัดความแปรปรวน ได้ร้อยละ 70.012

ดังนั้น ด้านหิริแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.731-0.791 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.830-0.853 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม (มากกว่า 0.30) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน HRL และ HRT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax

ด้าน โอดตัมปะมี 2 องค์ประกอบได้แก่

1. ด้านความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL)
2. ด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) ดังแสดงในตารางที่ 4-5

ตารางที่ 14 องค์ประกอบด้านโอดตัมปะ (OT)

ตัวแปร	Correlation Analysis					EFA Loading
	OTL1	OTL2	OTT1	OTT2	OTT3	
OTL1		0.298	0.141	0.148	0.103	0.838
OTL2	0.545		0.109	0.116	0.134	0.859
OTT1	0.375	0.330		0.238	0.181	0.776

ตารางที่ 14 (ต่อ)

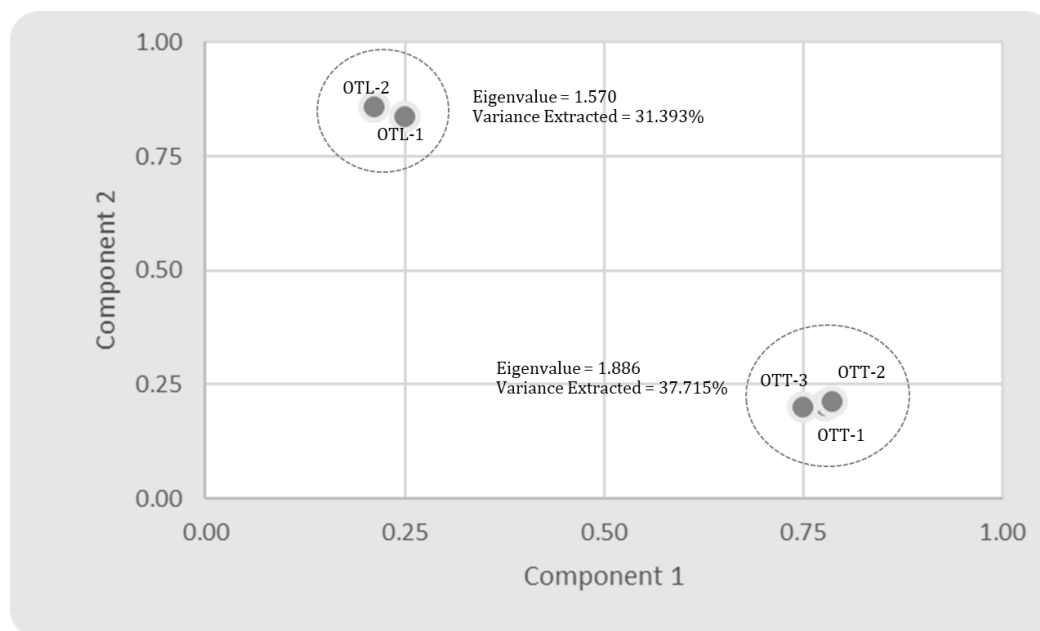
ตัวแปร	Correlation Analysis					EFA Loading
	OTL1	OTL2	OTT1	OTT2	OTT3	
OTT2	0.385	0.340	0.488		0.203	0.785
OTT3	0.321	0.366	0.425	0.451		0.749
ค่าไอเกน ₁ = 1.886	%S ₁ ² = 37.715		ค่าไอเกน ₂ = 1.570		%S ₂ ² = 31.393	
% Cumulative = 69.109		KMO = 0.775		Standardized alpha = 0.766		
Bartlett's Test of Sphericity = 1355.853			p-value = .000			

หมายเหตุ: ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (r^2)

จากตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในองค์ประกอบ ด้าน โอดตบปะ พบว่า ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ มีค่า Bartlett's Test of Sphericity = 1355.853 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนี KMO มีค่าเท่ากับ 0.775 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า ชุดตัวแปร OTL และ OTT มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้าน โอดตบปะมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่ใช้ วัดองค์ประกอบนี้ทั้ง 5 ข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.321-0.545 และมีค่า สหสัมพันธ์กำลังสอง เท่ากับ 0.103-0.298 ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized alpha) มีค่าเท่ากับ 0.766

สำหรับการทดสอบความเป็นมิติเดียวของการวัดด้าน โอดตบปะทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ (Unidimensionality) ผู้วิจัยใช้วิธีการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ได้ค่า Eigenvalue ของ องค์ประกอบที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.886 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₁²) ได้ร้อยละ 37.715 และ Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.570 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₂²) ได้ร้อยละ 31.393 แสดงว่า ข้อคำถามทั้ง 5 ข้อนี้ร่วมกันวัดตัวแปร โอดตบปะได้ในสององค์ประกอบซึ่ง สามารถสกัดความแปรปรวนได้ร้อยละ 69.109

ดังนั้น ด้านโอดตป์ปะแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.749-0.785 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.838-0.859 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม (สูงกว่า 0.30) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 12 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน OTL และ OTT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax

1.2 การวิเคราะห์ห้้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 (First-order Confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญ ของตัวบ่งชี้้องค์ประกอบในด้านหิริ-โอดตป์ปะ แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ห้้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของโมเดลด้านหิริ-โอดตป์ปะ

ตัวแปรสังเกตได้			ผลการวิเคราะห์				
			λ_x	SE λ	t-value	R ²	FS
HR	HRL	HRL1	0.728	-	-	0.530	0.273
		HRL2	0.740	0.059	17.100	0.548	0.294
	HRT	HRT1	0.807	-	-	0.651	0.364

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	ผลการวิเคราะห์					
	λ_x	SE λ	t-value	R ²	FS	
HRT2	0.586	0.056	17.210	0.343	0.115	
HRT3	0.676	0.051	19.331	0.457	0.178	
OTL	OTL1	0.793	-	-	0.629	0.435
	OTL2	0.693	0.059	14.706	0.480	0.274
OTT	OTT1	0.691	-	-	0.478	0.221
	OTT2	0.716	0.064	17.087	0.513	0.233
	OTT3	0.620	0.059	15.915	0.384	0.157

$\chi^2 = 16.804$, $df = 21$, $\chi^2/df = 0.800$, p-value = 0.723, GFI = 0.997, AGFI = 0.992

CN = 2541.169, CFI = 1.000, NFI = 0.996, NNFI = 1.002

RMR = 0.034, SRMR = 0.010, RMSEA = 0.000, $\rho_v = 0.501$, $\rho_c = 0.909$

จากตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของโมเดล ด้านหิริ-โอดตปปะ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน และมีตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร พบว่า เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐาน ตามดัชนีความสอดคล้องของตัวแปรด้านหิริ-โอดตปปะ พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 16.804 มีค่า p-value = 0.723 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ = 0.800 ความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่า ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ RMR = 0.034 ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่ามีความสอดคล้อง และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน SRMR = 0.010 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า RMSEA = 0.000 ค่าดัชนี CFI = 1.000 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI = 0.997 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI = 0.992 และค่า CN = 2541.169 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง จากค่าสถิติในการวัดระดับความกลมกลืนของโมเดลหลังปรับแก้ พบว่า ในภาพรวมโมเดลมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนร่วมที่ถูกสกัดได้ (ρ_v) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวแปรแฝงที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้เมื่อเทียบกับความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัด ควรมีค่า

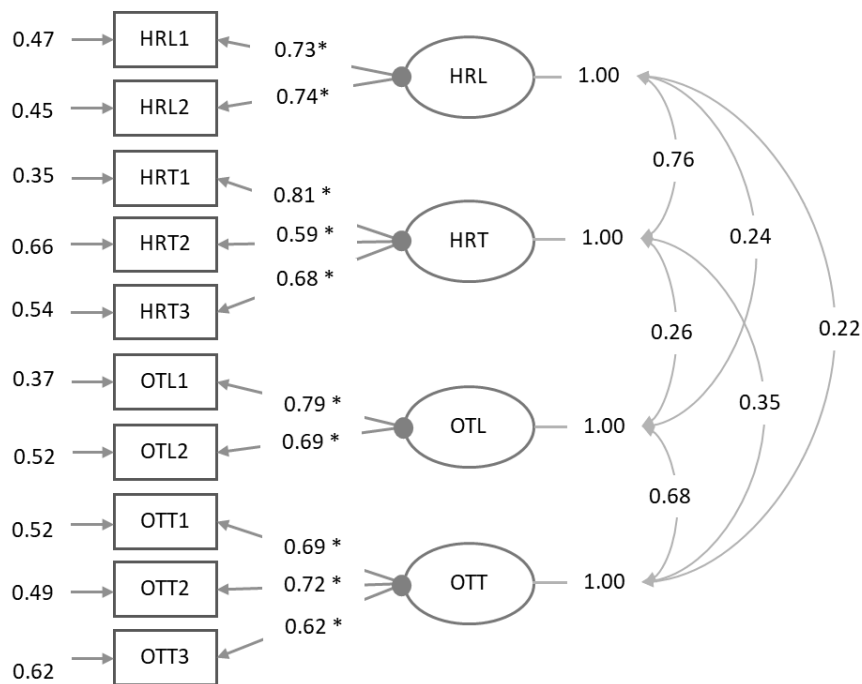
มากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงขององค์ประกอบ (ρ_c) โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำคือ 0.60 (Diamantopoulos & Sigauw, 2000) พบว่า ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้โดยเฉลี่ย (ρ_v) มีค่าเท่ากับ 0.501 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (ρ_c) มีค่าเท่ากับ 0.909 ซึ่งมีความเหมาะสม โดยตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญกับตัวแปรแฝง 4 ตัว ในด้านทริ-โอตตปปะ ดังนี้

ด้านทริ (HR) ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบคือด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL) และด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อเท็จจริง (HRT) ซึ่งได้ผล ดังนี้

องค์ประกอบด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีตัวแปร HRL1 และ HRL2 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.728 และ 0.740 ตามลำดับ ดังนั้น HRL2 จึงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า และมีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.530 และ 0.548 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อเท็จจริง ประกอบไปด้วย ตัวแปร HRT1, HRT2 และ HRT3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.807, 0.586 และ 0.676 ตามลำดับ ดังนั้น HRT1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ HRT3 และมีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.651, 0.343 และ 0.457 ตามลำดับ

ด้านโอตตปปะ (OT) ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือด้านความกล้าต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL) และด้านความกล้าต่อการสร้างข้อเท็จจริง (OTT) ซึ่งได้ผล ดังนี้

องค์ประกอบด้านความกล้าต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีตัวแปร OTL1 และ OTL2 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.793 และ 0.693 ตามลำดับ ดังนั้น OTL1 จึงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า และมีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.629 และ 0.480 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านความกล้าต่อการสร้างข้อเท็จจริง ประกอบไปด้วย ตัวแปร OTT1, OTT2 และ OTT3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.691, 0.716 และ 0.620 ตามลำดับ ดังนั้น OTT2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ OTT1 และมีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.478, 0.513 และ 0.384 ตามลำดับ ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

Chi-square =16.804, df=21, p-value=0.723, RMSEA=0.000, $\rho_v = 0.501$, $\rho_c = 0.909$

ภาพที่ 13 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ด้านหิริ-โอตตปุเป

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2 (Second-order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบตัวบ่งชี้ด้านหิริ-โอตตปุเปในภาพรวม โดยมีตัวแปรภายใน 2 ตัวและมีองค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านหิริ-โอตตปุเป

ตัวแปร		ผลการวิเคราะห์ข้อมูล			
		β	SE	t	R ²
HR	HRL	0.756	-	-	0.572
	HRT	1.000	0.076	16.023	1.000
OT	OTL	0.724	-	-	0.524
	OTT	1.000	0.064	14.241	1.000

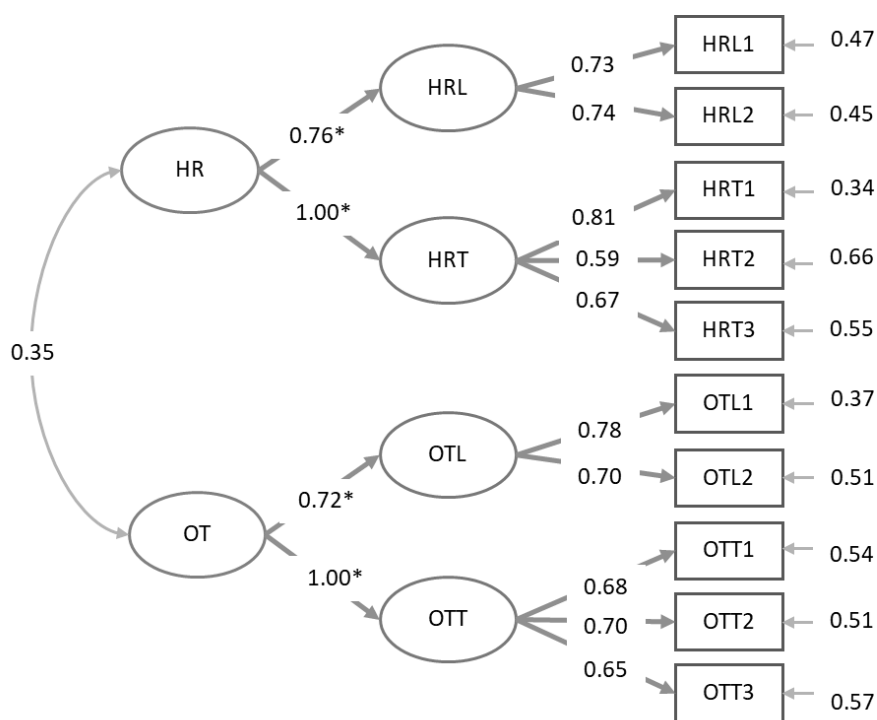
ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปร	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล			
	β	SE	t	R ²
$\chi^2 = 33.173$, $df = 25$, $\chi^2/df = 1.327$, $p\text{-value} = 0.127$, $GFI = 0.994$, $AGFI = 0.987$				
CN=1481.109, CFI = 0.998, NFI = 0.993, NNFI = 0.997				
RMR = 0.057, SRMR = 0.018, RMSEA = 0.017, $\rho_v = 0.774$, $\rho_c = 0.931$				

จากตารางที่ 16 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานตามดัชนี ความสอดคล้อง พบว่าค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 33.173 มีค่า $p\text{-value} = 0.127$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ การประเมินความสอดคล้อง และค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ = 1.327 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ ขอมรับได้ว่ามีความสอดคล้องและเมื่อพิจารณาความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่า ค่าดัชนีรากที่ สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ RMR = 0.057 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสอง ของส่วนเหลือมาตรฐาน SRMR = 0.018 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อน กำลังสองของการประมาณค่า RMSEA = 0.017 ค่าดัชนี CFI = 0.998 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI = 0.994 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI = 0.987 และค่า CN = 1481.109 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง จากค่าสถิติในการวัดระดับความกลมกลืนของ โมเดล หลังปรับแก้พบว่า ในภาพรวมโมเดลมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนร่วมที่ถูกสกัดได้ (ρ_v) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของ ตัวแปรแฝงที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้เมื่อเทียบกับความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนใน การวัด ควรมีค่ามากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (ρ_c) โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ คือ 0.60 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000) พบว่า ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้โดยเฉลี่ย (ρ_v) มีค่าเท่ากับ 0.774 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (ρ_c) มีค่าเท่ากับ 0.931 ซึ่งมีความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกโดยมีค่าเท่ากับ 0.724-1.000 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดคือด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) และด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 รองลงมา คือด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL) เท่ากับ 0.756 และด้านความกลัวต่อ

การทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL) เท่ากับ 0.724 โดยทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความแปรปรวนร่วม ด้านหิริ-โอดตัมปะ กิดเป็นร้อยละ 0.524-1.000 ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

Chi-square =33.173, df=25, p-value=0.127, RMSEA=0.017, $\rho_v=0.774$, $\rho_c=0.931$

ภาพที่ 14 โมเดลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านหิริ-โอดตัมปะ

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA)

ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านความรู้มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL)
2. ด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ดังแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 องค์ประกอบด้านความรู้ (K)

ตัวแปร	Correlation Analysis									EFA
	KL1	KL2	KL3	KL4	KT1	KT2	KT3	KT4	KT5	Loading
KL1		0.550	0.308	0.324	0.338	0.262	0.173	0.253	0.368	0.811
KL2	0.742		0.336	0.423	0.447	0.298	0.189	0.293	0.434	0.823
KL3	0.555	0.579		0.331	0.304	0.222	0.142	0.234	0.337	0.755
KL4	0.569	0.650	0.575		0.413	0.317	0.198	0.275	0.396	0.700
KT1	0.581	0.669	0.551	0.643		0.347	0.318	0.376	0.53	0.626
KT2	0.511	0.546	0.471	0.563	0.589		0.265	0.345	0.412	0.692
KT3	0.416	0.434	0.377	0.445	0.564	0.515		0.24	0.326	0.838
KT4	0.503	0.541	0.483	0.524	0.613	0.587	0.490		0.527	0.713
KT5	0.607	0.659	0.581	0.629	0.728	0.642	0.571	0.726		0.693
ค่าไอเกน ₁ = 3.364		%S ₁ ² = 37.376			ค่าไอเกน ₂ = 2.979		%S ₁ ² = 33.103			
% Cumulative = 70.480		KMO = 0.934			Standardized alpha = 0.922					
Bartlett's Test of Sphericity = 6239.199				p-value = .000						

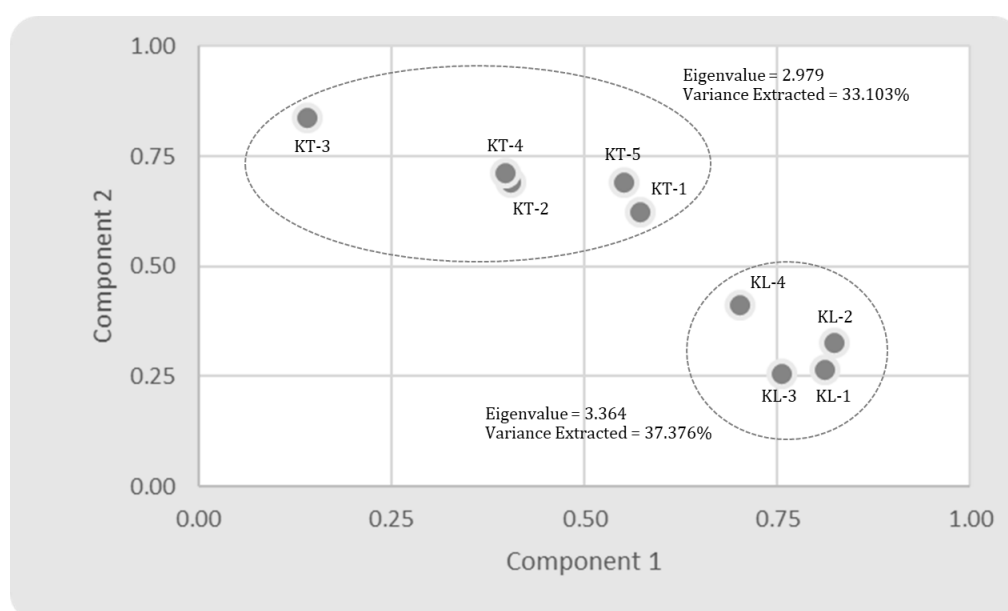
*ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (r^2)

จากตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในองค์ประกอบด้านความรู้ พบว่า ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่า Bartlett's test of sphericity = 6239.199 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนี KMO มีค่าเท่ากับ 0.934 แสดงว่า ชุดตัวแปร KL และ KT มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านความรู้มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่ใช้วัดองค์ประกอบนี้ทั้ง 9 ข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.377-0.742 และมีค่าสหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.142-0.550 ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นนัยขององค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized alpha) มีค่าเท่ากับ 0.922

สำหรับการทดสอบความเป็นมิติเดียวของการวัดด้านความรู้ทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ (Unidimensionality) ผู้วิจัยใช้วิธีการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ได้ค่า Eigenvalue ของ

องค์ประกอบที่ 1 มีค่าเท่ากับ 3.364 สามารถสกัดความแปรปรวน ($%S_1^2$) ได้ร้อยละ 37.376 และ Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 2 มีค่าเท่ากับ 2.979 สามารถสกัดความแปรปรวน ($%S_2^2$) ได้ร้อยละ 33.103 แสดงว่า ข้อคำถามทั้ง 9 ข้อนี้ร่วมกันวัดตัวแปรความรู้ได้ในสององค์ประกอบซึ่งสามารถสกัดความแปรปรวนได้ร้อยละ 70.480

ดังนั้น ด้านความรู้แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.700-0.823 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.626-0.838 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม (สูงกว่า 0.30) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน KL และ KT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax

ด้านความรู้สึกมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL)
2. ด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 องค์ประกอบด้านความรู้สึก (A)

ตัวแปร	Correlation Analysis										EFA
	AL1	AL2	AL3	AL4	AT1	AT2	AT3	AT4	AT5	Loading	
AL1		0.109	0.062	0.054	0.040	0.060	0.046	0.008	0.009	.520	
AL2	0.331		0.318	0.185	0.021	0.087	0.039	0.028	0.043	.821	
AL3	0.249	0.564		0.153	0.015	0.104	0.025	0.022	0.024	.804	
AL4	0.232	0.430	0.391		0.025	0.117	0.068	0.036	0.022	.669	
AT1	0.201	0.144	0.122	0.157		0.115	0.089	0.022	0.043	.611	
AT2	0.244	0.295	0.323	0.343	0.339		0.156	0.070	0.067	.599	
AT3	0.214	0.198	0.160	0.260	0.299	0.394		0.052	0.090	.689	
AT4	0.090	0.167	0.148	0.189	0.147	0.264	0.227		.089	.576	
AT5	0.095	0.208	0.155	0.150	0.206	0.260	0.299	0.299		.648	
ค่าไอเกน ₁ = 2.239		%S ₁ ² = 24.879			ค่าไอเกน ₂ = 2.044		%S ₁ ² = 22.711				
% Cumulative = 47.589		KMO = 0.799			Standardized alpha = 0.744						
Bartlett's Test of Sphericity = 1800.244				p-value = .000							

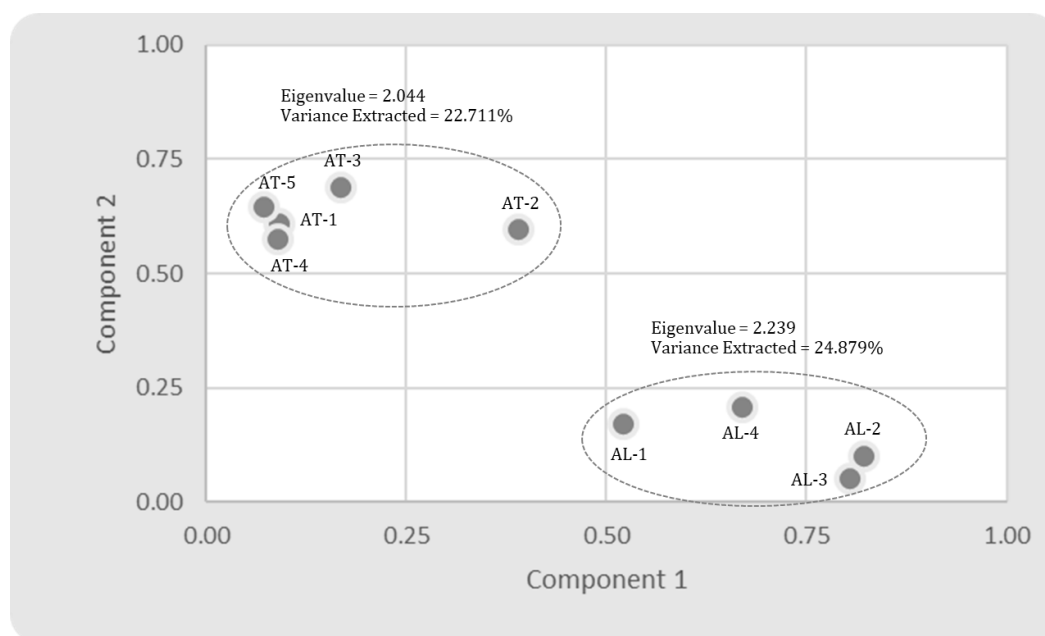
หมายเหตุ: ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (r^2)

จากตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในองค์ประกอบด้านความรู้สึก พบว่า ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่า Bartlett's test of sphericity = 1800.244 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนี KMO มีค่าเท่ากับ 0.799 แสดงว่า ชุดตัวแปร AL และ AT มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่ใช้วัดองค์ประกอบนี้ทั้ง 9 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.090-0.564 และมีค่าสหสัมพันธ์กำลังสองเท่ากับ 0.008-0.318 ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized alpha) มีค่าเท่ากับ 0.744

สำหรับการทดสอบความเป็นมิติเดียวของการวัดด้านความรู้สึกทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ (Unidimensionality) ผู้วิจัยใช้วิธีการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ได้ค่า Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 1 มีค่าเท่ากับ 2.239 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₁²) ได้ร้อยละ 24.879 และ Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 2 มีค่าเท่ากับ 2.044 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₂²)

ได้ร้อยละ 22.711 แสดงว่า ข้อคำถามทั้ง 9 ข้อนี้ร่วมกันวัดตัวแปรความรู้สึกได้ในสององค์ประกอบ ซึ่งสามารถสกัดความแปรปรวนได้ร้อยละ 47.589

ดังนั้น ด้านความรู้สึกแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.520-0.821 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.599-0.689 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม (สูงกว่า 0.30) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 16 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน AL และ AT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax

ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL)
2. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT)

ตารางที่ 19 องค์ประกอบด้านด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B)

ตัวแปร	Correlation Analysis					EFA				
	BL1	BL2	BL3	BL4	BT1	BT2	BT3	BT4	BT5	Loading
BL1		0.371	0.196	0.141	0.009	0.018	0.006	0.034	0.029	0.831
BL2	0.609		0.321	0.132	0.02	0.063	0.013	0.056	0.049	0.847

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ตัวแปร	Correlation Analysis										EFA
	BL1	BL2	BL3	BL4	BT1	BT2	BT3	BT4	BT5	Loading	
BL3	0.442	0.567		0.095	0.058	0.067	0.063	0.098	0.092	0.699	
BL4	0.376	0.364	0.308		0.01	0.04	0.016	0.043	0.051	0.611	
BT1	0.095	0.143	0.24	0.101		0.115	0.141	0.113	0.125	0.668	
BT2	0.135	0.251	0.259	0.200	0.339		0.161	0.167	0.151	0.681	
BT3	0.075	0.116	0.251	0.127	0.375	0.402		0.205	0.173	0.768	
BT4	0.185	0.236	0.313	0.206	0.336	0.409	0.453		0.165	0.700	
BT5	0.171	0.22	0.304	0.226	0.354	0.389	0.416	0.407		0.686	
ค่าไอเกน ₁ = 2.584			%S ₁ ² = 28.716				ค่าไอเกน ₂ = 2.384		%S ₁ ² = 26.485		
% Cumulative = 55.201			KMO = 0.823				Standardized alpha = 0.785				
Bartlett's Test of Sphericity = 2590.112							p-value = .000				

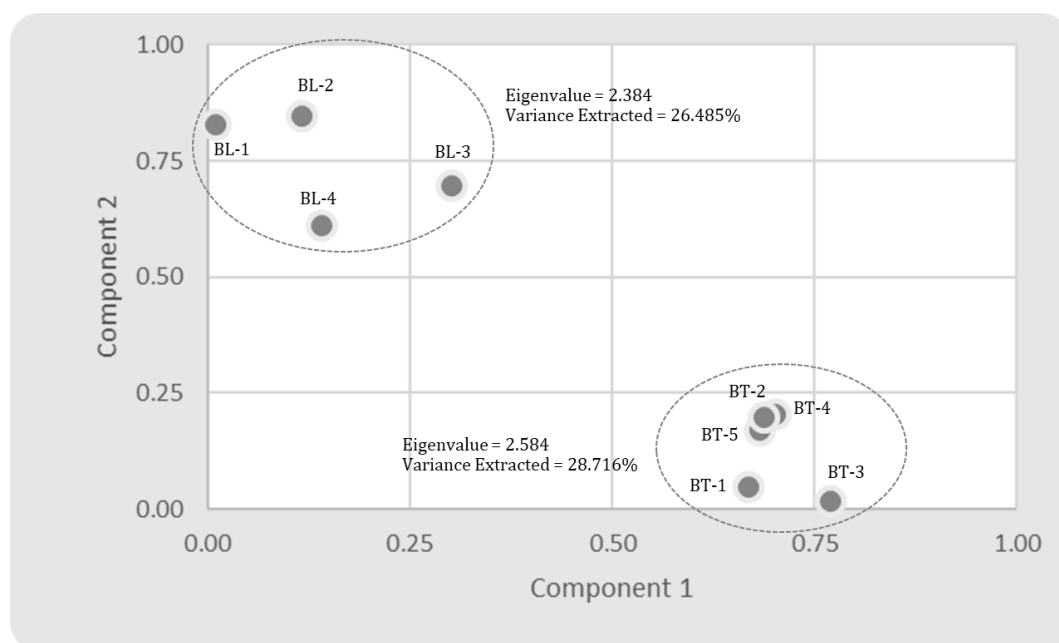
หมายเหตุ: ค่าเหนือแนวทแยงในเมทริกซ์สหสัมพันธ์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (r^2)

จากตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดในองค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม พบว่า ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่า Bartlett's test of sphericity = 2590.112 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนี KMO มีค่าเท่ากับ 0.823 แสดงว่า ชุดตัวแปร BL และ BT มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามที่ใช้วัดองค์ประกอบนี้ทั้ง 9 ข้อ โดยพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.075-0.609 และมีพิสัยของค่าสหสัมพันธ์กำลังสอง เท่ากับ 0.006-0.371 ซึ่งเมื่อพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized alpha) มีค่าเท่ากับ 0.785

สำหรับการทดสอบความเป็นมิติเดียวของการวัดด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ (Unidimensionality) ผู้วิจัยใช้วิธีการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ได้ค่า Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 1 มีค่าเท่ากับ 2.584 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₁²) ได้ร้อยละ 28.716 และ Eigenvalue ขององค์ประกอบที่ 2 มีค่าเท่ากับ 2.384 สามารถสกัดความแปรปรวน (%S₂²) ได้ร้อยละ

26.485 แสดงว่า ข้อคำถามทั้ง 9 ข้อนี้ร่วมกันวัดตัวแปรแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมได้ในสององค์ประกอบซึ่งสามารถสกัดความแปรปรวนได้ร้อยละ 55.201

ดังนั้น ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ โดยมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.668-0.768 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.611-0.847 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม (สูงกว่า 0.30) ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 17 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของด้าน BL และ BT หลังการหมุนแกนแบบ Varimax

2.2 การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First-order confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรสังเกตได้ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (ATT) แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของโมเดลการวัดด้านทัศนคติ
ต่อการคอร์ปชั่น

ตัวแปรสังเกตได้		ผลการวิเคราะห์					
		λ_x	SE λ	t-value	R ²	FS	
K	KL	KL1	0.739	-	-	0.546	0.083
		KL2	0.819	0.033	32.692	0.671	0.169
		KL3	0.713	0.043	22.777	0.508	0.115
		KL4	0.797	0.041	25.460	0.636	0.182
	KT	KT1	0.850	-	-	0.722	0.238
		KT2	0.748	0.032	27.015	0.559	0.149
		KT3	0.656	0.033	23.806	0.430	0.087
		KT4	0.722	0.031	26.171	0.521	0.044
		KT5	0.866	0.027	34.631	0.750	0.253
	A	AL	AL1	0.601	-	-	0.361
AL2			0.608	0.088	13.450	0.370	0.077
AL3			0.572	0.095	12.732	0.327	0.072
AL4			0.675	0.111	13.882	0.456	0.161
AT		AT1	0.572	-	-	0.327	0.125
		AT2	0.707	0.117	14.932	0.500	0.147
		AT3	0.647	0.109	14.385	0.418	0.116
		AT4	0.405	0.111	10.336	0.164	0.036
		AT5	0.466	0.109	11.597	0.217	0.052
B		BL	BL1	0.759	-	-	0.560
	BL2		0.779	0.043	21.869	0.607	0.209
	BL3		0.734	0.038	20.003	0.538	0.327
	BL4		0.479	0.044	14.824	0.229	0.054
	BT	BT1	0.526	-	-	0.276	0.091
		BT2	0.607	0.072	13.638	0.368	0.135
		BT3	0.639	0.062	14.035	0.408	0.187
		BT4	0.662	0.090	14.203	0.439	0.142
		BT5	0.644	0.089	14.069	0.415	0.125

$\chi^2 = 531.040$, $df = 281$, $\chi^2 / df = 1.890$, $p\text{-value} = 0.000$, $GFI = 0.966$, $AGFI = 0.954$ $CN = 707.759$
 $CN = 707.759$, $CFI = 0.989$, $NFI = 0.978$ $NNFI = 0.987$
 $RMR = 0.018$, $SRMR = 0.041$, $RMSEA = 0.028$, $\rho_v = 0.456$, $\rho_c = 0.957$

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ของโมเดลด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน และมีตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร พบว่า เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐาน ตามดัชนีความสอดคล้องของตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 531.040 มีค่า p-value = 0.000 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ = 1.890 ความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่า ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ RMR = 0.018 ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่ามีความสอดคล้อง และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน SRMR = 0.041 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า RMSEA = 0.028 ค่าดัชนี CFI = 0.989 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI = 0.966 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI = 0.954 และค่า CN = 707.759 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องจากค่าสถิติในการวัดระดับความกลมกลืนของโมเดลหลังปรับแก้ พบว่า ในภาพรวมโมเดลมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนร่วมที่ถูกสกัดได้ (ρ_v) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวแปรแฝงที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้เมื่อเทียบกับความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดควรมีค่ามากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (ρ_c) โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำคือ 0.60 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000) พบว่า ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้โดยเฉลี่ย (ρ_v) มีค่าเท่ากับ 0.456 แสดงว่าทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้น้อยกว่าร้อยละ 50 แต่ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (ρ_c) มีค่าเท่ากับ 0.957 มีความเหมาะสม โดยตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญกับตัวแปรแฝง 6 ตัว ในด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ดังนี้

ด้านความรู้ (K) ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบคือด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) และด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ซึ่งได้ผลดังนี้

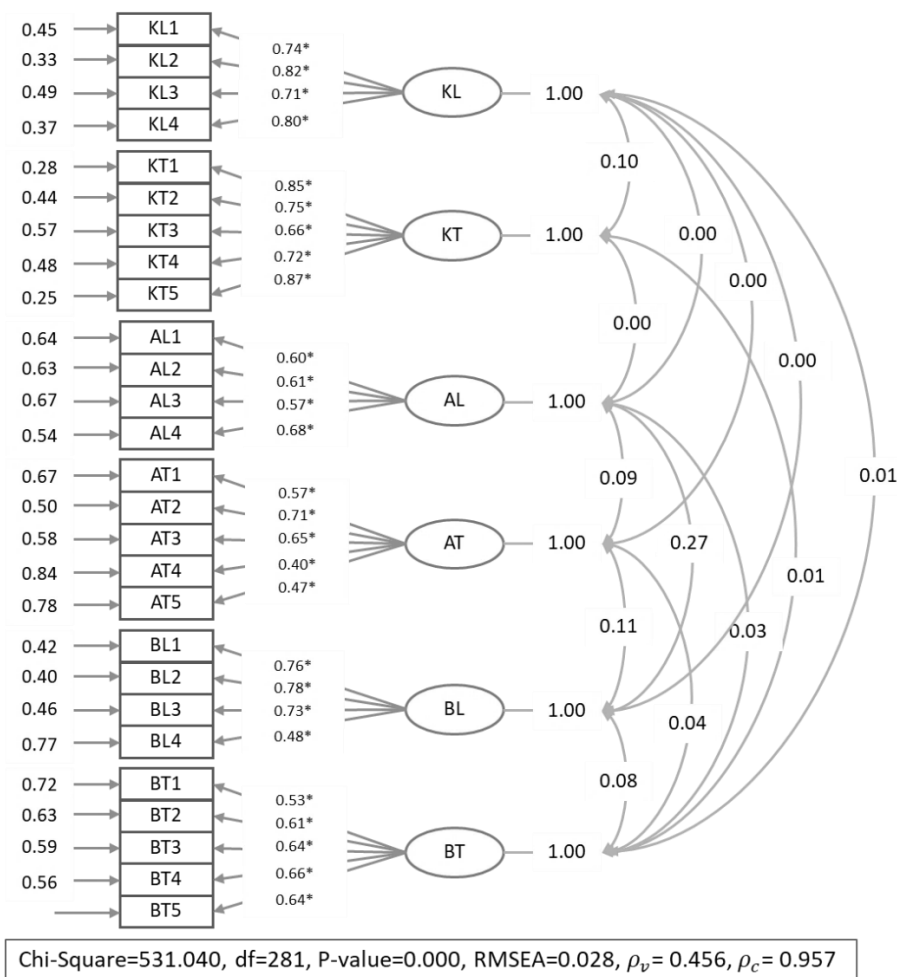
องค์ประกอบด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีตัวแปร KL1, KL2, KL3 และ KL4 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.739, 0.819, 0.713 และ 0.797 ตามลำดับ ดังนั้น KL2 จึงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ KL4, KL1 และ KL3 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.546, 0.671, 0.508 และ 0.636 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ ประกอบไปด้วยตัวแปร KT1, KT2, KT3, KT4 และ KT5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.850, 0.748, 0.656, 0.722 และ 0.866 ตามลำดับ ดังนั้น KT5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ KT1, KT2, KT4 และ KT3 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.722, 0.559, 0.430, 0.521 และ 0.750 ตามลำดับ

ด้านความรู้สึกรู้สึก (A) ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบคือด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริต การเรียน/ การสอบ (AL) และด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) ซึ่งได้ผลดังนี้

องค์ประกอบด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ มีตัวแปร AL1, AL2, AL3 และ AL4 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.601, 0.608, 0.572 และ 0.675 ตามลำดับ ดังนั้น AL4 จึงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ AL2, AL1 และ AL3 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.361, 0.370, 0.327 และ 0.456 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ ประกอบไปด้วยตัวแปร AT1, AT2, AT3, AT4 และ AT5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.572, 0.707, 0.647, 0.405 และ 0.466 ตามลำดับ ดังนั้น AT2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ AT3, AT1, AT5 และ AT4 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.327, 0.500, 0.418, 0.164 และ 0.217 ตามลำดับ

ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบคือ ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) ซึ่งได้ผลดังนี้

องค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบมีตัวแปร BL1, BL2, BL3 และ BL4 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.759, 0.779, 0.734 และ 0.479 ตามลำดับ ดังนั้น BL2 จึงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ BL1, BL3 และ BL4 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.560, 0.607, 0.538 และ 0.229 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมการสร้างข้อมูลเท็จ ประกอบไปด้วยตัวแปร BT1, BT2, BT3, BT4 และ BT5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.526, 0.607, 0.639, 0.662 และ 0.644 ตามลำดับ ดังนั้น BT4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ BT5, BT3, BT2 และ BT1 มีความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงร้อยละ 0.276, 0.368, 0.408, 0.439 และ 0.415 ตามลำดับ

ภาพที่ 18 โมเดลการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 1 ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชั่น

2.3 ผลการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2 (Second-order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิง โครงสร้าง และเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของ องค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชั่น โดยมีตัวแปรภายใน 3 ตัวและมีจำนวน 6 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

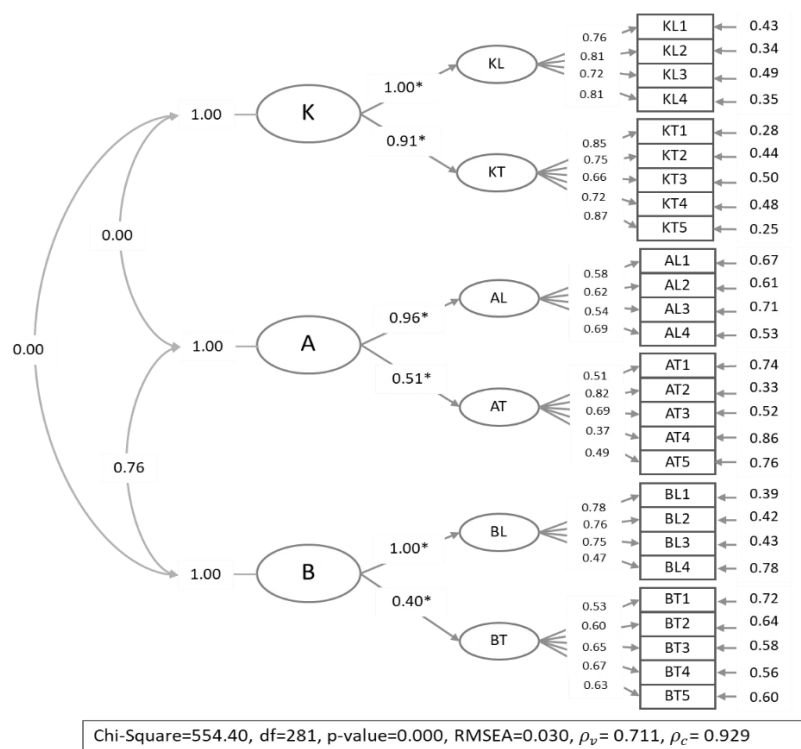
ตัวแปรสังเกตได้		ผลการวิเคราะห์ข้อมูล			
		β	SE	t	R ²
K	KL	0.999	-	-	0.998
	KT	0.914	-	-	0.835
A	AL	0.955	-	-	0.912
	AT	0.510	0.047	7.968	0.260
B	BL	1.000	-	-	1.000
	BT	0.401	0.022	6.391	0.802

$\chi^2 = 554.400$, $df = 281$, $\chi^2/df = 1.973$ p-value = 0.000, GFI = 0.963, AGFI = 0.952
 CN = 680.333, CFI = 0.988, NFI = 0.977, NNFI = 0.985
 RMR = 0.021, SRMR = 0.050, RMSEA = 0.030, $\rho_v = 0.711$, $\rho_c = 0.929$

จากตารางที่ 21 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล สมมติฐานตามดัชนี ความสอดคล้อง พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 554.400 มีค่า p-value = 0.000 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินความสอดคล้อง และค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ = 1.973 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ ขอมรับได้ว่ามีความสอดคล้องและเมื่อพิจารณาความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่า ค่าดัชนีรากที่ สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ RMR = 0.021 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ส่วนเหลือมาตรฐาน SRMR = 0.050 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลัง สองของการประมาณค่า RMSEA = 0.030 ค่าดัชนี CFI = 0.988 ค่าดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืน GFI = 0.963 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI = 0.952 และค่า CN = 680.333 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง จากค่าสถิติในการวัดระดับความกลมกลืนของ โมเดล หลังปรับแก้ พบว่า ในภาพรวม โมเดลมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนร่วมที่ถูกสกัดได้ (ρ_v) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความแปรปรวนของ ตัวแปรแฝงที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้เมื่อเทียบกับความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนใน การวัดควรมีค่ามากกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (ρ_c) โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำคือ

0.60 (Diamantopoulos & Sigauw, 2000) พบว่า ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้โดยเฉลี่ย (ρ_v) มีค่าเท่ากับ 0.711 และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร (ρ_c) มีค่าเท่ากับ 0.929 ซึ่งมีความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกโดยมีค่าตั้งแต่ 0.401-1.000 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) ซึ่งมีค่าเท่ากับคือ 1.000 รองลงมาคือ ด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) มีค่าเท่ากับ 0.999, ด้านความรู้สึกลต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) มีค่าเท่ากับ 0.955, ด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) มีค่าเท่ากับ 0.914, ด้านความรู้สึกลต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) มีค่าเท่ากับ 0.510 และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) มีค่าเท่ากับ 0.401 โดยทั้ง 6 องค์ประกอบมีความแปรปรวนรวมด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน คิดเป็นร้อยละ 0.260-1.000

ภาพที่ 19 โมเดลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะ และทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ขอบเขตของการคอร์ปชั่นในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการคอร์ปชั่นออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ และการสร้างข้อมูลเท็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอล แบ่งเป็น 3 ข้อตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในภาพรวม

2. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พิจารณาจากตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ

3. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พิจารณาจากตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ

1. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในภาพรวม แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต๊ะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

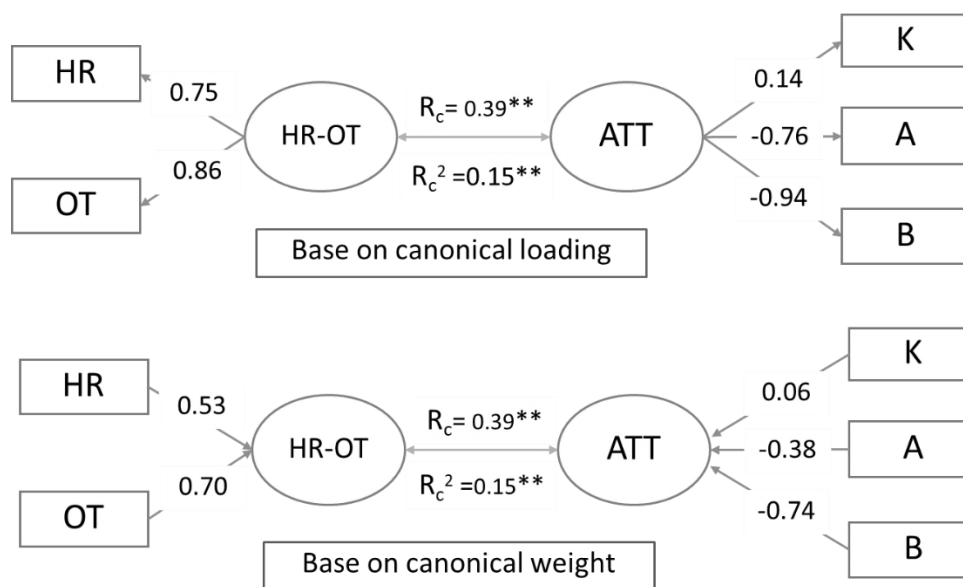
Multivariate test : (Wilks' Lambda = 0.851, F (6, 2208) = 31.077, p = 0.000)							
Canonical Function	Canonical correlation (R_c)	Canonical (R_c^2)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
1	0.386	0.149	0.851	31.077	6	2208	0.000
2	0.029	0.001	0.999	0.453	2	1105	0.636
Structure Coefficients							
	Independent Variables (HR-OT)			Dependent Variables (ATT)			
		HR	OT	K	A	B	
Canonical weights		0.532	0.695	0.063	-0.383	-0.742	
Canonical loadings		0.751	0.863	0.137	-0.764	-0.942	
(Canonical loadings) ² (R_c^2)		0.564	0.745	0.019	0.584	0.887	

จากตารางที่ 22 พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างกลุ่มตัวแปรหิริ-โอดต็ปะและกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ในฟังก์ชันที่ 1 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.149 ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilk's lambda = 0.851, F(6,2208) = 31.077, p = 0.000) และฟังก์ชันที่ 2 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.001 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Wilk's lambda = 0.999, F (2,1105) = 0.453 , p-value = 0.636) จึงใช้ฟังก์ชันที่ 1 ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคอลมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้างระหว่างตัวแปรหิริ-โอดต็ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดต็ปะ (HR-OT) มีค่าน้ำหนักสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.30 ทั้ง 2 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรด้านหิริ (HR) มีค่าเท่ากับ 0.751 และตัวแปรด้านโอดต็ปะ (OT) คือ 0.863 ซึ่งตัวแปรด้านโอดต็ปะมีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรหิริ-โอดต็ปะมากที่สุด และตัวแปรในกลุ่มทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) พบว่า ตัวแปรด้านความรู้ (K) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.137 ซึ่งมีค่าน้ำหนักน้อยกว่า 0.30 ส่วนตัวแปรด้านความรู้สึก (A) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) มีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.764 และ -0.942 ตามลำดับ โดยด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลยกกำลังสอง (R_c^2) ของตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดต็ปะ พบว่า ตัวแปรด้านหิริ (HR) มีค่าเท่ากับ 0.564 (56.4%) และตัวแปรด้านโอดต็ปะ (OT) มีค่าเท่ากับ 0.745 (74.5%) ดังนั้น ตัวแปรด้านโอดต็ปะมีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรหิริ-โอดต็ปะมากกว่าด้านหิริ ส่วนในกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ตัวแปรด้านความรู้ (K) มีค่าเท่ากับ 0.019 (1.90%) ด้านความรู้สึก (A) มีค่าเท่ากับ 0.584 (58.4%) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) มีค่าเท่ากับ 0.887 (88.70%) ดังนั้น ตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้สึก และด้านความรู้มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นน้อยที่สุด

ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลฟังก์ชันที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดต็ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรคาโนนิคอลของตัวแปรด้านหิริ-โอดต็ปะกับตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($R_c = 0.386$) และมีความแปรปรวนร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 14.90 ($R_c^2 = 0.149$)

ภาพที่ 22 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างตัวแปรด้านหริ-โอดต็ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในภาพรวม

2. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหริ-โอดต็ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พิจารณาจากตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหริ-โอดต็ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เฉพาะตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ

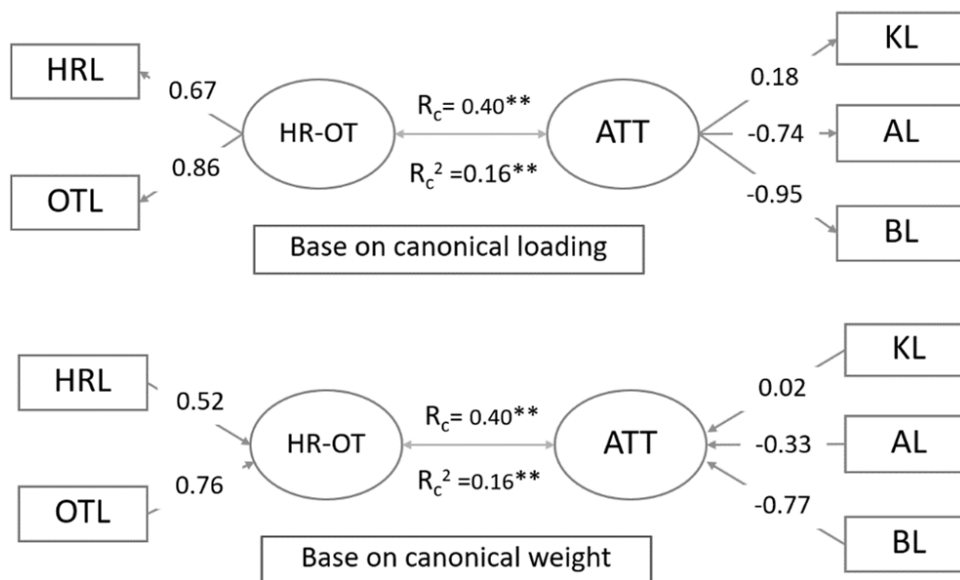
Multivariate test (Wilks' Lambda = 0.841, F(6, 2208) = 33.331, p = 0.000)							
Canonical Function	Canonical correlation (R_c)	Canonical (R_c^2)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
1	0.399	0.158	0.80	33.331	6	2208	0.000
2	0.017	0.000	1.000	0.158	2	1105	0.854
Structure Coefficients							
	Independent Variables (HR-OT)			Dependent Variables (ATT)			
		HRL	OTL	KL	AL	BL	
Canonical weights		0.516	0.760	0.154	-0.326	-0.770	
Canonical loadings		0.666	0.863	0.179	-0.735	-0.952	
(Canonical loadings) ² (R_c^2)		0.444	0.745	0.032	0.540	0.906	

จากตารางที่ 23 พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างกลุ่มตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยพิจารณาจากตัวแปรในการททุจริตการเรียน/ การสอบ ในฟังก์ชันที่ 1 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.158 ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilks' lambda = 0.841, F (6,2208) = 33.331, p = 0.000) และฟังก์ชันที่ 2 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.000 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Wilk's lambda = 1.000, F (2,1105) = 0.158, p = 0.854) จึงใช้ฟังก์ชันที่ 1 ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้างระหว่างตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยพิจารณาจากตัวแปรในการททุจริตการเรียน/ การสอบ พบว่า ตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดตัมปะ (HR-OT) มีค่าน้ำหนักสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.30 ทั้ง 2 ตัวแปร ซึ่งตัวแปร HRL มีค่าเท่ากับ 0.666 และตัวแปร OTL มีค่าเท่ากับ 0.863 โดยตัวแปร OTL มีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรหิริ-โอดตัมปะมากที่สุด และตัวแปรในกลุ่มทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) พบว่า ตัวแปร KL มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.179 ซึ่งมีค่าน้ำหนักน้อยกว่า 0.3 ส่วนตัวแปร AL และ BL มีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.735 และ -0.952 ตามลำดับ โดยตัวแปร BL มีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสอง (R_c^2) ของตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดตัมปะ พบว่า ตัวแปร HRL มีค่าเท่ากับ 0.444 (44.4%) และตัวแปรด้าน OTL มีค่าเท่ากับ 0.745 (74.5%) ดังนั้น ตัวแปร OTL มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรหิริ-โอดตัมปะมากกว่าตัวแปร HRL ส่วนในกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ตัวแปรด้าน KL มีค่าเท่ากับ 0.032 (3.20%) ด้าน AL มีค่าเท่ากับ 0.540 (54%) และด้าน BL มีค่าเท่ากับ 0.906 (90.6%) ดังนั้น ตัวแปร BL มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน AL และด้าน KL มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นน้อยที่สุด

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลฟังก์ชันที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ที่ศึกษาเฉพาะองค์ประกอบในการททุจริตการเรียน/ การสอบ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรคาโนนิกอลของตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะกับตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($R_c = 0.399$) และมีความแปรปรวนร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 15.80 ($R_c^2 = 0.158$)

ภาพที่ 21 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการทุจริต การเรียน/ การสอบ

และเมื่อทำการวิเคราะห์แยกย่อยโดยใช้ระดับชั้น เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างด้านหิริ-โอดตัมปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มาจากด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดตัมปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

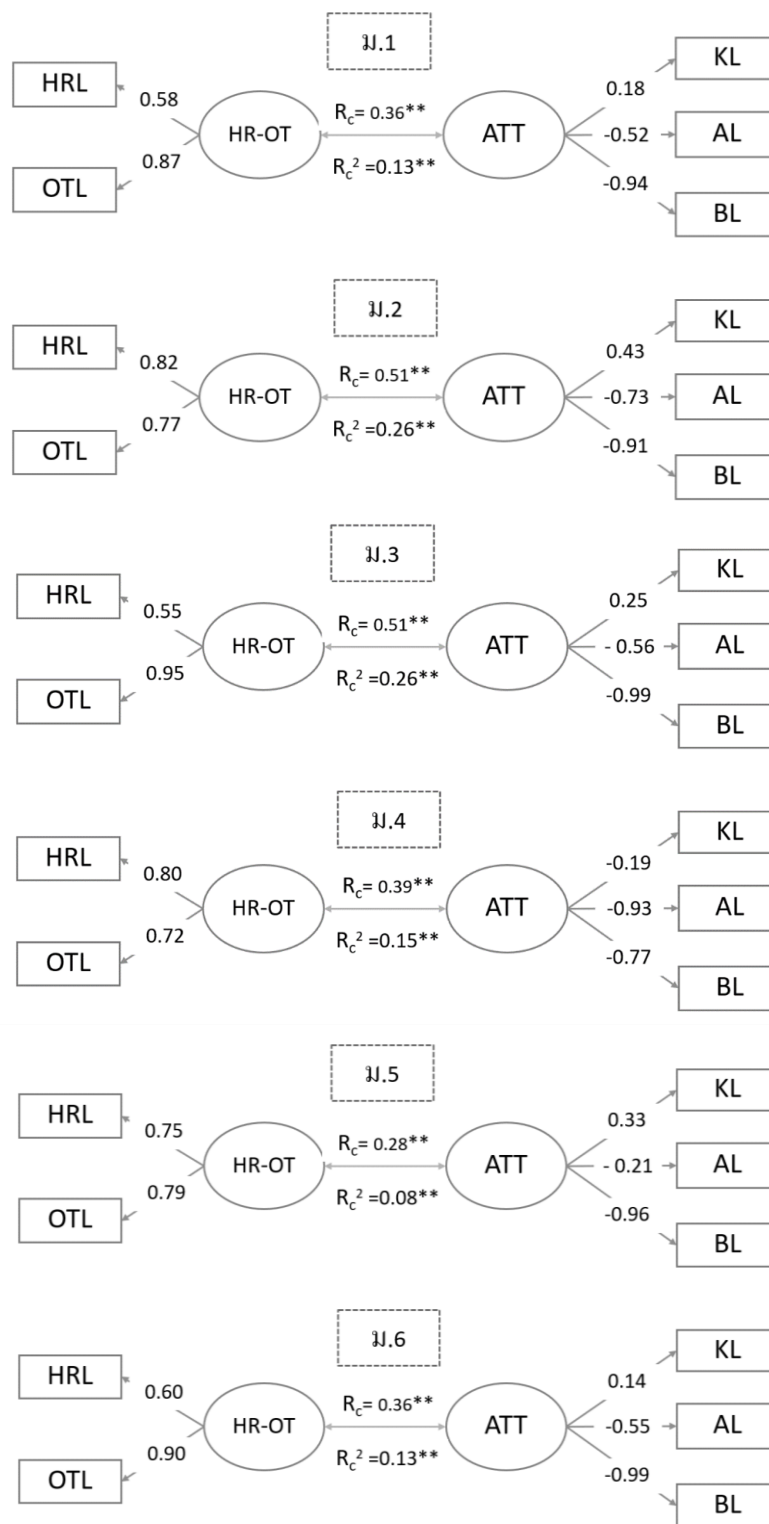
ระดับชั้น	Canonical correlation (R _c)	Canonical (R _c ²)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
ม.1	0.358*	0.128	0.871	5.225	6	440	0.000
ม.2	0.506*	0.256	0.738	10.012	6	366	0.000
ม.3	0.511*	0.261	0.727	9.433	6	328	0.000

ตารางที่ 24 (ต่อ)

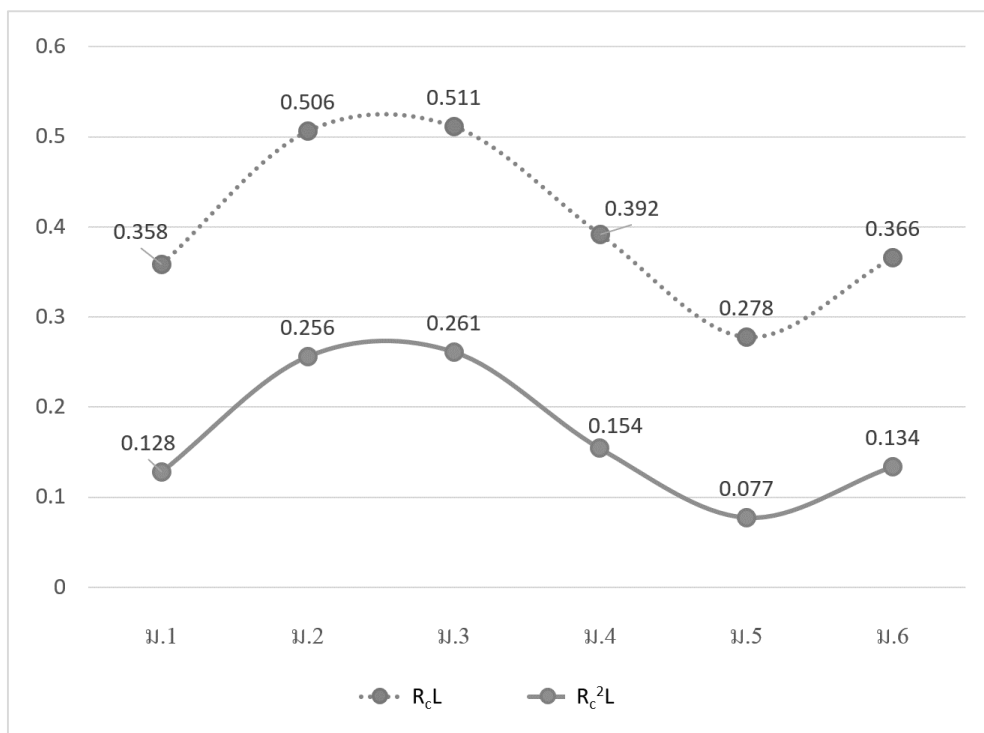
ระดับชั้น	Canonical correlation (Rc)	Canonical (Rc2)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
ม.4	0.392*	0.154	0.846	6.212	6	428	0.000
ม.5	0.278*	0.077	0.888	2.704	6	266	0.014
ม.6	0.366*	0.134	0.856	4.4431	6	330	0.000

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.128, 0.256, 0.261, 0.154, 0.077 และ 0.134 ตามลำดับ ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่าชุดตัวแปรทั้ง 2 ชุดมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านhiri-โอดตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นที่ศึกษาเฉพาะตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบในแต่ละระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีค่าคาโนนิกอลเท่ากับ 0.358, 0.506, 0.511, 0.392, 0.278 และ 0.366 ตามลำดับ โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 22 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการทุจริตการเรียน/ การสอบ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ภาพที่ 23 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการทุจริต การเรียน/ การสอบ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 23 เมื่อทำการวิเคราะห์แยกย่อยโดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ด้านการทุจริต การเรียน/ การสอบ ของระดับชั้น ม.1-ม.3 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีค่าความสัมพันธ์ลดลงในระดับชั้น ม.4-ม.6 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้น ม.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบมากที่สุด ($R_c=0.511$) และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 26.10% ($R_c^2=0.261$)

3. การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พิจารณาจากตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เฉพาะตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ

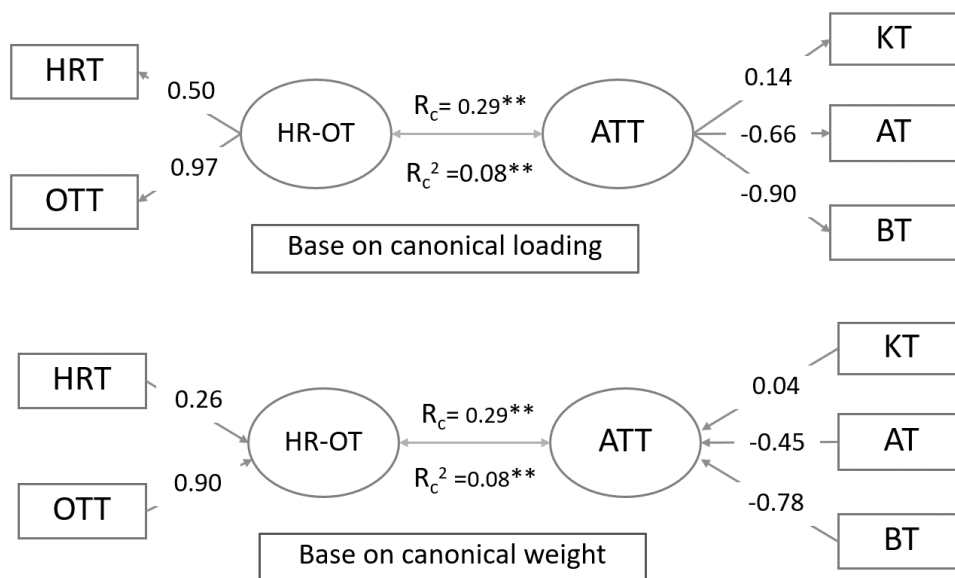
Multivariate test (Wilks' Lambda = 0.919, F(6, 2208) = 15.951, p = 0.000)							
Canonical Function	Canonical correlation (R _c)	Canonical (R _c ²)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
1	0.285	0.081	0.919	15.951	6	2208	0.000
2	0.010	0.000	0.999	0.052	2	1105	0.950
Structure Coefficients							
	Independent Variables (HR-OT)			Dependent Variables (ATT)			
		HRT	OTT	KT	AT	BT	
Canonical weights		0.262	0.899	0.035	-0.446	-0.778	
Canonical loadings		0.498	0.967	0.137	-0.658	-0.902	
(Canonical loadings) ² (R _c ²)		0.248	0.935	0.019	0.433	0.814	

จากตารางที่ 25 พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างกลุ่มตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะและกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยพิจารณาจากตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ ในฟังก์ชันที่ 1 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.081 ซึ่งมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilks' lambda = 0.919, F(6,2208) = 15.951, p = 0.000) และฟังก์ชันที่ 2 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.000 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Wilk's lambda = 0.999, F(2,1105) = 0.052, p = 0.950) จึงใช้ฟังก์ชันที่ 1 ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างระหว่างตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ พบว่า ตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดตป์ปะ (HR-OT) มีค่าน้ำหนักสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.30 ทั้ง 2 ตัว ซึ่งตัวแปร HRT มีค่าเท่ากับ 0.498 และตัวแปร OTT มีค่าเท่ากับ 0.967 โดยตัวแปร OTT มีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะมากที่สุด และตัวแปรในกลุ่มทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) พบว่า ตัวแปร KT มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.137 ซึ่งมีค่าน้ำหนักน้อยกว่า 0.3 ส่วนตัวแปร AT และ BT มีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.658 และ -0.902 ตามลำดับ โดยตัวแปร BT มีค่าน้ำหนักต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลลกกำลังสอง (R_c^2) ของตัวแปรในกลุ่มหิริ-โอดตป์ปะ พบว่า ตัวแปร HRT มีค่าเท่ากับ 0.248 (24.80%) และตัวแปรด้าน OTT มีค่าเท่ากับ 0.935 (93.50%) ดังนั้น ตัวแปร OTT มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะมากกว่าตัวแปร HRT ส่วนในกลุ่มตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ตัวแปรด้าน KT มีค่าเท่ากับ 0.019 (19.00%) ด้าน AT มีค่าเท่ากับ 0.433 (43.30%) และด้าน BT มีค่าเท่ากับ 0.814 (81.40%) ดังนั้น ตัวแปร BT มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด รองลงมาคือด้าน AT และด้าน KT มีความแปรปรวนร่วมกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นน้อยที่สุด

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลฟังก์ชันที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นที่ศึกษา เฉพาะตัวแปรในด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรคาโนนิกอลของตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะกับตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ($R_c = 0.285$) และมีความแปรปรวนร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 8.10 ($R_c^2 = 0.081$)

ภาพที่ 24 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ

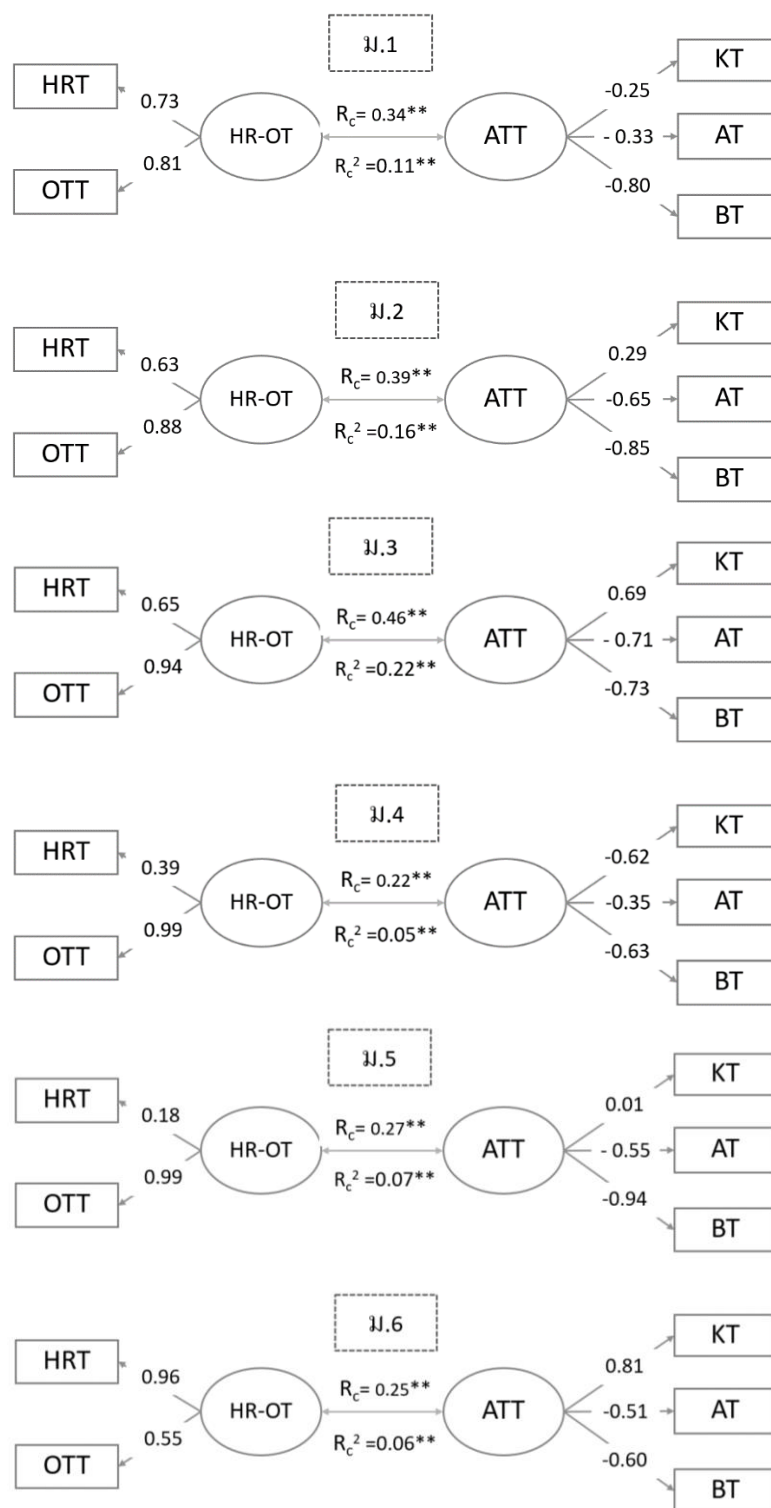
และเมื่อทำการวิเคราะห์แยกย่อยโดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างด้านหิริ-โอตตปัปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มาจากด้านการสร้างข้อมูลเท็จ ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 26 สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น
ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แยกแต่ละระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

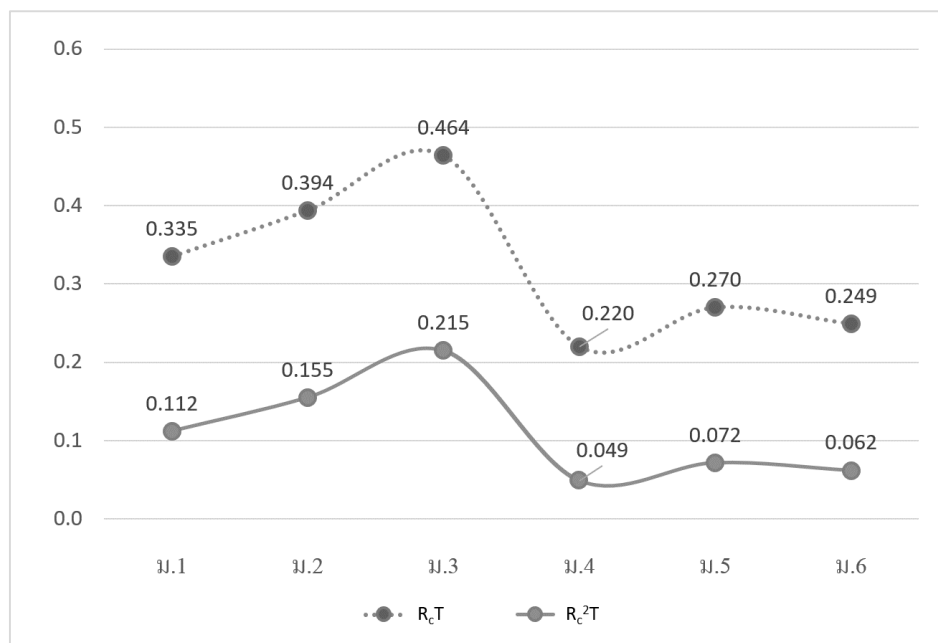
ระดับชั้น	Canonical correlation (R_c)	Canonical (R_c^2)	Wilk's lamda	F	df	Error	p-value
ม.1	0.335*	0.112	0.878	4.890	6	440	0.000
ม.2	0.394*	0.155	0.836	5.727	6	366	0.000
ม.3	0.464*	0.215	0.749	8.513	6	328	0.000
ม.4	0.220	0.049	0.949	1.908	6	428	0.078
ม.5	0.270	0.072	0.920	1.872	6	266	0.086
ม.6	0.249*	0.062	0.924	2.221	6	330	0.041

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลยกกำลังสองเท่ากับ 0.112, 0.155, 0.215, 0.049, 0.072 และ 0.062 ตามลำดับ ซึ่งในระดับชั้น ม.1, 2, 3 และ 6 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระดับชั้น ม.4 และ ม.5 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชุดตัวแปรทั้ง 2 ชุดมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอตตปัปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ที่ศึกษาเฉพาะตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ ในระดับชั้น ม.1, 2, 3 และ 6 ซึ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าคาโนนิกอลเท่ากับ 0.335, 0.394, 0.464, 0.220, 0.270 และ 0.249 ตามลำดับ โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 25 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหริ-โอดตบปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการสร้างข้อมูลเท็จ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ภาพที่ 26 แผนภูมิการเปรียบเทียบความสัมพันธ์แบบคาโนนิกอล (Canonical correlation) ระหว่างชุดตัวแปรด้านหิริ-โอตตปัปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในตัวแปรการสร้างข้อมูลเท็จ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 26 เมื่อทำการวิเคราะห์แยกย่อยโดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ด้านการสร้างข้อมูลเท็จในระดับชั้น ม.1-ม.3 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีค่าความสัมพันธ์ลดลงในระดับชั้น ม.4-ม.6 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่า ในระดับชั้น ม.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ในองค์ประกอบด้านการสร้างข้อมูลเท็จมากที่สุด ($R_c=0.464$) และมีค่าความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 21.50% ($R_c^2 = 0.215$)

ตอนที่ 3 การตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ผลการตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปัปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการ โครงสร้าง ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. ผลการทดสอบความตรงของโครงสร้าง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of fit indices)

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) จากตัวแปรหิริ-โอดต็ปปะที่มีต่อตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการทดสอบความตรงของโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of fit indices) แสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 27 ผลการตรวจสอบความตรงของ โครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของหิริ-โอดต็ปปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ตัวแปร	ผลการวิเคราะห์				
	λ	SE	t	R ²	FS
ด้านหิริ-โอดต็ปปะ (HR-OT)	λ_x				
หิริ (HR)	0.526*	0.112	8.845	0.277	0.160
โอดต็ปปะ (OT)	0.609*	-	-	0.371	0.244
ด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT)	λ_y				
ความรู้ (K)	-0.092*	0.035	-2.584	0.008	-0.025
ความรู้สึก (A)	0.638*	0.097	10.905	0.407	0.174
แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B)	0.799*	-	-	0.638	0.473

$\chi^2 = 1.490$, $df = 4$, $\chi^2/df = 0.373$, $p\text{-value} = 0.828$, $GFI = 0.999$, $AGFI = 0.998$

CN= 9930.880, CFI= 1.000, NNFI = 1.009, NFI = 0.998

RMR=0.136, SRMR = 0.007, RMSEA = 0.000, $\rho_v = 0.340$, $\rho_c = 0.651$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของ โครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์ของหิริ-โอดต็ปปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 1.490 มีค่า $p\text{-value} = 0.828$ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (Chi-Square/ $df = 0.373$) ความคลาดเคลื่อน (Residual) พบว่า ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสอง

ของส่วนเหลือ $RMR = 0.136$ ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่ามีความสอดคล้อง และเมื่อพิจารณาค่าดัชนี รากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน $SRMR = 0.007$ ค่าดัชนีรากที่สองของ ค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า $RMSEA = 0.000$ ค่าดัชนี $CFI = 1.000$ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน $GFI = 0.999$ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว $AGFI = 0.998$ และค่า $CN = 9930.880$ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง

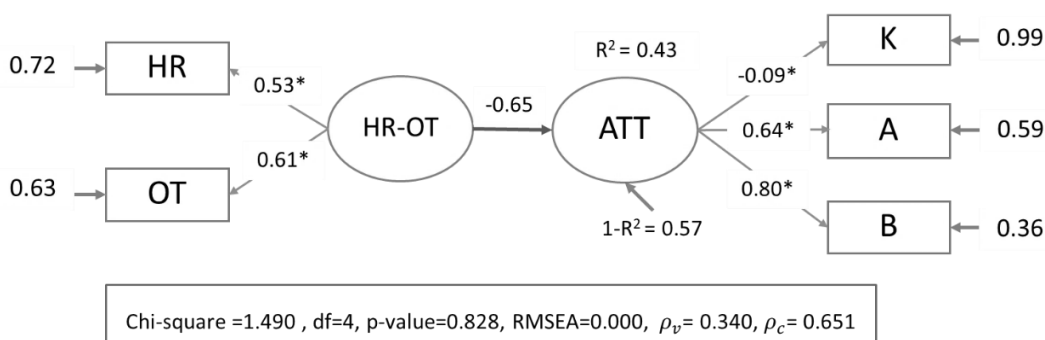
จากค่าสถิติในการวัดระดับความกลมกลืนของโมเดลหลังปรับแก้ พบว่า โมเดล ความสัมพันธ์ของหิริ-โอดตัมปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน มีความกลมกลืนสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญต่อโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งมีค่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง -0.092 ถึง 0.799 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $.05$ โดยค่าน้ำหนัก องค์ประกอบของหิริมีค่าเท่ากับ 0.526 และโอดตัมปะมีค่าเท่ากับ 0.609 แสดงว่า โอดตัมปะส่งผล ต่อด้านหิริ-โอดตัมปะมากกว่าหิริ ส่วนด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน พบว่า ความรู้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ -0.092 ความรู้สึกมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.638 และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 0.799 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมส่งผลต่อด้านทัศนคติ ต่อการคอร์รัปชันมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้สึก และความรู้ส่งผลต่อด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน น้อยที่สุด และมีค่าน้ำหนักคิดลบในองค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน แตกต่างจาก องค์ประกอบอื่น ๆ เนื่องจากการวิเคราะห์ความตรงของโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์ใน ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ใช้แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเป็นตัวแปรอ้างอิง เนื่องจาก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด จึงทำให้ด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันมีทิศทางเดียวกันกับ แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวแปรในทางลบ ส่วนความรู้เป็นตัวแปร ทางบวก จึงเป็นผลให้องค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันมีค่าน้ำหนักคิดลบในองค์ประกอบ เดียวกัน โดยมีความแปรปรวนร่วมอยู่ระหว่าง $0.008-0.638$ และผลของการวัดความแปรปรวนที่ สกัดได้โดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.340 และมีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.651

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) จากตัวแปรหิริ-โอดตัมปะที่มีต่อตัวแปรทัศนคติ ต่อการคอร์รัปชันแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) จากตัวแปรหิริ-โอดตป์ปะ ที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

	ผลการวิเคราะห์				
	γ	SE	t	R ²	1-R ²
DE	-0.655	0.060	-8.554	0.429	0.571
IE	-	-	-	-	-
TE	-0.655	0.060	-8.554	0.429	0.571

จากตารางที่ 28 พบว่า ตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะ (HR-OT) มีอิทธิพลในทางลบต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.655 เนื่องจากตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะเป็นตัวแปรในทางบวก ส่วนตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นเป็นตัวแปรในทางลบ ทำให้ในการอธิบายอิทธิพลของหิริ-โอดตป์ปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น จะมีทิศทางตรงข้ามกัน และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ 0.429 และมีส่วนที่เหลือจากการทำนาย 0.571 ซึ่งแสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 27 โมเดลการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตป์ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (Structural equation model)

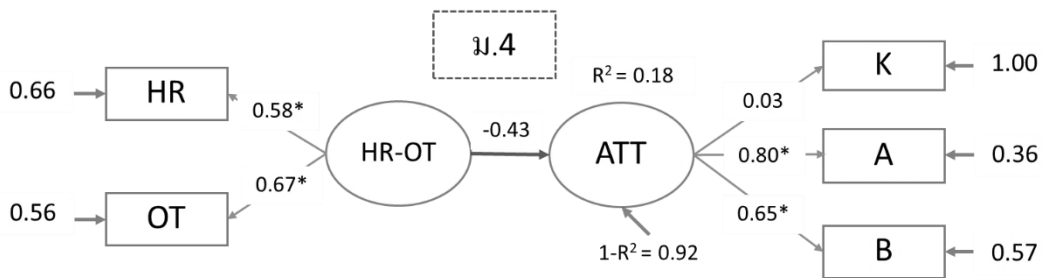
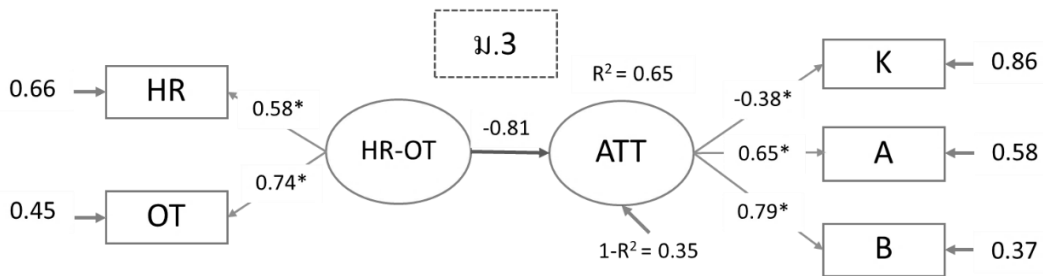
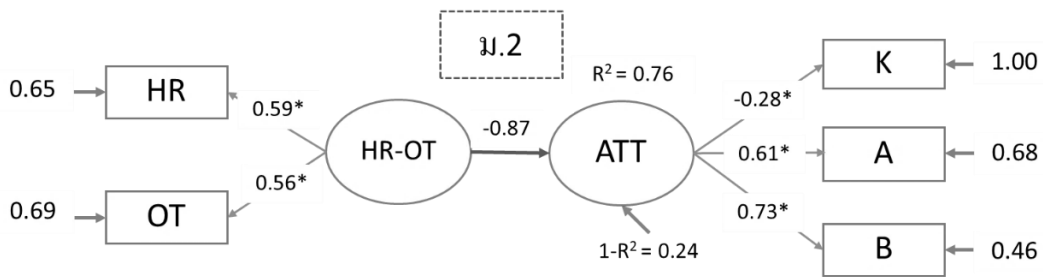
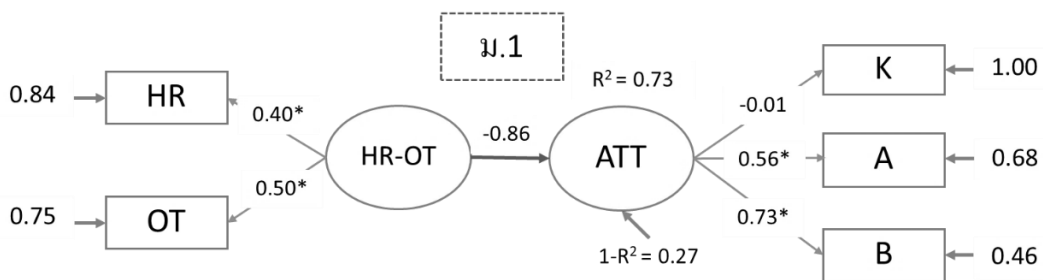
และเมื่อทำการวิเคราะห์แยกย่อยโดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) ระหว่างตัวแปรด้านhiri-โอดต็ปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นได้ผลดังตารางต่อไปนี้

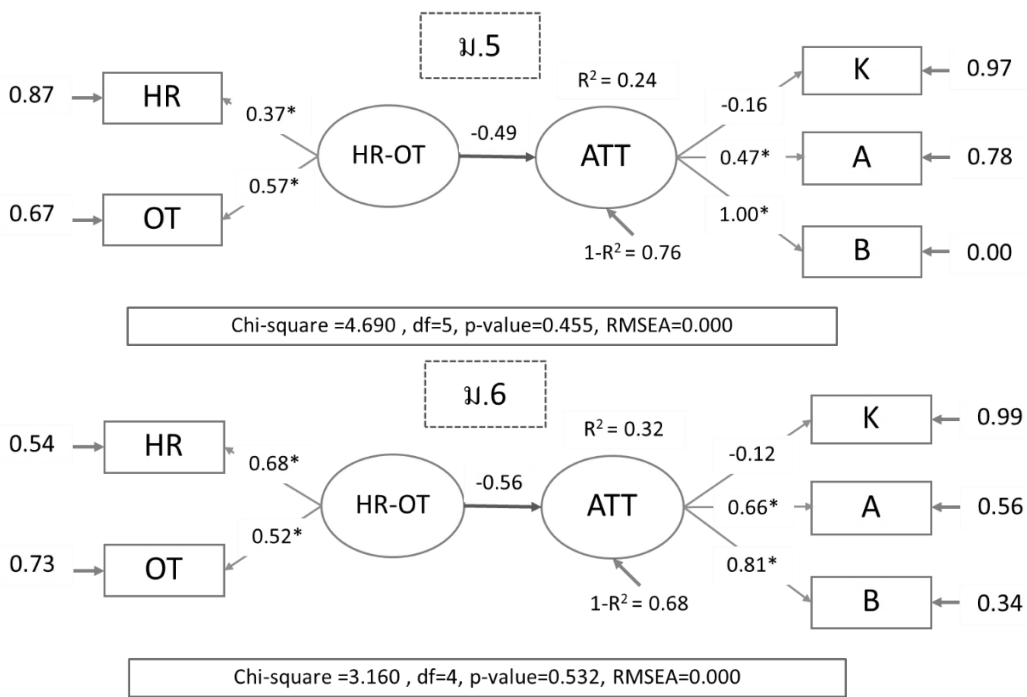
ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรhiri-โอดต็ปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

0	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE)				
	γ	SE	t	R ²	1-R ²
ม.1	-0.855*	0.225	-2.868	0.731	0.269
ม.2	-0.871*	0.159	-4.324	0.759	0.241
ม.3	-0.807*	0.103	-5.197	0.651	0.349
ม.4	-0.429*	0.099	-2.601	0.184	0.816
ม.5	-0.490	0.254	-1.895	0.240	0.760
ม.6	-0.562*	0.255	-3.471	0.316	0.684

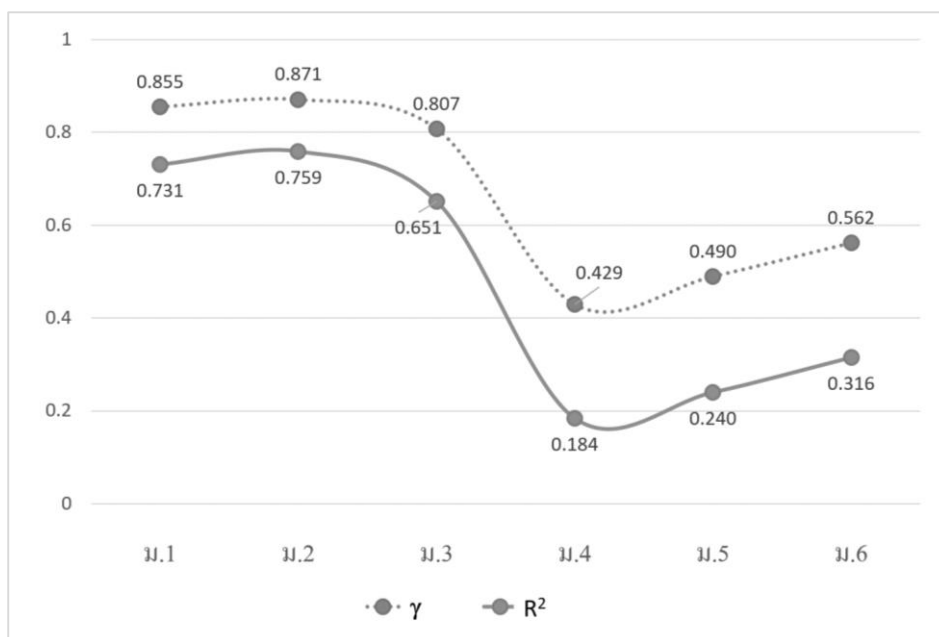
*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 29 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์อิทธิพลของhiri โอดต็ปะที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.855, -0.871, -0.807, -0.429, -0.490 และ -0.562 ตามลำดับ โดยในระดับชั้นม.1, 2, 3, 4 และ 6 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ในระดับชั้น ม.5 ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรตามและส่วนที่เหลือจากการทำนาย มีค่าเท่ากับ 0.731 (0.249), 0.759 (0.241), 0.651 (0.349), 0.184 (0.816), 0.240 (0.760) และ 0.316 (0.684) ตามลำดับ โดยแสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 28 โมเดลการวิเคราะห์ห้อธิพผลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตบปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (Structural equation model)

ภาพที่ 29 การเปรียบเทียบห้อธิพผลระหว่างตัวแปรด้านหิริ-โอดตบปะและด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (Structural equation model) ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 29 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะมีอิทธิพลในทางลบต่อด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นอยู่ในระดับสูง และมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดในระดับชั้น ม.4-6 ซึ่งจากการเปรียบเทียบ พบว่าในระดับชั้น ม. 2 มีอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากที่สุด ($R_c = -0.871$) และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรตามเท่ากับ 0.759 (75.90%)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 2 ส่วนซึ่งมีลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

2. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งแสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปปะในระดับชั้นที่แตกต่างกัน

ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

Descriptive Statistics				
ระดับชั้น	หิริ (HR)		โอตตปปะ (OT)	
	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	26.818	6.983	26.747	6.726
ม.2	27.128	6.932	27.830	5.087
ม.3	25.923	6.744	25.698	6.134
ม.4	26.187	6.911	25.539	6.489
ม.5	25.522	7.505	26.217	6.401
ม.6	25.582	6.589	26.571	4.779

ตารางที่ 30 (ต่อ)

Descriptive Statistics				
ระดับชั้น	หิริ (HR)		โอดตปปะ (OT)	
	Mean	SD	Mean	SD
Total	26.193	6.944	26.434	5.936

Multivariate Test :Wilks' Lambda= 0.979,F-Statistic =2.369, p-value=0.009

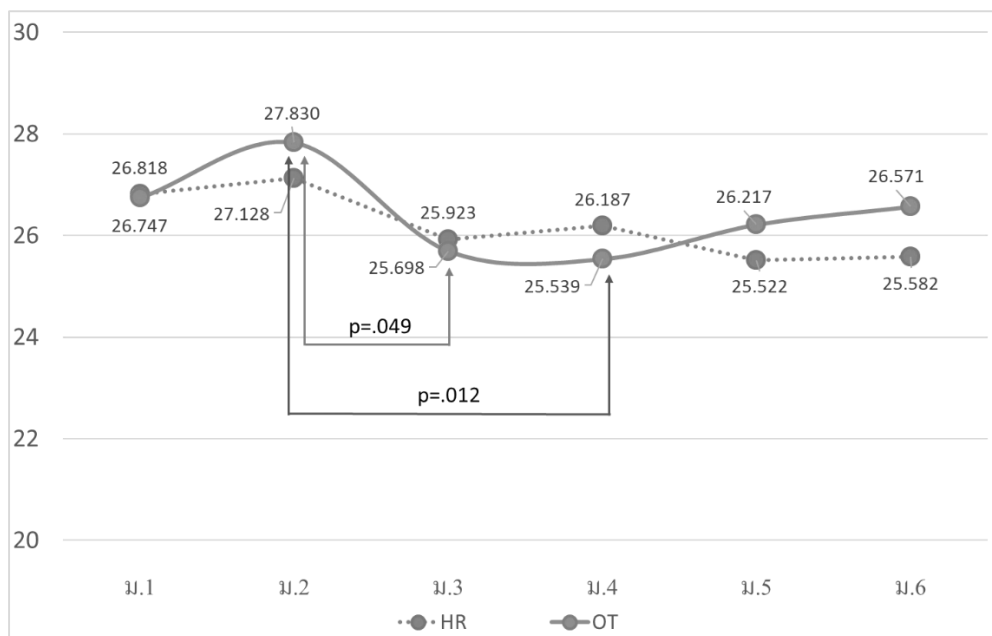
Univariate Test

	หิริ (HR)	โอดตปปะ (OT)
MS _[BG]	77.031	132.974
MS _[WG]	48.065	36.214
F-ratio	1.603	3.672
p-value	0.157	0.003

Multiple Comparisons [Scheffe'Method] Alpha < .05

Contrast	-	ม.2 > ม.3, ม.4
----------	---	----------------

จากตารางที่ 30 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.979 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกด้านหิริ-โอดตปปะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัว (Univariate test) พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกในด้านหิริ (HR) ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.157$) เนื่องจากมีค่า $p\text{-value} > .05$ แต่ความรู้สึกด้านโอดตปปะ (OT) แตกต่างกัน ($P\text{-value} = 0.009$) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีโอดตปปะแตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 เมื่อนำค่าเฉลี่ยด้านหิริ-โอดตปปะมาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผล ดังนี้

ภาพที่ 30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โอดต็ปะของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 30 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านหิริ-โอดต็ปะในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า ในด้านหิริ (HR) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 27.128 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 4, 3, 6 และ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.818 และ 26.187, 25.923, 25.582 และ 25.522 ตามลำดับ ส่วนในด้านโอดต็ปะ (OT) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 27.830 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 6, 5, 3 และ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.747, 26.571, 26.217, 25.698 และ 25.539 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์แยกตามด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ละเอียดมากขึ้น จึงแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการทุจริต การเรียน/ การสอบ (HRL, OTL) และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT, OTT) ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอดต็ปะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปปะด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ
ในระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว
(One-way MANOVA)

Descriptive Statistics				
ระดับชั้น	HRL		OTL	
	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	10.124	3.388	10.516	3.552
ม.2	9.941	3.266	10.846	3.433
ม.3	9.822	3.349	9.598	3.427
ม.4	9.900	3.278	9.553	3.455
ม.5	9.688	3.516	10.065	3.183
ม.6	9.406	3.594	9.829	2.799
Total	9.814	3.398	10.068	3.308

Multivariate Test :Wilks' Lambda= 0.975, F-Statistic = 2.754, p-value=0.002

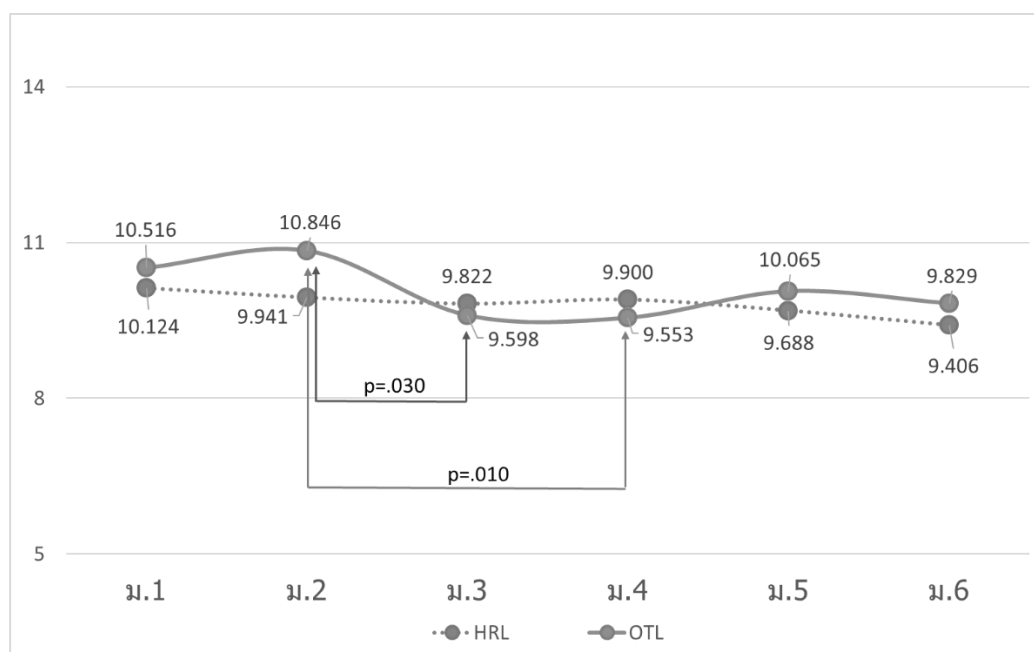
Univariate Test		
	HRL	OTL
MS _[BG]	11.235	52.777
MS _[WG]	11.485	11.168
F-ratio	0.978	4.726
p-value	0.430	0.000

Multiple Comparisons [Scheffe'Method] Alpha < .05

Contrast	-	ม.2 > ม.3, ม.4
----------	---	----------------

จากตารางที่ 31 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.975 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปปะ ในเรื่องการทุจริตการเรียน/ การสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัว (Univariate Test) พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกในด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL) ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.430$) เนื่องจาก $p\text{-value}$ มากกว่า .05 แต่ด้านความกลัวต่อ

การทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL) แตกต่างกัน (p -value = 0.000) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบราย
 คู่โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความกลัว
 ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 และเมื่อนำค่าเฉลี่ย
 ด้านหิริ-โอตตปัปะ ในองค์ประกอบด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ มาเปรียบเทียบกันในแต่ละ
 ระดับชั้นได้ผล ดังนี้

ภาพที่ 31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โอตตปัปะที่ศึกษาเฉพาะด้านการทุจริต
 การเรียน/ การสอบของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 31 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านหิริ-โอตตปัปะในเรื่องการทุจริต
 การเรียน/ การสอบ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า ในด้านความละอายต่อการทุจริต
 การเรียน/ การสอบ (HRL) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 10.124 คะแนน
 รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 4, 3, 5 และ 6 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.941, 9.900,
 9.822, 9.688 และ 9.406 ตามลำดับ ส่วนในด้านความเกรงกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ
 (OTL) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 10.846 คะแนน รองลงมาคือ
 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 5, 6, 3 และ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.516, 10.065, 9.829, 9.598
 และ 9.553 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปละในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปละด้านการสร้างข้อมูลเท็จในระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

Descriptive Statistics				
ระดับชั้น	HRT		OTT	
	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	16.693	4.497	16.231	3.996
ม.2	17.186	4.423	16.984	2.797
ม.3	16.101	4.330	16.101	3.784
ม.4	16.288	4.578	15.986	3.953
ม.5	15.833	4.940	16.152	3.947
ม.6	16.176	4.176	16.741	2.793
Total	16.420	4.497	16.359	3.612

Multivariate Test :Wilks' Lambda= 0.982, F-Statistic = 1.959, p-value=0.034

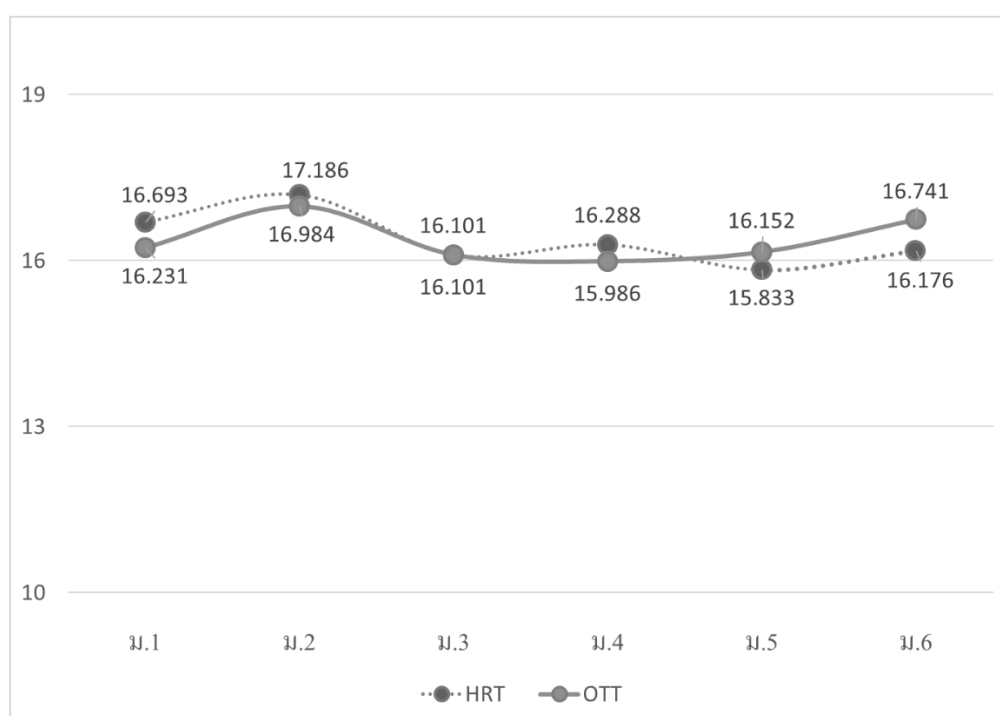
Univariate Test		
	HRT	OTT
MS [BG]	41.165	29.913
MS [WG]	20.124	12.968
F-ratio	2.046	2.307
p-value	0.070	0.042

Multiple Comparisons [Scheffe'Method] Alpha < .05

Contrast	-	-
----------	---	---

จากตารางที่ 32 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.982 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปละ ในเรื่องการสร้างข้อมูลเท็จแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบของคู่ประกอบย่อยแต่ละตัว (Univariate test)

พบว่า ด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.070$) เนื่องจาก $p\text{-value}$ มากกว่า .05 แต่ด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.042$) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน ไม่พบความแตกต่างด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าในการทดสอบภาพรวมนี้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความเกือบที่จะแตกต่างกันในหลาย ๆ คู่ จึงทำให้ค่า $p\text{-value}$ ของภาพรวมมีระดับนัยสำคัญ แต่หลังจากการทดสอบรายคู่แล้ว ไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจน และเมื่อนำค่าเฉลี่ยด้านหิริ-โอตตปะปะ ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผลดังนี้

ภาพที่ 32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านหิริ-โอตตปะปะที่ศึกษาเฉพาะด้านการสร้างข้อมูลเท็จของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านหิริ-โอตตปะปะในเรื่องการสร้างข้อมูลเท็จในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า ในด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 17.186 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 4, 6, 3 และ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.693, 16.288, 16.176, 16.101 และ

15.833 ตามลำดับ ส่วนในด้านความเกรงกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 16.984 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 1, 5, 3 และ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.741, 16.231, 16.152, 16.101 และ 15.986 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งแสดงผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (ATT) ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

Descriptive Statistics						
ระดับชั้น	K		A		B	
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	6.120	3.452	17.004	4.576	11.684	3.448
ม.2	7.261	2.956	17.543	4.776	11.761	3.066
ม.3	6.811	2.905	20.018	4.495	13.136	3.791
ม.4	7.279	2.653	19.265	5.150	13.685	3.982
ม.5	7.471	2.675	18.775	4.217	13.065	3.587
ม.6	8.035	1.660	19.941	4.733	13.794	3.209
Total	6.120	3.452	17.004	4.576	11.684	3.448

Multivariate Test : Wilks' Lambda= 0.868, F-Statistic = 10.665, p-value=0.000

Univariate Test

	K	A	B
MS [BG]	81.937	304.767	170.262
MS [WG]	7.889	22.080	12.506
F-ratio	10.386	13.803	13.614
P-value	0.000	0.000	0.000

Multiple Comparisons [Scheffe' Method] Alpha < .05

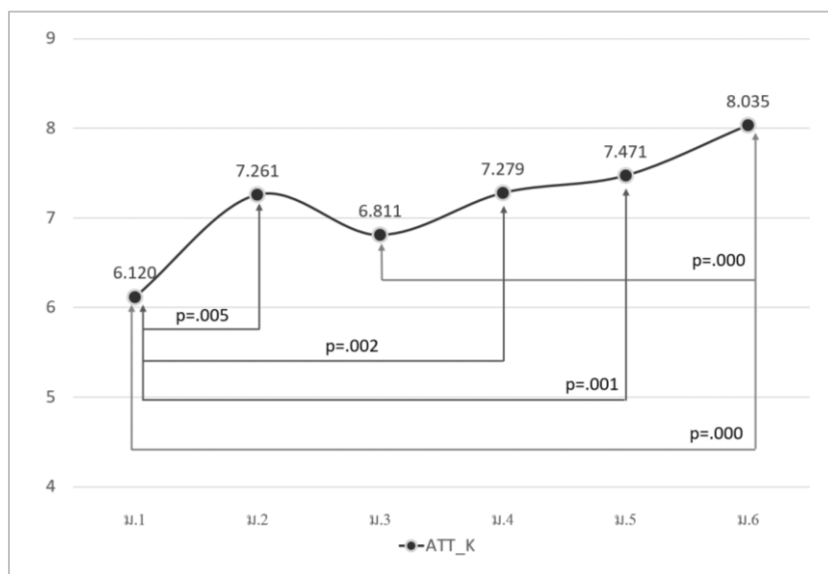
Contrast	ม.6 > 3,1	ม.3,6,4 > 2,1	ม.6,4,3,5 > 2,1
	ม.5,4,2 > 1	ม.5 > 1	

จากตารางที่ 33 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.868 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัว (Univariate Test) พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้ (K) ความรู้สึก (A) และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมการคอร์ปชั่น (B) แตกต่างกัน ($p < .05$) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนในแต่ละด้านได้ผล ดังนี้

1. ด้านความรู้ (K) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้แตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 1 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4 และ 2 มีความรู้แตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

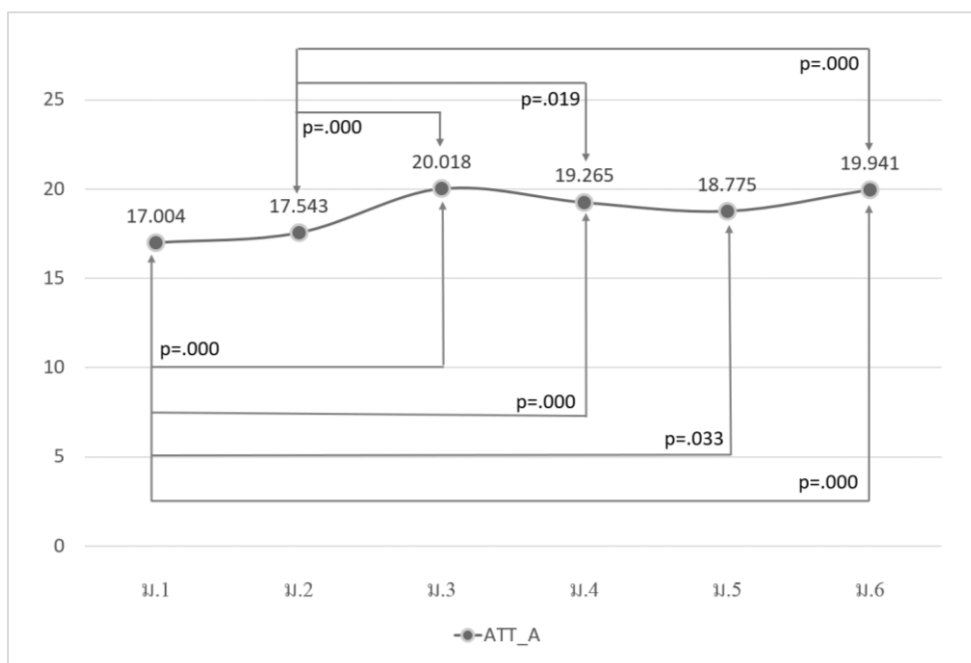
2. ด้านความรู้สึก (A) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6, 4 มีความรู้สึกแตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้สึกแตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 4, 3 และ 5 แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบในด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผล ดังนี้

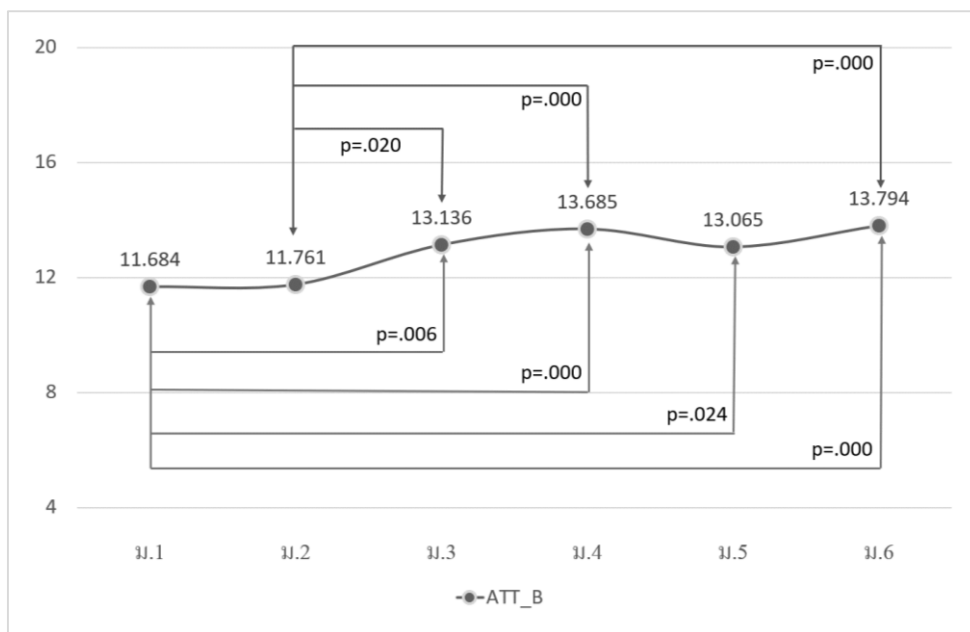
ภาพที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้ (K) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้ (K) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 8.035 คะแนน รองลงมาคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4, 2, 3 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.471, 7.279, 7.261, 6.811 และ 6.120 ตามลำดับ

ภาพที่ 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการคอร์ปชั่น (A) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 34 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้สึก (A) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 20.018 คะแนน รองลงมาคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 4, 5, 2 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.941, 19.265, 18.775, 17.543 และ 17.004 ตามลำดับ

ภาพที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์ปชั่น (B) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 35 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 13.794 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 3, 5, 2 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.685, 13.136, 13.065, 11.761 และ 11.684 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์แยกตามด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ละเอียดมากขึ้น จึงแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
ในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ของระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

Descriptive Statistics						
ระดับชั้น	KL		AL		BL	
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	2.707	1.646	7.404	2.457	5.578	1.997
ม.2	3.223	1.412	8.255	2.604	6.191	2.407
ม.3	3.036	1.362	10.012	2.634	7.213	2.646
ม.4	3.174	1.333	9.658	3.047	7.758	2.766
ม.5	3.283	1.312	9.572	2.364	7.290	2.368
ม.6	3.435	1.020	10.171	2.696	8.129	2.592
Total	3.120	1.394	9.085	2.853	6.966	2.630

Multivariate Test : Wilks' Lambda= 0.798, F-Statistic =17.281, p-value=0.000

Univariate Test			
	KL	AL	BL
MS _[BG]	12.567	242.995	187.728
MS _[WG]	1.895	7.074	6.096
F-ratio	6.631	34.348	30.794
P-value	0.000	0.000	0.000

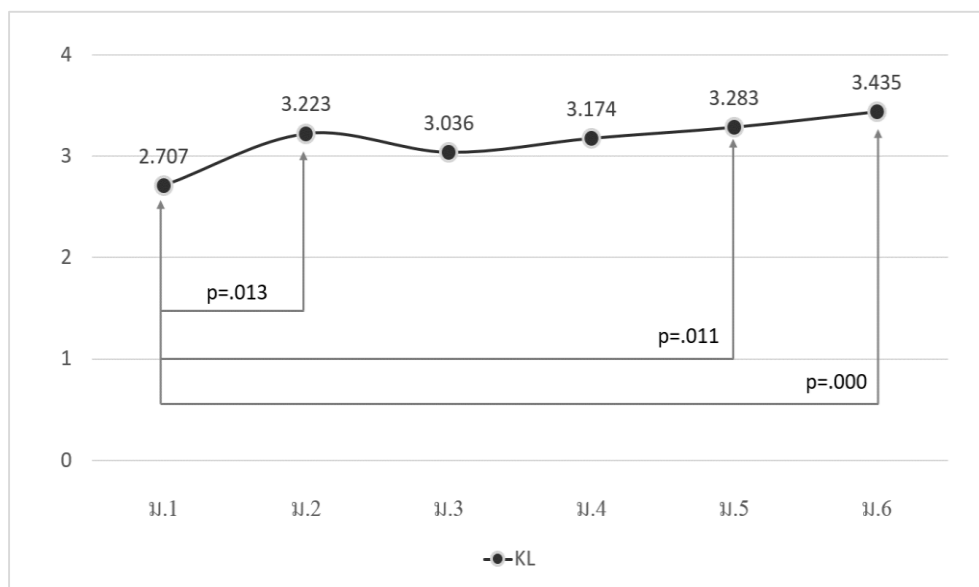
Multiple Comparisons [Scheffe' Method] Alpha < .05

Contrast	ม.6,5,2 > 1	ม.6,3,4,5 > 2,1	ม.4,5,3 > 2,1 ม.6 > 3,2,1
----------	-------------	-----------------	------------------------------

จากตารางที่ 34 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.798 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียน
ในแต่ละระดับชั้น มีทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในตัวแปรด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัว
(Univariate test) พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL)

ความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) แตกต่างกัน ($p < .05$) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่หลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนในแต่ละด้าน ได้ผลดังนี้

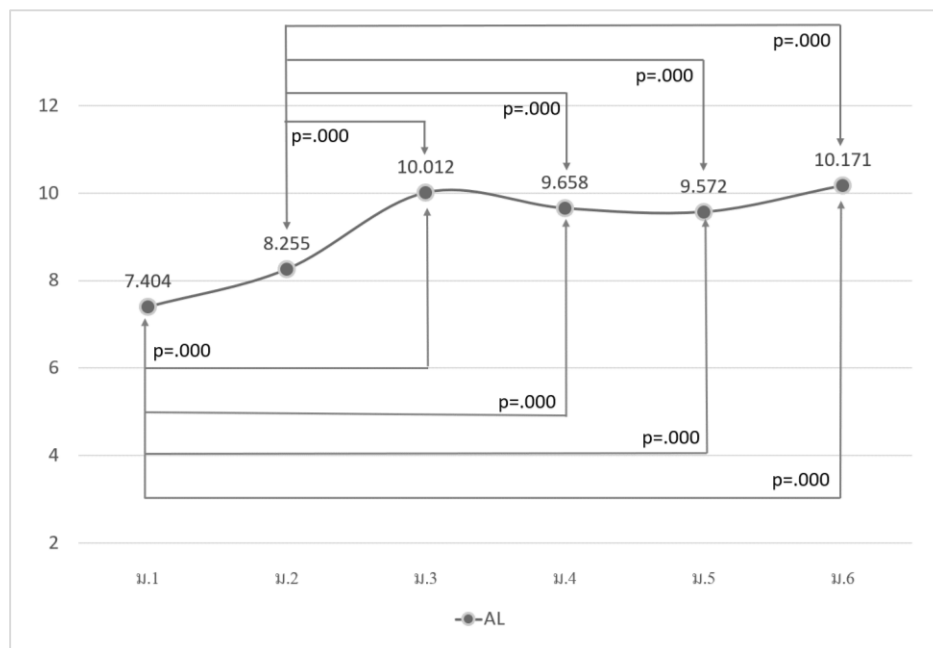
1. ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 5 และ 2 มีความรู้แตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
  2. ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 3, 4 และ 5 มีความรู้สึกรู้สึกแตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
  3. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4 และ 3 มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 1 และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความแตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 2 และ 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- และเมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบในด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชั่น ที่ศึกษาเฉพาะด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบมาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผล ดังนี้

ภาพที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

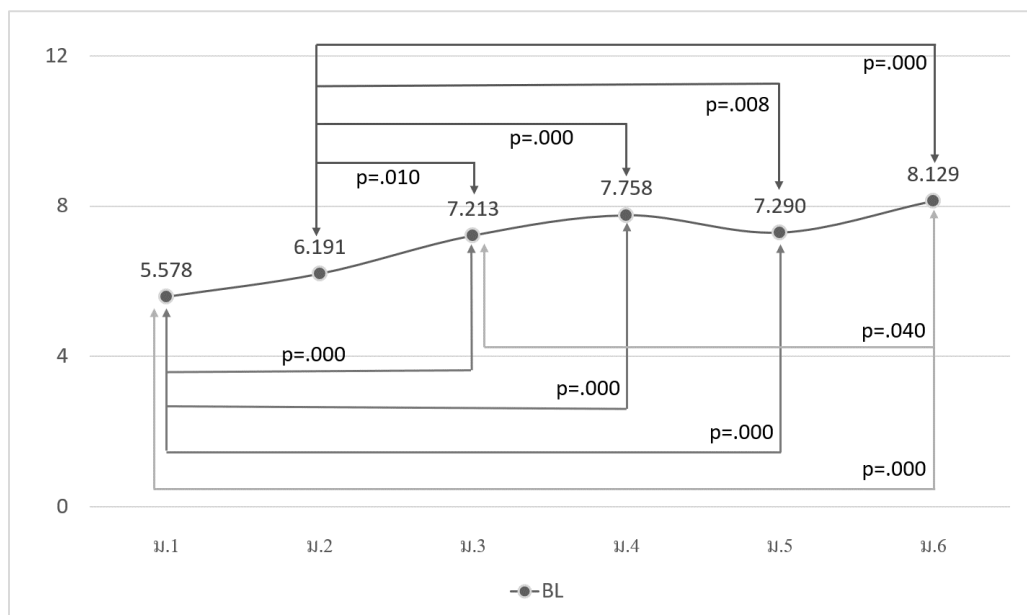

จากภาพที่ 36 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 3.435 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 2, 4, 3 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.283, 3.223, 3.174, 3.036 และ 2.707 ตามลำดับ

ภาพที่ 37 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 37 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 10.171 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 4, 5, 2 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.012, 9.658, 9.572, 8.255 และ 7.404 ตามลำดับ

ภาพที่ 38 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริต การเรียน/ การสอบ (BL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 38 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 8.129 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5, 3, 2 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.758, 7.290, 7.213, 6.191 และ 5.578 ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
ในตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จของระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

Descriptive Statistics						
ระดับชั้น	KT		AT		BT	
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD
ม.1	3.413	1.949	9.600	2.937	6.107	1.894
ม.2	4.037	1.649	9.287	2.878	5.569	1.341
ม.3	3.775	1.772	10.006	2.687	5.923	1.759
ม.4	4.105	1.563	9.607	2.979	5.927	2.066
ม.5	4.188	1.497	9.203	2.740	5.775	1.872
ม.6	4.600	0.932	9.771	3.073	5.665	1.328
Total	3.989	1.653	9.587	2.901	5.843	1.753

Multivariate Test: Wilks' Lambda = 0.933, F-Statistic = 5.148, p-value = 0.000

Univariate Test			
	KT	AT	BT
MS [BG]	30.926	14.554	7.681
MS [WG]	2.605	8.388	3.054
F-ratio	11.872	1.735	2.515
P-value	0.000	0.124	0.028

Multiple Comparisons [Scheffe' Method] Alpha < .05

Contrast	ม.5,4,2 > 1	-	-
	ม.6 > 1,3		

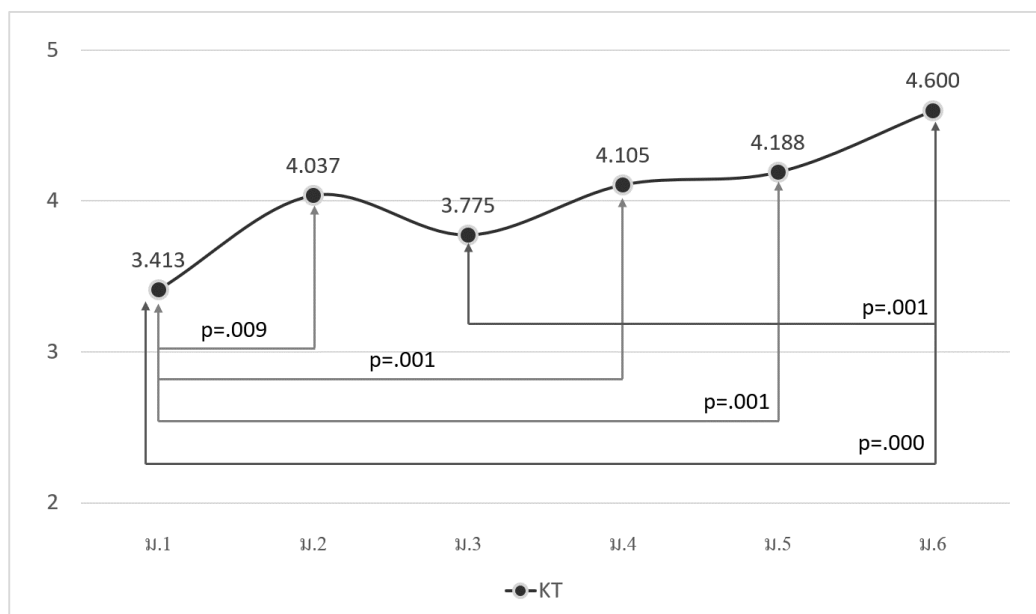
จากตารางที่ 35 พบว่า ค่า Wilks' lambda เท่ากับ 0.933 ($p < .05$) แสดงว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบของคู่ประกอบย่อยแต่ละตัว (Univariate test) พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้น มีความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้าง

ข้อมูลเท็จ (BT) แตกต่างกัน ($p < .05$) แต่ความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) ไม่แตกต่างกัน ($p\text{-value} = 0.124$) จึงนำมาทำการเปรียบเทียบรายคู่ในด้านความรู้และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ โดยหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนได้ผล ดังนี้

1. ด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4 และ 2 มีความรู้แตกต่างจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้แตกต่างกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากในการทดสอบภาพรวมนั้น นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความเกือบที่จะแตกต่างกันในหลาย ๆ คู่ จึงทำให้ค่า $p\text{-value}$ ของภาพรวมมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

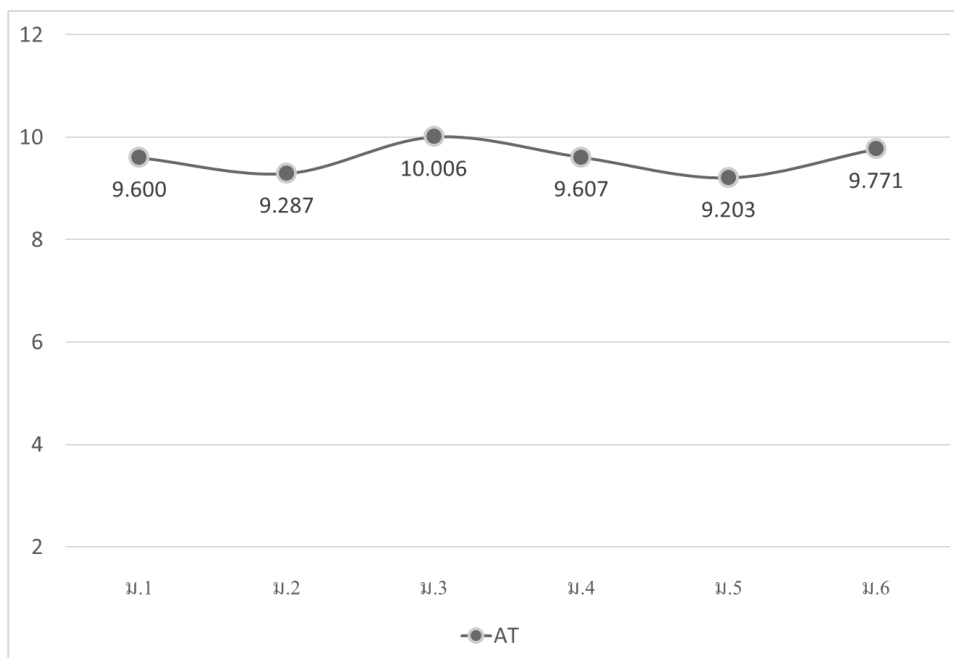
และเมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบในด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ที่ศึกษาเฉพาะด้านการสร้างข้อมูลเท็จ มาเปรียบเทียบกันในแต่ละระดับชั้นได้ผล ดังนี้

ภาพที่ 39 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

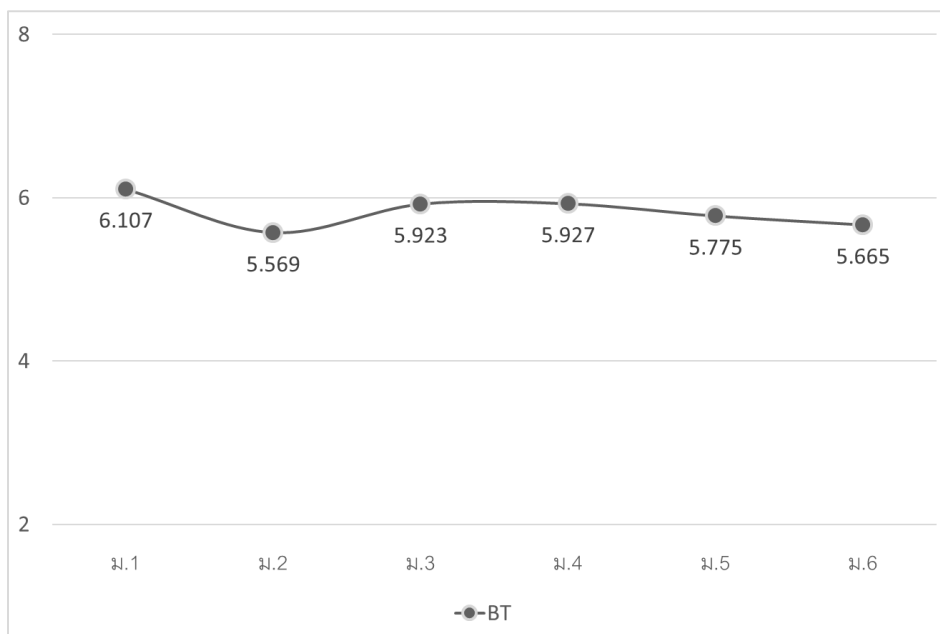
จากภาพที่ 39 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูง

ที่สุด คือ 4.600 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, 4, 2, 3 และ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.188, 4.105, 4.037, 3.775 และ 3.413 ตามลำดับ

ภาพที่ 40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 40 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 10.006 คะแนน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, 4, 1, 2 และ 5 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.771, 9.607, 9.600, 9.287 และ 9.203 ตามลำดับ

ภาพที่ 41 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 41 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 6.107 ค่ะแน่นอน รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 3, 5, 6 และ 2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.927, 5.923, 5.775, 5.665 และ 5.569 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น 2. เพื่อวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น 3. เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น และ 4. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาระยะของเขต 1 และเขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 1,109 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปปะ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) พร้อมการให้เหตุผลแบบเลือกตอบ และตอนที่ 3 แบบวัดด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ มีรูปแบบคำถามแบบเลือกตอบใช่-ไม่ใช่ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 1,200 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 1,109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.42 และนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการทดสอบตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ EFA, CFA, Canonical, SEM และ MANOVA ซึ่งได้ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งแบ่งผลออกเป็น 2 ข้อ ตามลำดับดังนี้

1. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ในโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

1.1 การศึกษาความสัมพันธ์ของหิริ-โอดตปปะระหว่างด้านหิริ (HRL, HRT) กับด้านโอดตปปะ (OTL, OTT) พบว่า สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.178-0.301 ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก มีพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.032-0.293 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.2 การศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นระหว่างด้านความรู้ (KL, KT) ด้านความรู้สึก (AL, AT) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (BL, BT) พบว่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง -0.093 ถึง 0.537 ซึ่งด้านความรู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ส่วนด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม มีพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.009-0.288 ซึ่งมีจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ค่า และตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 4 ค่า

1.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหิริ-โอดตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นระหว่างด้านหิริ (HRL, HRT), ด้านโอดตปปะ (OTL, OTT), ด้านความรู้ (KL, KT), ด้านความรู้สึก (AL, AT) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (BL, BT) พบว่า สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.006 ถึง -0.329 ซึ่งด้านหิริ ด้านโอดตปปะและด้านความรู้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีทิศทางเป็นบวก ส่วนด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีทิศทางเป็นลบ และพิสัยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสองอยู่ระหว่าง 0.004-0.108 ซึ่งมีจำนวนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 17 ค่า และตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 7 ค่า

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอดตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

2.1 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอดตปปะ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของตัวแปรด้านหิริและด้านโอดตปปะที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย จำนวน 10 ตัวแปร พบว่า

ชุดตัวแปร HRL และ HRT จำนวน 5 ตัวแปร มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = 0.793, Bartlett's test of Sphericity = 1513.762) และผลจากการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 ได้ 2 องค์ประกอบ (ค่าไอเกน₁ = 1.861, ค่าไอเกน₂ = 1.640) หลังจากการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า ด้านหิริมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.731-0.853

ชุดตัวแปร OTL และ OTT จำนวน 5 ตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = 0.775, Bartlett's test of Sphericity = 1355.853) และผลจากการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 ได้ 2 องค์ประกอบ (ค่าไอเกน₁ = 1.886, ค่าไอเกน₂ = 1.570) หลังจากการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่าด้าน โอดตบปะมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.749-0.859

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาสร้างเป็น โมเดลการวัด หิริ-โอดตบปะ ซึ่งเป็นโมเดลสมมติฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 พบว่า โมเดลการวัดหิริ-โอดตบปะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 0.800$, AGFI = 0.992, RMSEA = 0.000) มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.30 ($\lambda = 0.586-0.807$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งพิสัยของค่าความแปรปรวนรวมของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.343-0.651 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่เหมาะสม ($\rho_v = 0.501$, $\rho_c = 0.909$)

และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2 พบว่า โมเดลด้านหิริ-โอดตบปะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 1.327$, AGFI = 0.987, RMSEA = 0.017) มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.30 ($\lambda = 0.724-1.000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งพิสัยของค่าความแปรปรวนรวมของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.524-1.000 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้น้อยกว่า 0.5 แสดงว่า ทุกองค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรที่สังเกตได้ในองค์ประกอบได้น้อยกว่าร้อยละ 50 ($\rho_v = 0.456$) แต่มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่เหมาะสม ($\rho_c = 0.957$)

2.2 ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ โมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน โดยผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของตัวแปรด้านความรู้ ด้านความรู้สึกละ และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย จำนวน 27 ตัวแปร พบว่า

ชุดตัวแปร KL และ KT มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = 0.934, Bartlett's test of Sphericity = 6239.199) และผลจากการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 ได้ 2 องค์ประกอบ (ค่าไอเกน₁ = 3.364, ค่าไอเกน₂ = 2.979) หลังจากการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax พบว่า ด้านความรู้มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.626-0.838

ชุดตัวแปร AL และ AT มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = 0.799, Bartlett's test of Sphericity = 1800.244) และผลจากการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 ได้ 2 องค์ประกอบ (ค่าไอเกน₁ = 2.239, ค่าไอเกน₂ = 2.044) หลังจากการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax พบว่า ด้านความรู้สึกมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.520-0.821

ชุดตัวแปร BL และ BT มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = 0.823, Bartlett's test of Sphericity = 2590.112) และผลจากการสกัดองค์ประกอบโดยกำหนดค่า Eigenvalue ที่มากกว่า 1 ได้ 2 องค์ประกอบ (ค่าไอเกน₁ = 2.584, ค่าไอเกน₂ = 2.384) หลังจากการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax พบว่า ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.611-0.847

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาสร้างเป็น โมเดลการวัดหรือ-โอดต็ปะ ซึ่งเป็น โมเดลสมมติฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 พบว่า โมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 1.890$, AGFI = 0.954, RMSEA = 0.028) มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.30 ($\lambda = 0.405-0.866$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งพิสัยของค่าความแปรปรวนร่วมของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.164-0.750 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่เหมาะสม ($\rho_v = 0.774$, $\rho_c = 0.931$)

และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2 พบว่า โมเดลด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 1.973$, AGFI = 0.952, RMSEA = 0.030) มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.30 ($\lambda = 0.401-1.000$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งพิสัยของค่าความแปรปรวนร่วมของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.260-1.000 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่เหมาะสม ($\rho_v = 0.711$, $\rho_c = 0.957$)

การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหรือ-โอดต็ปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ผลการวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหรือ-โอดต็ปะแบ่งออกเป็นด้านหรือและด้านโอดต็ปะกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นแบ่งออกเป็นด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม พบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($R_c = 0.386$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 14.90 ($R_c^2 = 0.149$)

ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลมากกว่า 0.30 จำนวน 4 ตัวแปร (HR = 0.751, OT = 0.863, A = (-0.764), B = (-0.942) และมีค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลน้อยกว่า 0.30 จำนวน 1 ตัวแปร (K = 0.137)

เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวแปรด้านการทูลจริตการเรียน/ การสอบ พบว่า แบบแผนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($R_c = 0.399$, $R_c^2 = 0.158$) และเมื่อใช้ระดับชั้น เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์สามารถเรียงลำดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ ม.3 ($R_c = 0.511$, $R_c^2 = 0.261$), ม.2 ($R_c = 0.506$, $R_c^2 = 0.256$), ม.4 ($R_c = 0.392$, $R_c^2 = 0.154$), ม.6 ($R_c = 0.366$, $R_c^2 = 0.134$), ม.1 ($R_c = 0.358$, $R_c^2 = 0.128$) และม.5 ($R_c = 0.278$, $R_c^2 = 0.077$)

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรด้านการสร้างข้อมูลเท็จ พบว่า แบบแผนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($R_c = 0.285$, $R_c^2 = 0.081$) และเมื่อใช้ระดับชั้น เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์สามารถเรียงลำดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้ ม.3 ($R_c = 0.464$, $R_c^2 = 0.215$), ม.2 ($R_c = 0.394$, $R_c^2 = 0.155$), ม.1 ($R_c = 0.335$, $R_c^2 = 0.112$), ม.6 ($R_c = 0.249$, $R_c^2 = 0.062$), ม.5 ($R_c = 0.270$, $R_c^2 = 0.072$) และม.4 ($R_c = 0.220$, $R_c^2 = 0.049$)

การตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปเปและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

ผลการตรวจสอบความตรงของโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 0.372$, AGFI = 0.998, RMSEA = 0.000) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง (-0.092) ถึง 0.799 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มีพิสัยของค่าความแปรปรวนร่วมของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.008-0.638 และมีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.340 ($\rho_V = 0.340$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.50 แสดงว่า ทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรที่สังเกตได้ในองค์ประกอบน้อยกว่าร้อยละ 50 และมีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรเท่ากับ 0.651 ($\rho_C = 0.651$)

และผลการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดล พบว่า ตัวแปรด้านหิริ-โอตตปเปมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติต่อการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.655 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ 0.429 ($\gamma = -0.655$, $R^2 = 0.429$) จึงมีส่วนที่เหลือจากการทำนายอีก 0.571

ซึ่งจากผลการตรวจสอบความตรงของโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลการวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปเปที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน พบว่า ตัวแปร HR และ OT ของด้านหิริ-โอตตปเปมีทิศทางของน้ำหนักองค์ประกอบไปทางเดียวกัน (HR = 0.526, OT = 0.609) และตัวแปร K มีทิศทางของค่าน้ำหนักองค์ประกอบในทางตรงกันข้ามกับตัวแปร A และ B (K = (-0.092), A = 0.638, B = 0.799) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

มีทิศทางของค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างกัน เนื่องจาก K เป็นตัวแปรทางบวก ส่วน A กับ B เป็นตัวแปรในทางลบ และในการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลได้กำหนดให้ตัวแปร B เป็นตัวแปรอ้างอิง เนื่องจากมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดในด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน จึงทำให้ตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์รัปชันเป็นตัวแปรในทางลบเช่นเดียวกับตัวแปร B ดังนั้นค่าอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่เป็นตัวแปรทางบวก จึงมีค่าอิทธิพลติดลบต่อทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

1. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกด้านหิริ-โอตตปปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($\lambda = 0.979$, Multivariate F-statistics = 2.369, p-value = 0.009) แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีด้าน โอตตปปะแตกต่างกัน (p-value = 0.003) ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า นักเรียนระดับชั้นม. 2 มีความแตกต่างกับนักเรียนชั้นม. 3 และ ม. 4 ซึ่งเมื่อพิจารณาในตัวแปรด้าน HRL, HRT, OTL และ OTT พบว่า นักเรียนระดับชั้นม. 2 มีความแตกต่างกับนักเรียนชั้นม. 3 และม. 4 ในด้าน OTL เพียงด้านเดียว (p-value = 0.000)

2. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้สึกด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($\lambda = 0.868$, F-statistics = 10.665, p-value = 0.000) แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน (p-value = 0.000) ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม พบว่า นักเรียนในระดับชั้นม. 1, ม. 2 และ ม. 3 จะมีความแตกต่างกับทุกระดับชั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาด้าน KL, KT, AL, AT, BL และ BT พบว่า นักเรียนในระดับชั้น ม. 1 ม. 2 และม. 3 มีความแตกต่างกับระดับชั้นอื่น ๆ ในด้าน KL, KT, AL และ BL

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ด้านหิริ-โอตตปปะ มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ดังนี้

1. ตัวแปรหิริและโอตตปปะส่งผลทางตรงต่อตัวแปรด้านหิริ-โอตตปปะ
2. ตัวแปรความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมส่งผลทางตรงต่อตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

3. ตัวแปรความรู้ส่งผลในทางตรงข้ามต่อด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นและมีผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นน้อยมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสร้างและตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และการให้ความหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยแบ่งรูปแบบของการคอร์ปชั่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ และการสร้างข้อมูลเท็จ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ และสร้างเป็นข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางศาสนา, การวัดพฤติกรรมและสังคม ตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นในแต่ละองค์ประกอบ จึงมีคุณสมบัติของการวัดได้จริง ดังนี้

1. โมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะ (HR-OT) ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ (HRL, HRT, OTL และ OTT) ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านความละเอียดต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (HRT) และองค์ประกอบด้านความกลัวต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (OTT) มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความละเอียดต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (HRL) และองค์ประกอบด้านความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (OTL) มีค่าน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด

2. โมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น (ATT) ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ (KL, KT, AL, AT, BL และ BT) ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (BL) มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (KL), ด้านความรู้สึกต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบ (AL), ด้านความรู้ต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (KT), ด้านความรู้สึกต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (AT) และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการสร้างข้อมูลเท็จ (BT) มีค่าน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด

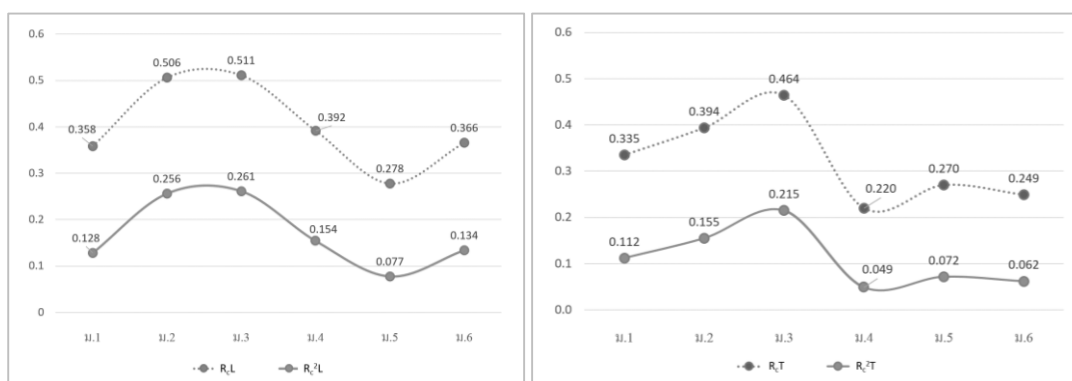
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน โดยโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหิริและด้านโอตตปปะ ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้ต่างเป็นธรรมฝ่ายดี และเกิดพร้อมกันทุกครั้งโดยความละเอียดเป็นผลมาจากภายในจิตใจ ส่วนความเกรงกลัวเป็นผลมาจากภายนอก ซึ่งถ้าเป็นสิ่งที่ไม่ดีก็จะนึกละเอียดใจต่อสิ่งที่จะกระทำ และนึกเกรงกลัวผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ดังนั้นหิริ-โอตตปปะจึงเป็นธรรมที่อยู่คู่กัน (ชม ภูมิภาค, 2525) ส่วนโมเดลการวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชันแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการแบ่งองค์ประกอบของ Schiffman and Kanuk (2000) และรังสรรค์ประเสริฐศรี (2548) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 องค์ประกอบ โดยมีความแนวคิดที่ว่า ส่วนที่เกิดขึ้นก่อนจะเป็นส่วนของความเข้าใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของความเชื่อและค่านิยม ซึ่งส่วนของความเข้าใจนี้จะก่อให้เกิดทัศนคติในส่วนของความรู้สึก และเกิดผลลัพธ์ในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ด้านนี้ได้รับความนิยมไปใช้ในการวิจัยต่าง ๆ มากมายที่เกี่ยวกับการศึกษาทัศนคติของบุคคล ดังนั้นผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงทั้ง 5 องค์ประกอบ จึงมีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวแปรทุกตัวอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้เครื่องมือวิจัยนี้มีความตรงทั้งเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งผลการวิเคราะห์น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบหลักมีค่าไม่เท่ากัน แต่แสดงให้เห็นว่าทุกตัวบ่งชี้สามารถอธิบายโมเดลการวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชันในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์แบบแผนความสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างตัวแปรหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรหิริ-โอตตปปะกับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ ซึ่งมีความแปรปรวนร่วมคิดเป็นร้อยละ 14.90 ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ ดันตระรัตน์ (2558) ที่กล่าวว่า คุณธรรมด้านหิริ-โอตตปปะเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการคอร์รัปชัน และเมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของชุดตัวแปรหิริ-โอตตปปะแสดงให้เห็นว่า หิริและโอตตปปะมีผลต่อหิริ-โอตตปปะ โดยโอตตปปะมีผลต่อหิริ-โอตตปปะมากกว่าหิริ ส่วนในชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม, ความรู้สึก มีผลต่อทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน ส่วนความรู้ส่งผลต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์รัปชันน้อยมาก หรือกล่าวได้ว่า ความรู้ไม่ได้มีผลต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์รัปชันเลย ($R_c < 0.3$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมิตรา ชูแก้ว (2555) กล่าวว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ

ตามการรับรู้ แต่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและการปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น แสดงให้เห็นว่า หิริ-โอตตปปะเป็นเรื่องของจริยธรรมในตัวของมนุษย์ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในส่วนที่เป็นระดับของความรู้สึกมากกว่าระดับทางสติปัญญา และจากการศึกษาพระอภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี เล่ม 1 ภาค 1 หน้าที่ 339 แสดงให้เห็นว่า หิริหรือความละอายแก่ใจ เป็นส่วนของความรู้สึก และโอตตปปะหรือความกลัวที่จะไม่กระทำผิดเป็นส่วนของแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หิริ-โอตตปปะมีความสัมพันธ์กับมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมากกว่าส่วนของความรู้

และเมื่อทำการพิจารณาแยกองค์ประกอบเฉพาะด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบและด้านการสร้างข้อมูลเท็จ พบว่า ชุดตัวแปรหิริ-โอตตปปะส่งผลทางตรงต่อชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบสูงกว่าด้านการสร้างข้อมูลเท็จ และเมื่อทำการศึกษาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลในแต่ละระดับชั้น แสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 42 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของค่า R_c และ R_c^2 ของด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ (ซ้าย) และด้านการสร้างข้อมูลเท็จ (ขวา)

จากภาพที่ 42 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับชั้นม. 1, ม. 2 และม. 3 มีแนวโน้มของชุดความสัมพันธ์ที่เพิ่มสูงขึ้นทั้งด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ และการสร้างข้อมูลเท็จ แต่ลดลงในระดับชั้นม. 4, ม. 5 และเพิ่มขึ้นในระดับชั้นม. 6 ของด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ ส่วนในด้านการสร้างข้อมูลเท็จจะเห็นว่า ชุดความสัมพันธ์ลดลงในระดับชั้นม. 4 แต่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในชั้นม. 5 และลดลงในระดับ

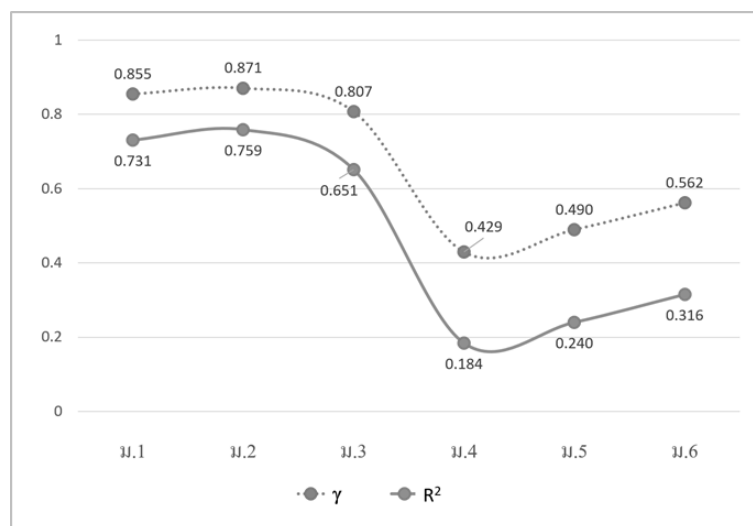
ชั้นม. 6 จากแบบแผนความสัมพันธ์ทั้ง 2 ด้าน แสดงให้เห็นว่า หิริ-โอตตปเปะจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในช่วงวัยเด็ก หรือในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 1-ม. 3) และมีความสัมพันธ์ลดลงเมื่อเข้าสู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4-ม. 6) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ที่ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก พบว่าช่วงอายุ 10-16 ปีจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม โดยเด็กจะรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมและบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งในช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป อยู่ในขั้นที่จะเน้นมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ของสังคมยอมรับโดยคำนึงถึงประโยชน์และสิทธิของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียได้คั้งนั้นก่อนจะยอมรับและยึดถือปฏิบัติจะมีการใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณไตร่ตรองดูก่อนว่า สิ่งไหนถูกสิ่งไหน ผิด ซึ่งจะใช้วิจารณ์ญาณของตนเอง โดยปราศจากอิทธิพลของบุคคลและสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้อง (นีออน พินประคิษฐ์, 2555)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การตรวจสอบอิทธิพลของหิริ-โอตตปเปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น

ผลการตรวจสอบความตรงของโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี ซึ่งตัวแปรด้านหิริ-โอตตปเปะมีอิทธิพลลบทางตรงต่อตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ -0.655 แสดงว่าหิริ-โอตตปเปะมีผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับสูง แต่ทิศทางตรงข้ามกัน เนื่องจาก หิริ-โอตตปเปะเป็นตัวแปรทางบวก แต่ทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นเป็นตัวแปรทางลบ โดยใช้ตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเป็นตัวแปรอ้างอิงในการอธิบายค่าอิทธิพล ซึ่งจากการพิจารณาความสำคัญของตัวแปร พบว่าแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมส่งผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมากกว่าความรู้สึกและความรู้ กล่าวคือ นักเรียนที่มีหิริ-โอตตปเปะ หรือความละเอียดและความกลัวต่อการคอร์ปชั่นสูง จะส่งผลให้มีทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีหิริ-โอตตปเปะต่ำ จะส่งผลให้มีทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับสูง โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นได้ร้อยละ 42.90 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชานินทร์กรัยวิเชียร (2548) ที่กล่าวว่า การคอร์ปชั่นเกิดมาจากตัวบุคคลและเป็นกิเลสในตัวของมนุษย์ที่ขาดความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำความผิด จึงทำให้อยากจะได้ในสิ่งที่คุณไม่มีทางได้มาด้วยความชอบธรรมตามสังคม และยังมีส่วนที่เหลือจากการอธิบายอีกร้อยละ 57.10 แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่สามารถทำนายทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพจันทร์นิภ (2558) พบว่า นอกจากจะมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแล้ว ในด้านความซื่อสัตย์

ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นเช่นเดียวกัน และเมื่อทำการศึกษาค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุในแต่ละระดับชั้น แสดงผลได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 43 การเปรียบเทียบอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

จากภาพที่ 43 แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่นของนักเรียนชั้นม. 1 และม. 2 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และลดลงเล็กน้อยในระดับชั้นม. 3 แต่ยังคงมีค่าอิทธิพลอยู่ในระดับสูง และเมื่อเข้าสู่ระดับชั้นม. 4 แสดงให้เห็นว่า ค่าอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งมีความแตกต่างจากในระดับชั้นม. 3 เป็นอย่างมาก จากนั้นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในระดับชั้นม. 5 และม. 6 แสดงให้เห็นว่าช่วงการเปลี่ยนแปลงระหว่างชั้นม. 3 และม. 4 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดและมีค่าอิทธิพลลดลงอย่างมาก ซึ่งตามทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก พบว่า ช่องว่างระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 เป็นช่วงที่จะมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นการกระทำหน้าที่และระเบียบทางสังคม (10-16 ปี) ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะสนับสนุนการกระทำและอ้างเหตุผลสนับสนุนตามสังคม รู้จักรักษากฎเกณฑ์ จะไม่กระทำความผิดเพราะต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ แต่เมื่ออายุ 16 ปีขึ้นไป จะเข้าสู่ขั้นการมีเหตุผลและการเคารพตนเอง ซึ่งในขั้นนี้จะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาถึงค่านิยมเฉพาะตัวบุคคล โดยคำนึงถึงสภาพการณ์และกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผลซึ่งได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ และเห็นค่าแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ (Kohlberg, 2000) ดังนั้นนักเรียนในระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลายจะตัดสินใจเจตนาการกระทำ โดยยึดเอาเหตุผลและสถานการณ์ประกอบการตัดสินใจ และมักจะมีเหตุผลเข้าข้างตนเองมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นการกระทำที่ผิด แต่จะไม่รู้สึกผิดหรือรู้สึกผิดน้อยลง เมื่อเวลาผ่านไป จึงเป็นเหตุให้กระทำผิด แม้ว่าจะมีหิริ-โอตตปะปะในจิตใจ ไทยพีบีเอส (2558) ส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะตัดสินใจการกระทำจากความเชื่อ ความเห็นของผู้ใหญ่ที่มองว่าดีและเหมาะสม ดังนั้นหิริ-โอตตปะปะจึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปะปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

การเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปะปะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีหิริ หรือความละเอียดต่อการคอร์ปชั่นไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบ หรือด้านการสร้างข้อมูลเท็จ แต่มีโอตตปะปะหรือความกลัวต่อการคอร์ปชั่นแตกต่างกัน ซึ่งพบความแตกต่างในด้านความกลัวต่อการทุจริตการเรียน/การสอบของระดับชั้นม. 2 ที่แตกต่างจากม. 3 และม. 4 แต่มีความแตกต่างกันน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร บุตรคาน้อย (2538) ที่พบว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปะปะไม่แตกต่างกันทั้งในเกณฑ์มาตรฐานสังคมและเกณฑ์ตนตามอัตภาพ เนื่องจากว่านักเรียนในแต่ละระดับชั้น ยังอยู่ในช่วงอายุไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากสังคม สิ่งแวดล้อมรอบตัวก็จะมีลักษณะคล้ายกัน จึงทำให้มีความรู้สึกนึกคิดไม่แตกต่างกันมากนัก

การเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในแต่ละระดับชั้น มีความรู้ต่อการทุจริตการเรียน/ การสอบและการสร้างข้อมูลเท็จแตกต่างกัน ส่วนความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมมีความแตกต่างกันเฉพาะด้านการทุจริตการเรียน/ การสอบเท่านั้น และเมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง พบว่า เมื่อระดับชั้นเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเพิ่มสูงขึ้นตามระดับชั้น โดยความรู้เป็นตัวแปรในทางบวก แต่ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเป็นตัวแปรทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤตย์ เสกธีระ (2541) และ Shabbir and Anwar (2007) ที่พบว่า การเพิ่มขึ้นของระดับการศึกษา ส่งผลให้ระดับของการคอร์ปชั่นเพิ่มขึ้น ดังนั้นจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนมีความรู้ต่อการคอร์ปชั่นมากขึ้น นักเรียนกลับมีความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์ปชั่นมากขึ้นด้วยทั้ง

ที่เมื่อมีความรู้ต่อการคอร์ปชั่นมาก น่าจะส่งผลให้มีความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่อการคอร์ปชั่นที่ลดลง แสดงว่าความรู้ต่อการคอร์ปชั่นที่มากขึ้น ไม่ได้ส่งผลต่อความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมในระดับที่ดีขึ้น แต่กลับส่งผลให้มีการยอมรับให้มีการคอร์ปชั่นในระดับที่สูงขึ้น และมีแนวโน้มในการคอร์ปชั่นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาธิป ถิ่นกลาง (2558) ที่ได้ศึกษา ความรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลน กรณีศึกษา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเล่าเรียนในแต่ละระดับชั้นการศึกษา ไม่อาจนำมาเป็นปัจจัยในการชี้วัดพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าชายเลนได้ และปวีณา วงษ์ช่อม (2557) พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยกับทัศนคติและพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบวัดด้านhiri-โอดตปปะ โดยมีตัวบ่งชี้ทั้ง 10 ตัว องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบและองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ และแบบวัดด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น มีตัวบ่งชี้ 27 ตัว องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบและองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสามารถนำไปใช้วัดคุณธรรมด้านhiri-โอดตปปะและทัศนคติของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้และสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมด้านhiri-โอดตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นเพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการคอร์ปชั่นต่อไป

จากผลการวิจัยแบบแผนความสัมพันธ์ของชุดตัวแปรด้านhiri-โอดตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า ชุดตัวแปรhiri-โอดตปปะมีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น โดยสามารถอธิบายได้ 15.00% ซึ่งเป็นผลมาจากการอธิบายด้วยตัวแปรโอดตปปะและตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมเป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสัมพันธ์สูง ดังนั้น หากต้องการศึกษาตัวแปรด้านhiri-โอดตปปะ ควรใช้ด้านโอดตปปะในการอธิบาย และหากต้องการศึกษาตัวแปรด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ควรใช้ตัวแปรด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมในการอธิบาย

จากการตรวจสอบอิทธิพลของhiri-โอดตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น แสดงให้เห็นว่าhiri-โอดตปปะมีอิทธิพลในทางลบต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ 42.90 % ดังนั้นควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแนวทางการแก้ปัญหาให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อลดช่องว่างในส่วนที่ยังอธิบายไม่ได้ อีก 57.10%

จากผลการเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในระดับชั้นม. 1-6 แสดงให้เห็นว่า เมื่อระดับชั้นเพิ่มขึ้น นักเรียนมีคุณธรรมด้านหิริ-โอตตปปะไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งความรู้ต่อการคอร์ปชั่นที่มากขึ้น ไม่ได้ส่งผลต่อความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมในระดับที่ดีขึ้น

ดังนั้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของหิริ-โอตตปปะที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการคอร์ปชั่น เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งให้ครูผู้สอน ผู้อำนวยการโรงเรียน และสถานศึกษา ได้ทราบถึงตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น เพื่อนำเสนอให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น สำหรับครูผู้สอน ผู้อำนวยการโรงเรียน และสถานศึกษา ควรดำเนินการหากิจกรรมหรือวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาการคอร์ปชั่น โดยการเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้านหิริ-โอตตปปะ เพื่อส่งเสริมการต่อต้านการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อ โดยการนำตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในการสร้างแบบวัดหิริ-โอตตปปะและทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ตามบริบทที่แตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์และอิทธิพลของหิริ-โอตตปปะกับทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นมีความสัมพันธ์และค่าอิทธิพลที่ลดลงในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาคต่อไป
3. หากต้องการศึกษาด้านทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น ควรแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้สึกและด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม เนื่องจากด้านความรู้ไม่ได้ส่งผลต่อการมีทัศนคติต่อการคอร์ปชั่น
4. ควรมีการศึกษาความแตกต่างในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากความแตกต่างในระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น เพศ ผลการเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในด้านอื่น ๆ หรือโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบวิถีพุทธว่า จะมีแนวโน้มของทัศนคติต่อการคอร์ปชั่นเป็นอย่างไร
5. ควรเพิ่มผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนดทิศทางการป้องกัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- กษพร ลิขิตมาศกุล. (2544). การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมการศาสนา. (2525). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง*. กรุงเทพฯ: กรมกระทรวงศึกษาธิการ.
- กวีวรรณ, พระ. (2502). *วิชาศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนัก ศ. ชรรมภักดี.
- กัลยา วาณิชบัญญัติ. (2557). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *กลเม็ดเด็ดพิทคอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: ชัคเซล มีเดีย.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2546). *อำนาจและคอร์รัปชัน: ถอดรหัสวัฒนธรรมราชการสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ขวัญฤทัย ใจทัน. (2554). *การให้ความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2522). *ระบบอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จินตนา พลอยภัทรภิญโญ. (2554). *ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อหน้าที่ของบุคลากร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. คุยฎีนิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑาธิป ถิ่นถลาง. (2558). ความรู้และทัศนคติของประชาชนที่มีผลต่อพฤติกรรมการรณรงค์ ป้ายชายเลน ภูมิศึกษา อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารธรรมศาสตร์*, 34(1), 103-121.
- ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ. (2522). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- นัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2544). *การแปลความหมายสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์การอธิบาย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.watpon.com/Elearning/stat23.htm>

- ชม ภูมิภาค. (2525). *บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชัยพร วิชาวุธ และธีรพร อุวรรณโณ. (2534). *พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบันศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม: รายงานการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยการ ทองแก้ว. (2520). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหิริ-โอตตัมปะกับสัปปริสธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมาธิปไตย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไชยันต์ สกฤตศรีประเสริฐ. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. *วารสารจิตวิทยาคลินิก*, 44(1), 1-13.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์เล่ม 2 จิตวิทยา จริยธรรมและจิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดุจดดี คงสุวรรณ. (2543). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมเมืองและสังคมชนบท: การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางสังคมในเมือง*. เข้าถึงได้จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/development_of_society/18.html
- เดิมศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทวิช เปล่งวิทยา. (2522). *จิตวิทยาผู้นำ*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ไทยพีบีเอส. (2558). *วัฒนธรรมซุบแสบทอด ตอน โกงไปไม่ได*. เข้าถึงได้จาก <https://program.thaipbs.or.th/Deepfriedculture/episodes/31092>.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *องค์การและการจัดการ: ทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา.
- ธานินทร์ ทรัพย์วิเชียร. (2548). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ธานี กลิ่นเกษร. (2537). *ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาหิริ-โอตตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรพร วุฒยวนิช, นิมิตร มรกต และกิตติกา กาญจนรัตน์นากร. (2542). *วิจัยทางการแพทย์*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ธีรภัทร เสรีรังสรรค์. (2549). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ธีระพงษ์ อาญาเมือง. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าตนเองกับความรู้และทัศนคติของผู้รับบริการที่มีต่อการบำบัดด้วยการนวดแผนไทย ณ คลินิกแพทย์แผนไทย. งานนิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ธีระพร อูวรรณ โณ (2528). การวัดทัศนคติ: ปัญหาในการใช้เพื่อทำนายพฤติกรรม. *วารสารศาสตร์*, 14(4), 162-163.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2541). *สถิติการศึกษาและแนวโน้ม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลอิสระ: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤชัย เสกธีระ. (2541). *ความเชื่อของประชาชนเขตบางรักที่มีต่อข่าวสารข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นวลน้อย ตรีรัตน์. (2546). *รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- นิพนธ์ พัวพงศกร. (2543). *ยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- นืออน พิณประดิษฐ์. (2555). *จริยธรรม: ทฤษฎีและรูปแบบการพัฒนา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2558). *รัฐประศาสนศาสตร์: การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยมเพื่อต่อต้านป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน*. *วารสารศรีนครินทร์ทวารวดีวิจัยและพัฒนา*, 11(6), 248-264.
- บัวขาว พนมชัยสว่าง. (2558). *การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่สร้างตามแนวคิดของเทอร์ส โดน ลีเคอร์ และออสกูด*. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 2*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์. (2519). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ปกรณ์ ประจัญบาน. (2553). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประกาศรี สีอำไพ. (2531). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ของนิสิตภาคปกติมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์ และสุธาสิณี เตยสรรเสริญ. (2550). *ทัศนคติของบุคลากรต่อมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต*. ฝ่ายเลขานุการศูนย์การศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ป๋วย แสงฉาย. (2551). *พระไตรปิฎกไตรมาส เล่มเดียวจบ*. กรุงเทพฯ: ส.ธรรมภักดี.
- เปลื้อง ณ นคร. (2545). *การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2544). *รายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2552). *แผนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการ*. เข้าถึงได้จาก http://issuu.com/thaireform_library/docs/name3be734.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์เศ.
- พรเทพ จันทนิภ. (2558). *การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย*. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 16(1), 88-101.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย. (2553). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติ มิชอบในวงราชการไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). *ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พุทธชาติ สุธีวสินนนท์. (2551). *ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชัน ในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- ภาณุ ลวภูถ. (2545). *รูปแบบและวิธีการคอร์ปชั่นในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วี.พรีนท์ (1991).
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2548). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสารจำกัด.
- รัตนภรณ์ ศิริวัฒน์. (2559). *การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเชิงสาเหตุพฤติกรรมกรรมการอ่านตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *คอร์ปชั่น*. เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วารภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2545). *จิตวิทยาการปรับตัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย*. *ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา*, 18(3), 8-11.
- วิทยากร เชียงกูล. (2549). *แนวทางปราบคอร์ปชั่นอย่างได้ผล*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วิศรุต สีหามาตย์. (2558). *ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีต่อการคอร์ปชั่น*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิระพล สุทธิพรพลากร และเฉลียว แก่นจันทร์. (2538). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรชุมชน โครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่*. ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์). หน้า 131.
- วุฒิพงษ์ เปรียบจริยวัฒน์. (2543). *คู่มือทรรษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันสหสวรรค์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมควร บุตรน้อย. (2538). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านhiri-โอดต็ปะสำหรับ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์. (2531). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยชนิ. (2549). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์.
- สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2558). “การแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน” ในสายตาประชาชน.
เข้าถึงได้จาก <https://www.ryt9.com/s/sdp/2319547>
- สวัสดิ์ ตันตระรัตน์ (2558). *คอร์รัปชัน...มะเร็งร้ายทำลายชาติไทย*. *ประชาวิสัย*, 117, 4.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549 ก). *คอร์รัปชันแบบเบ็ดเสร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549 ข). *ทฤษฎีคอร์รัปชัน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2550). *ประวัติศาสตร์วิธีคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของปัญญาชน
พ.ศ. 2435-2535*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงาน ก.พ. (2544). *รายงานวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิจัยแอบแบคโพล. (2556). *จุดวิกฤตของปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในหมู่คนไทย จุดวิกฤตของ
ประเทศและผลประโยชน์ของทุกคน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ryt9.com/s/abcp/1611148>
- ลินซ์ กิรตยาคม. (2544). *ปัญหาการคอร์รัปชันในองค์การปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การ
บริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชา จันทน์เอม. (2529). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา นนทวงศ์. (2543). *ทัศนและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งใน
จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิต
วิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ. (2551). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ หลักการ วิธีการและการประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ: สามลดา.

- สุธี อากาศฤกษ์. (2545). การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใน
วงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุกมาส อังสุโชติ. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมิตรา ชูแก้ว. (2555). ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตามการรับรู้ของพยาบาลในการช่วยเหลือ
และสร้างเสริมสุขภาพของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง. *รามาชิดดีพยาบาลสาร*, 18(2),
249-258.
- สุวรรณณี กิจสมโภชน์. (2535). การศึกษาทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านหิริ-โอตตปัปะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสริมศักดิ์ เทพาคำ และคณะ. (2520). การนอกราชการบังหลวง. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี.
- หนังสือพิมพ์ข่าวสด. (2560). *เด็ก ม.5 ถูกจับได้ลักเงินเพื่อน คิดสั้นกระโดดตึกล้างอาย*.
เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_393951.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2560). *มหิดลจ่อไล่ออกนศ. โกงสอบ แฉเคยทำงานติดเตรียมทหาร*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/838389>.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). *กลยุทธ์การตลาด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรรัตน์ ท้วมรุ่งโรจน์. (2560). ข้อพึงระวังในการใช้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากแหล่งเดียว
ในบริบทของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 6(2), 11-23.
- อินทร์นัย ยอดบางเตย. (2547). *ธรรมรัฐ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าการ์ตูน.
- อุดม รัฐอมฤต. (2530). *ปัญหาบางประการเกี่ยวกับกฎหมายและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ
มิชอบในวงราชการ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดม สำอางกุล. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. เชียงใหม่: วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- อุไรวรรณ วัฒนสมบุญชัย. (2552). *ภาพลักษณ์การคอร์ปชั่นจากมุมมองของประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลวังทอง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยา
การแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- Allport, G. W. (1967). *Reading in attitude theory and measurement*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Anoruo, E., & Braha, H. (2003). *Corruption and economic growth: The african experience*. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/ccba/cac7276d4ababb9d6ebcc7b1fc8b67d4ca0.pdf>
- Ata, A. Y., & Arvas, M. A. (2011). *Determinants of economic corruption: A cross-country data analysis*. Retrieved from http://www.ijbssnet.com/journals/Vol._2_No._13_Special_Issue_July_2011/17.pdf
- Brempong, K. (2001). *Corruption, economic growth and income inequality in Africa. Economics of governance*. Retrieved from <http://www.globalsepri.org/Upload Photos/2008912192932499.pdf>
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated*. London: SAGE Publications, Inc.
- Fan, X., & Sivo, S. (2005). Sensitivity of fit indexes to misspecified structural or measurement model components: Rationale of two-index strategy revisited. *Structural Equation Modeling, 12*(3), 343-367.
- Dincer, O. C., & Gunalp, B. (2005). *Corruption, income inequality and growth, evidence from U.S. States*. Retrieved from <http://www.uib.cat/congres/ecopub/ecineq/papers/099dincer.pdf>
- Dollar, D., Fisman, R., & Gatti, R. (1999). Are women really the fairer sex? Corruption and women in government. *Journal of Economic Behavior and Organization*. Retrieved from <http://www.siteresources.worldbank.org/INTGENDER/Resources/wp4.pdf>
- Edwards, A. L. (1957). *Technique of attitude scale construction*. New York: Appleton-Century-Crofts Inc.
- Emmanuelle, L. (2005). *Governance, corruption and trade: A north-south approach*. Retrieved from <http://www.cerdi.org/Colloque/AFSE2005/papier/Lavallee.pdf>
- Gibson, J. L. (2000). *Organizations behavior* (7th ed.). Boston: Irwin.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill Book.

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall: John Welley & Sons Inc.
- Kohlberg, L. (1964). Development of moral character and moral ideology. *Review of Child Development Research, 1*, 383-432.
- Kohlberg, L. (2000). *Development of moral character and moral ideology review of child development research*. New York: Russell Sage Foundation.
- Langer, J. H. (1986). Corruption of public officials: An inevitable consequence of international drug traffic. *Police Studies, 9*(1), 42-56.
- Li, H., Xu, L. C., & Zou, H. (2000). Corruption, income distribution and growth. *Economics and Politics, 12*(2), 155-181.
- Longman's dictionary of contemporary English. (2003). *Attitude*. Retrieved from <https://www.ldoceonline.com/dictionary/attitude>.
- Mehrare, M., B. A. Firouzjaee, & A. Gholami. (2011). *The corruption and income distribution in opec and oecd countries: A comparative study*. Retrieved from [http://ijeronline.com/documents/volumes/Vol%202%20issue%206/ijer20110206 ND\(7\).pdf](http://ijeronline.com/documents/volumes/Vol%202%20issue%206/ijer20110206 ND(7).pdf)
- Mo, P. H. (2001). Corruption and economic growth. *Journal of Comparative Economics, 29*, 66-79.
- Monte, A. D., & Papagni, E. (2001). Public expenditure, corruption and economic growth: The case of Italy. *European Journal of Political Economy, 17*(1), 1-16.
- Myrdal, G. (1968). The folklore of corruption. *The Asian Magazine, 8*(24), 8-14.
- North, D. C. (1987). Institutions, transactions costs and economic growth. *Economic Inquiry, 25*, 419-420.
- Oppenheim, A. N. (1966). *Questionnaire design and attitudes measurement* (2nd ed.). New York: Basic Books.
- Pellegrini, L., & Gerlagh, R. (2004). Corruption's effect on growth and its transmission channel. *International Review for Social Sciences, 57*, 429-456.
- Piaget, J. (1932). *The moral judgement of the child*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Pleskov, I., & Samanta. (2009). *Determinants of corruption in opec and eurozone countries: Does religion make a difference?* Retrieved from <http://business.pages.tcnj.edu/files/2011/07/Pleskov.thesis.pdf>

- Raymond, R. D. (1978). A study of relationships between environment and student achievement. *Dissertation Abstracts International*, 43.
- Rose-Ackerman, S. (1996). *The political economy of corruption-causes and consequences*. Retrieved from https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/11629/multi_page.pdf?sequence=1
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Shabbir, G., & Anwar, M. (2007). Determinants of corruption in developing countries. *The Pakistan Development Review*, 46(4), 751-764.
- Smith, A. (1976). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Swamy, A., Knack, S. Lee, Y., & Azfar, O. (2000). Gender and corruption. *Journal of Development Economics*, 64(1), 25-55.
- Tanzi, V., & Davoodi, H. (1997). *Corruption, public investment and growth*. Retrieved from <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp97139.pdf>
- Thurstone, L. L. (1967). *Attitude can be measured: In attitude theory and measurement*. New York: John Weley and Sone.
- Transparency International. (2013). *Corruption perceptions index (CPI)*. Retrieved from http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi
- Webster dictionary. (1931). *Corruption*. Retrieved from <https://www.merriamwebster.com/dictionary/corruption>.
- Werner, S. B. (1983). *The development of political corruption: A case study of Israel*. Tel-Aviv university: Sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาและจิตวิทยาประยุกต์
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัลยะวัฒน์ อาจารย์ประจำภาคการอาชีวศึกษาและ
พัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน หัวหน้าภาควิชาการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยบูรพา
4. ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ขอนแก่น น.ช.เอก, เปรียญธรรม 3 ประโยค
5. พระมหาอุทหนา ธมฺมวโส เจ้าอาวาสวัดหนองสนม จ.ระยอง
เปรียญธรรม 9 ประโยค

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ ข-1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถาม

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อคำถามที่	IOC	ผลการพิจารณา
1. แบบวัดหิริ-โอดตัมปะ (HR-OT)			
ด้านหิริ (HR)	1	1	คัดเลือกไว้
	2	1	คัดเลือกไว้
	3	0.8	คัดเลือกไว้
	4	0.8	คัดเลือกไว้
	5	0.8	คัดเลือกไว้
ด้านโอดตัมปะ (OT)	6	1	คัดเลือกไว้
	7	0.8	คัดเลือกไว้
	8	0.8	คัดเลือกไว้
	9	1	คัดเลือกไว้
	10	0.8	คัดเลือกไว้
2. แบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (ATT)			
ด้านความรู้ (K)	1	0.6	คัดเลือกไว้
	2	0.8	คัดเลือกไว้
	3	0.8	คัดเลือกไว้
	4	1	คัดเลือกไว้
	5	0.4	ปรับปรุงใหม่
	6	1	คัดเลือกไว้
	7	1	คัดเลือกไว้
	8	0.8	คัดเลือกไว้
	9	0.6	คัดเลือกไว้
	10	1	คัดเลือกไว้
	11	0.8	คัดเลือกไว้
	12	1	คัดเลือกไว้
ด้านความรู้สึกรู้สึก (A)	13	1	คัดเลือกไว้
	14	1	คัดเลือกไว้

ตารางที่ ข-1 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อคำถามที่	IOC	ผลการพิจารณา
ด้านความรู้สึกรู้สึก (A)	15	0.8	คัดลอกไว้
	16	1	คัดลอกไว้
	17	0.4	ปรับปรุงใหม่
	18	0.8	คัดลอกไว้
	19	0.8	คัดลอกไว้
	20	0.4	ปรับปรุงใหม่
	21	0.6	คัดลอกไว้
	22	1	คัดลอกไว้
	23	0.4	ปรับปรุงใหม่
24	0.8	คัดลอกไว้	
ด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม (B)	25	0.6	คัดลอกไว้
	26	1	คัดลอกไว้
	27	0.8	คัดลอกไว้
	28	1	คัดลอกไว้
	29	0.8	คัดลอกไว้
	30	0.4	ปรับปรุงใหม่
	31	1	คัดลอกไว้
	32	0.8	คัดลอกไว้
	33	1	คัดลอกไว้
	34	1	คัดลอกไว้
	35	1	คัดลอกไว้
	36	1	คัดลอกไว้

ตารางที่ ข-2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected item total correlation) ของข้อคำถามใน
แบบสอบถาม เมื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out)

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อคำถามที่	CITC	ผลการพิจารณา
1. แบบวัดหิริ-โอตตปัปะ (HR-OT)			
ด้านหิริ	1	.286	ตัดทิ้ง
	2	.490	คัดเลือกไว้
	3	.392	คัดเลือกไว้
	4	.486	คัดเลือกไว้
	5	.572	คัดเลือกไว้
	6	.471	คัดเลือกไว้
ด้านโอตตปัปะ	7	.506	คัดเลือกไว้
	8	.546	คัดเลือกไว้
	9	.290	ตัดทิ้ง
	10	.531	คัดเลือกไว้
	11	.551	คัดเลือกไว้
	12	.587	คัดเลือกไว้
2. แบบสอบถามทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน (ATT)			
ด้านความรู้ (K)	1	.319	คัดเลือกไว้
	2	.644	คัดเลือกไว้
	3	.645	คัดเลือกไว้
	4	.509	คัดเลือกไว้
	5	.388	คัดเลือกไว้
	6	-.180	ตัดทิ้ง
	7	.736	คัดเลือกไว้
	8	.449	คัดเลือกไว้
	9	.481	คัดเลือกไว้
ด้านความรู้ลึก (A)	10	-.171	ตัดทิ้ง
	11	.529	คัดเลือกไว้

ตารางที่ ข-2 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	ข้อคำถามที่	CITC	ผลการพิจารณา
ด้านความรู้สึกรัก (A)	12	.716	คัดเลือกรไว้
	13	.652	คัดเลือกรไว้
	14	.216	ตัดทิ้ง
	15	.366	คัดเลือกรไว้
	16	-.160	ตัดทิ้ง
	17	.356	คัดเลือกรไว้
	18	.495	คัดเลือกรไว้
ด้านแนวโน้มในการแสดง	19	.194	ตัดทิ้ง
พฤติกรรม (B)	20	.520	คัดเลือกรไว้
	21	.215	ตัดทิ้ง
	22	.050	ตัดทิ้ง
	23	.403	คัดเลือกรไว้
	24	.494	คัดเลือกรไว้
	25	.421	คัดเลือกรไว้
	26	.393	คัดเลือกรไว้
	27	.394	คัดเลือกรไว้

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามของการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของหิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์รัปชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง

The Analysis of Hiri(moral shame) and Ottappa(moral dread) effects on attitudes
towards corruption of secondary school students, Rayong Province.

- คำชี้แจง:** 1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในงานวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของ
หิริ-โอตตปปะที่มีต่อทัศนคติในการคอร์รัปชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยอง
2. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ที่กำหนดให้ตอบความคิดเห็น เนื่องจาก
แบบสอบถามนี้ ไม่ใช่แบบทดสอบ จึงไม่มีคำตอบใดที่ถูกหรือผิด
3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่
- ฉบับที่ 1 แบบสอบถามด้านหิริ-โอตตปปะ
- ฉบับที่ 2 แบบสอบถามด้านทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน
4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้จะเก็บเป็นความลับ

นางสาวอาภาภรณ์ วิรุฒพงษ์สกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัย วัฒนและสถิติทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ก่อนลงมือทำ..กรอกข้อมูลทั่วไปก่อนนะคะ.....

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของ

นักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้นที่กำลังศึกษา ม.1 ม. 2 ม.3
 ม.4 ม. 5 ม.6
3. ผลการเรียนเฉลี่ยรวม ต่ำกว่า 2.00 2.01-2.50 2.51-3.00
(เทอมที่ผ่านมา) 3.01 - 3.50 3.51-4.00

1. เมื่อคืนนักเรียนเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบ 5 บท แต่จำเนื้อหาที่เรียนมาได้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด จึงเกิดความสับสนในคำตอบที่ถูกต้อง ข้อไหนที่ทำไม่ได้ นกก็จะรอลอกเพื่อน ทั้ง ๆ ที่เพื่อนไม่ยอมให้ลอก ถ้านักเรียนเป็นนก นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	รู้สึกอายแก่ใจตัวเอง			ง.	เพื่อให้ได้คะแนนผ่านเกณฑ์		
ข.	เอาเปรียบเพื่อนคนอื่น			จ.	เพื่อนคนอื่นก็ทำเหมือนกัน		
ค.	สามารถสอบแก้ตัวภายหลัง			ฉ.	ถ้าคุณครูคุมสอบปล่อย		

2. ในการสอบวิชาหนึ่ง ครูตรวจให้คะแนนพินิจคนหนึ่งคะแนน ซึ่งถ้าพินิจแจ้งให้ครูเปลี่ยนคะแนนตามความเป็นจริง พินิจจะเป็นคนเดียวที่สอบไม่ผ่านในวิชานั้น พินิจจึงไม่แจ้งให้ครูทราบ ถ้านักเรียนเป็นพินิจ นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	ยอมรับในคะแนนที่ตนทำได้			ง.	กลัวจะไม่ผ่านเหมือนเพื่อน		
ข.	เป็นการเอาเปรียบเพื่อนคนอื่น ๆ			จ.	เพื่อนอาจจะไม่บอกครูเช่นกัน		
ค.	ถ้าครูจับได้ อาจจะโดนตำหนิ			ฉ.	ไม่ใช่ความผิดของตัวเอง		

3. กุ้งอยากได้นาฬิกาข้อมือแล้ว เพราะต้องดูในเวลาสอบ วันหนึ่งกุ้งเห็นนาฬิกาข้อมือขยับอย่างลึกลับในห้องน้ำ ซึ่งขณะนั้นไม่มีใครอยู่เลย กุ้งจึงหยิบมาใช้ก่อน ถ้านักเรียนเป็นกุ้ง นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	ไม่ควรเอาของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง			ง.	ถ้าเราไม่หยิบ คนอื่นก็จะเอาไปอยู่ดี		
ข.	เห็นใจเจ้าของที่ลืมไว้			จ.	จำเป็นจะต้องใช้		
ค.	เก็บไว้จะรู้สึกผิด			ฉ.	ขณะนั้นไม่มีใครอยู่เลย		

4. โลมามาไปซื้อของหลายอย่างที่ร้านค้า เมื่อกลับมาถึงบ้าน พบว่าแม่ค้าคิดเงินผิดไป โดยลืมรวมราคาของไปอย่างหนึ่ง โลมาจึงนำของกลับไปจ่ายเงินที่ร้านค้าอีกครั้ง แม้ว่าคนที่บ้านจะบอกว่า ไม่ใช่ความผิดของเรา ถ้านักเรียนเป็น โลมา นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	ไม่ใช่ความผิดของเรา			ง.	รู้สึกอายแก่ใจตนเอง		
ข.	ถ้าไม่บอก แม่ค้าก็คงไม่ทราบ			จ.	แม่ค้าที่คิดเงินผิดจะเดือดร้อน		
ค.	คิดว่าเป็นโชคของเรา			ฉ.	จะโดนตำหนิว่าเป็นขโมย		

5. ในขณะที่ครูสอนหนังสือ เพื่อนสนิทของบอสว่างนอนมากเพราะนั่งเล่นโทรศัพท์จนดึก บอสจึงให้เพื่อนแก้มช่วย และพาไปนอนพักผ่อนที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นบอส นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	เพื่อนต้องรู้หน้าที่ของตนเอง			ง.	เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า		
ข.	จะทำให้ผู้ที่ไม่สบายจริงเดือดร้อน			จ.	ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน		
ค.	ถ้าครูทราบภายหลัง ตนเองจะเดือดร้อน			ฉ.	เพื่อนจะได้ไม่่วงในวิชาอื่น ๆ ต่อไป		

6. เพื่อนเห็นนิคได้คะแนนรายงานเต็มทุกครั้ง จึงให้นิคช่วยทำรายงาน โดยให้เงินเป็นค่าตอบแทน นิคจึงทำรายงานให้ ถ้านักเรียนเป็นนิค นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	กลัวคุณครูจับได้ และถูกลงโทษ			ง.	ต้องการช่วยเพื่อน		
ข.	เป็นการช่วยเพื่อนในทางที่ผิด			จ.	เพื่อนจะได้ยอมรับเข้ากลุ่มด้วย		
ค.	อยากให้เพื่อนทำเอง			ฉ.	ได้เงินเป็นค่าตอบแทน		

7. เมย์อ่านหนังสือเตรียมสอบกับเพื่อนในกลุ่มไม่ทัน จึงตกลงกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะช่วยกันจด “.....” เข้าไปใช้ประโยชน์ในระหว่างการสอบ ถ้านักเรียนเป็นเมย์ นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	กลัวจะติดเป็นนิสัย			จ.	จะได้เป็นคนเก่งของห้อง		
ข.	กลัวเพื่อนคนอื่นไปฟ้องครู			ฉ.	กลัวถูกเพื่อนในกลุ่มตำหนิ		
ค.	ถ้าครูจับได้ จะให้สอบตก			ช.	กลัวเสียเปรียบเพื่อน		

8. ที่ตลาดนัดมีห้องน้ำสาธารณะ ซึ่งจะต้องจ่ายเงินก่อนใช้บริการ มดเห็นไม่มีคนอยู่ฝ้าด้านหน้า มดจึงเดินเข้าไปใช้บริการ โดยไม่ได้จ่ายเงิน ถ้านักเรียนเป็นมด นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	ถ้าถูกจับได้จะมีความผิด			จ.	ไม่ใช่เรื่องเสียหาย		
ข.	เห็นแก่ประโยชน์ของสังคม			ฉ.	ใคร ๆ ก็ทำกัน		
ค.	ต้องทำตามหน้าที่ของตน			ช.	จะได้ประหยัดเงิน		

9. วิวอยากให้เพื่อน ๆ ยอมรับในความสามารถของตน จึงให้พี่ชายวาดภาพให้ และนำไปอวดเพื่อน ๆ พร้อมกับบอกว่าเป็นฝีมือของตนเอง ถ้านักเรียนเป็นวิว นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	การเอาเปรียบผู้อื่นเป็นเรื่องไม่ดี			จ.	เป็นความรับผิดชอบของตนเอง		
ข.	เป็นการไม่ซื่อสัตย์			ฉ.	จะได้รับการยอมรับจากเพื่อน		
ค.	ถูกจับได้ต้องได้รับโทษ			ช.	เป็นการประหยัดเวลาในการทำ		

10. แมนเห็นเพื่อนไปดักทำร้ายคู่อริที่โรงเรียน เมื่อครูมาถึง แมนบอกครูว่า คู่อริเป็นคนเริ่มก่อน เพื่อช่วยเพื่อนของเขาให้พ้นผิด ถ้านักเรียนเป็นแมน นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะ

ไม่ทำ	1	2	3	4	5	6	ทำ
ก.	เมื่อเพื่อนทำผิดแล้วต้องกล้ารับผิด			ง.	กลัวเพื่อนจะเดือดร้อน		
ข.	ทุกฝ่ายควรได้รับความเป็นธรรม			จ.	ต้องการแสดงความเป็นเพื่อน		
ค.	ถ้าครูทราบภายหลังอาจถูกลงโทษ			ฉ.	เห็นใจเพื่อน		

ฉบับที่ 2

แบบวัดทัศนคติต่อการคอร์รัปชัน

แบบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านความรู้

ตอนที่ 2 ด้านความรู้สึก

ตอนที่ 3 ด้านพฤติกรรม

ตอนที่ 1: ด้านความรู้

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว จากนั้นทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 2 ช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	รายการพิจารณา	นักเรียนคิดว่า	
		ใช่	ไม่ใช่
1	การใช้วิธีการที่ถูกต้อง เพื่อให้ตนเองและผู้อื่นได้ผลประโยชน์		
2	ความตั้งใจหรือมีเจตนาที่จะคิดหาคำตอบด้วยตัวเอง		
3	การจดบันทึกหรือการนำเอาเอกสารที่มีคำตอบเข้าไปใช้ประโยชน์ ในระหว่างการสอบ แต่ยังไม่มีโอกาสได้ใช้		
4	การนำเอาโทรศัพท์เข้าไปในห้องสอบ โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต		
5	การนำเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาด้วยการข่มขู่หรือบังคับ		
6	การให้รางวัล เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นบิดเบือนเหตุผลบางอย่างไปจาก ข้อเท็จจริง		
7	การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ โดยกระทำทางวาจา กิริยาท่าทาง ลายลักษณ์อักษร วิทยู โทรทัศน์ หรืออื่น ๆ		
8	การเปลี่ยนแปลงข้อมูล เพื่อให้หัวหน้างานได้สิทธิก่อนญาติพี่น้อง		
9	การปลอมแปลงเอกสาร เพื่อให้ผู้ที่กระทำได้ผลประโยชน์		

ตอนที่ 2 : ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ ว่าข้อใดตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในระดับใด จากนั้นให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ที่ตรงกับระดับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ที่	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ยังได้คำชมจากคะแนนที่ดี ฉันก็มีแนวโน้มที่จะลอกข้อสอบมากขึ้น					
2	การที่ฉันให้เพื่อนลอกการบ้าน เป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจ					
3	ฉันรู้สึกมีคุณค่า ถ้าได้ทำการบ้านให้เพื่อนลอก					
4	หากมีเอกสารสำคัญที่ต้องให้ผู้ปกครองเซ็น แต่ฉันลืม ฉันยินยอมที่จะปลอมลายเซ็นได้ โดยจะบอกให้ทราบในภายหลัง					
5	การเก็บของมีค่าราคาแพงของคนอื่นที่ตกอยู่มาเป็นของตน โดยไม่ส่งคืนให้เจ้าของ ถือว่าเป็นความ โชคดี					
6	ฉันภาคภูมิใจ ที่ฉันสามารถโกหกเพื่อนได้ โดยที่ไม่มีใครทราบ					
7	การเปลี่ยนแปลงข้อมูลบางอย่าง โดยที่ไม่ได้บอกให้เจ้าของทราบล่วงหน้า สามารถทำได้บางโอกาสที่จำเป็น					
8	ฉันจะเล่าแต่เรื่องที่ดี ๆ ของตัวเองให้คนอื่นฟัง เพื่อให้คนอื่นมองฉัน แต่ในด้านที่ดี					

ที่	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9	หากนั้นเจอข้อความโดนใจ นั้นสามารถนำมาเขียนใหม่ในภาษาของตนเอง แต่ยังคงเป็นความหมายเดิม โดยไม่ต้องใส่แหล่งอ้างอิง					

ตอนที่ 3 ด้านพฤติกรรม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 4 ช่อง ที่ตรงกับความจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
1	ถ้านักเรียนทำข้อสอบได้ ยินดีให้เพื่อนลอก เพราะบางวิชา อาจจะได้ลอกเพื่อนบ้าง				
2	นักเรียนอ่านหนังสือไม่ทัน ซึ่งพรุ่งนี้มีสอบ นักเรียนจึงตั้งใจจะขอลอกเพื่อน เพื่อให้ได้คะแนนผ่านก็พอ				
3	นักเรียนพยายามอ่านหนังสือสอบ 5 บทในคืนนี้ แต่นักเรียนอ่านไม่ทันเวลา จึงแอบจดเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในระหว่างการสอบ				
4	ครูสั่งการบ้านให้นักเรียนกลับไปทำ เมื่อถึงกำหนดส่งนักเรียนและเพื่อนหลายคนไม่ได้ทำ จึงบอกให้เพื่อน ๆ ไม่ต้องส่งการบ้านและบอกครูว่า “คุณครูยังไม่ได้สั่งให้ทำการบ้าน”				
5	นักเรียนคิดว่าคนขับแท็กซี่ที่เก็บเงินได้ 1 แสนบาท แล้วส่งคืนเจ้าของเป็นคนไม่ฉลาด				
6	คุณครูให้นักเรียนร้อยพวงมาลัยมาส่ง แต่นักเรียนลืมทำ เมื่อถึงเวลาพักเที่ยง นักเรียนเห็นเพื่อนลืมพวงมาลัยวางไว้ ซึ่งขณะนั้นไม่มีใครอยู่เลย นักเรียนจะหยิบมาส่งครูเพื่อให้ตนเองได้คะแนน				
7	ในร้านค้า มีคนซื้อของอย่างหนาแน่นและสิ่งของนั้น เป็นสิ่งที่นักเรียนอยากได้มานานแล้ว ในช่วงที่แม่ค้าไม่เห็นนักเรียนจึงรีบหยิบและเดินหนีไป				

ข้อ	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
8	นักเรียนลืมหาเงินมาจากบ้าน แต่พอมาถึงโรงเรียนกลับเก็บเงินได้ 200 บาท จึงตั้งใจจะเก็บไว้ใช้เอง เพื่อเป็นค่าขนมในวันนี้				
9	ถ้ามีโอกาส นักเรียนจะเขียนเบาะแสของห้องมาใช้ในการทำกิจกรรมมากเกินความเป็นจริง เพื่อจะเก็บส่วนที่เหลือไว้ใช้เอง				